

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

ΑΑΔΕΑνεξάρτητη Αρχή
Δημοσίων Εσόδων**Α. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΜΙΚΗΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ**ΑΔΑ:
Αθήνα, 30.12.2021

Ε. 2238

**Β. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΛΕΚΤΕΣ Π.Δ.

**1. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΜΕΣΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑΤΑ Α΄, Β΄, Γ΄

**2. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΜΜΕΣΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ****3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ**

ΤΜΗΜΑΤΑ Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, Ζ΄, Η΄, Θ΄, ΙΑ, Ι

**4. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ****& ΠΕΡΙΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟΥ**

ΤΜΗΜΑΤΑ Α΄ ΚΑΙ Β΄

5. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ**ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ**

ΤΜΗΜΑΤΑ Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄

**Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ****ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

ΤΜΗΜΑ Α΄

Δ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΑ Α΄, ΚΑΙ Γ΄

Θέμα: «α) Κοινοποίηση διοικητικής κωδικοποίησης Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ΚΦΔ, ν. 4174/2013, Μέρος Α΄, (Α΄ 170), ενημερωμένης έως τον ν. 4864/2021 (Α΄ 237/02.12.2021)» και β) Κοινοποίηση παραρτήματος με συναφείς αποφάσεις και εγκυκλίους – ενημερωμένου έως 31.12.2021

Σας κοινοποιούμε την διοικητική κωδικοποίηση του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Μέρος Α΄, Α΄ 170), ενημερωμένη έως και τον ν. 4864/2021 (Α΄ 237/02.12.2021), καθώς και τις κατ' άρθρον συναφείς κανονιστικές αποφάσεις και ερμηνευτικές εγκυκλίους ή οδηγίες που εκδόθηκαν έως 31.12.2021

και παρατίθενται ως παράρτημα αυτής. Για την ευχερέστερη ανάγνωση η παρούσα κωδικοποίηση φέρει θεματικούς πλαγιότιτλους και σχετικές υποσημειώσεις.

www.sale.gr

Ν. 4174/2013
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΕΠΗΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΕΩΣ Ν. 4864/2021 (Α΄ 237)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Γενικά

1

Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (εφεξής «ο Κώδικας») καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού¹, και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου, που ορίζονται στο άρθρο 2, καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής²

1. Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για τα εξής δημόσια έσοδα:

α. Φόρο Εισοδήματος.

β. Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

γ. Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.ΙΑ).

δ. Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών, Προικών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια.

ε. Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα του Κώδικα και κάθε άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τη βεβαίωση ή είσπραξη των οποίων, κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περιπτώσεων α΄ και β΄.

στ. Χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα.

Άρθρο 3

Ορισμοί

¹ Με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 (Α΄ 287) διαγράφηκε η λέξη «βεβαίωσης».

² Το άρθρο 2 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για τα εξής δημόσια έσοδα:

α. Φόρο Εισοδήματος.

β. Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

γ. Φόρο κατοχής ακίνητης περιουσίας.

δ. Κάθε άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τη βεβαίωση ή είσπραξη των οποίων, κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περιπτώσεων α΄ και β΄.

ε. Χρηματικές κυρώσεις, οι οποίες προβλέπονται από τον Κώδικα.»

Για τους σκοπούς του Κώδικα, ισχύουν οι έννοιες των όρων, όπως εκάστοτε ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, εκτός αν τους αποδίδεται ρητώς διαφορετική έννοια στον Κώδικα. Οι παρακάτω ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του Κώδικα:

α) ως «φορολογούμενος» νοείται:

αα. κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλλει φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα ή έχει οποιαδήποτε άλλη φορολογική υποχρέωση ή

ββ. κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να παρακρατεί φόρους και να τους αποδίδει στη Φορολογική Διοίκηση

β) ως «πρόσωπο» νοείται: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα

γ) ως «νομικό πρόσωπο» νοείται: κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή και κάθε ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα

δ) ως «νομική οντότητα» νοείται: κάθε μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης³ και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα, σωματείο ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου

ε)⁴ ως «νόμιμη προθεσμία καταβολής» νοείται: το χρονικό διάστημα εντός του οποίου καταβάλλονται οι φόροι και τα πρόστιμα, όπως προβλέπεται στο νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία και στις διατάξεις του Κώδικα, ενώ ως «ληξιπρόθεσμα» νοούνται οι φόροι και τα πρόστιμα μετά την παρέλευση του ανωτέρου χρονικού διαστήματος

στ)⁵ ως «Φορολογική Διοίκηση» νοείται: η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων

ζ)⁶ ως «Γενικός Γραμματέας» νοείται: ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων

η) ως «Υπουργός» νοείται ο Υπουργός Οικονομικών

³ Με την παρ. 3 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «ανεξαρτήτως νομικής προσωπικότητας».

⁴ Με την παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 προστέθηκε νέα περ. ε' και οι περ. ε', στ', ζ' και η' αναριθμήθηκαν σε στ', ζ', η' και θ' αντίστοιχα.

⁵ Με την παρ. 2 του άρθρου 41 του ν. 4389/2016 (Α' 94) ορίστηκε ότι από 1. 1.2017, ημερομηνία της έναρξης λειτουργίας της Αρχής, όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρεται ο όρος «Φορολογική Διοίκηση» ή «Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων» και οι υπηρεσίες αυτής νοούνται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και οι υπηρεσίες αυτής.

⁶ Με την παρ. 2 του άρθρου 41 του ν. 4389/2016 ορίστηκε ότι από 1. 1.2017, ημερομηνία της έναρξης λειτουργίας της Αρχής, όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρεται ο όρος «Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων» ή «Γενικός Γραμματέας της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων» νοούνται ο «Διοικητής» ή το «Συμβούλιο Διοίκησης» της ΑΑΔΕ, κατά λόγο αρμοδιότητας. Σε περίπτωση αμφιβολίας, νοείται ο Διοικητής.

θ) ως «φορολογικός κάτοικος» νοείται οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

Άρθρο 4⁷

Μεταβίβαση Αρμοδιοτήτων, Ανάθεση Καθήκοντων και Εξουσιοδότηση Υπογραφής⁸

1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται, με απόφασή του, να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντά του ή της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης.

Επίσης, δύναται, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενο του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του.⁹

Η άσκηση της αρμοδιότητας που μεταβιβάστηκε και η εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί, σύμφωνα με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα, να αφορά περισσότερα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης.¹⁰

Επιτρέπεται η περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τα όργανα στα οποία μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες ή τα οποία εξουσιοδοτήθηκαν να υπογράφουν από τον Γενικό Γραμματέα, σε ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα αυτών, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται από τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των δύο πρώτων εδαφίων της παρούσας παραγράφου.¹¹

2. Οι αποφάσεις για μεταβίβαση αρμοδιότητας, ανάθεση καθήκοντος ή εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να τροποποιούνται εν όλω ή εν μέρει από το όργανο που τις εξέδωσε.

⁷ Το άρθρο 4 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 (Α' 141). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται, με απόφασή του, να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντά του ή της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, τα οποία δεν μπορούν να μεταβιβάσουν περαιτέρω τις αρμοδιότητες της παρούσας παραγράφου. [με την παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «τα οποία δεν μπορούν να μεταβιβάσουν περαιτέρω τις αρμοδιότητες της παρούσας παραγράφου»].

2. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να ανακαλεί οποτεδήποτε εγγράφως κάθε [με την περ. 2α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 διαγράφηκαν οι λέξεις «να ανακαλεί οποτεδήποτε εγγράφως κάθε» της αρχικής διατύπωσης και προστέθηκαν οι λέξεις «τροποποιεί εν όλω ή εν μέρει την απόφασή του για»] μεταβίβαση αρμοδιότητας και [με την παρ. 7 του άρθρου 39 του ν.4223/2013 διαγράφηκε η λέξη «και» και προστέθηκαν οι λέξεις «και εξουσιοδότηση υπογραφής»] ανάθεση καθήκοντος κατά το παρόν άρθρο.».

⁸ Ο τίτλος τίθεται όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 5 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013. Ο αρχικός τίτλος είχε ως εξής: *«Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και ανάθεση καθήκοντων».*

⁹ Με την παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 προστέθηκε νέο εδάφιο ως εξής: *«Επίσης, δύναται, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενό του όργανο να υπογράφει, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του.».* Με την περ. 1α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 (Α' 85) οι λέξεις «όργανο» και «υπογράφει» του δεύτερου εδαφίου αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «όργανα» και «υπογράφουν» αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι ο νομοθέτης παρέλειψε, προφανώς εκ παραδρομής, να διορθώσει τη λέξη «υφιστάμενο» με το ορθό «υφιστάμενα».

¹⁰ Με την περ. 1β της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκε το τρίτο εδάφιο της παρ. 1.

¹¹ Με την παρ.1 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 προστέθηκε το τέταρτο εδάφιο της παρ. 1.

Άρθρο 5¹²**Κοινοποίηση πράξεων**

1. Η κοινοποίηση πράξεων που εκδίδει, σύμφωνα με τον Κώδικα, η Φορολογική Διοίκηση προς φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο, γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς.

2. Εάν η πράξη αφορά φυσικό πρόσωπο, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 3979/2011 ή στο λογαριασμό του εν λόγω προσώπου ή του νομίμου αντιπροσώπου του ή του φορολογικού εκπροσώπου του στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του,

β) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου, ή

γ) επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με

¹² Το άρθρο 5 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 8 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Η κοινοποίηση πράξεων που εκδίδει, σύμφωνα με τον Κώδικα, η Φορολογική Διοίκηση προς φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο, γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς.

2. Εάν η πράξη αφορά φυσικό πρόσωπο, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 3979/2011 ή σύμφωνα με τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για την ηλεκτρονική κοινοποίηση, ή

β) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας του εν λόγω προσώπου ή

γ) επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο.

3. Εάν η πράξη αφορά νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 3979/2011 ή με τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για την ηλεκτρονική κοινοποίηση στο νόμιμο εκπρόσωπο ή στον καθορισμένο κατά το άρθρο 8 του Κώδικα, φορολογικό εκπρόσωπο ή

β) παραδοθεί στην έδρα ή εγκατάσταση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας στην Ελλάδα, με υπογεγραμμένη απόδειξη παραλαβής από υπάλληλο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή

γ) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή

δ) επιδοθεί στο νόμιμο εκπρόσωπο ή στον καθορισμένο κατά το άρθρο 8 του Κώδικα φορολογικό εκπρόσωπο κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνον εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, έγγραφα που έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα μπορούν να κοινοποιούνται με απλή επιστολή.

5. Πράξη που αποστέλλεται με συστημένη επιστολή θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ημέρα αποστολής, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη κατά τα ανωτέρω βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η πράξη θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί νομίμως μετά την παρέλευση τριάντα (30) εργάσιμων ημερών από την ημέρα αποστολής της συστημένης επιστολής.

6. Εάν κανένας από τους τρόπους κοινοποίησης που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 δεν μπορεί να λάβει χώρα, τότε κοινοποίηση πράξης, η οποία αφορά τη φορολογία ακινήτων, είναι δυνατόν να συντελεσθεί με επίδοση στον ίδιο ή σε οποιοδήποτε ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει έννομη σχέση με τον κύριο ή επικαρπωτή του ακινήτου και είναι παρόν στο ακίνητο ή με θυροκόλληση της πράξης στο ακίνητο.»

**Κοινοποίηση με απλή επιστολή
πρόσωπο (σύστημένη
επιστολή)**

άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το προηγούμενο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου.

3. Εάν η πράξη αφορά νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 3979/2011 ή στο λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή του νομίμου εκπροσώπου ή του φορολογικού εκπροσώπου τους στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, ή

β) παραδοθεί στην έδρα ή εγκατάσταση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας στην Ελλάδα, με υπογεγραμμένη απόδειξη παραλαβής από υπάλληλο ή νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

γ) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

δ) επιδοθεί κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας κατά το προηγούμενο εδάφιο θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή της κατοικίας του τελευταίου δηλωθέντα στη Φορολογική Διοίκηση νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου. Η νομιμότητα της κοινοποίησης δεν θίγεται στην περίπτωση παραίτησης των προσώπων του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον κατά το χρόνο της κοινοποίησης, δεν είχε γνωστοποιηθεί στη φορολογική διοίκηση ο διορισμός νέου νομίμου ή φορολογικού εκπροσώπου.

4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα έγγραφα που έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα ή πράξεις προσδιορισμού φόρου του άρθρου 32 του παρόντος Κώδικα μπορούν να κοινοποιούνται με απλή επιστολή.

5. Πράξη που αποστέλλεται με συστημένη επιστολή θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα αποστολής, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη κατά τα ανωτέρω βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η πράξη θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί νομίμως μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα αποστολής της συστημένης επιστολής. Σε περίπτωση που η επιστολή δεν παραδοθεί και δεν κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο ή στον εκπρόσωπό του για οποιονδήποτε λόγο, η Φορολογική Διοίκηση ζητά από την ταχυδρομική υπηρεσία την επιστροφή αυτής με συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πληροφορίες: α) η ημερομηνία, κατά την οποία η συστημένη επιστολή προσκομίστηκε και παρουσιάστηκε στην ως άνω διεύθυνση και β) ο

λόγος για τη μη κοινοποίηση ή τη μη βεβαίωση της κοινοποίησης. Η Φορολογική Διοίκηση μεριμνά, προκειμένου αντίγραφο της συστημένης επιστολής να βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης και να μπορεί αυτή να παραδοθεί στον φορολογούμενο ή εκπρόσωπό του οποιαδήποτε στιγμή και αδαπάνως.

6. Στις περιπτώσεις της ηλεκτρονικής κοινοποίησης στο λογαριασμό φυσικού, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση α' των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος, η πράξη θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την ανάρτησή της στο λογαριασμό του προσώπου το οποίο αφορά η επίδοση και την ηλεκτρονική ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, εφόσον δεν προκύπτει προγενέστερος χρόνος παραλαβής της. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής κοινοποίησης και ιδίως τα σχετικά με την επικαιροποίηση των στοιχείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας των φορολογουμένων, το σημείο ανάρτησης στο λογαριασμό της κοινοποιούμενης πράξης, ο τρόπος πιστοποίησης των ηλεκτρονικών ιχνών παραλαβής, η δημιουργία πιστοποιητικού παραλαβής και τα στοιχεία της ηλεκτρονικής ειδοποίησης.

7. Εάν κανένας από τους τρόπους κοινοποίησης που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 δεν μπορεί να λάβει χώρα, τότε κοινοποίηση πράξης η οποία αφορά τη φορολογία ακινήτων, είναι δυνατόν να συντελεσθεί με επίδοση στον ίδιο ή σε οποιοδήποτε ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει έννομη σχέση με τον κύριο ή επικαρπωτή του ακινήτου και είναι παρόν στο ακίνητο ή με θυροκόλληση της πράξης στο ακίνητο.

Άρθρο 6 **Έντυπα**

1. Ο Γενικός Γραμματέας, με απόφασή του καθορίζει τον τύπο και το περιεχόμενο των εντύπων, υπεύθυνων δηλώσεων, δηλώσεων, πινάκων και άλλων εγγράφων που υποβάλλει ο φορολογούμενος¹³.

2. Η Φορολογική Διοίκηση θέτει τα έγγραφα που προβλέπονται στην παράγραφο 1, στη διάθεση του κοινού, δωρεάν, ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά ή στις κατά τόπους υπηρεσίες της.

Άρθρο 7 **Προθεσμίες**

1. Εάν η εκπνοή προθεσμίας για την άσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση υποχρέωσης, όπως ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία, συμπίπτει με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, η προθεσμία παρατείνεται μέχρι την αμέσως επόμενη ημέρα, κατά την οποία η Φορολογική Διοίκηση

¹³ Με την παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «υποβάλλει ο φορολογούμενος» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «απαιτούνται για την εφαρμογή του Κώδικα».

λειτουργεί για το κοινό. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις δηλώσεις ΦΠΑ που υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα ΦΠΑ.¹⁴

2. Δήλωση, προσφυγή ή άλλο έγγραφο που υποβάλλεται στη Φορολογική Διοίκηση λογίζεται ότι υποβλήθηκε στην ημερομηνία που κατατίθεται και πρωτοκολλείται από τη Φορολογική Διοίκηση ή, εφόσον αποσταλεί ταχυδρομικώς, την ημερομηνία σήμανσης με ταχυδρομική σφραγίδα ή, στην περίπτωση ηλεκτρονικής υποβολής, την ημερομηνία παραλαβής από το πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

Άρθρο 8

Φορολογικός εκπρόσωπος

1. Φορολογούμενος που δεν διαθέτει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, υποχρεούται να ορίσει εκπρόσωπο με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, για σκοπούς συμμόρφωσης με τις τυπικές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τον Κώδικα. Ο Γενικός Γραμματέας με απόφασή του καθορίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου.

2. Εξαιρετικά, για την εκπροσώπηση, για σκοπούς του ΦΠΑ, φορολογουμένου, ο οποίος δεν έχει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα ΦΠΑ.

Άρθρο 9¹⁵

Ερμηνευτικές Εγκύκλιοι και Οδηγίες

1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να εκδίδει ερμηνευτικές εγκυκλίους, καθώς και Οδηγίες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δημοσιεύονται στον ιστότοπο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) και ισχύουν από τη δημοσίευσή τους.

¹⁴ Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4818/2021 (Α' 124).

¹⁵ Το άρθρο 9 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 (Α' 80). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να εκδίδει ερμηνευτικές εγκυκλίους, καθώς και Οδηγίες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δημοσιεύονται στον ιστότοπο του Υπουργείου Οικονομικών και ισχύουν από τη δημοσίευσή τους.

2. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι είναι δεσμευτικές για τη Φορολογική Διοίκηση, έως ότου ανακληθούν ρητά ή τροποποιηθούν, λόγω αλλαγής της νομοθεσίας.

3. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δεν είναι δεσμευτικές για τους φορολογούμενους.

4. Απαντήσεις που παρέχονται ή απόψεις που διατυπώνονται από υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης σχετικά με την ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση, εκτός από τις περιπτώσεις, στις οποίες αυτό προβλέπεται στον Κώδικα.

5. Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους της φορολογικής διοίκησης αναφορικά με τη φορολογική του υποχρέωση, δεν του επιβάλλεται πρόστιμο ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης.»

2. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι είναι δεσμεικτικές για τη Φορολογική Διοίκηση, έως ότου ανακληθούν ρητά ή έως ότου τροποποιηθεί η νομοθεσία την οποία ερμηνεύουν. Η τυχόν μεταβολή της ερμηνευτικής θέσης της Φορολογικής Διοίκησης δεν ισχύει αναδρομικά σε περίπτωση που συνεπάγεται τη χειροτέρευση της θέσης των φορολογουμένων.
3. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δεν είναι δεσμεικτικές για τους φορολογούμενους.
4. Απαντήσεις που παρέχονται ή απόψεις που διατυπώνονται από υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης σχετικά με την ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση, εκτός από τις περιπτώσεις, στις οποίες αυτό προβλέπεται στον Κώδικα.
5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους της Φορολογικής Διοίκησης αναφορικά με τη φορολογική του υποχρέωση, η δήλωσή του δεν θεωρείται ανακριβής ή δεν θεωρείται ότι παρέλειψε να υποβάλει δήλωση, κατά περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ¹⁶

Άρθρο 10¹⁷

¹⁶ Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 (Α' 105) οι διατάξεις των άρθρων 10 και 11 ΚΦΔ σχετικά με την απαίτηση κατάθεσης εγγύησης έχουν εφαρμογή από την 1.1.2019 και μετά.

¹⁷ Το άρθρο 10 τίθεται, όπως ισχύει μετά κι από την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 1α του άρθρου 112 του ν. 4549/2018. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο που πρόκειται [με την παρ. 1 του άρθρου 40 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «να ασκήσει δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου ή»] να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο κατά τον τρόπο και το χρόνο που ορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να ορίζονται άλλες κατηγορίες προσώπων, για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο.

2. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να απαιτήσει εγγύηση από οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, εάν μέτοχος ή εταίρος του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που υποβάλλει τη δήλωση υπήρξε κατά τα τελευταία πέντε (5), πριν από την υποβολή της, έτη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, ή νόμιμος εκπρόσωπος άλλου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας ή ήταν «συνδεδεμένο πρόσωπο» κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευαν ή κατέστησαν αφερεγγυα και η πτώχευση ή αφερεγγυότητα είχε ως αποτέλεσμα τη μη είσπραξη ή διακινδύνευση είσπραξης από τη Φορολογική Διοίκηση ληξιπρόθεσμων φορολογικών οφειλών τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

3. Η εγγύηση, σύμφωνα με την παράγραφο 2, απαιτείται μόνο μετά από αιτιολογημένη έκθεση της Φορολογικής Διοίκησης, από την οποία προκύπτει, ότι οι εργασίες του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που υποβάλλει τη δήλωση εγγραφής θέτουν άμεσο κίνδυνο πρόκλησης ζημίας από τη μη είσπραξη μελλοντικών φόρων. Η Φορολογική Διοίκηση οφείλει, εντός δέκα (10) ημερών [με την παρ. 2 του άρθρου 40 του ν. 4223/2013 η λέξη «δέκα» και ο αριθμός «(10)» αντικαταστάθηκαν από τη λέξη «δεκατεσσάρων» από τον αριθμό «(14)»] από την παραλαβή της δήλωσης, να κοινοποιεί στο νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση, την απαίτηση για παροχή εγγύησης μαζί με τη σχετική έκθεση. Στην περίπτωση αυτή η εγγραφή στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζεται το είδος και το ύψος της εγγύησης [με την παρ. 3 του άρθρου 40 του ν. 4223/2013 αντικαταστάθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του παρόντος άρθρου από τη φράση «Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος της εγγύησης και το περιεχόμενο της έκθεσης.»].

Δήλωση εγγραφής στο
φορολογικό μητρώο

Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο

1.α¹⁸. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο.

Στη δήλωση εγγραφής περιλαμβάνονται τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η

4. Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως τη Φορολογική Διοίκηση εντός δέκα (10) ημερών για μεταβολές στην επωνυμία, το διακριτικό τίτλο, τη διεύθυνση κατοικίας ή τη διεύθυνση των επαγγελματικών εγκαταστάσεων, την έδρα, ή το αντικείμενο της δραστηριότητας, καθώς και τις λοιπές πληροφορίες που παρασχέθηκαν κατά το χρόνο της εγγραφής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζεται ο τρόπος ενημέρωσης και η έναρξη της παραπάνω προθεσμίας κατά περίπτωση.»

Με την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4223/2013 η παρ. 4 αντικαταστάθηκε ως εξής: «4. Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως τη Φορολογική Διοίκηση εντός δέκα (10) ημερών [με την παρ. 2α του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 οι λέξεις «εντός δέκα (10) ημερών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «εντός τριάντα (30) ημερών»] για μεταβολές στην επωνυμία, το διακριτικό τίτλο, τη διεύθυνση κατοικίας ή τη διεύθυνση των επαγγελματικών εγκαταστάσεων, την έδρα, το αντικείμενο της δραστηριότητας, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και τις λοιπές πληροφορίες που παρασχέθηκαν κατά το χρόνο της εγγραφής. Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές του προηγούμενου εδαφίου [με την παρ. 2γ του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 οι λέξεις «του προηγούμενου εδαφίου» αντικαθίστανται από τις λέξεις «των προηγούμενων εδαφίων»], μέχρι το χρόνο ενημέρωσής της. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται ο τρόπος ενημέρωσης και οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου.»

Με την παρ. 2β του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 προστέθηκε στο τέλος της παρ. 4 το ακόλουθο εδάφιο: «Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα ατομικά στοιχεία φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του δεν υπόκειται σε προθεσμία.»

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ή ο υπόχρεος, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 11. [με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 11» αντικαθίστανται από τις λέξεις «του άρθρου αυτού»], παραλείψει να εγγραφεί, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης των φόρων και από τις λοιπές φορολογικές υποχρεώσεις.»

¹⁸ Η παρ. 1 του άρθρου 10, όπως ίσχυε μετά την τροποποίησή της με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 (Α' 5) και πριν από την τροποποίησή της με την παρ. 1α του άρθρου 112 του ν. 4549/2018, είχε ως εξής:

«1.α. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο.

Στη δήλωση εγγραφής περιλαμβάνονται τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας.

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, η δήλωση εγγραφής υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη νόμιμη σύσταση αυτών.

β. Κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα, που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου υποβάλλει δήλωση έναρξης στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής στο πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Εάν δεν έχει προηγηθεί δήλωση εγγραφής, αυτή γίνεται ταυτόχρονα με τη δήλωση έναρξης.

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που πρόκειται να ασκήσουν δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νόμιμης σύστασης αυτών. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη νόμιμη σύσταση.

επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας.

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, η δήλωση εγγραφής υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη νόμιμη σύσταση αυτών.

β. Κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα, που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου υποβάλλει δήλωση έναρξης στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής στο πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Εάν δεν έχει προηγηθεί δήλωση εγγραφής, αυτή γίνεται ταυτόχρονα με τη δήλωση έναρξης.

Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που πρόκειται να ασκήσουν δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νόμιμης σύστασης αυτών. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη νόμιμη σύσταση.

Στη δήλωση έναρξης περιλαμβάνονται ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τυχόν υποκαταστήματα, το αντικείμενο των εργασιών, το τηρούμενο λογιστικό σύστημα καθώς και το καθεστώς φόρου προστιθέμενης αξίας στο οποίο υπάγεται ο φορολογούμενος.

Στη δήλωση έναρξης περιλαμβάνονται ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τυχόν υποκαταστήματα, το αντικείμενο των εργασιών, το τηρούμενο λογιστικό σύστημα καθώς και το καθεστώς φόρου προστιθέμενης αξίας στο οποίο υπάγεται ο φορολογούμενος.

γ. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος, η διαδικασία υποβολής της δήλωσης εγγραφής και έναρξης στο φορολογικό μητρώο, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παραγράφων 1 α και 1 β του παρόντος. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζονται άλλες κατηγορίες προσώπων για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο καθώς και επιπλέον στοιχεία τα οποία πρέπει να δηλώνονται από τον φορολογούμενο με τη δήλωση εγγραφής και έναρξης, πέραν των αναφερόμενων στις παραγράφους 1 α και 1 β.

Με την εγγραφή η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε κάθε φορολογούμενο κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο.

δ. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να απαιτήσει εγγύηση από οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο, εάν μέτοχος ή εταίρος του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που υποβάλλει τη δήλωση υπήρξε κατά τα τελευταία πέντε (5), πριν από την υποβολή της, έτη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, ή νόμιμος εκπρόσωπος άλλου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας ή ήταν «συνδεδεμένο πρόσωπο» κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησε αφερεγγύα και η πτώχευση ή αφερεγγυότητα είχε ως αποτέλεσμα τη μη είσπραξη ή διακινδύνευση είσπραξης από τη Φορολογική Διοίκηση ληξιπρόθεσμων φορολογικών οφειλών τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

ε. Η εγγύηση, σύμφωνα με την περίπτωση δ, απαιτείται μόνο μετά από αιτιολογημένη έκθεση της Φορολογικής Διοίκησης, από την οποία προκύπτει, ότι οι εργασίες του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που υποβάλλει τη δήλωση εγγραφής θέτουν άμεσο κίνδυνο πρόκλησης ζημίας από τη μη είσπραξη μελλοντικών φόρων. Η Φορολογική Διοίκηση οφείλει, εντός «δεκατεσσάρων» (14) ημερών από την παραλαβή της δήλωσης, να κοινοποιεί στο νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση, την απαίτηση για παροχή εγγύησης μαζί με τη σχετική έκθεση. Στην περίπτωση αυτή η εγγραφή στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος της εγγύησης και το περιεχόμενο της έκθεσης.»

Παραγωγή Φορολογικών Εγγραφών

γ. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος, η διαδικασία υποβολής της δήλωσης εγγραφής και έναρξης στο φορολογικό μητρώο, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παραγράφων 1α και 1β του παρόντος. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζονται άλλες κατηγορίες προσώπων για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο καθώς και επιπλέον στοιχεία τα οποία πρέπει να δηλώνονται από τον φορολογούμενο με τη δήλωση εγγραφής και έναρξης, πέραν των αναφερόμενων στις παραγράφους 1α και 1β.

Με την εγγραφή η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε κάθε φορολογούμενο κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο.

δ. Η Φορολογική Διοίκηση απαιτεί εγγύηση από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου, εάν:

i) το ίδιο το φυσικό πρόσωπο, οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, πτώχευσε ή κατέστη εν γένει αφερέγγυο ή υπήρξε διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν "συνδεδεμένο πρόσωπο" κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν αφερέγγυα κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο, είτε

ii) μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν "συνδεδεμένο πρόσωπο" κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν εν γένει αφερέγγυα κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο, και η πτώχευση ή άλλη αφερεγγυότητα είχε ως αποτέλεσμα να οφείλεται στη Φορολογική Διοίκηση, κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης έναρξης, συνολική βασική ληξιπρόθεσμη φορολογική οφειλή από φόρο εισοδήματος, φόρο προστιθέμενης αξίας, παρακρατούμενους φόρους μισθωτών υπηρεσιών και πρόστιμα, τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Εξαιρούνται ληξιπρόθεσμες φορολογικές οφειλές, οι οποίες κατά την υποβολή της δήλωσης τελούν σε αναστολή που έχει χορηγηθεί με προσωρινή διαταγή, δικαστική απόφαση, πράξη διοικητικού οργάνου ή εκ του νόμου, καθώς και οφειλές οι οποίες έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία τηρείται και έχουν καταβληθεί τουλάχιστον τρεις (3) δόσεις αυτής.

Ως αφερέγγυο, για την εφαρμογή του παρόντος, πρόσωπο, πλέον αυτού που πτώχευσε, νοείται και κάθε πρόσωπο που έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης εν λειτουργία, σε διαδικασία εξυγίανσης, σε ειδική διαχείριση του άρθρου 68 του ν. [4307/2014](#) (Α' 246), καθώς και κάθε πρόσωπο που έχει υπαχθεί στη ρύθμιση του ν.

[3869/2010](#). Εξαιρούνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μεικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιοι οργανισμοί, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται, τακτικώς, από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

ε. Η εγγύηση, σύμφωνα με την περίπτωση δ', απαιτείται μόνο μετά από απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης, από την οποία προκύπτει, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ανωτέρω περίπτωσης δ' και με την οποία προσδιορίζεται το ύψος της εγγύησης. Η Φορολογική Διοίκηση οφείλει να κοινοποιεί στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση την απαίτηση για παροχή εγγύησης. Στην περίπτωση αυτή η έναρξη στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Εάν με την υποβολή της δήλωσης έναρξης υποβάλλεται ταυτόχρονα και δήλωση εγγραφής, η εγγραφή του φορολογούμενου στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης.

Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη ενδεικτικά το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών της ανωτέρω περίπτωσης δ', καθώς και τη νομική μορφή του υποβάλλοντος τη δήλωση προσώπου.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος και η διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης, οι περιπτώσεις κατάπτωσης αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων δ' και ε' της παρούσας παραγράφου.

2¹⁹.α. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, υποχρεούται να δηλώνει την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών και την πραγματοποίηση

¹⁹ Η παρ. 2 του άρθρου 10, όπως ίσχυε μετά την τροποποίηση της με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και πριν την τροποποίησή της με την παρ. 1α του άρθρου 112 του ν. 4549/2018, είχε ως εξής:

«2.α. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, υποχρεούται να δηλώνει την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών και την πραγματοποίηση απαλλασσόμενων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)), ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών.

β. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή την παύση παροχής υπηρεσιών προς υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος - μέλος, για τις οποίες ο τόπος δεν είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)).

γ. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, ή το μη υποκείμενο στον φόρο προστιθέμενης αξίας νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. στο εσωτερικό της χώρας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή παύση λήψης υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος-μέλος, για τις οποίες ο τόπος φορολόγησης είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. [2859/2000](#)) και ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος στην καταβολή του φόρου.

δ. Η δήλωση για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης ενδοκοινοτικής συναλλαγής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση β της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.»

απαλλασσόμενων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)), ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών.

β. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή την παύση παροχής υπηρεσιών προς υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος - μέλος, για τις οποίες ο τόπος δεν είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)).

γ. Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, ή το μη υποκείμενο στον φόρο προστιθέμενης αξίας νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. στο εσωτερικό της χώρας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή παύση λήψης υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος-μέλος, για τις οποίες ο τόπος φορολόγησης είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. [2859/2000](#)) και ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος στην καταβολή του φόρου.

δ. Η δήλωση για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής.

3²⁰α. Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για μεταβολές στα στοιχεία εγγραφής ή έναρξής του με την υποβολή δήλωσης μεταβολών στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από την πραγματοποίηση της μεταβολής.

Ειδικά ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, για τη μεταβολή καθεστώτος Φ.Π.Α. στο οποίο υπάγεται, υποβάλλει δήλωση μετάταξης εντός της ίδιας ανωτέρω προθεσμίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τις διατάξεις του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)).

²⁰ Η παρ. 3 του άρθρου 10, όπως ίσχυε μετά την τροποποίηση της με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και πριν την τροποποίησή της με την παρ. 1α του άρθρου 112 του ν. 4549/2018, είχε ως εξής:

«3α. Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για μεταβολές στα στοιχεία εγγραφής ή έναρξής του με την υποβολή δήλωσης μεταβολών στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από την πραγματοποίηση της μεταβολής.

Ειδικά ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας, για τη μεταβολή καθεστώτος Φ.Π.Α. στο οποίο υπάγεται, υποβάλλει δήλωση μετάταξης εντός της ίδιας ανωτέρω προθεσμίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τις διατάξεις του Κώδικα ΦΠΑ (ν. [2859/2000](#)).

Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα στοιχεία φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του, δεν υπόκειται σε προθεσμία.»

Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές των στοιχείων του μέχρι τον χρόνο ενημέρωσής της.

β. Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας και πρόκειται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές, υποβάλλει δήλωση μεταβολών στο φορολογικό μητρώο για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Ειδικά για τους φορολογούμενους των οποίων ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου έχει ανασταλεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4α του άρθρου 11 του Κώδικα, η δήλωση μεταβολών για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 11.

Επιχειρηματική δραστηριότητα
 φορολογούμενου φυσικού προσώπου
 υπόκειται σε προθεσμία

Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα στοιχεία

Εξουσιοδοτική διάταξη

φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του, δεν υπόκειται σε προθεσμία.

Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές των στοιχείων του μέχρι τον χρόνο ενημέρωσής της.

β. Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον φόρο προστιθέμενης αξίας και πρόκειται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές, υποβάλλει δήλωση μεταβολών στο φορολογικό μητρώο για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

4. Ο φορολογούμενος που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για την οριστική παύση των εργασιών του με την υποβολή στο φορολογικό μητρώο δήλωσης διακοπής εργασιών.

Η δήλωση αυτή υποβάλλεται για τα φυσικά πρόσωπα εντός τριάντα (30) ημερών από την οριστική παύση των εργασιών τους και για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες εντός τριάντα (30) ημερών από τη λύση τους ή από τη λήξη των εργασιών της εκκαθάρισης ή από την ανακοίνωση διαγραφής τους από το Γ.Ε.ΜΗ., κατά περίπτωση.

Σε περίπτωση κληρονομικής διαδοχής επιχείρησης ως συνόλου, η δήλωση διακοπής εργασιών υποβάλλεται από τους κληρονόμους, μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, από την ενεργό ανάμειξή τους στην κληρονομούμενη επιχείρηση και όχι πέραν των τριάντα (30) ημερών από την λήξη της προθεσμίας αποποίησης, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 1847 του Αστικού Κώδικα, σε κάθε άλλη περίπτωση.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος παραλείψει τις δηλωτικές του υποχρεώσεις, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης των φόρων και από τις λοιπές φορολογικές υποχρεώσεις.

6. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων: α) καθορίζεται ο τρόπος, ο χρόνος ενημέρωσης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου και β) δύναται να χορηγείται διαφορετική προθεσμία για την υποβολή των δηλώσεων του παρόντος άρθρου ή να παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αυτών, σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας που επηρεάζουν τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων αντίστοιχων εξαιρετικών και δυσμενών συμβάντων που επηρεάζουν φορολογούμενους. Η απόφαση παράτασης υπογράφεται το αργότερο μέχρι τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας και ισχύει από τον χρόνο υπογραφής της.

Άρθρο 11²¹

²¹ Το άρθρο 11 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

Χρήση Α.Φ.Μ.
φορολογούμενου

Αριθμός φορολογικού μητρώου

1. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο.
2. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, ο οποίος δύναται να επεκτείνεται κατά ένα πρόθεμα, χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

«1. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό αριθμό φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο.

2. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, ο οποίος δύναται να επεκτείνεται κατά ένα πρόθεμα, χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

3. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, εφόσον πραγματοποιείται [με την περ. 2β της υποπαρ. Δ.2 του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 αντικαθίστανται οι λέξεις «εφόσον πραγματοποιείται» από τις λέξεις «προκειμένου να πραγματοποιηθεί»] οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορεί να καθορίζονται τα σχετικά με την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου θέματα [με την περ. 2β της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστίθενται οι λέξεις «εξαιρέσεις σε περίπτωση συναλλαγών με πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών» ενώ με την παρ. 3 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 (Α' 141) προστίθενται και οι λέξεις «καθώς και με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης»] και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Ο Γενικός Γραμματέας, με απόφασή του, ορίζει: α) το περιεχόμενο και τον τρόπο χορήγησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, β) τις περιπτώσεις αναφοράς του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου στις δηλώσεις, ή τα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα, και γ) τις περιπτώσεις γνωστοποίησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου για σκοπούς πληροφόρησης κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων. [Με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 (Α' 160) η παρ. 4 αναριθμήθηκε σε παρ. 5 και προστέθηκε νέα παρ. 4 ως εξής: «Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου ή να προβαίνει σε απενεργοποίηση αυτού εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία από τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτησή του. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.»].

5. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε κάθε μορφή επικοινωνίας με τον φορολογούμενο σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις του.» [Με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 η παρ. 5 αναριθμήθηκε σε παρ. 6 ενώ με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου και νόμου στην παρ. 5 – όπως έχει προκύψει μετά την αναρίθμηση – προστίθεται περ. δ' ως εξής: «δ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, τις συνέπειες της αναστολής και της απενεργοποίησης, και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου 4.»]

Το άρθρο 11, όπως ίσχυε μετά την τροποποίηση της με την παρ. 2 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και πριν την τροποποίησή του με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018, είχε ως εξής:

«1. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο.

2. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, ο οποίος δύναται να επεκτείνεται κατά ένα πρόθεμα, χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται και χωρίς την υποβολή δήλωσης εγγραφής να αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον έχει στη διάθεσή της, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τα προσωπικά στοιχεία του και σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, την επωνυμία και την έδρα,

ι) προκειμένου να βεβαιώσει ή και να εισπράξει απαιτήσεις κατά αυτού,

«Οίκοθεν» απόδοση Α.Φ.Μ.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται και χωρίς την υποβολή δήλωσης εγγραφής να αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον έχει στη διάθεσή της, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τα προσωπικά στοιχεία του και σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, την επωνυμία και την έδρα, i) προκειμένου να βεβαιώσει ή και να εισπράξει απαιτήσεις κατά αυτού, ii) προκειμένου να πραγματοποιήσει επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε μη εγκαταστημένους υποκείμενους στο φόρο στα πλαίσια της διαχείρισης του συστήματος Μ.Ο.Σ.Σ., iii) εφόσον

ii) προκειμένου να πραγματοποιήσει επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε μη εγκαταστημένους υποκείμενους στο φόρο στα πλαίσια της διαχείρισης του συστήματος Μ.Ο.Σ.Σ.,

iii) εφόσον τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, προκειμένου να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να καθορίζονται και άλλες περιπτώσεις απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου σε πρόσωπα που δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, εξαιρέσεις σε περιπτώσεις συναλλαγών με πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών, καθώς και με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

4.α. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου ή να προβαίνει σε απενεργοποίηση αυτού, εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτηση του. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.

β. Για τα φυσικά πρόσωπα, που προβαίνουν σε νέα έναρξη εργασιών ως υποκείμενα στον φόρο προστιθέμενης αξίας, και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου τους είχε ανασταλεί, κατά την άσκηση προηγούμενης δραστηριότητας επιχειρηματικού περιεχομένου, σε εφαρμογή των οριζόμενων στην περίπτωση α της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, και υποβάλλουν δήλωση μεταβολών για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κώδικα, απαιτείται η κατάθεση εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το ύψος της φοροδιαφυγής, τον λόγο της αναστολής, και την τυχόν υποτροπή, με ελάχιστο ποσό εγγύησης τα δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ.

Η εν λόγω εγγύηση καταπίπτει αυτοδικαίως σε περίπτωση νέας αναστολής χρήσης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην περίπτωση που νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που υπόκειται στον φόρο προστιθέμενης αξίας, υποβάλλει δήλωση μεταβολών για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών στο φορολογικό μητρώο, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κώδικα, και μέτοχος ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, που υποβάλλει τη δήλωση,

i) υπήρξε κατά τα τελευταία πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, έτη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, ή νόμιμος εκπρόσωπος άλλου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας ή ήταν «συνδεδεμένο πρόσωπο» κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, του οποίου ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4, ή

ii) άσκησε κατά τα τελευταία πέντε (5), πριν την υποβολή της δήλωσης, έτη, ως φυσικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4,

iii) άσκησε κατά τα τελευταία πέντε (5) πριν την υποβολή της, έτη, ως νομικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με την ανωτέρω περίπτωση α της παραγράφου 4.

5. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου φυσικού προσώπου που ασκεί δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου δεν καταργείται με την οριστική παύση των εργασιών του.

6. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν καταργείται στο φορολογικό μητρώο με την αλλαγή της νομικής μορφής τους. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε

τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, προκειμένου να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να καθορίζονται και άλλες περιπτώσεις απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου σε πρόσωπα που δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, εξαιρέσεις σε περιπτώσεις συναλλαγών με πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών, καθώς και με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

4.α.²² Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου ή να προβαίνει σε απενεργοποίηση αυτού, εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή ή ότι παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτηση του ή έχει εγγραφεί στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το

ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γ.Ε.ΜΗ, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση κατά την κείμενη νομοθεσία καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.

7. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου της υπό ίδρυση επιχείρησης παραμένει ο ίδιος για την επιχείρηση και μετά το πέρας των εργασιών της ίδρυσης.

8. Στους υποκείμενους στον Φ.Π.Α. που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου χορηγείται με την υποβολή δήλωσης εγγραφής και έναρξης. Ο αριθμός αυτός δεν μεταβάλλεται σε περίπτωση ορισμού, αλλαγής ή παύσης φορολογικού αντιπροσώπου.

9. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε κάθε μορφή επικοινωνίας με τον φορολογούμενο σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις του.

10. Ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με απόφαση του ορίζει: α) το περιεχόμενο και τον τρόπο χορήγησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, β) τις περιπτώσεις αναφοράς του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου στις δηλώσεις, ή τα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα, γ) τις περιπτώσεις γνωστοποίησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου για σκοπούς πληροφόρησης κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων, δ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, τις συνέπειες της αναστολής και της απενεργοποίησης, ε) το είδος, το ύψος, τη διάρκεια και τη διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης της περίπτωσης β' της παραγράφου 4 καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής, στ) τη διαδικασία και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου και ζ) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.»

²² Η περ. α' τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 1 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 (Α' 148). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου ή να προβαίνει σε απενεργοποίηση αυτού, εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτηση του. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.»

Κατάργηση μητρώου φορολογικής-λύση φοροδιαφυγής φυσικών προσώπων με οριστική παύση των εργασιών του

δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου.

β. Για τα φυσικά πρόσωπα, που προβαίνουν σε νέα έναρξη εργασιών και κατά την άσκηση προηγούμενης δραστηριότητας επιχειρηματικού περιεχομένου ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου τους είχε ανασταλεί ή πληρούνται οι προϋποθέσεις αναστολής αυτού, σε εφαρμογή των οριζόμενων στην περίπτωση α' της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, απαιτείται η κατάθεση εγγύησης.

Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το ύψος της φοροδιαφυγής, το λόγο της αναστολής και την τυχόν υποτροπή, με ελάχιστο ποσό εγγύησης τα δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ.

Η εν λόγω εγγύηση καταπίπτει αυτοδικαίως σε περίπτωση νέας αναστολής χρήσης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην περίπτωση που νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υποβάλλει δήλωση έναρξης και μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, που υποβάλλει τη δήλωση: i) υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν "συνδεδεμένο πρόσωπο" κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, του οποίου ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4, ή ii) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, ως φυσικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση α' της παραγράφου 4, ή iii) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5) φορολογικά έτη πριν την υποβολή της δήλωσης, ως νομικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με την ανωτέρω περίπτωση α' της παραγράφου 4.

5. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου φυσικού προσώπου που ασκεί δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου δεν καταργείται με την οριστική παύση των εργασιών του.

6. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν καταργείται στο φορολογικό μητρώο με την αλλαγή της νομικής μορφής τους. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γ.Ε.ΜΗ, κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση κατά την κείμενη νομοθεσία καθώς

και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.

7. Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου της υπό ίδρυση επιχείρησης παραμένει ο ίδιος για την επιχείρηση και μετά το πέρας των εργασιών της ίδρυσης.

8. Στους υποκειμένους στον Φ.Π.Α. που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου χορηγείται με την υποβολή δήλωσης εγγραφής και έναρξης. Ο αριθμός αυτός δεν μεταβάλλεται σε περίπτωση ορισμού, αλλαγής ή παύσης φορολογικού αντιπροσώπου.

9. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε κάθε μορφή επικοινωνίας με τον φορολογούμενο σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις του.

10. Ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με απόφαση του ορίζει: α) το περιεχόμενο και τον τρόπο χορήγησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, β) τις περιπτώσεις αναφοράς του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου στις δηλώσεις, ή τα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα, γ) τις περιπτώσεις γνωστοποίησης του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου για σκοπούς πληροφόρησης κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων, δ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου, τις συνέπειες της αναστολής και της απενεργοποίησης, ε) το είδος, το ύψος, τη διάρκεια και τη διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης της περίπτωσης β' της παραγράφου 4 καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής, στ) τη διαδικασία και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου και ζ) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ²³

Άρθρο 12

Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής²⁴

²³ Ο τίτλος του τρίτου Κεφαλαίου τίθεται, όπως αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση του τίτλου είχε ως εξής: «ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ».

²⁴ Το άρθρο 12 τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013. Με το άρθρο 51 του ν. 4583/2018 (Α'212) προστέθηκε η παράγραφος 9. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«Άρθρο 12. Έκδοση

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία. Ο Γενικός Γραμματέας, με απόφαση του, ορίζει τον τύπο του αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας, καθώς και τυχόν άλλα πρόσωπα, τα οποία δύναται να ζητούν αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας για λογαριασμό του φορολογούμενου.

2. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει ληξιπρόθεσμες φορολογικές οφειλές και έχει υποβάλει όλες τις φορολογικές δηλώσεις στο παρελθόν.

3. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κώδικα, δύναται να ζητήσει την έκδοση βεβαίωσης οφειλής ισχύος που δεν μπορεί να

Κεφάλαιο 10 - Διαδικασία
 αναπροσαρμογής ενήμερης
 παρακράτησης

Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό ενημερότητας ισχύος μέχρι και δύο μηνών για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται.
2. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει οφειλές στη Φορολογική Διοίκηση από οποιαδήποτε αιτία και έχει υποβάλει τις απαιτούμενες φορολογικές δηλώσεις των τελευταίων πέντε ετών.
3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να μη χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας εάν ο φορολογούμενος έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε άλλη αρχή του δημόσιου τομέα. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζεται η διαδικασία που ακολουθούν οι ανωτέρω αρχές για να ενημερώνουν τη Φορολογική Διοίκηση σχετικά με φορολογουμένους που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς αυτές, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.
4. Κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στις παραγράφους 2 και 3, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών ή έχει οφειλές μη ληξιπρόθεσμες ή σε αναστολή, δύναται να εκδοθεί αποδεικτικό ενημερότητας περιορισμένης ισχύος, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα. Η Φορολογική Διοίκηση και μετά τη συμμόρφωση του οφειλέτη σε πρόγραμμα ρύθμισης ορίζει υποχρεωτικά όρο παρακράτησης στις περιπτώσεις που το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπραγμάτου δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία. Το παρακρατούμενο ποσό λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη δόσης ή δόσεων σύμφωνα με το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών.
5. Οι πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες προσκομίζεται αποδεικτικό ενημερότητας, οι προϋποθέσεις χορήγησης του, οι τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση προσκόμισης του, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση του, οι φορολογικές δηλώσεις που απαιτείται να έχουν υποβληθεί για την έκδοση του αποδεικτικού, ο τύπος του, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος, τα ποσοστά παρακράτησης, τα τυχόν άλλα πρόσωπα τα οποία δύνανται να ζητούν και να λαμβάνουν το αποδεικτικό, τα όργανα έκδοσης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.
6. Αν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των

υπερβαίνει τον έναν μήνα για την πραγματοποίηση των πράξεων και συναλλαγών, για τις οποίες απαιτείται η υποβολή της βεβαίωσης αυτής κατά την κείμενη νομοθεσία. Οι προϋποθέσεις χορήγησης, ο τύπος, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος, τα ποσοστά παρακράτησης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

4. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να ενημερώνει εγγράφως το φορολογούμενο κατόπιν αιτήματος του σχετικά με τις εκκρεμείς φορολογικές οφειλές του.

5. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας ή βεβαίωση οφειλής στις περιπτώσεις που έχουν ληφθεί μέτρα διασφάλισης του Ελληνικού Δημοσίου για οικονομικά εγκλήματα».

παραγράφων 2, 3 και 4 για τη χορήγηση του, ούτε συντρέχουν οι προϋποθέσεις συμψηφισμού, εκδίδεται από την αρμόδια για την επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υπηρεσία, βεβαίωση οφειλής προς το Δημόσιο, η οποία κατατίθεται αντί του αποδεικτικού ενημερότητας στην υπηρεσία ή τον οργανισμό πληρωμής ή κατατίθεται για τη μεταβίβαση ακινήτου. Με βάση τη βεβαίωση αυτή αποδίδεται το προς είσπραξη ποσό ή το προϊόν του τιμήματος και μέχρι του ύψους της οφειλής, στην εκδούσα τη βεβαίωση υπηρεσία.

7. Οι προϋποθέσεις χορήγησης βεβαίωσης οφειλής, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση της, τα όργανα έκδοσης, ο τύπος, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

8. Σε ειδικές περιπτώσεις διασφάλισης σοβαρών συμφερόντων του Δημοσίου ή περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος και μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής, μπορεί με γραπτή συναίνεση του Γενικού Γραμματέα να μην χορηγηθεί αποδεικτικό ενημερότητας, ακόμη και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησης αυτού. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζονται περιπτώσεις διασφάλισης δημοσίου συμφέροντος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

9. Σε περίπτωση προσυμφώνου μεταβίβασης ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου στο πλαίσιο εργολαβικής σύμβασης με την οποία αναλαμβάνεται η ανέγερση πολυκατοικίας με αντιπαροχή, απαλλάσσεται ο οικοπεδούχος από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας κατά τη μεταβίβαση ποσοστών επί του οικοπέδου σε τρίτον, εφόσον κατά τη μεταβιβαστική δικαιοπραξία συμβάλλεται και ο εργολάβος. Στην περίπτωση αυτή το αποδεικτικό ενημερότητας προσκομίζεται από τον εργολάβο. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Άρθρο 13

Βιβλία και στοιχεία

1.²⁵ Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται

²⁵ Η παρ. 1 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παρ. 1α του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#) (Α' 129). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί βιβλία και στοιχεία που απεικονίζουν πλήρως τις συναλλαγές της επιχείρησής, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία.».

στην ελληνική νομοθεσία, για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, το λογιστικό σύστημα και τα λογιστικά αρχεία εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο και όχι αποσπασματικά τα επιμέρους συστατικά τους, σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία και την καταλληλότητά τους.

2. Τα λογιστικά αρχεία, φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί²⁶ πρέπει να διαφυλάσσονται κατ' ελάχιστον: α) για διάστημα πέντε (5) ετών από τη λήξη του αντίστοιχου φορολογικού έτους εντός του οποίου υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης²⁷ ή β) εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 36 του Κώδικα, έως ότου παραγραφεί το δικαίωμα έκδοσης από τη Φορολογική Διοίκηση πράξης προσδιορισμού του φόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή ή γ) έως ότου τελεσιδικήσει η απαίτηση της Φορολογικής Διοίκησης σε συνέχεια διενέργειας φορολογικού ελέγχου ή έως ότου αποσβεστεί ολοσχερώς η απαίτηση λόγω εξόφλησης.

3.²⁸ Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 14

Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

1. Πληροφορίες, τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, πρέπει να παρέχονται εντός πέντε (5) εργασιμών ημερών από την κοινοποίηση²⁹ του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και υποβολή των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας.

2. Κατόπιν εγγράφου αιτήματος της Φορολογικής Διοίκησης, αντίγραφα μέρους των βιβλίων και στοιχείων ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου³⁰, πρέπει να παρέχονται στη Φορολογική Διοίκηση εντός πέντε (5) εργασιμών ημερών από την κοινοποίηση³¹ του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και παράδοση

²⁶ Με την παρ. 1β του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#) εισήχθη η φράση «λογιστικά αρχεία, φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί», η οποία αντικατέστησε τη φράση της αρχικής διατύπωσης «βιβλία και στοιχεία».

²⁷ Οι λέξεις «από τη λήξη του αντίστοιχου φορολογικού έτους εντός του οποίου υπάρχει η υποχρέωση υποβολής της δήλωσης» προστέθηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013.

²⁸ Η παρ. 3 προστέθηκε με την παρ. 2 του [άρθρου 42](#) του ν. [4223/2013](#).

²⁹ Με την παρ. 3 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 αντικαταστάθηκε η λέξη «παραλαβή» από τη λέξη «κοινοποίηση».

³⁰ Με την παρ. 4 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 μετά τη λέξη «εγγράφου», διαγράφηκαν οι λέξεις «συμπεριλαμβανομένων πελατολογίων και καταλόγων προμηθευτών».

³¹ Με την παρ. 4 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 αντικαταστάθηκε η λέξη «παραλαβή» από τη λέξη «κοινοποίηση».

Επιβολή ηλεκτρονικών αρχείων
 ψηφιακή επικοινωνία
 πραγματιστική δημοσιότητα

των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας. Όταν τα βιβλία τηρούνται ή τα στοιχεία εκδίδονται μηχανογραφικά παρέχονται αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να παραδίδει στον φορολογούμενο αποδεικτικό παράδοσης, στο οποίο γίνεται μνεία όλων των παραδοθέντων εγγράφων ή αρχείων.

3.³² Κάθε φυσικό πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, κάθε νομικό πρόσωπο και νομική οντότητα, καθώς και οι αγρότες που υπάγονται στο άρθρο 41 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν.2859/2000), υποβάλλουν καταστάσεις φορολογικών στοιχείων, προμηθευτών και πελατών, για τα εκδοθέντα και ληφθέντα φορολογικά στοιχεία αποκλειστικά με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Οικονομικών, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης αυτών (μηχανογραφικά ή χειρόγραφα). Οι καταστάσεις του προηγούμενου εδαφίου αφορούν φορολογικά στοιχεία που σχετίζονται αποκλειστικά με την επαγγελματική εξυπηρέτηση, καθώς και την εκπλήρωση του σκοπού των προσώπων του προηγούμενου εδαφίου. Για τις λιανικές συναλλαγές υποβάλλονται συγκεντρωτικά δεδομένα.

4.³³ Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται ο χρόνος υποβολής των καταστάσεων, ο τρόπος, η διαδικασία, η έκταση εφαρμογής, το ύψος της αξίας των στοιχείων, ο τρόπος επιβεβαίωσης και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου.

5.³⁴ Ο Διοικητής της Α.Α.Δ.Ε. με απόφασή του μπορεί να ορίζει κατηγορίες φορολογουμένων, οι οποίοι υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, τον τρόπο, το χρόνο και τη διαδικασία υποβολής των πληροφοριών αυτών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

Άρθρο 15

Πληροφορίες από τρίτους

1. Κατόπιν έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Γενικού Γραμματέα, οι κρατικές υπηρεσίες και κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών και όλων των δημόσιων οργανισμών, φορέων και εταιρειών, όπου συμμετέχει ή έχει την εποπτεία το Κράτος, καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, υποχρεούνται να παρέχουν στη Φορολογική Διοίκηση κάθε διαθέσιμη πληροφορία και να επιδεικνύουν, χωρίς τη

³² Η παρ. 3 προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013.

³³ Η παρ. 4 προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013.

³⁴ Η παρ. 5 προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017.

Πληροφορίες από διαδικτυακή ψηφιακή πλατφόρμα που δραστηριοποιείται σε οικονομία διαμοιρασμού

μεταφορά τους εκτός των εγκαταστάσεων, όλα τα πρωτότυπα έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους.

2. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1, η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορεί να λαμβάνει γνώση πληροφοριών ή εγγράφων που αφορούν σε ποινικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών ή των ποινικών δικαστηρίων, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα. Πληροφορίες οι οποίες προέρχονται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του ν.3691/2008, με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής.³⁵

Πληροφορίες από τρίτους

3. Ο Γενικός Γραμματέας δικαιούται να ζητά πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, όπως ιδίως από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, τα επιμελητήρια, τους συμβολαιογράφους, τους υποθηκοφύλακες, τους προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων, τους οικονομικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς ή οργανώσεις, για τον καθορισμό της φορολογικής υποχρέωσης, που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και την είσπραξη της φορολογικής οφειλής με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στην παράγραφο 1. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αποστέλλει ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο πρέπει να απαντάται από το τρίτο πρόσωπο εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή του. Σε εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί για είκοσι (20) επιπλέον ημέρες.

3α.³⁶ Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να ζητά, με έγγραφο ή ηλεκτρονικό αίτημα, από κάθε διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας, η οποία δραστηριοποιείται στην οικονομία του διαμοιρασμού, ανεξάρτητα από το εάν αυτή έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του ν. [4172/2013](#) (ΚΦΕ) ή στις διατάξεις των ΣΑΔΦ που έχει συνάψει η Ελλάδα, οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πωλητές, για τα οποία προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην ημεδαπή.

Οι κατά τα ως άνω αιτούμενες πληροφορίες ή στοιχεία παρέχονται ή διαβιβάζονται από τον διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα από τον μήνα παραλαβής του αιτήματος. Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου δύναται να παρατείνεται κατά ένα (1) μήνα, ανάλογα με τον όγκο των αιτούμενων πληροφοριών ή στοιχείων κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs) και κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό ή νομική οντότητα αρχή διαβιβάζουν στη Φορολογική Διοίκηση, κατόπιν σχετικού αιτήματός της με το οποίο ορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος διαβίβασης, κάθε στοιχείο που έχουν στην κατοχή τους και αφορά

³⁵ Το εδάφιο αυτό προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013.

³⁶ Η παρ. 3α προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019 (Α' 201).

στα πρόσωπα τα οποία έχουν την ιδιοκτησία, τη χρήση ή/και την ευθύνη λειτουργίας ή/και διαχείρισης των ιστότοπων/ονομάτων χώρου των ανωτέρω ψηφιακών πλατφόρμων.

Για τις ανάγκες της παρούσας περίπτωσης, νοούνται:

Ως «ψηφιακή πλατφόρμα», κάθε λογισμικό, συμπεριλαμβανομένου ενός δικτυακού τύπου ή ενός μέρους του και εφαρμογών, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών για κινητά, όπου δύο ή περισσότεροι χρήστες ή ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με τη μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας, προκειμένου να διευκολυνθεί μια συναλλαγή μεταξύ τους, επιτρέποντας στους πωλητές να συνδέονται με άλλα πρόσωπα για την παροχή σε αυτούς σχετικών υπηρεσιών και αγαθών, έναντι αντιτίμου.

Ως «διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας», κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει ή καθιστά διαθέσιμη την πλατφόρμα ή μέρος αυτής στους χρήστες ή νόμιμο εκπρόσωπό της στην Ελλάδα.

Ως «πωλητής», το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα, που χρησιμοποιεί την πλατφόρμα για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών και τη σύνδεσή του με αντισυμβαλλόμενα πρόσωπα μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία καθώς και οι ειδικότερες λεπτομέρειες διαδικαστικού περιεχομένου για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης.

4. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να εκδίδει απόφαση, με την οποία ορίζονται ορισμένες κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

5. Τρίτα πρόσωπα που δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο υποχρεούνται στη χορήγηση των πληροφοριών της παραγράφου 3, εφόσον αυτές αφορούν οικονομικές συναλλαγές τους με τον φορολογούμενο. Για τις λοιπές πληροφορίες που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο απαιτείται έγγραφη άδεια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, ο Γενικός Γραμματέας υποβάλλει στον αρμόδιο Εισαγγελέα αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται: α) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του φορολογούμενου, β) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο, γ) οι σημαντικές ενδείξεις φοροδιαφυγής που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση εναντίον του φορολογούμενου, δ) οι λόγοι για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση επιθυμεί να αποκτήσει πληροφορίες από το πρόσωπο που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο. Αντίγραφο της άδειας επισυνάπτεται στο αίτημα πληροφοριών. Σε περίπτωση χορήγησης της άδειας, ο τρίτος δεν ευθύνεται ποινικά ή αστικά για παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου.

6.³⁷ Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται ανάλογα και για τις πληροφορίες που ζητούνται από τις υπηρεσίες του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, για τον έλεγχο της εισπραξιμότητας των οφειλών και τον εντοπισμό πηγών αποπληρωμής των απαιτήσεων των ασφαλιστικών οργανισμών.

Άρθρο 15Α³⁸

Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

1. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. [4308/2014](#) (Α' 251) υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων-στοιχείων ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών, των τηρούμενων λογιστικών αρχείων-βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μνημών και των αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί
2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται ο χρόνος διαβίβασης, η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των οντοτήτων της παρ. 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα, διαδικασίες και λεπτομέρειες για την εφαρμογή των υποχρεώσεων των οντοτήτων της παραγράφου 1.

Άρθρο 16

Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να ζητά από τον φορολογούμενο να υποβάλει, σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα, βιβλία, στοιχεία και κάθε άλλο έγγραφο που θεωρεί απαραίτητο για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης του φορολογουμένου. Ο Γενικός Γραμματέας θέτει εύλογη προθεσμία για τη συμμόρφωση του φορολογουμένου.
2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την πίστωση του φόρου αλλοδαπής σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 9 του Κ.Φ.Ε.

Άρθρο 17³⁹

³⁷ Η παρ. 6 προστέθηκε με το άρθρο 18 του ν. 4488/2017 (Α' 137).

³⁸ Το άρθρο 15Α τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4646/2019.

³⁹ Το άρθρο 17 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 64 του ν. 4796/2021 (Α' 63). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «1. Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει του Υπουργείου Οικονομικών ή συνδέονται ή συνδέονταν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου με αυτά, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο, στο οποίο έχουν ή είχαν ανατεθεί αρμοδιότητες ή καθήκοντα της Φορολογικής Διοίκησης οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύνανται να τα αποκαλύπτουν μόνο στα ακόλουθα πρόσωπα:

Διαφύλαξη φορολογικού
απορρήτου-περιπτώσεις άρσης
αυτού

Διαφύλαξη πληροφοριών – απόρρητο

1. Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει του Υπουργείου Οικονομικών ή συνδέονται ή συνδέονταν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου με αυτά, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο, στο οποίο έχουν ή είχαν ανατεθεί αρμοδιότητες ή καθήκοντα της Φορολογικής Διοίκησης οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία

α) άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους, [με την παρ. 8 του άρθρου 42 του ν.4223/2013 μετά τη λέξη «Διοίκησης» προστέθηκαν οι λέξεις «και μέλη του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους» και αντικαταστάθηκε με την περίπτωση α' της παρ. 4 του άρθρου 40 του ν.4410/2016, ως εξής: «α) άλλους υπαλλήλους της φορολογικής διοίκησης, μέλη του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και δικηγόρους του Δημοσίου στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους»],

β) διωκτικές αρχές στο πλαίσιο διερεύνησης ή δίωξης αδικημάτων φοροδιαφυγής [με την περ.3α της υποπαρ. Δ.2 του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 διαγράφηκε η λέξη «φοροδιαφυγής», μετά τη λέξη «αδικημάτων»],

γ) δικαστικές αρχές στο πλαίσιο εκδίκασης ποινικών υποθέσεων φοροδιαφυγής ή φορολογικών υποθέσεων [με την περ. 3β της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 μετά τη λέξη «εκδίκασης» προστέθηκαν οι λέξεις «οποιασδήποτε ποινικής ή φορολογικής υπόθεσης ή αστικής υπόθεσης με διάδικο το Δημόσιο ή Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης» και διαγράφηκαν οι λέξεις «ποινικών υποθέσεων φοροδιαφυγής ή φορολογικών υποθέσεων»],

δ) φορολογικές αρχές της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διεθνείς συμβάσεις, το ν. [4170/2013](#) στον οποίο ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2011/16/ΕΕ σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, [με την περ. β της παρ.4 του άρθρου 40 του ν.4410/2016 μετά τις λέξεις «στον τομέα της φορολογίας» προστέθηκαν οι λέξεις «,τα άρθρα 295-319 του ν.4072/2012 (Α' 86) με τα οποία ενσωματώθηκαν οι διατάξεις οδηγίας 2010/24/ΕΕ σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα »], καθώς και τη νομοθεσία για τη δικαστική συνδρομή,

ε) οικονομικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, και [με την παρ. 7 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «συμπεριλαμβανομένης της αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, και» και προστέθηκε η λέξη «συμπεριλαμβανομένων»] των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, [με την περ. 3γ της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 οι λέξεις «οικονομικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «υπηρεσίες των φορέων Γενικής Κυβέρνησης»] εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, των φορολογουμένων προς αυτούς τους φορείς και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους [με την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 διαγράφηκε η φράση «και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους»],

στ) σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους. [με την περ. 3δ της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν στο τέλος της περίπτωσης οι λέξεις «, καθώς και σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της», με την παρ. 5.β του άρθρου 33 του ν.4258/2014 οι λέξεις «καθώς και σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της» αντικαταστάθηκαν με τις λέξεις «καθώς και σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό ή εξουσιοδοτημένα πρόσωπα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 8 του ν. 3832/2010, όπως ισχύει, στην οποία ορίζεται η διασφάλιση σε κάθε περίπτωση, της τήρησης του απορρήτου των στοιχείων.» και με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.4346/2015 η περίπτωση στ' αντικαταστάθηκε ως εξής: «στ) σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή

περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύνανται να τα αποκαλύπτουν μόνο στα ακόλουθα πρόσωπα:

- α) άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης, μέλη του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και δικηγόρους του Δημοσίου στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους,
- β) διοικητικές αρχές στο πλαίσιο διερεύνησης ή δίωξης αδικημάτων,
- γ) δικαστικές αρχές στο πλαίσιο εκδίκασης οποιασδήποτε ποινικής ή φορολογικής υπόθεσης ή αστικής υπόθεσης με διάδικο το Δημόσιο ή Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης,
- δ) φορολογικές αρχές της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διεθνείς συμβάσεις, το ν. 4170/2013 στον οποίο ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2011/16/ΕΕ σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, τα άρθρα 295–319 του ν. 4072/2012 (Α' 86), με τα οποία ενσωματώθηκαν οι διατάξεις της Οδηγίας 2010/24/ΕΕ σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα, καθώς και τη νομοθεσία για τη δικαστική συνδρομή,
- ε) υπηρεσίες των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, των φορολογουμένων προς αυτούς τους φορείς ή / και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεων τους⁴⁰

ενωσιακούς πόρους»].

2. Τα πρόσωπα, τα οποία λαμβάνουν γνώση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, σύμφωνα με την παράγραφο 1, οφείλουν να τηρούν το απόρρητο, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Η χρήση των πληροφοριών και στοιχείων γίνεται αποκλειστικά και μόνο για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο χορηγήθηκαν. [Με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.4346/2015 η παρ. 2 αναριθμήθηκε σε παρ.3 του άρθρου 17].

3. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 4, κάθε πρόσωπο στο οποίο περιέρχονται πληροφορίες ή στοιχεία, τα οποία προστατεύονται με φορολογικό απόρρητο οφείλει να μην τα αποκαλύπτει και να επιστρέφει στη Φορολογική Διοίκηση τυχόν έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή του και περιλαμβάνουν τέτοιες πληροφορίες ή στοιχεία. [Με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.4346/2015 η παρ. 3 αναριθμήθηκε σε παρ. 4 του άρθρου 17].

4. Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλύπτονται σε τρίτο, κατόπιν αιτήσεως, με την έγγραφη συναίνεση του φορολογουμένου. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορεί να προβλέπονται οι περιπτώσεις και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες απόρρητα στοιχεία και πληροφορίες χορηγούνται σε τρίτους, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την αποτελεσματική λειτουργία της Φορολογικής Διοίκησης. [Με την παρ. 10 του άρθρου 42 του ν.4223/2013 το εδάφιο «Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορεί να προβλέπονται οι περιπτώσεις και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες απόρρητα στοιχεία και πληροφορίες χορηγούνται σε τρίτους, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την αποτελεσματική λειτουργία της Φορολογικής Διοίκησης.» διαγράφηκε και με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.4346/2015 η παρ. 4 αναριθμήθηκε σε παρ. 5 του άρθρου 17].

5. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ρυθμίζονται όλα τα ειδικότερα θέματα που είναι αναγκαία για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και προβλέπονται κυρώσεις στην περίπτωση μη τήρησης των διατάξεων του. [Με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4346/2015 η παρ. 5 αναριθμήθηκε σε παρ. 6 του άρθρου 17 και στη συνέχεια με την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν.4410/2016 αντικαταστάθηκε ως εξής: «6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων προσδιορίζεται η εφαρμογή του πλαισίου και των πολιτικών ασφαλείας του Υπουργείου Οικονομικών για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου: α) από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και της περίπτωσης α' της παραγράφου 1, β) από τα πρόσωπα όλων των περιπτώσεων, πλην της περίπτωσης α' της παραγράφου 1, το σύστημα καταχώρισης και παρακολούθησης χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της φορολογικής διοίκησης και κάθε άλλο σχετικό θέμα»].

⁴⁰ Με την παρ. 1 του άρθρου 108 του ν. 4623/2019 (Α' 134) εισήχθη η φράση «ή/και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους».

στ) σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους,

ζ)⁴¹ σε διαζευγμένους ή συζύγους σε διάσταση και σε ανιόντες και κατιόντες, για τον καθορισμό διατροφής κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, για τα στοιχεία που αναγράφονται ρητά σε αυτήν,

η)⁴² στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της που ορίζονται στο ν.3691/2008, όπως ισχύει,

θ)⁴³ σε τρίτους, κατόπιν αιτιολογημένης εισαγγελικής παραγγελίας, ότι δεν συντρέχει περίπτωση φορολογικού απορρήτου,

ι)⁴⁴ σε φορολογουμένους που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, κατόπιν αιτήσεώς τους, και μόνο καθ' ο μέρος αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να διακριβωθεί η φορολογική ή η επαγγελματική υπόσταση άλλου φορολογουμένου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα.

ια)⁴⁵ σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης ΑΕ «ΗΔΙΚΑ ΑΕ» του ν. 3607/2007 (Α' 245) για σκοπούς υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή άλλων προβλέψεων παροχών κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και σχετικών προβλέψεων παροχών υγείας σε ομάδες πληθυσμού από το Υπουργείο Υγείας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

ιβ)⁴⁶ Στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών, που διενεργούνται από αυτόν, σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών, που διενεργούνται από αυτό, ή κατόπιν εντολής του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, καθώς και σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους των ιδιαίτερων Σωμάτων και Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου των φορέων της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3074/2002 (Α' 296) στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών, που διενεργούνται κατόπιν εντολής του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης,

ιγ)⁴⁷ Στα πρόσωπα και τα όργανα της παρ. 1 του άρθρου 3 και 3Α του ν. [3213/2003](#) (Α' 309), όπως εκάστοτε ισχύει, στο πλαίσιο ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων του άρθρου 1 του

⁴¹ Η περ. ζ' προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 4γ του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, σύμφωνα με την οποία στην αρχική διατύπωση του ν. 4223/2013 προστέθηκε η φράση «και σε ανιόντες και κατιόντες».

⁴² Η περ. η' προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013.

⁴³ Η περ. θ' προστέθηκε με την περ. 3ε της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014.

⁴⁴ Η περ. ι' προστέθηκε με την περ. 3ε της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014.

⁴⁵ Η περ. ια' προστέθηκε με το άρθρο 68 του ν. 4403/2016 (Α' 125) και τίθεται όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4501/2017 (Α' 178).

⁴⁶ Η περ. ιβ' προστέθηκε με το άρθρο 68 του ν. 4403/2016.

⁴⁷ Η περ. ιγ' προστέθηκε με το άρθρο 68 του ν. 4403/2016.

ίδιου νόμου. Τα στοιχεία χορηγούνται αποκλειστικά για τα ελεγχόμενα πρόσωπα αρμοδιότητάς τους και αφορούν μόνον τα ελεγχόμενα έτη.

ιδ)⁴⁸ Σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για την άσκηση έργου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε θέματα που αφορούν όλες τις βαθμίδες της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και των εποπτευόμενων φορέων του, καθώς και σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Χώρας, για τα θέματα του Ε.Λ.Κ.Ε.

ιε)⁴⁹ σε διατραπεζικές εταιρείες που διαχειρίζονται αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς χάριν των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, για τον σκοπό ενημέρωσης των αρχείων δεδομένων που τηρούν. Για την ενημέρωση των αρχείων δεδομένων της παρούσας περίπτωσης χορηγούνται αποκλειστικά τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων:

αα) ως προς τα φυσικά πρόσωπα, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος το όνομα, το επώνυμο, το όνομα και επώνυμο πατέρα, το όνομα και επώνυμο μητέρας ο ταχυδρομικός κώδικας,

ββ) ως προς τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας Εισοδήματος η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα.

ιστ)⁵⁰ Σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων, κατόπιν υποβολής πλήρως αιτιολογημένου αιτήματος εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Ως στοιχεία και πληροφορίες μητρώου για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης νοούνται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που τηρούνται στο Υποσύστημα Μητρώου Φορολογουμένων της Α.Α.Δ.Ε..

ιζ)⁵¹ σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων σχετικά με στοιχεία μητρώου και οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων που υποβάλλουν αίτηση για εγγραφή ή είναι εγγεγραμμένες στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων, καθώς και στους ελεγκτές της

⁴⁸ Η περ. ιδ' προστέθηκε με το άρθρο 60 του ν. 4415/2016 (Α' 159) και τίθεται, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 99 του ν. 4547/2018 (Α' 102).

⁴⁹ Η περ. ιε' προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 4569/2018.

⁵⁰ Η περ. ιστ' προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 4569/2018.

⁵¹ Η περ. ιζ' προστέθηκε με την παρ.1 του άρθρου 48 του ν. 4712/2020 (Α' 164).

Αποκάλυψη συγκεκριμένων
στοιχείων μητρώου σε φορείς
του Δημοσίου

Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

1Α.⁵² Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. δύναται να ορίζεται αποζημίωση για το διοικητικό κόστος που η Φορολογική Διοίκηση αναλαμβάνει κατά τη χορήγηση των στοιχείων στα πρόσωπα των περιπτώσεων ιε' και ιστ' της παραγράφου 1.

Με την ίδια απόφαση προσδιορίζεται το ύψος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

1Β.⁵³ Από τον περιορισμό της παραγράφου 1, αναφορικά με τα στοιχεία τα οποία τα πρόσωπα της παραγράφου 1 οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα, για τις περιπτώσεις που αυτά αποκαλύπτονται σε υπηρεσίες των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, εξαιρούνται τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων: α) για τα φυσικά πρόσωπα: Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), όνομα, επώνυμο, όνομα και επώνυμο πατέρα, όνομα και επώνυμο μητέρας, ημερομηνία γέννησης, τόπος γέννησης, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης κατοικίας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) και β) για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες: Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), επωνυμία, διακριτικός τίτλος, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης της έδρας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας

Ρύθμιση ΕΛ.ΣΤΑΤ.

(σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).
2.⁵⁴ Τα πρόσωπα της παραγράφου 1⁵⁵ χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), προσωποποιημένα στοιχεία ανά ΑΦΜ, καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών, αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο ζητούνται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και

⁵² Η παρ. 1Α προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 52 του ν. 4569/2018.

⁵³ Η παρ. 1Β προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 108 του ν. 4623/2019.

⁵⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4346/2015 προστέθηκε νέα παρ. 2 ως άνω και οι παρ. 2, 3, 4 και 5 αναριθμήθηκαν σε 3, 4, 5 και 6 αντίστοιχα.

⁵⁵ Με την παρ. 3 του άρθρου 52 του ν. 4569/2018 η φράση «της προηγούμενης παραγράφου» αντικαταστάθηκε με τη φράση «της παραγράφου 1».

**Υποχρέωση επίδοσης
απορρήτου από τρίτους****Χορήγηση στοιχείων σε
Υπουργείο Ψηφιακής
Διακυβέρνησης**

σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του [άρθρου 8](#) του ν. [3832/2010](#), όπως ισχύει.

2Α.⁵⁶ Τα πρόσωπα της παραγράφου 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προσωποποιημένα στοιχεία ανά Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών αποκλειστικά για το σκοπό για τον οποίο ζητούνται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και ειδικότερα με σκοπό τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών των Φορέων του Δημόσιου Τομέα αλλά και του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. [3979/2011](#) (Α' 138). Η διαλειτουργικότητα του προηγούμενου εδαφίου διενεργείται μετά από τη ρητή και ειδική έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω Φορέων, τους οποίους αφορά η εκάστοτε διαλειτουργικότητα. Σε περίπτωση που η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία χωρίς ρητή έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω Φορέων απαιτείται αίτηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων υποχρεούται να απαντήσει εντός ενός (1) μηνός από την παραλαβή της παραπάνω αίτησης και διαβιβάζει τα δεδομένα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου.

3.⁵⁷ Τα πρόσωπα, τα οποία λαμβάνουν γνώση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, σύμφωνα με την παράγραφο 1, οφείλουν να τηρούν το απόρρητο, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Η χρήση των πληροφοριών και στοιχείων γίνεται αποκλειστικά και μόνο για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο χορηγήθηκαν.

4.⁵⁸ Με εξαίρεση τις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 5⁵⁹, κάθε πρόσωπο στο οποίο περιέρχονται πληροφορίες ή στοιχεία, τα οποία προστατεύονται με φορολογικό απόρρητο οφείλει να μην τα αποκαλύπτει και να επιστρέφει στη Φορολογική Διοίκηση τυχόν έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή του και περιλαμβάνουν τέτοιες πληροφορίες ή στοιχεία.

⁵⁶ Η παρ. 2Α προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 108 του ν. 4623/2019.

⁵⁷ Η παρ. 2 του άρθρου 17, όπως διατυπώθηκε αρχικά, αναριθμήθηκε σε παρ. 3 με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4346/2015.

⁵⁸ Η παρ. 3 του άρθρου 17, όπως διατυπώθηκε αρχικά, αναριθμήθηκε σε παρ. 4 με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4346/2015.

⁵⁹ Με την παρ. 4 του άρθρου 52 του ν. 4569/2018 τέθηκε το ορθό «5», κατόπιν της αναρίθμησης της παρ. 4 σε παρ. 5 με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4346/2015.

5.⁶⁰ Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλύπτονται σε τρίτο, κατόπιν αιτήσεως, με τη ρητή, ειδική, έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του φορολογουμένου, η οποία δύναται να ανακληθεί.

6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων προσδιορίζεται η εφαρμογή του πλαισίου και των πολιτικών ασφαλείας του Υπουργείου Οικονομικών για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου: α) από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και της περίπτωσης α' της παραγράφου 1, β) από τα πρόσωπα όλων των περιπτώσεων, πλην της περίπτωσης α' της παραγράφου 1, το σύστημα καταχώρισης και παρακολούθησης χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

7.⁶¹ Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) και των αρμόδιων Υπουργών για τα θέματα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας και για τα θέματα ελέγχου της αγοράς καθορίζονται ο ειδικότερος τρόπος, το είδος και το πλήθος των στοιχείων μητρώου και οικονομικών στοιχείων που διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή και στη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς δυνάμει της περ. ιζ) της παρ. 1.

Άρθρο 17Α⁶²

Κυρώσεις για παραβίαση του φορολογικού απορρήτου

1. Η παραβίαση του απορρήτου των στοιχείων και πληροφοριών που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση από τα πρόσωπα του άρθρου 17 που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 2 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. [3528/2007](#), Α' 26) συνιστά σε κάθε περίπτωση τα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης καθήκοντος και της παραβίασης της υποχρέωσης εχεμύθειας, τα οποία μπορεί να επισύρουν την ποινή της οριστικής παύσης κατά τις περιπτώσεις γ' και η' της παρ. 1 του άρθρου 107 και η' της παρ. 1 του άρθρου 109 του Κώδικα αυτού.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων επιβάλλεται στα πρόσωπα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 17 που παραβιάζουν το απόρρητο και αποκαλύπτουν σε τρίτους στοιχεία και πληροφορίες που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση και περιήλθαν σε γνώση τους,

⁶⁰ Η παρ. 5 του άρθρου 17 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 108 του ν. 4623/2019.

⁶¹ Η παρ. 7 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με το άρ. 64 του ν. 4796/2021. Η αρχική της διατύπωση, όπως εισήχθη με την παρ. 2 του άρθρου 48 του ν. 4712/2020 είχε ως εξής: «7. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, του Διοικητή της ΑΑΔΕ και των αρμόδιων Υπουργών για τα θέματα έρευνας και τεχνολογίας και για τα θέματα ελέγχου της αγοράς καθορίζονται ο ειδικότερος τρόπος, το είδος και το πλήθος των στοιχείων μητρώου και οικονομικών στοιχείων που διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή δυνάμει της περ. ιζ' της παρ. 1.»

⁶² Το άρθρο 17Α προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016.

**Πρόστιμο δήλωσης
δήλωσης ελέγχου**

πρόστιμο ύψους από χίλια (1.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα της παραβίασης και τις συντρέχουσες περιστάσεις.

Το ανωτέρω πρόστιμο διαγράφεται εάν το πρόσωπο, σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε, αθωώθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή απαλλάχθηκε με αμετάκλητο βούλευμα, λόγω της ανυπαρξίας των πραγματικών περιστατικών, που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του συγκεκριμένου παραπτώματος.

3. Η μη τήρηση του απορρήτου από το προσωπικό ή τους διοικούντες τις αναδόχους εταιρείες, οι οποίες διαχειρίζονται έργα του Υπουργείου Οικονομικών, τιμωρείται με πρόστιμο ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, ανά παράβαση, το οποίο επιβάλλεται στην εταιρεία με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

4. Για την επιβολή των κυρώσεων των προηγούμενων παραγράφων απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του προσώπου στο οποίο επιβάλλεται.

5. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης από το ίδιο πρόσωπο, επιβάλλεται πρόστιμο διπλάσιο του αρχικού επιβληθέντος.

6. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ορίζεται η ειδικότερη διαδικασία επιβολής των κυρώσεων και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Άρθρο 18

Υποβολή φορολογικής δήλωσης

1.⁶³α. Ο υπόχρεος σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων υποβάλλει τις φορολογικές δηλώσεις στη Φορολογική Διοίκηση κατά το χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία.

β. Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έλεγχο της αρχικής δήλωσης.

γ. Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του παρόντος, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

δ. Εάν η εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του παρόντος και μέχρι την κοινοποίηση του

⁶³ Η παρ. 1 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «1. Ο υπόχρεος σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων υποβάλλει τις φορολογικές δηλώσεις στη Φορολογική Διοίκηση κατά το χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία.». Με την παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 προστέθηκε στο τέλος της παρ. 1, όπως είχε αρχικά διατυπωθεί, εδάφιο που είχε ως εξής: «Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την έκδοση εντολής ελέγχου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έλεγχο της αρχικής δήλωσης με όλες τις συνέπειες περί εκπρόθεσμης δήλωσης.».

**Περίπτωση δήλωσης
σε περίπτωση ελέγχου**

προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου των άρθρων 58 παρ. 2, 58Α παρ. 2, ή 59 παρ. 1, κατά περίπτωση. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

ε. Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενου φόρου μισθωτών υπηρεσιών, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί εντός τριάντα (30) ημερών από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

στ. Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που έχουν προσδιορισθεί κατά τις διατάξεις των περιπτώσεων δ' και ε' δεν διαγράφονται, συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

2.⁶⁴ Με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα ορίζονται:

- α) η μορφή των φορολογικών δηλώσεων,
- β) οι πληροφορίες και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται στη φορολογική δήλωση και τα τυχόν συνοδευτικά έγγραφα⁶⁵ αυτής,
- γ) ο τρόπος υποβολής,
- δ) ο τρόπος με τον οποίο αυτή θα υπογράφεται.⁶⁶
- ε) ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του εκκαθαριστικού ΕΝ.Φ.ΙΑ, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά χορήγησης των απαλλαγών, η διαδικασία σύνθεσης και διόρθωσης της δήλωσης του ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.⁶⁷

3. Ο φορολογούμενος ή, σε περίπτωση δικαιοπρακτικά ανίκανου ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, και σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας ο νόμιμος ή φορολογικός εκπρόσωπος, βεβαιώνει την ακρίβεια και πληρότητα της φορολογικής δήλωσης με την υπογραφή του.⁶⁸

⁶⁴ Η παρ. 2 τίθεται, όπως ισχύει, μετά και την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 8 του [άρθρου 52](#) του ν. [4276/2014](#) (Α'155). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα ορίζονται:

α) η μορφή των φορολογικών δηλώσεων,

β) οι πληροφορίες και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται στη φορολογική δήλωση και τα τυχόν παραρτήματα αυτής,

γ) ο τρόπος υποβολής.».

⁶⁵ Με την παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «συνοδευτικά έγγραφα» αντικατέστησαν την λέξη «παραρτήματα» της αρχικής διατύπωσης.

⁶⁶ Με την παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η περ. δ'.

⁶⁷ Με την παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η περ. ε' ενώ με την παρ. 8 του [άρθρου 52](#) του ν. [4276/2014](#) διαγράφηκαν οι λέξεις «για την εφαρμογή του παρόντος» που ακολουθούσαν τις λέξεις «αναγκαία λεπτομέρεια» της διατύπωσης του ν. 4223/2013.

⁶⁸ Με την παρ. 3 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 διαγράφηκε το τελευταίο εδάφιο της αρχικής διατύπωσης, που είχε ως εξής: «Η βεβαίωση παρέχεται και μέσω ηλεκτρονικής υπογραφής.».

4. Εάν μία φορολογική δήλωση ή μέρος αυτής συντάχθηκε από τρίτο πρόσωπο έναντι αμοιβής, η φορολογική δήλωση συνυπογράφεται και από το πρόσωπο αυτό.

Άρθρο 19

Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης

1. Αν ο φορολογούμενος διαπιστώσει, ότι η φορολογική δήλωση που υπέβαλε στη Φορολογική Διοίκηση περιέχει λάθος ή παράλειψη, υποχρεούται να υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση.

2. Αν ο φορολογούμενος υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση εντός της προθεσμίας υποβολής της αρχικής φορολογικής δήλωσης, τότε και η τροποποιητική φορολογική δήλωση επέχει θέση αρχικής δήλωσης και θεωρείται ότι και οι δύο, αρχική και τροποποιητική έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα.

3.⁶⁹α. Τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έλεγχο της αρχικής δήλωσης.

β. Τροποποιητική φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του παρόντος, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

γ. Εάν η τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του παρόντος και μέχρι την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου του άρθρου 58 παρ. 1, 58Α παρ. 2, ή 59 παρ. 2, κατά περίπτωση. Για τον υπολογισμό του ανωτέρω προστίμου, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση, και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

δ. Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενου φόρου μισθωτών υπηρεσιών, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί εντός τριάντα (30) ημερών από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

⁶⁹ Η παρ. 3 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 397 του ν. [4512/2018](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την έκδοση εντολής ελέγχου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έλεγχο της αρχικής δήλωσης με όλες τις συνέπειες περί εκπρόθεσμης δήλωσης.»

Κώδικας Φορολογικών Εργασιών
επιμέλεια και ανανέωση της έκδοσης σε
περίπτωση ελέγχου

ε. Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά τις διατάξεις των περιπτώσεων γ' και δ' δεν διαγράφονται, συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

Άρθρο 20

Δήλωση με επιφύλαξη

1. Όταν ο φορολογούμενος αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, έχει δικαίωμα να υποβάλει φορολογική δήλωση με επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική ή αόριστη επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για την οποία⁷⁰ διατυπώθηκε η επιφύλαξη εντός ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας απάντησης, ο φορολογούμενος μπορεί να προσφύγει στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα.

2. Ομοίως μπορεί να διατυπωθεί επιφύλαξη σε ό,τι αφορά το χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία, σε άλλη κατηγορία, σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή ή σε σχέση με τυχόν εφαρμοστέες εκπτώσεις και απαλλαγές.⁷¹ Ειδικά, προκειμένου για την υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία, αν γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση θεωρείται ότι υποβλήθηκε εμπρόθεσμα⁷² για τη φορολογία ή κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται την αναστολή της είσπραξης του φόρου. Σε περίπτωση αποδοχής της επιφύλαξης από τον Γενικό Γραμματέα, ο φόρος που τυχόν καταβλήθηκε αχρεωστήτως, επιστρέφεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 42 του Κώδικα.

3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.⁷³

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΕΝΔΟΟΜΙΑΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

⁷⁰ Με την παρ. 4 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 αντικαταστάθηκαν οι λέξεις της αρχικής διατύπωσης «του φορολογητέου εισοδήματος για το οποίο» από τις λέξεις «της φορολογητέας ύλης για την οποία».

⁷¹ Το πρώτο εδάφιο τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 5 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Ομοίως, μπορεί να διατυπωθεί επιφύλαξη σε ό,τι αφορά το χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία, σε άλλη κατηγορία, σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή, ή σε σχέση με τις εκπτώσεις που διενεργούνται σχετικά με αυτή».

⁷² Με την παρ. 6 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η λέξη «εμπρόθεσμα».

⁷³ Η παρ. 3 προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013.

Άρθρο 21 Φάκελος Τεκμηρίωσης

1. Για τις μεταξύ τους συναλλαγές που εμπίπτουν στο άρθρο 50 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, καθώς και τη μεταξύ τους μεταφορά λειτουργιών του άρθρου 51 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, τα συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια της περίπτωσης ζ του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, υποχρεούνται να τηρούν Φάκελο Τεκμηρίωσης. Φάκελο Τεκμηρίωσης υποχρεούνται να τηρούν και οι μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, για τις παραπάνω συναλλαγές τους με το κεντρικό ή με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες για τις παραπάνω συναλλαγές τους με μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρούν στην αλλοδαπή.

2. Οι υπόχρεοι της παραγράφου 1 απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης Φακέλου Τεκμηρίωσης, εφόσον:

α) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος⁷⁴ και αθροιστικώς, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου δεν υπερβαίνει τα πέντε (5) εκατομμύρια ευρώ ανά φορολογικό έτος⁷⁵, ή

β) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος⁷⁶ και αθροιστικώς, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου υπερβαίνει τα πέντε (5) εκατομμύρια ευρώ ανά φορολογικό έτος⁷⁷.

3.⁷⁸ Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης, που αποτελείται κατά περίπτωση από το Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, καταρτίζεται έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη φορολογική διοίκηση μέσα στην ίδια προθεσμία.⁷⁹ Τα υπόχρεα πρόσωπα της παραγράφου 1 υποβάλλουν Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών για

⁷⁴ Με την 1 του [άρθρου 44](#) του ν. [4223/2013](#) η λέξη «ανά φορολογικό έτος» αντικατέστησε τη λέξη «ετησίως» της αρχικής διατύπωσης.

⁷⁵ Δες υποσ. 63.

⁷⁶ Δες υποσ. 63.

⁷⁷ Δες υποσ. 63.

⁷⁸ Η παρ. 3 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 6 του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#) όπου και σημειώνεται ότι εφαρμόζεται για φακέλους τεκμηρίωσης που καταρτίζονται για συναλλαγές φορολογικών ετών που αρχίζουν από την 1.1.2015 και μετά.

⁷⁹ Η αρχική διατύπωση του πρώτου εδαφίου είχε ως εξής: «Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης αποτελείται από το Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, κατά περίπτωση, και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση εντός πενήντα (50) ημερών [με την παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «πενήντα (50) ημερών» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «τεσσάρων (4) μηνών»] από το τέλος κάθε φορολογικού έτους.» Με την περ. 4α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) η διατύπωση του εδαφίου τροποποιήθηκε ως εξής: «3. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης που αποτελείται κατά περίπτωση από το Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, καταρτίζεται εντός τεσσάρων (4) μηνών από το τέλος του φορολογικού έτους και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση μέσα στην ίδια προθεσμία.»

κάθε φορολογικό έτος, εφόσον δεν εμπίπτουν στις εξαιρετικές περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 2 του παρόντος⁸⁰.

4. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τηρείται στην έδρα του υπόχρεου καθ' όλο το χρονικό διάστημα, για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης των βιβλίων και στοιχείων του αντίστοιχου φορολογικού έτους. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τίθεται στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης οποτεδήποτε ζητηθεί από αυτή εντός τριάντα (30) ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος από τον υπόχρεο.

5.⁸¹ Ο φάκελος τεκμηρίωσης της παραγράφου 3 περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο όπου περιγράφονται γεγονότα που έχουν αντίκτυπο στις πληροφορίες και τα στοιχεία που παρέχονται στους Φακέλους και που οφείλονται σε οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών της αγοράς. Ο υποκείμενος στο φόρο οφείλει να ενημερώνει το Φάκελο έως το τέλος του φορολογικού έτους εντός του οποίου η παραπάνω μεταβολή λαμβάνει χώρα. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω οι Φάκελοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών της παραγράφου 3 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το επόμενο φορολογικό έτος, εφόσον επικαιροποιηθούν ενσωματώνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Η επικαιροποίηση του Φακέλου γίνεται εντός τεσσάρων (4) μηνών από το τέλος του φορολογικού έτους κατά τη διάρκεια του οποίου προέκυψε η ανάγκη επικαιροποίησης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων είναι δυνατός ο καθορισμός των επικαιροποιήσεων που κρίνονται απαραίτητες όσον αφορά το περιεχόμενο των Φακέλων Τεκμηρίωσης είτε σε ετήσια είτε μόνιμη βάση.

6. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται και εξειδικεύονται το ακριβές περιεχόμενο και τα στοιχεία που περιέχονται στο Φάκελο Τεκμηρίωσης, το Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και το Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραπάνω φάκελοι θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, οι αποδεκτές μέθοδοι καθορισμού των τιμών των συναλλαγών και, οι μέθοδοι καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους.⁸² Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως επίσης απλουστευμένη διαδικασία για πολύ μικρές και μικρές οντότητες, όπως

⁸⁰ Με την παρ. 3 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013 προστέθηκε το δεύτερο εδάφιο στην παρ. 3.

⁸¹ Η παρ. 5 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την περ. 4β της υποπαρ.Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «5. Σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών της αγοράς που επηρεάζουν την πληροφόρηση και τα δεδομένα που περιέχονται στο Φάκελο Τεκμηρίωσης, ο υπόχρεος οφείλει να ενημερώνει ή να επικαιροποιεί το Φάκελο Τεκμηρίωσης έως το τέλος του φορολογικού έτους, εντός του οποίου έλαβε χώρα η μεταβολή.»

⁸² Το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 4 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται και εξειδικεύονται το ακριβές περιεχόμενο και τα στοιχεία που περιέχονται στο Φάκελο Τεκμηρίωσης, το Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και το Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραπάνω φάκελοι θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, οι αποδεκτές μέθοδοι καθορισμού των τιμών των συναλλαγών, οι μέθοδοι καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους και ο υπολογισμός του κύκλου εργασιών για τους υπόχρεους που εξαιρούνται από την υποχρέωση τήρησης φακέλου τεκμηρίωσης.»

αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4308/2014 (Α' 251), καθώς επίσης και απαλλαγές από την υποχρέωση τεκμηρίωσης για πολύ μικρές οντότητες.⁸³

Άρθρο 22

Προέγκριση Μεθοδολογίας Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

1. Συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια της περίπτωσης ζ του άρθρου 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές τους με το κεντρικό, καθώς και με τα συνδεδεμένα πρόσωπα⁸⁴ του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρεί στην αλλοδαπή ελληνική επιχείρηση δύνανται να υποβάλουν στον Γενικό Γραμματέα αίτηση προέγκρισης της μεθοδολογίας για την τιμολόγηση συγκεκριμένων μελλοντικών διασυνοριακών συναλλαγών τους με συνδεδεμένα πρόσωπα⁸⁵.

2. Αντικείμενο της προέγκρισης της προηγούμενης παραγράφου αποτελεί το ενδεδειγμένο σύνολο κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν κυρίως τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο τεκμηρίωσης, τα στοιχεία σύγκρισης ή αναφοράς και τις σχετικές προσαρμογές, καθώς και τις κρίσιμες παραδοχές για τις μελλοντικές συνθήκες. Αντικείμενο της προέγκρισης μπορεί επίσης να αποτελέσει και κάθε άλλο εξειδικευμένο ζήτημα που αφορά την τιμολόγηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα πρόσωπα⁸⁶.

⁸³ Με την παρ. 4 του άρθρου 44 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Με όμοια απόφαση μπορεί να καθορίζεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών, καθώς και να προβλέπεται απλοποιημένη διαδικασία για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.», το οποίο τροποποιήθηκε κατά πρώτον με την περ. 4γ της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) τροποποιήθηκε ως εξής: «Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως επίσης απλουστευμένη διαδικασία για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις όπως ορίζονται από το ευρωπαϊκό δίκαιο.» και ακολούθως με την παρ. 7 του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#) ως εξής: «Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως επίσης απλουστευμένη διαδικασία για πολύ μικρές και μικρές οντότητες, όπως αυτές ορίζονται στο [άρθρο 2](#) του ν. [4308/2014](#) (Α' 251), καθώς επίσης και απαλλαγές από την υποχρέωση τεκμηρίωσης για πολύ μικρές οντότητες.»

⁸⁴ Με την παρ. 5 του [άρθρου 44](#) του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «συνδεδεμένα πρόσωπα» αντικατέστησαν τις λέξεις «συνδεδεμένες εταιρείες».

⁸⁵ Με την παρ. 5 του [άρθρου 44](#) του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «συνδεδεμένα πρόσωπα» αντικατέστησαν τις λέξεις «συνδεδεμένες επιχειρήσεις».

⁸⁶ Με την παρ. 5 του [άρθρου 44](#) του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «συνδεδεμένα πρόσωπα» αντικατέστησαν τις λέξεις «συνδεδεμένες επιχειρήσεις».

3⁸⁷.α) Ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων εξετάζει την αίτηση και την αποδέχεται ή την απορρίπτει. Η σχετική απόφαση εκδίδεται εντός δεκαοκτώ (18) μηνών από την υποβολή της αίτησης προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, σε περίπτωση αίτησης για μονομερή προέγκριση, και κοινοποιείται στους αιτούντες. Η μονομερής προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν εφαρμόζεται για προγενέστερα φορολογικά έτη. Η διάρκεια ισχύος της απόφασης προέγκρισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου που δεν μπορεί πάντως να υπερβαίνει τους τριάντα έξι (36) μήνες από την υποβολή της αίτησης.

β) Σε περίπτωση αίτησης για διμερή ή πολυμερή προέγκριση, μπορεί να περιέχεται και αίτημα εφαρμογής της απόφασης σε προγενέστερα φορολογικά έτη από το έτος υποβολής της αίτησης προέγκρισης, ως ρήτρα αναδρομικής ισχύος, εφόσον υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών για τα οποία ζητείται η αναδρομική ισχύς με τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση αίτησης, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά κατά την υποβολή του αιτήματος:

βα) να μην έχει παραγραφεί η εξουσία του φορολογικού ελέγχου για τα εν λόγω φορολογικά έτη, και

ββ) να μην έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο εντολή ελέγχου για τα εν λόγω φορολογικά έτη.

4. Οι τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών της επιχείρησης, τις οποίες αφορά η απόφαση προέγκρισης, θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν από αυτές που θα είχαν συμφωνηθεί μεταξύ ανεξάρτητων προσώπων, εφόσον τηρούνται τα οριζόμενα στην απόφαση αυτή. Ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προέγκρισης, περιορίζεται στην επαλήθευση, ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι παραδοχές, οι περιστάσεις και οι όροι στις οποίες αυτή βασίστηκε. Σε περίπτωση που στην απόφαση προέγκρισης περιλαμβάνεται ρήτρα αναδρομικής ισχύος ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών των ετών τα οποία καταλαμβάνονται από την εν λόγω ρήτρα, περιορίζεται στην

⁸⁷ Η παρ. 3 του άρθρου 22 τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020 και οι διατάξεις αυτής για τη χρήση ρήτρας αναδρομικής ισχύος εφαρμόζονται και στην περίπτωση εκκρεμών κατά την 31.07.2020 αιτήσεων για διμερή ή ή πολυμερή ή πολυμερή προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης.. Η αρχική διατύπωση της παρ. 3 είχε ως εξής: «Ο Γενικός Γραμματέας εξετάζει την αίτηση και την αποδέχεται ή την απορρίπτει. Η σχετική απόφαση εκδίδεται εντός εκατόν είκοσι (120) ημερών [Με την παρ. 8α του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#) οι λέξεις «εκατόν είκοσι (120) ημερών» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «δεκαοκτώ (18) μηνών»], από την υποβολή της αίτησης προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης και κοινοποιείται στους αιτούντες. Η διάρκεια ισχύος της απόφασης προέγκρισης δεν δύναται να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη και η χρονική ισχύς της δεν δύναται να ανατρέχει σε φορολογικό έτος που έχει παρέλθει κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης προέγκρισης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορεί να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου και μέχρι τριάντα έξι (36) μήνες από την υποβολή της αίτησης [Το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 8β του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#)].»

**Ανάκληση απόφασης
προέγκρισης**

επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών που καταλαμβάνει με τα πραγματικά περιστατικά των συναλλαγών για τα οποία ζητήθηκε η προέγκριση.⁸⁸ Πέραν των υποχρεώσεων τήρησης και διαφύλαξης στοιχείων που επιβάλλονται από άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, η επιχείρηση υποχρεούται να διαφυλάσσει τα στοιχεία τεκμηρίωσης που αφορούν την απόφαση προέγκρισης για το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης βιβλίων και στοιχείων κάθε φορολογικού έτους το οποίο αφορά η απόφαση προέγκρισης.

5. Η απόφαση προέγκρισης αναθεωρείται οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της, είτε κατόπιν αίτησης από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, είτε αυτεπάγγελα από τον Γενικό Γραμματέα, στις εξής περιπτώσεις:

- α) εφόσον οι κρίσιμες παραδοχές στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης αποδειχθούν εσφαλμένες,
- β) εφόσον επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών που καθιστά αδύνατη την τήρηση των οριζόμενων στην απόφαση προέγκρισης,
- γ) σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας αμοιβαίου διακανονισμού της εκάστοτε εφαρμοστέας διμερούς σύμβασης για την αποφυγή της διπλής φορολογίας ή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεως των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων για τις ίδιες συναλλαγές του ίδιου φορολογουμένου.

Ο Γενικός Γραμματέας εκδίδει απόφαση για την αναθεώρηση της αρχικής απόφασης προέγκρισης, η οποία κοινοποιείται στους αιτούντες και έχει τα αποτελέσματα που ορίζονται στην παράγραφο 4, αρχής γενομένης από την έκδοσή της.

6. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ανακληθεί από τη Φορολογική Διοίκηση κατά τη διάρκεια ισχύος της στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εφόσον διαπιστωθεί, ότι τα στοιχεία ή κρίσιμες παραδοχές στα οποία βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης ήταν ανακριβείς, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας ή πλημμελειών που αποδίδονται στον φορολογούμενο,
- β) εφόσον διαπιστωθεί, ότι οι αιτούντες δεν τήρησαν ουσιώδη όρο ή υποχρέωση που ορίζονται στην απόφαση προέγκρισης.

Σε περίπτωση ανάκλησης, η απόφαση προέγκρισης θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα.

7. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ακυρωθεί από τη Φορολογική Διοίκηση οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εφόσον διαπιστωθεί ότι επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης,
- β) εφόσον διαπιστωθεί ότι η επιχείρηση δεν τήρησε ουσιώδεις όρους ή υποχρεώσεις που ορίζονται από την απόφαση προέγκρισης,
- γ) εφόσον επέλθει ουσιώδης μεταβολή των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων οι οποίες επηρεάζουν ουσιωδώς την απόφαση προέγκρισης.

⁸⁸ Το τρίτο εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020.

Δεν επιτρέπεται η ακύρωση της απόφασης προέγκρισης, εφόσον είναι δυνατή η αναθεώρηση της σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5.

Σε περίπτωση ακύρωσης, η ισχύς της απόφασης προέγκρισης παύει από το χρονικό σημείο που ορίζεται με την απόφαση ακύρωσης.

8.⁸⁹ Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων ορίζονται τα ειδικότερα θέματα, τα οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων και συγκεκριμένα, η διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, την ανάκληση και την ακύρωση της, το ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, οι όροι και προϋποθέσεις αναδρομικής ισχύος της απόφασης προέγκρισης, τα σχετικά παράβολα, η διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές άλλων εμπλεκόμενων κρατών, ο τύπος και το περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

9.⁹⁰ Αν από απόφαση προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης προκύπτει υποχρέωση υποβολής τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων για παρελθόντα φορολογικά έτη που καλύπτει η απόφαση προέγκρισης, θεωρείται ότι αυτές υποβάλλονται εμπρόθεσμα εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης προέγκρισης στον φορολογούμενο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 23

Εξουσίες Φορολογικής Διοίκησης

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά στοιχεία και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και

⁸⁹ Η παρ. 8 τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 3 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ορίζονται τα ειδικότερα θέματα τα οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων και ειδικότερα η διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, την ανάκληση και την ακύρωση της, το ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, τα σχετικά παράβολα, η διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές άλλων εμπλεκόμενων κρατών, ο τύπος και το περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.».

⁹⁰ Η παρ. 9 προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020.

σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις και μέσα μεταφοράς⁹¹ που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας μεθόδους που⁹² προβλέπονται στον Κώδικα.

2. Ο έλεγχος εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων⁹³ του φορολογούμενου που διενεργείται από τη Φορολογική Διοίκηση είναι δυνατόν να έχει τη μορφή φορολογικού ελέγχου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης ή επιτόπιου φορολογικού ελέγχου.

α)⁹⁴ Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις και λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και έγγραφα και πληροφορίες που έχει στην κατοχή της ή με βάση τα βιβλία και λογιστικά αρχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο, κατόπιν σχετικού εγγράφου της Φορολογικής Διοίκησης.

β) Η απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης για τη διενέργεια πλήρους επιτόπιου φορολογικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιείται στο φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Κάθε άλλος επιτόπιος φορολογικός έλεγχος είναι δυνατόν να διενεργείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση.

Με πράξη του Γενικού Γραμματέα είναι δυνατόν να διενεργείται πλήρης επιτόπιος φορολογικός έλεγχος χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει διαπραχθεί φοροδιαφυγή. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται με απόφασή του να ορίζει λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσης περίπτωσης.⁹⁵

3.⁹⁶ Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων μπορεί με απόφασή του να ορίζει ειδικό τρόπο διενέργειας των ελέγχων, ενδεδειγμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, για ορισμένες ή και για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, ανάλογα και με το αντικείμενο δραστηριότητας και το ύψος των οικονομικών δεδομένων, διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 24

⁹¹ Με την παρ.1 του [άρθρου 45](#) του ν. [4223/2013](#) προστέθηκαν οι λέξεις «και μέσα μεταφοράς».

⁹² Με την παρ. 1 του [άρθρου 45](#) του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «και χρησιμοποιώντας μεθόδους που» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «που ορίζει η νομοθεσία και χρησιμοποιώντας μεθόδους, οι οποίες».

⁹³ Με την παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «της δήλωσης».

⁹⁴ Η περ. α' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9α του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «α) Η Φορολογική Διοίκηση [με την παρ. 3 του άρθρου 45 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκαν οι λέξεις «δύναται να»] διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις οικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις, και λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και έγγραφα και πληροφορίες που έχει στην κατοχή της.»

⁹⁵ Με την παρ. 4 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2.

⁹⁶ Με την παρ. 9β του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#) προστέθηκε η παρ. 3.

Πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα των βιβλίων και στοιχείων, καθώς και λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αρνείται να προβεί στην ανωτέρω δήλωση, ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση υπάλληλος προβαίνει σε σχετική επισημείωση επί των εγγράφων. Ο οριζόμενος υπάλληλος δύναται ταυτόχρονα να απαιτεί από το φορολογούμενο ή τον φορολογικό εκπρόσωπό του να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται ο φορολογικός έλεγχος και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου.

2.⁹⁷ Εάν τα βιβλία και τα στοιχεία τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, η φορολογική διοίκηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε σχετιζόμενα αρχεία. Ειδικότερα, ο φορολογούμενος υποχρεούται να παράσχει κάθε απαραίτητη πληροφορία για την απρόσκοπτη πρόσβαση στον οριζόμενο υπάλληλο της φορολογικής διοίκησης, ανεξάρτητα από τον τόπο της αποθήκευσης και της μορφής των δεδομένων αυτών. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι τρίτοι παρέχουν ψηφιακές υπηρεσίες προς τον φορολογούμενο, οι οποίες σχετίζονται με την αποθήκευση και επεξεργασία ψηφιακών δεδομένων, εφόσον αυτό ζητηθεί από τη φορολογική διοίκηση. Η φορολογική διοίκηση δικαιούται να λαμβάνει τα ηλεκτρονικά αρχεία σε αναγνώσιμη ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή.

3. Ο υπάλληλος που έχει ορίσει η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κατάσχει βιβλία και στοιχεία που τηρούνται ή διαφυλάσσονται σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία ή στοιχεία, εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδεικτική αξία αυτών.

4.⁹⁸ Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου συντάσσεται έκθεση κατάσχεσης, η οποία υπογράφεται από το όργανο της Φορολογικής Διοίκησης που ενεργεί την κατάσχεση και τον ίδιο τον φορολογούμενο ή τον παρόντα κατά τη διενέργεια της κατάσχεσης υπάλληλο ή εκπρόσωπό του ή λογιστή του, ή, στην περίπτωση των νομικών προσώπων και οντοτήτων, εκτός των ανωτέρω προσώπων, από οποιονδήποτε εταίρο ή οποιοδήποτε μέλος της διοίκησής τους ή φορολογικό εκπρόσωπό τους. Αντίγραφο της έκθεσης κατάσχεσης παραδίδεται στον φορολογούμενο ή στα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου. Σε περίπτωση άρνησης των παραπάνω προσώπων να υπογράψουν, η έκθεση θυροκολλείται. Ο φορολογούμενος δικαιούται να λάβει αντίγραφα ή φωτοτυπίες των κατασχεθέντων με δαπάνες του. Για την κατάσχεση βιβλίων, εγγράφων και λοιπών στοιχείων τρίτου φορολογούμενου δεν απαιτείται επίδοση της έκθεσης κατάσχεσης σε αυτόν.

⁹⁷ Η παρ. 2 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 40 του ν. [4410/2016](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «2. Εάν τα βιβλία και στοιχεία τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε φυλασσόμενα αρχεία, καθώς και στα λογιστικά προγράμματα και τις πληροφορίες που έχουν καταχωριστεί σε αυτά. Η Φορολογική Διοίκηση δικαιούται να λαμβάνει τα ηλεκτρονικά αρχεία σε αναγνώσιμη ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή.»

⁹⁸ Με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η παρ. 4.

Άρθρο 25⁹⁹

Είσοδος σε εγκαταστάσεις

1. Ο οριζόμενος ή οι οριζόμενοι από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος ή υπάλληλοι φέρουν έγγραφη εντολή διενέργειας επιτόπιου φορολογικού ελέγχου, η οποία έχει εκδοθεί από τον Γενικό Γραμματέα ή από εξουσιοδοτημένα από

⁹⁹ Το άρθρο 25 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις περ. 5 και 6 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και την παρ. 11 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Ο οριζόμενος [με την περ. 5α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή οι οριζόμενοι»] από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος φέρει [με την περ. 5α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή υπάλληλοι» και η λέξη «φέρουν» αντικατέστησε τη λέξη «φέρει»] έγγραφη εντολή διενέργειας επιτόπιου φορολογικού ελέγχου, η οποία έχει εκδοθεί από το Γενικό Γραμματέα [με την περ. 5α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή από εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα της Φορολογικής Διοίκησης»], και η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:

- α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,
- β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου [με την περ. 5β της υποπαρ. Δ.2. προστέθηκαν οι λέξεις «ή των υπαλλήλων, στους οποίους» και διαγράφηκαν οι λέξεις «στον οποίο έχει». Η λέξη «έχει» διαγράφηκε μάλλον εκ παραδρομής γι' αυτό και τίθεται εντός αγκύλης] στον οποίο έχει ανατεθεί ο φορολογικός έλεγχος,
- γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου,
- δ) τη φορολογική περίοδο και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,
- ε) την ημερομηνία έναρξης του φορολογικού ελέγχου,
- στ) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, και
- ζ) τον χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.

2. Ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος πρέπει να επιδεικνύει το δελτίο ταυτότητάς του και την εντολή φορολογικού ελέγχου πριν την έναρξη του φορολογικού ελέγχου.

3. Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου κατά το επίσημο ωράριο λειτουργίας της Φορολογικής Διοίκησης. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα.

4. Η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που προβλέπεται στην παράγραφο 1, δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου που έχει ήδη ελεγχθεί μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, τα οποία επηρεάζουν τον υπολογισμό της φορολογικής οφειλής. Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο, το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

6. Ο φορολογούμενος υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του οριζόμενου για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου υπαλλήλου της Φορολογικής Διοίκησης. Ο οριζόμενος υπάλληλος δεν δύναται να μετακινεί βιβλία και στοιχεία ή έγγραφα που έχουν τεθεί στη διάθεσή του σε άλλο τόπο, εκτός εάν ο φορολογούμενος αδυνατεί να παράσχει αμέσως αληθή και ακριβή αντίγραφα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 2. Σε αυτή την περίπτωση, τα έγγραφα και στοιχεία είναι δυνατόν να απομακρυνθούν από τις εγκαταστάσεις έναντι απόδειξης παραλαβής και επιστρέφονται στον φορολογούμενο εντός τεσσάρων (4) ημερών από την παραλαβή.»

αυτόν όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, και η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:

- α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,
- β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων, στους οποίους έχει ανατεθεί ο φορολογικός έλεγχος,
- γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου, αν αυτός έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
- δ) τη φορολογική περίοδο ή υπόθεση και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,
- ε) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, και
- στ) το χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.

Η εντολή διενέργειας φορολογικού ελέγχου δεν δημοσιεύεται.

2. Ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος πρέπει να επιδεικνύει το δελτίο ταυτότητάς του και την εντολή φορολογικού ελέγχου πριν την έναρξη του φορολογικού ελέγχου.

3. Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου κατά το επίσημο ωράριο εργασίας της Φορολογικής Διοίκησης και μπορεί να παρατείνεται μέχρι την ολοκλήρωσή του. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα και ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού.¹⁰⁰

4. Η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που προβλέπεται στην παράγραφο 1, δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου ή υπόθεσης για την οποία έχει ήδη διενεργηθεί πλήρης έλεγχος, μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου¹⁰¹.

Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο, το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

6. Ο φορολογούμενος υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του οριζόμενου για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου υπαλλήλου της Φορολογικής Διοίκησης. Ο οριζόμενος

¹⁰⁰ Το τελευταίο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 11α του άρθρου 40 του ν. 4410/2016.

¹⁰¹ Με την παρ. 11β του [άρθρου 40](#) του ν. [4410/2016](#) οι λέξεις «από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «τα οποία επηρεάζουν τον υπολογισμό της φορολογικής οφειλής».

υπάλληλος δεν δύναται να μετακινεί βιβλία και στοιχεία ή έγγραφα που έχουν τεθεί στη διάθεσή του σε άλλο τόπο, εκτός εάν ο φορολογούμενος αδυνατεί να παράσχει αμέσως αληθή και ακριβή αντίγραφα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 24. Σε αυτή την περίπτωση, τα έγγραφα και στοιχεία είναι δυνατόν να απομακρυνθούν από τις εγκαταστάσεις έναντι απόδειξης παραλαβής και επιστρέφονται στον φορολογούμενο εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται ανάλογα τα αναφερόμενα στο άρθρο 24 παρ. 4 του Κώδικα.

7.¹⁰² Ειδικά προκειμένου για τον μερικό επιτόπιο έλεγχο, σε φορολογούμενους ορισμένης περιοχής ή/και δραστηριότητας ή που διακινούν αγαθά, η εντολή διενέργειας του ελέγχου, που εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο 1, μπορεί να περιλαμβάνει, αντί των υπό γ' και δ' στοιχείων, την περιοχή του ελέγχου ή/και το είδος των δραστηριοτήτων των φορολογουμένων. Ο χρόνος διενέργειας του ελέγχου, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να είναι και εκτός του επισήμου ωραρίου της Φορολογικής Διοίκησης.

8.¹⁰³ Ο αρμόδιος υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης μπορεί, οποτεδήποτε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να παρέχουν αυτή τη συνδρομή, κατά το χρόνο και στον τόπο που ζητείται.

Άρθρο 26¹⁰⁴

¹⁰² Με την περ. 6 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε ως άνω νέα παρ. 7.

¹⁰³ Με την περ. 6 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) η παρ. 7, η οποία είχε εισαχθεί με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 ως εξής: «7. Ο αρμόδιος υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης μπορεί, οποτεδήποτε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να παρέχουν αυτή τη συνδρομή, κατά το χρόνο και στον τόπο που ζητείται.» αναριθμήθηκε σε 8.

¹⁰⁴ Το άρθρο 26 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 77 του ν. [4472/2017](#) (Α' 74). Η αρχική διατύπωση, η οποία είχε ως εξής: «Η Φορολογική Διοίκηση επιλέγει τις προς έλεγχο υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται με πράξη του Γενικού Γραμματέα, η οποία δεν δημοσιοποιείται.» τροποποιήθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 ως εξής: «Η Φορολογική Διοίκηση επιλέγει τις προς έλεγχο υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, ή εξαιρετικά με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα, και δεν δημοσιοποιούνται.»

Με τις διατάξεις του άρθρου 61 του ν. 4342/2015 (Α' 143) το άρθρο 26 αντικαταστάθηκε ως εξής: «1. Η επιλογή των υποθέσεων που ελέγχονται κατά προτεραιότητα γίνεται με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα και δεν δημοσιοποιούνται.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται έως το τέλος Δεκεμβρίου κάθε έτους και μπορεί να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων που θα διενεργούνται εντός του επόμενου έτους κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες από το μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις,

Επιλογή υποθέσεων για έλεγχο
κατά προτεραιότητα

Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα, επιλέγονται με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και δεν δημοσιοποιούνται.

περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν την τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού 70% του συνόλου των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Ειδικά, για το έτος 2016 το ανωτέρω ποσοστό ορίζεται σε 50% και για το έτος 2017 σε 60%.

3. Τα αρμόδια όργανα της Φορολογικής Διοίκησης για τον προσδιορισμό και την είσπραξη των δημοσίων εσόδων, κατά τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα και του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α` 90), είναι υπεύθυνα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών τους ενεργειών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

4. Τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης που είναι αρμόδια για τον έλεγχο και τον έλεγχο αυτού προσδιορισμό των δημοσίων εσόδων, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 3, υπέχουν αστική ή πειθαρχική ή ποινική ευθύνη για την παραγραφή αυτών μόνον ως προς τις υποθέσεις που προτεραιοποιούνται σύμφωνα με το παρόν. Για τις υποθέσεις που τους έχουν ήδη ανατεθεί προς έλεγχο ή για τις οποίες έχει εκδοθεί εντολή ελέγχου κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπέχουν αστική ή πειθαρχική ή ποινική ευθύνη μόνον για αυτές που θα προτεραιοποιηθούν προς έλεγχο σύμφωνα με το παρόν άρθρο. Τα ανωτέρω δε θα ισχύουν σε περίπτωση που ο έλεγχος δεν ολοκληρωθεί για λόγους ανωτέρας βίας ή χωρίς υπαιτιότητα του ελεγκτή της Φορολογικής Διοίκησης.

5. Τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, στα οποία έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα για την επιδίωξη της είσπραξης των δημοσίων εσόδων ή στα καθήκοντα των οποίων ανάγεται η λήψη μέτρων για την αναγκαστική είσπραξη των δημοσίων εσόδων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3, υπέχουν αστική ή πειθαρχική ή ποινική ευθύνη για την παραγραφή, εφόσον δεν έχει διακοπεί η παραγραφή αυτών τουλάχιστον:

α) με την κοινοποίηση στον οφειλέτη ατομικής ειδοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 51 σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του παρόντος νόμου ή την περίπτωση η` παρ. 1 του άρθρου 138 του ν. 4270/2014 (Α` 143) ή
β) με την επιβολή κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων εις χείρας του οφειλέτη ή τρίτου, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 (Α` 90), όπως ισχύει.

6. Οι υπάλληλοι και οι προϊστάμενοι της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών και οι υπάλληλοι και προϊστάμενοι της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων που διενεργούν ελέγχους περιουσιακής κατάστασης, καθώς και οι υπάλληλοι και οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων που διενεργούν ελέγχους πειθαρχικών παραπτώματων, δεν υπέχουν αστική και ποινική ευθύνη για αιτιολογημένη γνώμη ή εισήγηση που διατύπωσαν ή απόφαση που εξέδωσαν, στο πλαίσιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εκτός από την περίπτωση που ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια ή/και από την περίπτωση της παραβίασης του απορρήτου των πληροφοριών και στοιχείων κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του παρόντος νόμου που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

7. Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων δεν υπέχει αστική και ποινική ευθύνη για αιτιολογημένη γνώμη ή εισήγηση που διατύπωσε ή απόφαση που εξέδωσε στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 5 του άρθρου 48 του παρόντος νόμου, εκτός από την περίπτωση που ενήργησε με δόλο ή βαρεία αμέλεια ή/και από την περίπτωση της παραβίασης του απορρήτου των πληροφοριών και στοιχείων κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του παρόντος νόμου που περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση των καθηκόντων του.»

Με το άρθρο 2 του ν. 4346/2015 το άρθρο 26 αντικαταστάθηκε εκ νέου ως εξής: «1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα, επιλέγονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα και δεν δημοσιοποιούνται.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους, η οποία δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων

Εξουσιοδοτική διάταξη

2.α. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων που θα διενεργούνται εντός του επόμενου έτους κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες από

που θα διενεργούνται εντός του επόμενου έτους κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες από το μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού 70% του συνόλου των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Ειδικά, για το έτος 2016 το ανωτέρω ποσοστό ορίζεται σε 50% και για το έτος 2017 σε 60%.»

Με το άρθρο 2 του ν. 4346/2015 η ρύθμιση ζητημάτων ευθύνης των οργάνων της Φορολογικής Διοίκησης τίθεται ως αυτοτελής διάταξη, εκτός του άρθρου 26, στο οποίο είχε εισαχθεί εκ παραδρομής με το άρθρο 61 του ν. 4342/2015 ως εξής: «2.α. Τα αρμόδια όργανα της Φορολογικής Διοίκησης για τον προσδιορισμό και την είσπραξη των δημοσίων εσόδων, κατά τις διατάξεις του ν. 4174/2013 και του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α' 90), είναι υπεύθυνα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και τη νομιμότητα των υπηρεσιακών τους ενεργειών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

β. Τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, που είναι αρμόδια για τον έλεγχο και τον έλεγχο αυτού προσδιορισμό των δημοσίων εσόδων, κατά τις διατάξεις της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου, υπέχουν πειθαρχική, αστική και ποινική ευθύνη για την παραγραφή αυτών, μόνον ως προς τις υποθέσεις που προτεραιοποιούνται, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4174/2013. Για τις υποθέσεις που τους έχουν ήδη ανατεθεί προς έλεγχο ή για τις οποίες έχει εκδοθεί εντολή ελέγχου κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπέχουν πειθαρχική, αστική, και ποινική ευθύνη μόνον για αυτές που θα προτεραιοποιηθούν προς έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4174/2013. Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου δε θα ισχύουν σε περίπτωση που ο έλεγχος δεν ολοκληρωθεί για λόγους ανωτέρας βίας ή χωρίς υπαιτιότητα των οργάνων της Φορολογικής Διοίκησης.

γ. Τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, στα οποία έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα για την επιδίωξη της είσπραξης των δημοσίων εσόδων ή στα καθήκοντα των οποίων ανάγεται η λήψη μέτρων για την αναγκαστική είσπραξη των δημοσίων εσόδων, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου, υπέχουν πειθαρχική, αστική και ποινική ευθύνη για την παραγραφή, εφόσον δεν έχει διακοπεί η παραγραφή αυτών τουλάχιστον:

i) με την κοινοποίηση στον οφειλέτη ατομικής ειδοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 4174/2013 σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του ν. 4174/2013 ή την περίπτωση η' παρ. 1 του άρθρου 138 του ν. 4270/2014 (Α'143) ή

ii) με την επιβολή κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων εις χείρας του οφειλέτη ή τρίτου, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 (Α' 90), όπως ισχύει.

δ. Οι υπάλληλοι και οι προϊστάμενοι της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών και οι υπάλληλοι και προϊστάμενοι της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων που διενεργούν ελέγχους περιουσιακής κατάστασης, καθώς και οι υπάλληλοι και οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων που διενεργούν ελέγχους πειθαρχικών παραπτώματων, δεν υπέχουν αστική και ποινική ευθύνη για αιτιολογημένη γνώμη ή εισήγηση που διατύπωσαν ή απόφαση που εξέδωσαν, στο πλαίσιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εκτός από την περίπτωση που ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια ή σε περίπτωση παραβίασης του απορρήτου των πληροφοριών και στοιχείων που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 4174/2013.

ε. Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων δεν υπέχει αστική και ποινική ευθύνη, για αιτιολογημένη γνώμη ή εισήγηση που διατύπωσε ή απόφαση που εξέδωσε στο πλαίσιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, εκτός από την περίπτωση που ενήργησε με δόλο ή

τον μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των πλήρων και μερικών ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού 70% του συνόλου πλήρων και μερικών ελέγχων, αντίστοιχα, των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Ειδικά, για το έτος 2016 το ανωτέρω ποσοστό ορίζεται σε 50% και για το έτος 2017 σε 60%.

β. Για ελέγχους που διενεργούνται από 1.1.2018, ποσοστό τουλάχιστον 75% των ελέγχων που ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου, αφορούν κατ' αρχήν σε ελέγχους της τελευταίας τριετίας για τις οποίες έχει λήξει η προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Οι έλεγχοι του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να επεκτείνονται στα δύο προηγούμενα, πέραν της τελευταίας τριετίας, φορολογικά έτη ή χρήσεις, με βάση κριτήρια κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.

Άρθρο 27

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσοτέρων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:
- α) της αρχής των αναλογιών,
 - β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
 - γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,

βαρεία αμέλεια ή σε περίπτωση παραβίασης του απορρήτου των πληροφοριών και στοιχείων που περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση των καθηκόντων του, κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 4174/2013.

στ. Τα άρθρα 163 και 164 του π.δ. 16/1989 (Α' 6) καταργούνται.

ζ. Οι διατάξεις των περιπτώσεων β' έως ε' της παρούσας παραγράφου έχουν εφαρμογή και στις κατά την έναρξη ισχύος αυτών εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον πειθαρχικών οργάνων ή άλλων διοικητικών ή δικαστικών αρχών σε σχέση με πειθαρχική ή αστική ευθύνη.

η. Τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης των περιπτώσεων β' έως δ' της παρούσας παραγράφου, εφόσον εξετάζονται ή διώκονται ή ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους ενώπιον των ποινικών ή πολιτικών δικαστηρίων, μπορούν να παρίστανται και να εκπροσωπούνται από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατόπιν εγγράφου αιτήματος του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Το ανωτέρω αίτημα υποβάλλεται κατόπιν έγγραφης αιτήσεως του οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης που εξετάζεται ή διώκεται ή ενάγεται, στην οποία αιτιολογεί ότι έπραξε σύμφωνα με την περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου και η οποία συνοδεύεται με την άποψη του Προϊσταμένου της οργανικής μονάδας που υπηρετεί. Μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους εκπροσωπεί τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, εφόσον εξετάζεται, διώκεται ή ενάγεται, κατόπιν έγγραφου αιτήματος αυτού, χωρίς να αποκλείεται η εκπροσώπησή του δια ή μετά πληρεξουσίου δικηγόρου.

θ. Ειδικά, για τις υποθέσεις του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης 1γ της υποπαραγράφου Δ.7 του ν. 4336/ 2015 (Α' 94), τα όργανα της Ειδικής Γραμματείας ΣΔΟΕ, συμπεριλαμβανομένου και του Ειδικού Γραμματέα ΣΔΟΕ, δεν υπέχουν αστική ή πειθαρχική ή ποινική ευθύνη για τυχόν παρέλευση του χρόνου παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου προς έλεγχο.

ι. Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου υπερισχύουν κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης.».

δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και

ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά. Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής.

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο τεχνικών ελέγχου της παραγράφου 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 28

Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

1. Η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί¹⁰⁵ εγγράφως στο φορολογούμενο σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου¹⁰⁶ και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου¹⁰⁷ ο οποίος πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένος¹⁰⁸. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων στα οποία βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως¹⁰⁹ τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση¹¹⁰ της έγγραφης γνωστοποίησης.

2. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εντός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλλει τις απόψεις του, την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 1. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση. Η έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

¹⁰⁵ Με την παρ. 8 του άρθρου 45 του ν. [4223/2013](#) η λέξη «κοινοποιεί» αντικατέστησε τη λέξη «γνωστοποιεί».

¹⁰⁶ Με την παρ. 12 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 οι λέξεις «σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου»

¹⁰⁷ Με την παρ. 8 του άρθρου 45 του ν. [4223/2013](#) διαγράφηκαν οι λέξεις «εφόσον προκύπτει διαφοροποίηση της φορολογικής οφειλής σε σχέση με τις δηλώσεις που έχει υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και τα στοιχεία που αιτιολογούν τη διαφοροποίηση» μετά τη λέξη «φόρου».

¹⁰⁸ Με την παρ. 10 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ο οποίος πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένος» στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 1.

¹⁰⁹ Με την παρ. 9 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η λέξη «εγγράφως».

¹¹⁰ Με την παρ. 9 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 η λέξη «κοινοποίηση» αντικατέστησε τη λέξη της αρχικής διατύπωσης «παραλαβή».

Εξουσιοδοτική διάταξη

3. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

Άρθρο 28Α¹¹¹

Υποθέσεις Διεύθυνσης
Ερευνών Οικονομικού
Εγκλήματος

1. Για τις υποθέσεις που διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση από την Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (εφεξής «Υπηρεσία»), διενεργείται έλεγχος κατ' απόλυτη προτεραιότητα, κατά παρέκκλιση δε των διατάξεων του άρθρου 28, η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε προσωρινό και οριστικό προσδιορισμό φόρου ως ακολούθως: Εντός μηνός από τη διαβίβαση της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας, των σχετικών εγγράφων και των προσκομισθέντων από τον ελεγχόμενο στοιχείων, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στο φορολογούμενο αντίγραφο αυτής, σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα της έρευνας και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, βάσει της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας.

Προσωρινός διορθωτικός
προσδιορισμός

2. Ο φορολογούμενος δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων στα οποία βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου και να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.

Προθεσμία έκδοσης οριστικής
πράξης διορθωτικού
προσδιορισμού

3. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, στην εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο. Το εν λόγω διάστημα δύναται να παρατείνεται αιτιολογημένα για ένα (1) επιπλέον μήνα ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, κατόπιν έγγραφης ενημέρωσης προς την Υπηρεσία.

Νέα στοιχεία

4. Σε περίπτωση που εντός της προθεσμίας των είκοσι (20) ημερών της παραγράφου 2, ο φορολογούμενος προσκομίσει νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Α.Α.Δ.Ε., η τελευταία δύναται να τα διαβιβάζει στην Υπηρεσία προς αξιολόγηση. Η Υπηρεσία υποχρεούται να αποστείλει στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Α.Α.Δ.Ε. εγγράφως τις απόψεις της επί των νέων αυτών στοιχείων σε προθεσμία ενός μήνα από την ημερομηνία λήψης του φακέλου. Εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει εμπρόθεσμα νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Α.Α.Δ.Ε., ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπεται στα δύο προηγούμενα εδάφια δεν προσμετράται στην αναφερόμενη στην παράγραφο 3 προθεσμία των τριών (3) μηνών για την έκδοση της οριστικής πράξης προσδιορισμού φόρου, η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει συνολικά τους τέσσερεις ή, κατόπιν αιτιολογημένης παράτασης, τους πέντε μήνες από τη λήψη των νέων αυτών στοιχείων από την Α.Α.Δ.Ε..

Οριστική πράξη διορθωτικού
προσδιορισμού

5. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση και περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα

¹¹¹ Το άρθρο 28Α προστέθηκε με το άρθρο 390 του ν. 4512/2018.

Εξουσιοδοτική διάταξη

στοιχεία και τις διατάξεις που έλαβε υπόψη της για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στο φορολογούμενο.

6. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε..

Άρθρο 29¹¹²

Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

1.¹¹³ Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών ελέγχων εφαρμόζονται οι διατάξεις των Κεφαλαίων Α΄ έως και Η΄ του ν. 4170/2013 (Α΄ 163), που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, του ν. 4153/2013 (Α΄116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, των διεθνών συμβάσεων, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του ΟΟΣΑ, καθώς και τη νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων που αφορούν τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας από τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εφαρμόζονται από τη Φορολογική Διοίκηση οι διατάξεις του παρόντος.

2.¹¹⁴ Για τους σκοπούς της εφαρμογής και επιβολής του ν. 4170/2013, όπως ισχύει, και διασφάλισης της λειτουργίας της διοικητικής συνεργασίας που θεσπίζει, θεσπίζεται η πρόσβαση της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών, δυνάμει των διατάξεων του ίδιου νόμου, στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες που προβλέπονται στα άρθρα 13, 14 παράγραφοι¹¹⁵ 4, 20, 21 και 30 του ν. 4557/2018 (Α΄ 139).

¹¹² Το άρθρο 29 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή και τους ταυτόχρονους φορολογικούς ελέγχους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως 25 του ν. [4170/2013](#) (Α΄ 163), που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ.» [με την παρ. 2α του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017 (Α΄ 164) αντικαταστάθηκε το άρθρο 29 ως εξής: «Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών ελέγχων εφαρμόζονται οι διατάξεις των Κεφαλαίων Α΄ έως και Η΄ του ν. 4170/2013 (Α΄ 163), που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, του ν. 4153/2013 (Α΄116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, των διεθνών συμβάσεων, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του ΟΟΣΑ, καθώς και τη νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων που αφορούν τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας από τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εφαρμόζονται από τη Φορολογική Διοίκηση οι διατάξεις του παρόντος.»

¹¹³ Με το άρθρο 32 του ν.4569/2018 οι διατάξεις του άρθρου 29 αναριθμήθηκαν σε παρ. 1 του άρθρου 29 και προστέθηκαν παρ. 2, 3 και 4.

¹¹⁴ Με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018 προστέθηκε παρ. 2 και με το άρθρο 33 του ν. 4569/2018 ορίστηκε ως έναρξη ισχύος αυτής η 1^η Ιανουαρίου 2018.

¹¹⁵ Αντί του ορθού «παράγραφος».

3.¹¹⁶ Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να ορίζονται τα ειδικότερα θέματα της πρόσβασης της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών, στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες της παραγράφου 2.

4.¹¹⁷ Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να ορίζονται ειδικότερα θέματα των φορολογικών ελέγχων βάσει του πλαισίου της αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 30

Προσδιορισμός φόρου

Πράξη προσδιορισμού φόρου

1.¹¹⁸ Πράξη προσδιορισμού φόρου είναι η πράξη, με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογουμένου για μια ή περισσότερες φορολογικές περιόδους ή για ένα ή περισσότερα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές περιόδους ή για μια ή περισσότερες φορολογικές υποθέσεις. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογουμένου. Η πράξη αυτή καταχωρίζεται ως εισπρακτέο ή επιστρεπτέο ποσό στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται τα βιβλία, στα οποία γίνεται η καταχώριση, το περιεχόμενο, η διαδικασία και οι εξαιρέσεις από αυτή, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Είδη πράξεων προσδιορισμού φόρου

2. Η Φορολογική Διοίκηση είναι αρμόδια να εκδίδει τις ακόλουθες πράξεις προσδιορισμού φόρου:

- α) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου,
- β) πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου,
- γ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και
- δ) πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 31

Άμεσος προσδιορισμός φόρου

¹¹⁶ Με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018 προστέθηκε παρ. 3 και με το άρθρο 33 του ν. 4569/2018 ορίστηκε ως έναρξη ισχύος αυτής η 1^η Ιανουαρίου 2018.

¹¹⁷ Με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018 προστέθηκε παρ. 4 και με το άρθρο 33 του ν. 4569/2018 ορίστηκε ως έναρξη ισχύος αυτής η 1^η Ιανουαρίου 2018.

¹¹⁸ Η παρ. 1 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «"Πράξη προσδιορισμού φόρου" είναι η πράξη, με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογουμένου για μια συγκεκριμένη φορολογική περίοδο και η καταχώριση της πράξης αυτής στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογουμένου.»

- Άμεσος προσδιορισμός**
1. «Άμεσος προσδιορισμός φόρου» είναι ο προσδιορισμός φόρου που προκύπτει χωρίς περαιτέρω ενέργεια, ταυτόχρονα με την υποβολή της φορολογικής δήλωσης.
- Τροποποίηση φορολογικής δήλωσης**
2. Ο φορολογούμενος δύναται να τροποποιεί τη φορολογική δήλωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 19 του Κώδικα, καταβάλλοντας την επιπλέον διαφορά φόρου ή δικαιούμενος επιστροφή του υπερβάλλοντος φόρου σύμφωνα με το άρθρο 42 του Κώδικα, έως την έκδοση εντολής φορολογικού ελέγχου. Ο άμεσος προσδιορισμός φόρου που προκύπτει από την τροποποιητική δήλωση υποκαθιστά τον αρχικό άμεσο προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 32

Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

- Πράξη διοικητικού προσδιορισμού**
- 1.¹¹⁹ Στις περιπτώσεις που, κατά την κείμενη φορολογική νομοθεσία, η φορολογική δήλωση δεν συνιστά άμεσο προσδιορισμό φόρου, η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου.
- Στοιχεία για προσδιορισμό του φόρου**
2. Η πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν τυχόν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική δήλωση ή κάθε άλλο στοιχείο που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση.
- Χρήση άλλων στοιχείων**
3. Εάν η Φορολογική Διοίκηση προσδιορίσει το φόρο ολικά ή μερικά με βάση στοιχεία διαφορετικά από αυτά που περιέχονται σε φορολογική δήλωση του φορολογούμενου, οφείλει να αναφέρει ειδικά τα στοιχεία αυτά στα οποία βασίστηκε ο προσδιορισμός του φόρου.

Άρθρο 33¹²⁰

Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

Σε περιπτώσεις που ο φορολογούμενος, παρά την υποχρέωση του να υποβάλει φορολογική δήλωση σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας, δεν υποβάλει φορολογική δήλωση, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να εκδώσει πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου ορίζοντας τη φορολογητέα ύλη, με βάση κάθε στοιχείο και πληροφορία που έχει στη διάθεσή της και αφορούν ιδίως το επίπεδο διαβίωσης του φορολογουμένου, την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του ή ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Ο Γενικός

¹¹⁹ Η παρ. 1 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παρ. 2 του [άρθρου 46](#) του ν. [4223/2013](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Στις περιπτώσεις που, κατά την κείμενη φορολογική νομοθεσία, η φορολογική δήλωση δεν συνιστά άμεσα και πράξη προσδιορισμού φόρου, η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου την οποία κοινοποιεί στον φορολογούμενο.»

¹²⁰ Το άρθρο 33 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «1. Σε περιπτώσεις που ο φορολογούμενος, παρά την υποχρέωσή του να υποβάλει φορολογική δήλωση σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας, δεν υποβάλει φορολογική δήλωση, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να εκδώσει πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου ορίζοντας τη φορολογητέα ύλη, με βάση κάθε στοιχείο και πληροφορία που έχει στη διάθεσή της. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να εκδίδει απόφαση σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της κατ' εκτίμηση φορολογητέας ύλης.

2. Εάν, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, ο φορολογούμενος υποβάλλει φορολογική δήλωση, η πράξη αυτή παύει να ισχύει αυτοδικαίως»

Γραμματέας δύναται να εκδίδει απόφαση σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της κατ' εκτίμηση φορολογητέας ύλης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Εάν, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, ο φορολογούμενος υποβάλλει φορολογική δήλωση, η πράξη αυτή παύει να ισχύει αυτοδικαίως.

Άρθρο 34

Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί, μετά από έλεγχο, σε έκδοση πράξης διόρθωσης οποιουδήποτε προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού φόρου, εφόσον από τον έλεγχο διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι ο προηγούμενος προσδιορισμός φόρου ήταν ανακριβής ή εσφαλμένος. Ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου που εκδίδεται κατόπιν πλήρους φορολογικού ελέγχου¹²¹, υπόκειται σε μεταγενέστερη διόρθωση, μόνο εάν προκύψουν νέα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 25 του Κώδικα¹²². Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά την έκδοση πράξης διόρθωσης διοικητικού προσδιορισμού φόρου, σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης σχετικά με την οποία έχει εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να εκδώσει πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μόνο εφόσον κάνει αποδεκτή την τροποποιητική δήλωση. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί σε έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και στην περίπτωση κατά την οποία δεν υποβλήθηκε δήλωση από τον φορολογούμενο και δεν έχει εκδοθεί πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου.¹²³

Άρθρο 35

Προληπτικός προσδιορισμός φόρου

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να εκδίδει πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου μετά την έναρξη της φορολογικής περιόδου αλλά πριν την ημερομηνία υποβολής της αντίστοιχης φορολογικής δήλωσης, προκειμένου να διασφαλίσει την άμεση είσπραξη του φόρου, εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι ο φορολογούμενος σκοπεύει να εγκαταλείψει τη χώρα, θέτοντας σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, ιδίως μέσω της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων σε άλλο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή, κατά παρέκκλιση του άρθρου 63 του Κώδικα, ο φορολογούμενος δύναται να προσφύγει κατά της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου αμφισβητώντας τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

2. Ο φορολογούμενος είτε καταβάλλει εφάπαξ τη φορολογική οφειλή που ορίζεται από τον προληπτικό προσδιορισμό φόρου, είτε εξασφαλίζει

Πράξη προληπτικού
προσδιορισμού

Καταβολή οφειλής-παροχή
εγγύησης

¹²¹ Με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «που εκδίδεται κατόπιν πλήρους φορολογικού ελέγχου».

¹²² Με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η λέξη «Κώδικα».

¹²³ Με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 34.

την καταβολή αυτής, παρέχοντας εγγύηση ή αποδεχόμενος την εγγραφή βάρους επί της περιουσίας του υπέρ της Φορολογικής Διοίκησης για το συνολικό ποσό της φορολογικής οφειλής. Η εγγύηση και η εγγραφή βάρους διατηρούνται μέχρι την πλήρη εξόφληση της φορολογικής υποχρέωσης.

Έκδοση διορθωτικού προσδιορισμού

3. Ο προληπτικός προσδιορισμός φόρου ακολουθείται από διορθωτικό προσδιορισμό φόρου εντός ενός (1) έτους μετά την ημερομηνία έκδοσης της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 36¹²⁴

Παραγραφή

Προθεσμία παραγραφής

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του¹²⁵ έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης¹²⁶.

Στις περιπτώσεις που για κάποια φορολογία προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων, η έκδοση της πράξης του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να γίνει εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής της τελευταίας δήλωσης.¹²⁷

Παράταση προθεσμίας παραγραφής

2. Η περίοδος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 παρατείνεται στις εξής περιπτώσεις:

α)¹²⁸ εάν, εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής, υποβάλλεται αρχική ή τροποποιητική δήλωση ή περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία κατά την έννοια της παραγράφου 5 του άρθρου 25 σε υπόθεση που έχει διενεργηθεί πλήρης έλεγχος ή σε κάθε άλλη περίπτωση περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή εκτός Φορολογικής Διοίκησης, από τις οποίες προκύπτει φορολογική οφειλή και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορούν, για περίοδο (1) ενός έτους από τη λήξη της πενταετίας,

β) εάν ζητηθούν πληροφορίες από χώρα της αλλοδαπής, για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί για τη διαβίβαση των εν λόγω πληροφοριών προσαυξημένο κατά ένα έτος από την παραλαβή τους από τη Φορολογική Διοίκηση,

γ)¹²⁹ εάν ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ένδικο βοήθημα ή μέσο, για περίοδο ενός έτους μετά την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς

¹²⁴ Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου έκτου της από 30.3.2020 Π.Ν.Π. (Α 75) οι προθεσμίες παραγραφής της αξίωσης της Φορολογικής Διοίκησης για την έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου ή προστίμου που έληξαν από την έναρξη ισχύος της παρούσας έως και την 31η Μαΐου 2020 παρατάθηκαν έως την 31η Ιουλίου 2020.

¹²⁵ Με την παρ. 5 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «οικείου φορολογικού» μετά τη λέξη «του».

¹²⁶ Με την παρ. 5 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης».

¹²⁷ Με την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 προστέθηκε το δεύτερο εδάφιο.

¹²⁸ Η περ. α' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «α) εάν ο φορολογούμενος υποβάλει [με την παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «αρχική ή»] τροποποιητική δήλωση εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής, για περίοδο ενός έτους από τη λήξη της πενταετίας»

προσφυγής ή την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά,

δ)¹³⁰ για όσο διάστημα διαρκεί η προθεσμία υποβολής αιτήματος Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού του άρθρου 63Α, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος ΔΑΔ, και μόνο για την υποβολή και αποδοχή του σχετικού αιτήματος, καθώς επίσης και, εφόσον υποβληθεί τέτοιο αίτημα, για όσο χρόνο διαρκεί η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού, και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορά ή σχετίζεται με αυτή. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού, παρατείνεται για ένα (1) έτος μετά την έκδοση της απόφασης η περίοδος παραγραφής του Δικαιώματος του Δημοσίου να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου με έρεισμα την απόφαση αυτή και με σκοπό τη συμμόρφωση με αυτήν.

ε)¹³¹ εάν υποβληθεί αίτηση για ακύρωση ή τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο 63Β ή ακυρωθεί ή τροποποιηθεί άμεσος προσδιορισμός φόρου, πράξη προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, σύμφωνα με το άρθρο 63Β, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης του άρθρου 63Β, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά.

3¹³².α. Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μπορεί να εκδοθεί εντός δέκα (10) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης ή της τελευταίας δήλωσης σε περίπτωση που προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων: (α) σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν έχει υποβάλει δήλωση εντός της περιόδου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, (β) σε περίπτωση που μετά την πενταετία περιέλθουν σε γνώση οποιοσδήποτε Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία ή πληροφορίες που δεν θα μπορούσαν να είναι σε γνώση αυτής εντός της πενταετίας και προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί βάσει προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορούν.

β. Σε περίπτωση που μετά από την περαίωση ανέλεγκτων χρήσεων βάσει ειδικών διατάξεων νόμου ή μετά από την έκδοση της αρχικής πράξης προσδιορισμού φόρου και εντός πενταετίας, από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής αρχικής δήλωσης, περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία, κατά την έννοια των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 25, οι σχετικές

¹²⁹ Η περ. γ' τίθεται, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «γ) εάν ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ένδικο βοήθημα ή μέσο, για περίοδο ενός έτους μετά την έκδοση απόφασης, η οποία δεν προσβάλλεται με ένδικο βοήθημα ή μέσο και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά.»

¹³⁰ Η περ. δ' τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. του άρθρου 31 του ν. 4646/2019.

¹³¹ Η περ. ε' τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 (Α' 128).

¹³² Η παρ. 3 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «3. Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου για περιπτώσεις φοροδιαφυγής μπορεί να εκδοθεί εντός είκοσι (20) ετών από τη λήξη του φορολογικού [με την παρ. 7 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 διαγράφηκε η λέξη «φορολογικού»] έτους [με την παρ. 7 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης.»]».

πράξεις προσδιορισμού φόρου και επιβολής προστίμου, βάσει περαιώσης ή βάσει ελέγχου που έχει διενεργηθεί πριν από την 1.1.2014 ή βάσει πλήρους ελέγχου που έχει διενεργηθεί από την 1.1.2014 και μετά, πρέπει να εκδοθούν κατά περίπτωση εντός της πενταετούς προθεσμίας παραγραφής σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα ή το άρθρο 84 παράγραφος 1 του ν. 2238/1994 ή το άρθρο 57 παράγραφος 1 του ν. 2859/2000. Εφόσον περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης συμπληρωματικά στοιχεία κατά το τελευταίο έτος της αρχικής (πενταετούς) παραγραφής, το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου παρατείνεται κατά ένα (1) έτος.

Μεταφορά φορολογητέας ύλης

4. Εάν ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου συνεπάγεται τροποποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου για φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου έχει παραγραφεί, η αντίστοιχη προσαρμογή φόρου διενεργείται στο παλαιότερο φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου δεν έχει ακόμη παραγραφεί και στο οποίο αφορά ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου.

Άρθρο 37¹³³

Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου¹³⁴

Υπογραφή-περιεχόμενο πράξης προσδιορισμού

Η κατά τα άρθρα 32, 33, 34 και 35 πράξη προσδιορισμού φόρου υπογράφεται από τον Γενικό Γραμματέα ή άλλον ειδικά οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης.

Η πράξη προσδιορισμού φόρου περιέχει τις εξής πληροφορίες:

α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του φορολογούμενου,

¹³³ Το άρθρο 37 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τροποποίηση του με την περ. 7α της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«Η κατά τα άρθρα 32, 33, 34 και 35 πράξη προσδιορισμού φόρου υπογράφεται από τον Γενικό Γραμματέα ή άλλον ειδικά οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης και κοινοποιείται στο πρόσωπο στο οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου. [Με την παρ. 9 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «και κοινοποιείται στο πρόσωπο στο οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου».] Η πράξη προσδιορισμού φόρου περιέχει τουλάχιστον [με την παρ. 9 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 διαγράφηκε η λέξη «τουλάχιστον»] τις εξής πληροφορίες:

α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του φορολογούμενου,
β) τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
γ) την ημερομηνία έκδοσης της πράξης,
δ) το είδος προσδιορισμού του φόρου και το θέμα στο οποίο αφορά η πράξη,
ε) το ποσό της φορολογικής οφειλής,
στ) την ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να εξοφληθεί ο φόρος,
ζ) τον τόπο εξόφλησης του φόρου,
η) τους λόγους για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση προέβη στον προσδιορισμό φόρου και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το ποσό του φόρου,
θ) το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο αμφισβήτησης του προσδιορισμού φόρου, και
ι) λοιπές πληροφορίες. [Με την παρ. 10 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 η περ. ι' αντικαταστάθηκε ως εξής: «τυχόν αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα», και προστέθηκε νέα περ. κ']

[Με την παρ. 11 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 προστέθηκε το ακόλουθο εδάφιο: «Η πράξη προσδιορισμού φόρου κοινοποιείται στο πρόσωπο στο οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου.»]

Με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κοινοποιείται ταυτόχρονα και η οικεία έκθεση ελέγχου. Ο τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και της οικείας έκθεσης καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

¹³⁴ Με την παρ. 8 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 αντικαταστάθηκε ο τίτλος του άρθρου 37, ο οποίος αρχικά είχε ως εξής: «Κοινοποίηση προσδιορισμού φόρου».

- β) τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
- γ) την ημερομηνία έκδοσης της πράξης,
- δ) το είδος προσδιορισμού του φόρου και το θέμα στο οποίο αφορά η πράξη,
- ε) το ποσό της φορολογικής οφειλής,
- στ) την ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να εξοφληθεί ο φόρος,
- ζ) τους λόγους για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση προέβη στον προσδιορισμό φόρου και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το ποσό του φόρου,
- η) το χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο αμφισβήτησης του προσδιορισμού φόρου, και
- θ) τυχόν αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα.
- ι) λοιπές πληροφορίες.

Κοινοποίηση

Η πράξη προσδιορισμού φόρου κοινοποιείται στο πρόσωπο στο οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου.

Με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κοινοποιείται ταυτόχρονα και η οικεία έκθεση ελέγχου, εκτός από την περίπτωση του τετάρτου εδαφίου του άρθρου 34.

Εξουσιοδοτική διάταξη

Ο τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και της οικείας έκθεσης καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.

Άρθρο 38¹³⁵

¹³⁵ Το άρθρο 38 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 13 του ν. 4607/2019 (Α' 65).. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Γενική διάταξη κατά της φοροαποφυγής

1. Κατά τον προσδιορισμό φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αγνοεί κάθε τεχνητή ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων που αποβλέπει σε αποφυγή της φορολόγησης και οδηγεί σε φορολογικό πλεονέκτημα. Οι εν λόγω ρυθμίσεις αντιμετωπίζονται, για φορολογικούς σκοπούς, με βάση τα χαρακτηριστικά της οικονομικής τους υπόστασης.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ως «ρύθμιση» νοείται κάθε συναλλαγή, καθεστώς, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή εκδήλωση. Μια ρύθμιση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων είναι τεχνητή εφόσον στερείται εμπορικής ουσίας. Για τον καθορισμό του τεχνητού ή μη χαρακτήρα μιας ρύθμισης ή σειράς ρυθμίσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει εάν αυτές αφορούν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες καταστάσεις:

α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια ρύθμιση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της ρύθμισης στο σύνολό της

β) η ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια φυσιολογική επιχειρηματική συμπεριφορά

γ) η ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστάθμιση ή την αλληλοακύρωσή τους

δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα

ε) η ρύθμιση ή σειρά ρυθμίσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανακλάται στους επιχειρηματικούς κινδύνους τους οποίους αναλαμβάνει ο υποκείμενος στο φόρο ή στις ταμειακές ροές του

στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από το φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

4. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ο στόχος μιας ρύθμισης ή σειράς ρυθμίσεων συνίσταται στην αποφυγή της φορολόγησης, εφόσον, ανεξαρτήτως από τις υποκειμενικές προθέσεις του υποκείμενου στο φόρο, αντικείται στο αντικείμενο, στο πνεύμα και στο σκοπό των φορολογικών διατάξεων που θα ίσχυαν σε άλλη περίπτωση.

5. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ένας δεδομένος στόχος πρέπει να θεωρείται ουσιαστικός, εφόσον οιοσδήποτε άλλος στόχος που αποδίδεται ή θα μπορούσε να αποδοθεί στη ρύθμιση ή στη σειρά ρυθμίσεων φαίνεται αμελητέος, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της υπόθεσης.

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

1. Κατά τον προσδιορισμό του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δεν λαμβάνει υπόψη τυχόν διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οι οποίες, έχοντας συσταθεί με κύριο σκοπό ή με έναν από τους κύριους σκοπούς την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, δεν είναι γνήσιες, συνεκτιμώμενων όλων των σχετικών στοιχείων και περιστάσεων .

Διευθέτηση

2. Για τους σκοπούς της παρ. 1, ως «διευθέτηση» νοείται κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός. Μια διευθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

Μη γνήσια διευθέτηση

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων είναι μη γνήσια στον βαθμό που δεν τίθεται σε εφαρμογή

6. Για να καθοριστεί εάν η ρύθμιση ή η σειρά ρυθμίσεων έχει οδηγήσει σε φορολογικό πλεονέκτημα με την έννοια της παραγράφου 1, η Φορολογική Διοίκηση συγκρίνει το ύψος του οφειλόμενου φόρου από έναν υποκείμενο στο φόρο, λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω ρύθμιση, με το ποσό που θα όφειλε ο ίδιος υποκείμενος στο φόρο υπό τις ίδιες συνθήκες, εν απουσία της εν λόγω ρύθμισης.»

Με τις διατάξεις της παρ. 12 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 το άρθρο 38 αντικαταστάθηκε ως εξής:

«Γενική διάταξη κατά της φοροαποφυγής

1. Κατά τον προσδιορισμό φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αγνοεί κάθε τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων που αποβλέπει σε αποφυγή της φορολόγησης και οδηγεί σε φορολογικό πλεονέκτημα. Οι εν λόγω διευθετήσεις αντιμετωπίζονται, για φορολογικούς σκοπούς, με βάση τα χαρακτηριστικά της οικονομικής τους υπόστασης.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ως «διευθέτηση» νοείται κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός. Μια διευθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων είναι τεχνητή εφόσον στερείται οικονομικής ή εμπορικής ουσίας. Για τον καθορισμό του τεχνητού ή μη χαρακτήρα μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει εάν αυτές αφορούν μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες καταστάσεις:

α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια διευθέτηση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της διευθέτησης στο σύνολο της,

β) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά,

γ) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστάθμιση ή την αλληλοακύρωσή τους,

δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα,

ε) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανακλάται στους επιχειρηματικούς κινδύνους, τους οποίους αναλαμβάνει ο φορολογούμενος ή στις ταμειακές ροές του,

στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από το φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

4. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, ο στόχος μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων συνίσταται στην αποφυγή της φορολόγησης, εφόσον, ανεξαρτήτως από τις υποκειμενικές προθέσεις του φορολογούμενου αντίκειται στο αντικείμενο, στο πνεύμα και στο σκοπό των φορολογικών διατάξεων που θα ίσχυαν σε άλλη περίπτωση.

5. Οι τους σκοπούς της παραγράφου 1, ένας δεδομένος στόχος πρέπει να θεωρείται κρίσιμος, εφόσον οποιοσδήποτε άλλος στόχος αποδίδεται ή θα μπορούσε να αποδοθεί στη διευθέτηση ή στη σειρά διευθετήσεων φαίνεται αμελητέος, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της υπόθεσης.

6. Για να καθοριστεί εάν η διευθέτηση ή η σειρά διευθετήσεων έχει οδηγήσει σε φορολογικό πλεονέκτημα με την έννοια της παραγράφου 1, η Φορολογική Διοίκηση συγκρίνει το ύψος του οφειλόμενου φόρου από τον φορολογούμενο, λαμβάνοντας υπόψη την εν λόγω διευθέτηση, με το ποσό που θα όφειλε ο ίδιος φορολογούμενος υπό τις ίδιες συνθήκες, εν απουσία της εν λόγω διευθέτησης.»

για βάσιμους εμπορικούς λόγους που απηχούν την οικονομική πραγματικότητα.

Για τον καθορισμό του γνήσιου ή μη χαρακτήρα μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει αν αυτές αφορούν μια ή περισσότερες από τις εξής, ενδεικτικώς απαριθμούμενες καταστάσεις:

α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια διευθέτηση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της διευθέτησης στο σύνολό της

β) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά

γ) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστάθμιση ή την αλληλοακύρωσή τους

δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα

ε) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανακλάται στους επιχειρηματικούς κινδύνους, τους οποίους αναλαμβάνει ο φορολογούμενος, ή στις ταμειακές ροές του

στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από το φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

Υπολογισμός φορολογικής υποχρέωσης και κυρώσεων

4. Όταν, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, διευθετήσεις ή σειρά διευθετήσεων κρίνονται μη γνήσιες, τότε η φορολογική υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένων σχετικών κυρώσεων, υπολογίζεται βάσει των διατάξεων που θα τύγχαναν εφαρμογής εν απουσία της εν λόγω διευθέτησης.

Εξουσιοδοτική διάταξη

5. Με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ καθορίζεται η διαδικασία εφαρμογής του παρόντος και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 39

Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

Σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 21 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογούμενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία είτε απαλλάσσεται από το φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40

Αρμόδια όργανα

1. Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, συμπεριλαμβανομένης της

Αρμοδιότητα είσπραξης εσόδων

- ανάθεση είσπραξης
- αναγκαστικής εκτέλεσης και της λήψης διασφαλιστικών μέτρων¹³⁶, ανήκει στην αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα.
- 2.¹³⁷ Οι διαδικασίες είσπραξης για λογαριασμό του Δημοσίου των φόρων και λοιπών εσόδων μπορούν να ανατεθούν με απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. σε ένα ή περισσότερα από τα κάτωθι πρόσωπα: α) πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε σε τρίτη χώρα καθώς και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, β) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, όπως ορίζονται στην περίπτ. β΄ της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α΄84), γ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, δ) ιδρύματα πληρωμών, όπως ορίζονται στο στοιχείο 4 του άρθρου 4 του ν. 4537/2018. ε) Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δεν ενεργεί με την ιδιότητα της νομισματικής αρχής, στ) οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία.
- Ενέργειες είσπραξης
- Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών από τους προαναφερόμενους φορείς είσπραξης, οι αμοιβές των φορέων είσπραξης καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη από αυτούς.¹³⁸
- Είσοδος στις εγκαταστάσεις για σκοπούς είσπραξης
3. Ο Γενικός Γραμματέας ή τα νομίμως εξουσιοδοτημένα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε κάθε δικαστική ή οποιαδήποτε άλλη νόμιμη ενέργεια που αποσκοπεί, άμεσα ή έμμεσα, στην είσπραξη φόρων και λοιπών εσόδων, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κατάθεσης αίτησης πτώχευσης του οφειλέτη του Δημοσίου και της άσκησης αγωγής διάρρηξης¹³⁹. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου ισχύει αναλόγως η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 25 του Κώδικα.¹⁴⁰

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 41 Πληρωμή φόρου

¹³⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «και της λήψης διασφαλιστικών μέτρων».

¹³⁷ Η παρ. 2 τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 52 του ν. 4583/2018. Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «Η διεκπεραίωση των διαδικασιών είσπραξης για λογαριασμό του Δημοσίου των φόρων και λοιπών εσόδων μπορεί να ανατεθεί με απόφαση του Γενικού Γραμματέα σε τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, στα Ελληνικά Ταχυδρομεία ή οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία της είσπραξης από τα προαναφερόμενα πρόσωπα, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη αυτών.»

¹³⁸ Με την παρ. 2 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις της αρχικής διατύπωσης «Η διεκπεραίωση των διαδικασιών είσπραξης» και «μπορεί να ανατεθεί» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «Οι διαδικασίες είσπραξης» και «μπορούν να ανατεθούν» αντίστοιχα.

¹³⁹ Με την παρ. 3 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «της άσκησης αγωγής διάρρηξης» αντικατέστησαν τις λέξεις «της αγωγής καταδολίευσης». [Εκ παραδρομής στο άρθρο 47 αναφέρεται ότι αντικαθίστανται οι λέξεις «και της κατάθεσης αγωγής καταδολίευσης».]

¹⁴⁰ Με την περ. 7β της υποπαρ. Δ.2, της παρ. Δ, του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3.

Χρόνος καταβολής	1. Ο φόρος καταβάλλεται κατά το χρόνο που προβλέπεται από το νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας.
Τρόπος καταβολής	2. Ο φόρος καταβάλλεται με τον τρόπο που καθορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.
Προθεσμία καταβολής	3. Σε περίπτωση διορθωτικού ή εκτιμώμενου ¹⁴¹ προσδιορισμού φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης του προσδιορισμού φόρου στον φορολογούμενο. Σε περίπτωση ¹⁴² προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται εντός τριών (3) ημερών από την κοινοποίηση της αντίστοιχης πράξης προσδιορισμού του φόρου.
Ειδικές προθεσμίες καταβολής	4. Σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης διοικητικού δικαστηρίου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται σε δύο (2) ίσες μηνιαίες δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου από την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης εκκαθάρισης του φόρου που προκύπτει με βάση το διατακτικό της απόφασης μήνα και η δεύτερη δόση μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για την καταβολή του φόρου βάσει απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού. ¹⁴³

Άρθρο 42

Επιστροφή φόρου

Επιστροφή φόρου- Συμφηφισμός	1. Εάν ο φορολογούμενος δικαιούται επιστροφή φόρου, η Φορολογική Διοίκηση, αφού συμφηφίσει τους οφειλόμενους από τον φορολογούμενο φόρο ¹⁴⁴ με το ποσό προς επιστροφή, προβαίνει στην επιστροφή της τυχόν προκύπτουσας διαφοράς.
Προθεσμία επιστροφής	2. Το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο εντός ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή έγγραφου αιτήματος του φορολογουμένου, εκτός εάν προβλέπεται μικρότερο χρονικό διάστημα από άλλη διάταξη της φορολογικής νομοθεσίας. Ειδικά για αιτήματα επιστροφής ΦΠΑ από υποκειμένους μη εγκατεστημένους στο εσωτερικό της χώρας, η Φορολογική Διοίκηση αποφαινεται εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν απαιτείται η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων οπότε η ως άνω προθεσμία παρατείνεται μέχρι οκτώ (8) μήνες. ¹⁴⁵
Συμφηφισμός με μελλοντικές οφειλές	3. Με έγγραφη δήλωση που περιλαμβάνεται στην αίτηση επιστροφής του φορολογουμένου, το επιστρεπτέο ποσό παρακρατείται με σκοπό το συμφηφισμό του με μελλοντικές οφειλές του φορολογουμένου.
Παραγραφή αξίωσης επιστροφής φόρου	4. ¹⁴⁶ Η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεώστητα παραγράφεται κατά το χρόνο που παραγράφεται το

¹⁴¹ Με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή εκτιμώμενου».

¹⁴² Με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «εκτιμώμενου προσδιορισμού ή» που ακολουθούσαν κατά την αρχική διατύπωση τις λέξεις «σε περίπτωση».

¹⁴³ Με την παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 (Α' 220) προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4.

¹⁴⁴ Εκ παραδρομής χρησιμοποιείται η λέξη «φόρο» αντί του ορθού «φόρους».

¹⁴⁵ Με την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

¹⁴⁶ Με την παρ. 5 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η παρ. 4.

δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 36 του Κώδικα αναφορικά με την αντίστοιχη φορολογική υποχρέωση από την οποία πηγάζει η αξίωση προς επιστροφή. Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεώστητα ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, παρατείνεται κατά ένα έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη, η οποία ακυρώνεται ή τροποποιείται, εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 36.¹⁴⁷ 5.¹⁴⁸ Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορούν να ορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Εξουσιοδοτική διάταξη

Άρθρο 43

¹⁴⁷ Με την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 προστέθηκε εδάφιο στο τέλος της παρ. 4.

¹⁴⁸ Με την παρ. 6 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η παρ. 5.

Πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών - τμηματικής καταβολής σε δόσεις¹⁴⁹
[έχει καταργηθεί]

Άρθρο 44
Σειρά εξόφλησης

Σειρά πίστωσης μίας οφειλής

1. Οι καταβολές χρηματικών ποσών έναντι συγκεκριμένου φόρου εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου με την ακόλουθη σειρά:
- α) έξοδα είσπραξης,
 - β) τόκος επί του φόρου,
 - γ) πρόστιμα που σχετίζονται με το φόρο,
 - δ) το αρχικό ποσό του φόρου.

¹⁴⁹ Με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 καταργήθηκε το άρθρο 43 από 01.04.2020. Η διάταξη του άρθρου 43 είχε ως εξής: «1. Μετά από αίτηση του φορολογουμένου πριν ή μετά [Οι λέξεις «ή μετά» προστέθηκαν με την παρ. 7 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013] τη λήξη της προθεσμίας καταβολής φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να εγκρίνει πρόγραμμα ρύθμισης καταβολής των φορολογικών οφειλών σε μία ή περισσότερες δόσεις, εφόσον ο φορολογούμενος επικαλείται και αποδεικνύει ότι αντιμετωπίζει οικονομική αδυναμία για την καταβολή του φόρου στη νόμιμη προθεσμία και ότι έχει τη δυνατότητα συμμόρφωσης με το πρόγραμμα ρύθμισης. Το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Κατ' εξαίρεση το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών μπορεί να εκτείνεται έως δύο (2) έτη για φόρους που καταβάλλονται εφάπαξ.

2. Για την υποβολή αίτησης υπαγωγής σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με την παράγραφο 1, ο φορολογούμενος πρέπει να παράσχει στη Φορολογική Διοίκηση τα εξής στοιχεία:

- α) αναλυτική δήλωση των εισοδημάτων του, περιουσιακών στοιχείων του και οφειλών του σε τρίτους,
- β) αποδεικτικά στοιχεία για την υποβολή όλων των φορολογικών δηλώσεων που υποβλήθηκαν τα τελευταία πέντε (5) έτη, και
- γ) ανάλογα με το ύψος των φορολογικών οφειλών για τις οποίες υποβάλλει αίτηση ένταξης σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών:

αα) για φορολογικές οφειλές άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αποδεικτικά στοιχεία για τη δυνατότητα καταβολής των μηνιαίων δόσεων,

ββ) για φορολογικές οφειλές άνω των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, έγγραφο με τα οποία αποδεικνύεται, αφενός, η προσωρινή οικονομική του αδυναμία και, αφετέρου, η δυνατότητα τήρησης των όρων του προγράμματος ρύθμισης οφειλών ή

γγ) για φορολογικές οφειλές άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, εγγυήσεις ή άλλο εμπράγματο βάρος.

3. Φορολογούμενος, ο οποίος έχει καταδικαστεί για φοροδιαφυγή δεν μπορεί να υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με την παράγραφο 1.

4. Η πρώτη δόση του προγράμματος ρύθμισης οφειλών καταβάλλεται εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογουμένου για την έγκριση του προγράμματος. Οι υπόλοιπες δόσεις καταβάλλονται μέχρι και την τελευταία εργάσιμη ημέρα κάθε επόμενου μήνα. Αν παραλειφθεί η καταβολή μίας δόσης, επιβάλλεται προσαύξηση ίση με ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί του ποσού της καταβλητέας δόσης. Η δόση που δεν έχει καταβληθεί εμπροθέσμως σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο καταβάλλεται μαζί με την προσαύξηση το αργότερο μέχρι τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της επόμενης δόσης.

5. Το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών παύει να ισχύει με συνέπεια την υποχρέωση άμεσης καταβολής του υπόλοιπου της οφειλής και την εφαρμογή όλων των διαθέσιμων μέτρων εκτέλεσης, εάν ο φορολογούμενος:

- α) δεν καταβάλλει μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες περισσότερες από μία δόσεις,
- β) καθυστερήσει την καταβολή της τελευταίας δόσης για περισσότερο από ένα μήνα,
- γ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις φορολογίας εισοδήματος και φορολογίας Φ.Π.Α. κατά την περίοδο του προγράμματος ρύθμισης οφειλών,
- δ) παρείχε ελλιπή ή ανακριβή στοιχεία για την έγκριση του προγράμματος ρύθμισης οφειλών.

6. Η υπαγωγή του φορολογούμενου σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών δεν τον απαλλάσσει από την υποχρέωση καταβολής τόκων επί των ρυθμιζόμενων φορολογικών οφειλών. Ο τόκος του προηγούμενου εδαφίου υπολογίζεται με βάση το ισχύον επιτόκιο αναφοράς για πράξεις αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, πλέον πέντε (5) εκατοστιαίων μονάδων, ετησίως υπολογισμένο [Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 προστέθηκε με την περ. 13β' της υποπαρ. Δ.1. της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, το οποίο σύμφωνα με την περ. 13γ' ισχύει μετά την παρέλευση διμήνου από τη

Σειρά πίστωσης περισσότερων οφειλών

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να κατανέμει κάθε καταβολή σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο:

α) εάν ο φορολογούμενος δεν υποδείξει κατά το χρόνο της καταβολής σε ποιο συγκεκριμένο φόρο

ή φορολογική περίοδο αφορά η πληρωμή, ή

β) εάν η καταβολή πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κώδικα.

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΕΚΤΕΛΕΣΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

Άρθρο 45

Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

Εκτελεστοί τίτλοι

Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα πραγματοποιείται δυνάμει εκτελεστού τίτλου.

Εκτελεστοί τίτλοι από τον νόμο είναι:

α) στην περίπτωση άμεσου προσδιορισμού φόρου, ο προσδιορισμός του φόρου, όπως προκύπτει ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης,

β) στην περίπτωση διοικητικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προσδιορισμού του φόρου¹⁵⁰,

γ) στην περίπτωση εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, η πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου,

δ) στην περίπτωση διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου,

ε) στην περίπτωση προληπτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προληπτικού προσδιορισμού του φόρου,

στ) σε περίπτωση έκδοσης οριστικής δικαστικής απόφασης, η απόφαση αυτή¹⁵¹,

ζ) σε περίπτωση επιβολής προστίμων¹⁵² οι αντίστοιχες πράξεις,

δημοσίευση του ν. 4336/2015, για τις νέες ρυθμίσεις και για τις ανεξόφλητες δόσεις υφιστάμενων ρυθμίσεων.]

7. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορούν να ορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. [Η παρ. 7 προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013]

8. Με πράξη της Φορολογικής Διοίκησης επιτρέπεται η εξόφληση του συνόλου ή μέρους οφειλομένου φόρου από οφειλέτη που βρίσκεται σε αδυναμία να τον καταβάλει με μετρητά, μετά από αίτηση του, με μεταβίβαση σε τρίτον της πλήρους κυριότητας του ακινήτου και ταυτόχρονη εκχώρηση της απαίτησης καταβολής του τιμήματος ή μέρους αυτού στο Ελληνικό Δημόσιο. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται η διαδικασία εξόφλησης του φόρου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου. [Η παρ. 8 προστέθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4223/2013].

¹⁵⁰ Με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. [4223/2013](#) διαγράφηκαν μετά τη λέξη «φόρου» οι λέξεις της αρχικής διατύπωσης «που κοινοποιείται στον φορολογούμενο».

¹⁵¹ Με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. [4223/2013](#) διαγράφηκαν μετά τη λέξη «αυτή» οι λέξεις «όπως κοινοποιείται στον φορολογούμενο».

¹⁵² Με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. [4223/2013](#) αντικατέστησαν οι λέξεις «επιβολής προστίμων» τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «καταλογισμού τόκων και προστίμων».

- η)¹⁵³ σε περίπτωση ενδικοφανούς προσφυγής, η απόφαση της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης
 θ)¹⁵⁴ σε περίπτωση Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, η απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού.
 ι)¹⁵⁵ στην περίπτωση του άρθρου 63B, η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 46¹⁵⁶

Λήψη διασφαλιστικών μέτρων¹⁵⁷

Συντηρητική κατάσχεση και λοιπά ασφαλιστικά μέτρα κατά ΚΠΟΛΛ

1. Η Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να διασφαλίζει την είσπραξη φόρων, μπορεί σε επείγουσες περιπτώσεις ή για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος για την είσπραξη των φόρων, να προβαίνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 του Κώδικα πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Η συντηρητική κατάσχεση τρέπεται αυτοδίκαια σε αναγκαστική με την πάροδο της νόμιμης προθεσμίας καταβολής της οφειλής και έχει τις συνέπειες της αναγκαστικής κατάσχεσης από το χρόνο της εγγραφής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 707-723 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εξαιρουμένων των άρθρων 715 παρ. 5 και 722 του ανωτέρω Κώδικα.

Χρόνος λήψης των μέτρων

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1, να προβαίνει στη λήψη των προβλεπόμενων στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ασφαλιστικών μέτρων με βάση τον εκτελεστό τίτλο αλλά

¹⁵³ Με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε η περ. η'.

¹⁵⁴ Με την παρ. 4 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 προστέθηκε η περ. θ'.

¹⁵⁵ Με την παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 προστέθηκε η περ. ι'.

¹⁵⁶ Το άρθρο τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 και την τελευταία τροποποίησή του με τον ν. [4337/2015](#) Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:
 «1. Η Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να διασφαλίζει την είσπραξη φόρων, μπορεί, σε επείγουσες περιπτώσεις, στις οποίες αυτό απαιτείται για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου για την είσπραξη των φόρων, να προβαίνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 του Κώδικα και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 707-723 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εξαιρουμένων των άρθρων 715 παρ. 5 και 722 του ανωτέρω Κώδικα.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί με τις ίδιες προϋποθέσεις της παραγράφου 1, να προβαίνει στη λήψη των προβλεπόμενων στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ασφαλιστικών μέτρων με βάση τον εκτελεστό τίτλο κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

3. Τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου διατάσσονται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας της αρμόδιας για τη σχετική φορολογία αρχής χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογουμένου.

4. Με τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να εγγραφεί υποθήκη για κάθε φόρο και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.».

¹⁵⁷ Παρατίθεται ο τίτλος του άρθρου 46, όπως είχε εισαχθεί με τον ν. 4174/2013 και δεν συμπεριλήφθηκε κατά την αντικατάσταση του εν λόγω άρθρου με τον ν. 4223/2013.

Αρμόδιο όργανο	και πριν από την απόκτηση εκτελεστού τίτλου, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Εγγραφή υποθήκης	3. Τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου διατάσσονται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας του οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογουμένου.
Προληπτικά ή διασφαλιστικά του Δημοσίου συμφέροντος μέτρα	4. Με τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να εγγραφεί υποθήκη για κάθε φόρο και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα. 5. ¹⁵⁸ Εφόσον η Φορολογική Διοίκηση διαπιστώνει μη απόδοση, ανακριβή απόδοση, συμψηφισμό, έκπτωση ή διακράτηση Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., φόρου ασφαλιστρών, παρακρατούμενων, επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών με σκοπό τη μη πληρωμή συνολικά στο Δημόσιο ποσού πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, καθώς και είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων κατόπιν παραπλάνησης της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων, μπορεί, βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, να επιβάλλει σε βάρος του υπόχρεου παραβάτη προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να μην παραλαμβάνει και να μην χορηγεί έγγραφα που απαιτούνται για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων, των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του υπόχρεου παραβάτη και κατ' ανώτατο μέχρι του διπλάσιου του ποσού για το οποίο διαπιστώνεται ο σκοπός μη πληρωμής ή η είσπραξη

¹⁵⁸ Η παρ. 5 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2α' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015. Η αρχική διατύπωση της παρ. 5, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 είχε ως εξής: «Εφόσον η Φορολογική Διοίκηση διαπιστώνει παραβάσεις φοροδιαφυγής κατά την έννοια των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 55 αθροιστικά άνω του ποσού των εκατό πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ ή κατά την έννοια των περιπτώσεων δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 55 [με την περ. 8 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «και ανεξαρτήτως των χρηματικών ορίων που τίθενται στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης β',»] του Κώδικα εφόσον η αξία των συναλλαγών των φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει αθροιστικά το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ, μπορεί, βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, να επιβάλλει σε βάρος του παραβάτη προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να μην παραλαμβάνει και να μην χορηγεί έγγραφα που απαιτούνται για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων, των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του παραβάτη. Το μη χρηματικό περιεχόμενο θυρίδων και οι μη χρηματικές παρακαταθήκες, δεσμεύονται στο σύνολό τους.».

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015: «Οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4174/2013, όπως ίσχυαν πριν τη δημοσίευση του παρόντος, εφαρμόζονται για τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις των περιπτώσεων β', γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 55 του ν. 4174/2013 και έχουν συνταχθεί ειδικές εκθέσεις ελέγχου μέχρι την 1.12.2015». Με την παρ. 2 του άρθρου 22 της από 24/12/2015 ΠΝΠ (Α' 182), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν.4366/2016 (Α' 18) οι λέξεις «μέχρι την 1.12.2015» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «μέχρι την 1.2.2016».

Εξουσιοδοτική διάταξη

Πρόσωπα σε βάρος των οποίων επιβάλλονται

επιστροφής, κατά τα ανωτέρω.¹⁵⁹ Το μη χρηματικό περιεχόμενο θυρίδων και οι μη χρηματικές παρακαταθήκες, δεσμεύονται στο σύνολό τους.

6.¹⁶⁰ Τα μέτρα της παραγράφου 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομορρύθμων εταιρών προσωπικών εταιριών καθώς και σε βάρος των προσώπων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 50 του παρόντος Κώδικα.¹⁶¹

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα εξειδικεύονται τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, καθορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέτρα αίρονται εν όλω ή εν μέρει και οι περιπτώσεις μη εφαρμογής τους, προσδιορίζεται ο χρόνος διατήρησης αυτών και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Η προθεσμία και η άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 του Κώδικα, δεν αναστέλλουν την εφαρμογή των μέτρων, εφαρμοζομένων αναλογικά των οριζομένων στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου.

Αναγκαστική εκτέλεση επί δεσμευθέντων περιουσιακών στοιχείων

7.¹⁶² Τα μέτρα της παρ. 5 δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα της Φορολογικής Διοίκησης να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της από τα δεσμευθέντα περιουσιακά στοιχεία, με αναγκαστική εκτέλεση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

¹⁵⁹ Το τρίτο εδάφιο της παρ. 5 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019. Η αρχική του διατύπωση είχε ως εξής: «Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων, των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του υπόχρεου παραβάτη.»

¹⁶⁰ Η αρχική διατύπωση της παρ. 6, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 είχε ως εξής: «Τα μέτρα της παραγράφου 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομορρύθμων εταιρών προσωπικών εταιριών, καθώς και σε βάρος κάθε προσώπου εντεταλμένου από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση οποιουδήποτε νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας από την τέλεση της παράβασης και εφεξής, ανεξάρτητα αν έχουν αποβάλει την ιδιότητα αυτή στην περίπτωση οποιασδήποτε παράβασης φοροδιαφυγής των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 55 [με την περ. 8 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «, και ανεξαρτήτως των χρηματικών ορίων που τίθενται στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης β',»] και κατά την τέλεση αυτής στην περίπτωση οποιασδήποτε παράβασης φοροδιαφυγής των περιπτώσεων δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 55 του Κώδικα. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα εξειδικεύονται τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, καθορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέτρα αίρονται εν όλω ή εν μέρει και οι περιπτώσεις μη εφαρμογής τους, προσδιορίζεται ο χρόνος διατήρησης αυτών και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Η προθεσμία και η άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 του Κώδικα, δεν αναστέλλουν την εφαρμογή των μέτρων, εφαρμοζομένων αναλογικά των οριζομένων στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου.»

¹⁶¹ Το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019. Το εν λόγω εδάφιο είχε τροποποιηθεί με την παρ. 2β' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 ως εξής: «Τα μέτρα της παραγράφου 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομορρύθμων εταιρών προσωπικών εταιριών, καθώς και σε βάρος κάθε προσώπου εντεταλμένου από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση οποιουδήποτε νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας από τη γένεση της υποχρέωσης απόδοσης ή από το χρόνο της διάπραξης, κατά περίπτωση, και μέχρι την ενεργοποίηση των μέτρων, ανεξάρτητα αν έχουν αποβάλει την ιδιότητα αυτή με οποιονδήποτε τρόπο ή για οποιαδήποτε αιτία.» Σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 «Η ισχύς των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 4 και της περίπτωσης α' της παραγράφου 6 του άρθρου 3 αρχίζει την 1.12.2015». Με την παρ. 3 του άρθρου 51 του ν. 4342/2015 οι φράσεις «της παραγράφου 4» και «της παραγράφου 6» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «της παραγράφου 2» και «της παραγράφου 4» αντίστοιχα και με την παρ. 1 του άρθρου 22 της από 24/12/2015 Π.Ν.Π. (Α' 182), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4366/2016 (Α' 18) η παρ. 9 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 αντικαταστάθηκε από τότε που ίσχυσε ως εξής: «9. Η ισχύς των περ. α' και β' της παρ. 2 και της περ. α' της παρ. 4 του άρθρου 3 αρχίζει την 1.2.2016.»

¹⁶² Η παρ. 7 τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Άρθρο 47

Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/υπερμερίας

Ατομική ειδοποίηση
καταβολής
οφειλής/υπερμερίας

1. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην πράξη προσδιορισμού του φόρου ή στην πράξη επιβολής προστίμων¹⁶³ ή στην πράξη εκκαθάρισης του φόρου μετά την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης μέχρι την προβλεπόμενη σε αυτά ημερομηνία πληρωμής η Φορολογική Διοίκηση¹⁶⁴ κοινοποιεί¹⁶⁵ στον φορολογούμενο ατομική ειδοποίηση καταβολής των οφειλών του που δεν έχουν καταβληθεί εντός των νομίμων προθεσμιών πριν τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα του Κώδικα.

Χρόνος λήψης μέτρων
αναγκαστικής εκτέλεσης.
Εξαιρέσεις.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην ατομική ειδοποίηση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής, η Φορολογική Διοίκηση¹⁶⁶ μπορεί να προβεί στη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα¹⁶⁷. Δεν απαιτείται η κοινοποίηση της ειδοποίησης για την επιβολή κατάσχεσης στις περιπτώσεις κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων στα χέρια του φορολογουμένου ή τρίτου.¹⁶⁸

Περιεχόμενο ατομικής
ειδοποίησης καταβολής
οφειλής/υπερμερίας

3. Στην ατομική ειδοποίηση αναφέρονται:
α) το ονοματεπώνυμο ή επωνυμία¹⁶⁹ και τα στοιχεία του φορολογουμένου,
β) ο Α.Φ.Μ. του φορολογουμένου, εφόσον έχει εκδοθεί,
γ) η ημερομηνία έκδοσης της ατομικής ειδοποίησης καθώς και παραπομπές στους αντίστοιχους εκτελεστούς τίτλους, συμπεριλαμβανομένων¹⁷⁰ σχετικών προθεσμιών,¹⁷¹ ημερομηνιών καταβολής και αριθμού¹⁷² δόσεων,

¹⁶³ Με την παρ. 11 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι λέξεις «τόκων ή» μετά τη λέξη «προστίμων» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁶⁴ Με την παρ. 10 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «η Φορολογική Διοίκηση» αντικατέστησαν τις λέξεις «το αρμόδιο όργανο της Φορολογικής Διοίκησης» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁶⁵ Με την παρ. 11 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 η λέξη «κοινοποιεί» αντικατέστησε τη λέξη «αποστέλλει» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁶⁶ Με την παρ. 10 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «η Φορολογική Διοίκηση» αντικατέστησαν τις λέξεις «το αρμόδιο όργανο της Φορολογικής Διοίκησης» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁶⁷ Με την παρ. 12 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν μετά τη λέξη «Κώδικα» οι λέξεις της αρχικής διατύπωσης «μετά την πάροδο της προθεσμίας των τριάντα (30) ημερών».

¹⁶⁸ Με την παρ. 12 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκε τελευταίο εδάφιο.

¹⁶⁹ Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 μετά τη λέξη «ονοματεπώνυμο» προστέθηκαν οι λέξεις «ή επωνυμία».

¹⁷⁰ Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 διαγράφηκε μετά τη λέξη «συμπεριλαμβανομένων» η λέξη «αριθμών» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁷¹ Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 το σημείο στίξης «,» αντικατέστησε τις λέξεις «ή και» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁷² Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «και αριθμού».

- δ) το είδος και το ποσό των οφειλόμενων φόρων, των τόκων, των προστίμων και η φορολογική περίοδος ή περιόδοι ή οι φορολογικές υποθέσεις¹⁷³ που αφορούν αυτά, με εξαίρεση αυτά για τα οποία ισχύει νόμιμη ή δικαστική αναστολή πληρωμής,
- ε) η εντολή καταβολής των ποσών αυτών,
- στ) ο τρόπος πληρωμής των ανωτέρω,
- ζ) ο όρος ότι οι τόκοι συνεχίζουν να υπολογίζονται μέχρι την τελική εξόφληση της οφειλής,
- η) ο όρος ότι εφόσον ο φορολογούμενος δεν προβεί σε εξόφληση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση¹⁷⁴ της ατομικής ειδοποίησης, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε διαδικασία αναγκαστικής είσπραξης των ποσών που αναφέρονται σε αυτή, εκτός εάν ο φορολογούμενος υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών εντός τριάντα (30) ημερών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 43 του

Κοινοποίηση

Κώδικα.

4. Η ατομική ειδοποίηση η οποία δεν εξομοιώνεται με επιταγή προς πληρωμή¹⁷⁵ κοινοποιείται στον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κώδικα.

Εξουσιοδοτική διάταξη

5. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα καθώς και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 48**Αναγκαστική εκτέλεση**

Εφαρμογή ΚΕΔΕ για την εκτέλεση με εξαίρεση τα θέματα που ρυθμίζονται άλλως από Κ.Φ.Δ

1. Εξαιρουμένων των θεμάτων που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον παρόντα Κώδικα, η αναγκαστική είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.δ. 356/1974 περί Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων.

Συμψηφισμός

2.¹⁷⁶ Η Φορολογική Διοίκηση συμψηφίζει απαιτήσεις από φόρους και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα και σε όλη την εν γένει φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83 ΚΕΔΕ. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να συμψηφίζει κάθε άλλη απαίτηση σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο προηγούμενο εδάφιο.

¹⁷³ Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή οι φορολογικές υποθέσεις».

¹⁷⁴ Με την παρ. 13 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 η λέξη «κοινοποίηση» αντικατέστησε τη λέξη «επίδοση» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁷⁵ Με την παρ. 14 του [άρθρου 47](#) του ν. [4223/2013](#) προστέθηκαν οι λέξεις «η οποία δεν εξομοιώνεται με επιταγή προς πληρωμή.»

¹⁷⁶ Η παρ. 2 τίθεται όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 15 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Ειδικά, η διαδικασία συμψηφισμού που προβλέπεται στο άρθρο 83 του ν.δ. [356/1974](#) περί Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων δεν εφαρμόζεται αναφορικά με τους φόρους και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που καλύπτονται από τον Κώδικα.»

Αρμόδιο όργανο για την
είσπραξη

3. Όπου στον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων γίνεται αναφορά στον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ., στον Διευθυντή του Δημοσίου Ταμείου ή γενικότερα σε άλλο αρμόδιο όργανο νοείται στο εξής ο Γενικός Γραμματέας.

Εξαιρέσεις από τη διενέργεια
αναγκαστικής εκτέλεσης

4. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται για οφειλές, η πληρωμή των οποίων τελεί σε νόμιμη ή δικαστική ή διοικητική¹⁷⁷ αναστολή του άρθρου 63 του Κώδικα¹⁷⁸ και για όσο χρόνο αυτή διαρκεί. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται επίσης για οφειλές που έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών, εφόσον ο φορολογούμενος συμμορφώνεται με το πρόγραμμα.

Επιλογή υποθέσεων προς
είσπραξη κατά προτεραιότητα

5.¹⁷⁹ Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να επιλέγει κατά προτεραιότητα τις προς επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά και με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Γενικό Γραμματέα και δεν δημοσιοποιούνται. Ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να ζητά, εκ των υστέρων, στοιχεία από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων σχετικά με τα κριτήρια του προηγούμενου εδαφίου.

6.¹⁸⁰α. Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε περιοδική διαγραφή των βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων ή τρίτων, εφόσον το εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός (1) ευρώ.

β. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται οι αναγκαίες διαδικαστικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παραγράφου 1, όπως ο τρόπος, η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, η περιοδικότητα διενέργειας της διαγραφής, καθώς και οι οφειλές που εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

7.¹⁸¹α. Διαγράφονται υπόλοιπα βεβαιωμένων βασικών οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι του ποσού των δέκα (10) ευρώ, συνολικά ανά οφειλέτη, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον οι οφειλές έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης της παρούσας και δεν υφίστανται άλλες οφειλές του ίδιου προσώπου κατά τον χρόνο της διαγραφής.

β. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύνανται να ενεργοποιούνται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου περιοδικά και να επαναπροσδιορίζεται το χρονικό διάστημα της διαγραφής, για λόγους εκκαθάρισης του χαρτοφυλακίου ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Άρθρο 49

Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνομιας καταδολίευσης

¹⁷⁷ Με την παρ. 16 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή διοικητική».

¹⁷⁸ Με την παρ. 16 του άρθρου 47 του ν.4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «του άρθρου 63 του Κώδικα».

¹⁷⁹ Με την περ. 12α της υποπαρ. Δ.1. του άρθρου 2 ν. 4336/2015 προστέθηκε η παρ. 5.

¹⁸⁰ Η παρ. 6 τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 44 του ν. [4646/2019](#).

¹⁸¹ Η παρ. 7 τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 44 του ν. [4646/2019](#).

Εξαιρέσεις ως προς τον χρόνο λήψης των αναγκαστικών μέτρων

1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που υπάρχουν πληροφορίες ή υπόνοιες ότι ο φορολογούμενος θα προβεί σε μεταβίβαση περιουσιακών του στοιχείων ή προβαίνει σε προπαρασκευαστικές ενέργειες για να εγκαταλείψει τη χώρα ή σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να λαμβάνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης ακόμη και πριν τη νόμιμη ημερομηνία καταβολής της οφειλής ή την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης ή την παρέλευση της τριακονθήμερης προθεσμίας που προβλέπεται για την καταβολή της οφειλής¹⁸².

Εγγραφή υποθήκης

2. Με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μπορεί επίσης να εγγραφεται υποθήκη.

Αγωγή διάρρηξης και δικαστική μεσεγγύηση

3.¹⁸³ Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στην άσκηση αγωγής διάρρηξης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 939 κ.ε. του ΑΚ. Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ζητήσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση σύμφωνα με τα άρθρα 725 κ.ε. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 50¹⁸⁴

Αλληλέγγυα ευθύνη

¹⁸² Με την παρ. 17 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 διαγράφηκαν οι τελευταίες λέξεις της αρχικής διατύπωσης «με τη σύμφωνη γνώμη του Οικονομικού Εισαγγελέα».

¹⁸³ Η παρ. 3 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 18 του [άρθρου 47](#) του ν. [4223/2013](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στην άσκηση αγωγής καταδολιευσης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 931 κ.ε. του ΑΚ και για τη χρονική περίοδο μέχρι δύο (2) έτη από την ημερομηνία της καταδολιευτικής ενέργειας. Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ζητήσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση σύμφωνα με τα άρθρα 725 κ.ε. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.»

¹⁸⁴ Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 40 του ν. [4640/2019](#) (Α' 190), το οποίο προστέθηκε με την παρ. 2 του [άρθρου 8](#) παρ. 2 του ν. [4690/2020](#) ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 (Α' 170) εφαρμόζονται και στην περίπτωση ορισμού ή εκλογής προσωρινής διοίκησης σύμφωνα με την παρ. 2, με την προϋπόθεση ότι οι οφειλές της παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 γεννήθηκαν και κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας των ανωτέρω προσώπων και δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από δόλο ή βαρεία αμέλειά τους. Σε περίπτωση που οι εν λόγω φορολογικές οφειλές έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η ευθύνη βαρύνει τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που διορίζονται ή εκλέγονται σύμφωνα με την παρ. 2, υπό την ειδικότερη προϋπόθεση ότι κάθε δόση της ρύθμισης γεννήθηκε και κατέστη ληξιπρόθεσμη, ή η ρύθμιση απωλέσθη κατά τη διάρκεια της θητείας των ανωτέρω προσώπων από δόλο ή βαρεία αμέλειά τους.»

Αλληλέγγυα ευθύνη

1.¹⁸⁵ Τα πρόσωπα, που είναι εκτελεστικοί πρόεδροι, διευθυντές, γενικοί διευθυντές, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν εν τοις πράγμασι τη διαχείριση ή διοίκηση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα για την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων, που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, ως και για τους τόκους, πρόστιμα, προσαυξήσεις και οποιεσδήποτε διοικητικές χρηματικές κυρώσεις επιβάλλονται επ' αυτών, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α. τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής του είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης του νομικού προσώπου,

β. οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων. Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παραγράφου αυτής νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά το φορολογικό έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι υπό παρ. 1 φορολογικές οφειλές έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των στοιχείων α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσαυξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλεγγύως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά,

γ. οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για την μη ύπαρξη υπαιτιότητας, φέρουν τα υπό παρ. 1 πρόσωπα. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύνανται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

¹⁸⁵ Η παρ. 1 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 34 του ν. 4646/2019. Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «*Τα πρόσωπα που είναι [με την παρ. 19 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκε η λέξη «πρόεδροι,»] διευθυντές, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων κατά το χρόνο της διάλυσης ή συγχώνευσής τους, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα για την πληρωμή του φόρου [με την παρ. 19 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «τόκων και προστίμων»] που οφείλονται [με την παρ. 19 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 η λέξη «οφείλονται» αντικαταστάθηκε από τη λέξη «οφείλονται»] από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες καθώς και του φόρου που παρακρατείται, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους. Στα νομικά πρόσωπα που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως μαζί με τα πιο πάνω πρόσωπα, για την πληρωμή των κατά το προηγούμενο εδάφιο οφειλόμενων φόρων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνο που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο που συστήθηκε ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους.»*

Ευθύνη για ΦΠΑ,
παρακρατούμενους και
επιρριπτόμενους φόρους

2.¹⁸⁶ Στα νομικά πρόσωπα που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλεγγύως με τα υπό παρ. 1 πρόσωπα για την πληρωμή των οφειλομένων φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και του Ενιαίου φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων και των επ' αυτών τόκων, προστίμων, προσαυξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνο που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.

Ευθύνη για ΕΝΦΙΑ

3. [έχει καταργηθεί]¹⁸⁷

4.¹⁸⁸ Οι τελευταίοι κύριοι ή ψιλοί κύριοι ή επικαρπωτές ή επιφανειούχοι των ακινήτων ευθύνονται σε ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που βαρύνει το δικαίωμα που απέκτησαν. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα να προσφύγουν στη διαδικασία του άρθρου 63 του παρόντος εντός εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση με συστημένη επιστολή της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης.

¹⁸⁶ Η παρ. 2 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 34 του ν. 4646/2019. Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως για τους παρακρατούμενους φόρους, [με την παρ. 20 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «το ΦΠΑ και όλους τους επιρριπτόμενους φόρους»] κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου που εκπροσωπούν ως εξής: α) Αν έχει γίνει η παρακράτηση φόρου, όλα τα πρόσωπα που είχαν μία από τις ως άνω ιδιότητες από τη λήξη της προθεσμίας απόδοσης του φόρου και μετά.β) Αν δεν έχει γίνει η παρακράτηση φόρου, όλα τα πρόσωπα, που είχαν μία από τις πιο πάνω ιδιότητες κατά το χρόνο που υπήρχε η υποχρέωση παρακράτησης του φόρου.»

¹⁸⁷ Με την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 καταργήθηκαν από 12.12.2019 οι διατάξεις της παρ. 3, οι οποίες κατά την αρχική τους διατύπωση είχαν ως εξής: «3. Αν κατά το χρόνο διάλυσης νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας δεν έχουν εξοφληθεί όλες οι φορολογικές υποχρεώσεις του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, περιλαμβανομένων των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, οι κατά το χρόνο διάλυσης αυτών μέτοχοι ή εταίροι [με την παρ. 21 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «κεφαλαιουχικών εταιρειών»] με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον πέντε (5%) τοις εκατό [με την παρ. 21 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «πέντε (5%) τοις εκατό» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «δέκα (10%) τοις εκατό»] ευθύνονται αλληλεγγύως με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα για την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, μέχρι του ποσού των αναληφθέντων κερδών ή απολήψεων σε μετρητά ή σε είδος λόγω της ιδιότητας του μετόχου ή εταίρου κατά τα τρία (3) τελευταία έτη προ της λύσης.»

¹⁸⁸ Η παρ. 6, η οποία είχε προστεθεί με την παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013 αναριθμήθηκε σε 4 με την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019, με την οποία και καταργήθηκαν από 12.12.2019 οι διατάξεις της αρχικής διατύπωσης της παρ. 4, οι οποίες είχαν ως εξής: «Ευθύνεται αλληλεγγύως με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα για την καταβολή του οφειλόμενου και μη εξοφληθέντος φόρου κατά τη λύση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, και κάθε πρόσωπο που υπήρξε μέτοχος ή εταίρος [με την παρ. 21 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «κεφαλαιουχικών εταιρειών»] αυτού με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον πέντε (5%) τοις εκατό, [με την παρ. 21 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «πέντε (5%) τοις εκατό» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «δέκα (10%) τοις εκατό» κατά τα τρία (3) τελευταία έτη πριν τη λύση του μέχρι του ποσού των αναληφθέντων [με την παρ. 22 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «εντός της ως άνω τριετίας»] κερδών ή απολήψεων σε μετρητά ή σε είδος λόγω της ιδιότητας του μετόχου ή εταίρου και εφόσον η οφειλή αφορά την περίοδο, στην οποία το εν λόγω πρόσωπο ήταν μέτοχος ή εταίρος.»

Προστασία αλληλεγγύως
ευθυνόμενων

5.¹⁸⁹ Πρόσωπα ευθυνόμενα για την καταβολή φόρου εκ μέρους του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας σύμφωνα με το παρόν άρθρο δύνανται να ασκήσουν έναντι της Φορολογικής Διοίκησης, παράλληλα με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα, οποιοδήποτε δικαίωμα θα είχε στη διάθεση του το νομικό πρόσωπο ή η

Εξαιρέσεις

νομική οντότητα.

6.¹⁹⁰ Από τις ανωτέρω διατάξεις εξαιρούνται οι αρχηγοί των διπλωματικών αποστολών και των προξενικών αρχών για τα χρέη του διαπιστευόντος ή αποστέλλοντος κράτους αντίστοιχα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 51

Παραγραφή είσπραξης φόρων

Παραγραφή δικαιώματος
είσπραξης φόρων και λοιπών
εσόδων κατά Κ.Φ.Δ -διακοπή
και αναστολή παραγραφής

1.¹⁹¹ Το δικαίωμα του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος εκτέλεσης. Η κοινοποίηση στον φορολογούμενο ατομικής ειδοποίησης και οποιασδήποτε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Επιπροσθέτως, την παραγραφή διακόπτουν η αναγγελία προς επαλήθευση στην πτώχευση, προς κατάταξη στον υπάλληλο πλειστηριασμού, καθώς και στον εκκαθαριστή κληρονομιάς ή διαλυθέντος νομικού προσώπου ή στον ειδικό εκκαθαριστή επιχείρησης, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του φορολογούμενου. Επί αλληλεγγύως ευθυνόμενων, η διακοπή της παραγραφής ως προς έναν από αυτούς ενεργεί και κατά των λοιπών. Η παραγραφή του παρόντος άρθρου αναστέλλεται: α) Για όσο χρονικό διάστημα είχε χορηγηθεί ρύθμιση

¹⁸⁹ Η παρ. 7, η οποία είχε προστεθεί με την παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013, αναριθμήθηκε σε 5 με την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019, με την οποία και καταργήθηκαν από 12.12.2019 οι διατάξεις της αρχικής διατύπωσης της παρ. 5, οι οποίες είχαν ως εξής: «Οι νόμιμοι εκπρόσωποι των υπόχρεων σε ενιαίο φόρο ιδιοκτησίας ακινήτων νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, ο εκκαθαριστής ή προσωρινός διαχειριστής νομικού προσώπου, που έχει τεθεί σε εκκαθάριση ή βρίσκεται κάτω από αναγκαστική διαχείριση, ευθύνονται σε ολόκληρο, μαζί με τους υπόχρεους, για την πληρωμή των τόκων και προστίμων που οφείλονται σε δικές τους πράξεις ή παραλείψεις.»

¹⁹⁰ Η παρ. 9, η οποία προστέθηκε με την παρ. 13 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, αναριθμήθηκε σε 6 με την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019

¹⁹¹ Η παρ. 1 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 23 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Το δικαίωμα του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα παραγράφεται πέντε (5) έτη μετά την έκδοση του νόμιμου τίτλου εκτέλεσης. Η κοινοποίηση στον φορολογούμενο οποιασδήποτε πράξης αναγκαστικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα εντός πέντε (5) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία ο φορολογούμενος κατέστη υπερέμμερος συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου της φορολογικής διοίκησης.»

τμηματικής καταβολής ή η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορούσε να εισπράξει το χρέος λόγω αναστολής εκτελέσεως από οποιαδήποτε αιτία. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα έτος από τη λήξη της αναστολής, β) Κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του φορολογούμενου, γ) Κατά τη διάρκεια της δικαστικής αμφισβήτησης του εκτελεστού τίτλου της απαίτησης, ή της νομιμότητας της είσπραξης, ή του κύρους πράξης της εκτέλεσης και μέχρι τη συμπλήρωση ενός έτους από την επίδοση στη Φορολογική Διοίκηση με δικαστικό επιμελητή αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

Πειθαρχική ευθύνη αρμοδίου οργάνου

Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου ο φορολογούμενος κατέστη υπερήμερος, συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμοδίου οργάνου της φορολογικής διοίκησης, εκτός εάν αιτιολογημένα κρίνεται από τον Γενικό Γραμματέα, ότι η μη εκκίνηση της διαδικασίας αυτής είναι δικαιολογημένη.

Μη εφαρμογή άλλων διατάξεων περί παραγραφής.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, κανένας νόμος περί παραγραφής δεν αποκλείει το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη από το Δημόσιο των μη καταβληθέντων φόρων ή άλλων εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

Άρθρο 52

Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Για την αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 295 έως 319 του ν. 4072/2012, με τον οποίο ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Άρθρο 53

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής που καταβάλλει ο φορολογούμενος

1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας καταβολής¹⁹², ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας¹⁹³. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης ή τροποποιητικής δήλωσης καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει

¹⁹² Με την παρ. 1β του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «νόμιμης προθεσμίας καταβολής» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «νόμιμης προθεσμίας».

¹⁹³ Με την παρ. 1α του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «από τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας έως την ημερομηνία καταβολής του φόρου».

του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη ή

Τόκοι που καταβάλλει η
Φορολογική Διοίκηση

τροποποιητική δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.

2. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του¹⁹⁴, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί εντός ενενήντα (90) ημερών από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογουμένου. Για τους σκοπούς του προηγούμενου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες¹⁹⁵ οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά το χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

Ανατοκισμός

Εξουσιοδοτική διάταξη

3. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

4.¹⁹⁶ Ο Υπουργός Οικονομικών με απόφαση του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54¹⁹⁷

¹⁹⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «ημερομηνία επιστροφής».

¹⁹⁵ Με την παρ. 2 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 διαγράφηκε μετά τη λέξη «άλλες» η λέξη «φορολογικές» της αρχικής διατύπωσης.

¹⁹⁶ Η παρ. 4 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Ο Γενικός Γραμματέας [με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013 (Α' 288) οι λέξεις «Υπουργός Οικονομικών» αντικατέστησαν τις λέξεις «Γενικός Γραμματέας»] με απόφασή του ορίζει το επιτόκιο υπολογισμού τόκων σύμφωνα με το παρόν άρθρο.».

¹⁹⁷ Το άρθρο 54 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με τον ν. 4583/2018. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

«1. Για καθεμία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στον φορολογούμενο ή οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση από τον Κώδικα ή τη φορολογική νομοθεσία που αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του:

- α) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα ή φορολογική δήλωση από την οποία δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση καταβολής φόρου,
- β) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση,
- γ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου,
- δ) δεν ανταποκριθεί σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων,
- ε) δεν συνεργαστεί στη διάρκεια φορολογικού ελέγχου,
- στ) δεν γνωστοποιήσει στη Φορολογική Διοίκηση το διορισμό του φορολογικού εκπροσώπου του,
- ζ) δεν προβαίνει σε εγγραφή στο φορολογικό μητρώο,
- η) δεν συμμορφώνεται με κάθε υποχρέωση σχετική με την τήρηση βιβλίων και την έκδοση στοιχείων [με την περ. 9γ' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 διαγράφηκαν οι λέξεις «και την έκδοση στοιχείων»], όπως ορίζονται στο Άρθρο 13 του Κώδικα.

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται ως εξής:

- α) εκατό (100) ευρώ, σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής σχετικά με την περίπτωση α' της παραγράφου 1,
- β) εκατό (100) ευρώ, για κάθε άλλη παράβαση σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν είναι υπόχρεος τήρησης λογιστικών βιβλίων,
- γ) χίλια (1.000) ευρώ για κάθε άλλη παράβαση, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση απλοποιημένα λογιστικά πρότυπα και

Διαδικαστικές παραβάσεις

Διαδικαστικές παραβάσεις

1. Για καθεμία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στον φορολογούμενο ή οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση από τον Κώδικα ή τη φορολογική νομοθεσία που αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του:
- α) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα ή υποβάλλει ελλιπή¹⁹⁸ δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα ή φορολογική δήλωση από την οποία δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση καταβολής φόρου,
 - β) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση,
 - γ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου,
 - δ) δεν ανταποκριθεί σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων,
 - ε) δεν συνεργαστεί στη διάρκεια φορολογικού ελέγχου,
 - στ) δεν γνωστοποιήσει στη Φορολογική Διοίκηση το διορισμό του φορολογικού εκπροσώπου του,
 - ζ) δεν προβαίνει σε εγγραφή στο φορολογικό μητρώο, ή εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές¹⁹⁹,
 - η)²⁰⁰ δεν συμμορφώνεται με τις κατά το άρθρο 13 υποχρεώσεις του,
 - θ)²⁰¹ [έχει καταργηθεί]
 - ι)²⁰² [έχει καταργηθεί]
 - ια)²⁰³ εκδίδει στοιχεία λιανικής πώλησης χωρίς τη χρήση φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού ή από εγκεκριμένο και μη δηλωμένο φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό,
 - ιβ)²⁰⁴ εκδίδει δελτία και αποδείξεις από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών - Εκροών, χωρίς τη χρήση εγκεκριμένου μοντέλου μηχανισμού σήμανσης (Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ.),

δ) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ για κάθε άλλη παράβαση, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση πλήρη λογιστικά πρότυπα. Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση όταν συντρέχει η παράβαση της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 1.

3. Σε περίπτωση υποτροπής της ίδιας παράβασης εντός πέντε (5) ετών, το πρόστιμο ανέρχεται στο διπλάσιο του αρχικού προστίμου. Σε περίπτωση δεύτερης υποτροπής εντός πέντε (5) ετών, το πρόστιμο ανέρχεται στο τετραπλάσιο του αρχικού προστίμου.»

¹⁹⁸ Με την περ. 9α' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή υποβάλλει ελλιπή».

¹⁹⁹ Με την παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές».

²⁰⁰ Η περ. η' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3α' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015. Κατά το τελευταίο εδάφιο της παρ.7 του άρθρου 62 του ν.4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ.7 του άρθρου 101 του ν. [4714/2020](#) ορίζεται ότι: «Το πρόστιμο για την παράβαση της περ. η) της παρ. 1 του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται όπου επιβάλλεται το πρόστιμο του άρθρου 54Ε.»

²⁰¹ Η περ. θ', η οποία είχε προστεθεί με την περ. 9β' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και είχε ως εξής: «δεν εκδίδει ή εκδίδει ανακριβώς αποδείξεις λιανικής πώλησης ή επαγγελματικά στοιχεία», καταργήθηκε με την παρ. 3β' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015.

²⁰² Με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 καταργήθηκε η περ. ι), η οποία είχε προστεθεί με την παρ. 14α' του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 και είχε ως εξής: «παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών», '.

²⁰³ Με την παρ. 14α' του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 προστέθηκε περ. ια'. Με το άρθρο 54 του ν. 4583/2018 προστέθηκε η φράση «ή από εγκεκριμένο και μη δηλωμένο φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό» ενώ με την παρ. 5 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 διαγράφηκαν οι τελευταίες λέξεις «ή από φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές».

²⁰⁴ Με την παρ. 14α' του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 προστέθηκε περ. ιβ'.

ιγ)²⁰⁵ δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58),

ιδ)²⁰⁶ δεν υποβάλει ή υποβάλλει ανακριβή στοιχεία, αναφορικά με τις κατά την παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 4170/2013 υποχρεώσεις του,

ιε)²⁰⁷ δεν εκδίδει λογιστικά αρχεία ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή λογιστικά αρχεία (παραστατικά), για πράξεις που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α.,

ιστ)²⁰⁸ διακινεί αγαθά χωρίς την ύπαρξη παραστατικών στοιχείων διακίνησης,

ιζ)²⁰⁹ δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58).

Πρόστιμα

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται ως εξής:

α)²¹⁰ εκατό (100) ευρώ, σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής σχετικά με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 και, στις φορολογίες κεφαλαίου, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων α', β', γ', δ', στ' και ιγ' της παραγράφου 1,

β)²¹¹ εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β', γ' και δ' της παραγράφου 1 που ο φορολογούμενος δεν είναι υπόχρεος τήρησης λογιστικών βιβλίων,

γ)²¹² διακόσια πενήντα (250) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β', γ', δ' και στ' της παραγράφου 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση απλοποιημένα λογιστικά πρότυπα και

²⁰⁵ Με την παρ. 1 του άρθρου 73 παρ. 1 ν. 4446/2016 (Α' 240) προστέθηκε περ. ιγ'.

²⁰⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 73 παρ. 1 ν. 4446/2016 προστέθηκε περ. ιδ'.

²⁰⁷ Με την παρ. 4α του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 προστέθηκε περ. ιε'.

²⁰⁸ Με την παρ. 4α του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 προστέθηκε περ. ιστ'.

²⁰⁹ Με την παρ. 4α του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 προστέθηκε περ. ιζ'.

²¹⁰ Η περ. α' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3γ' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, ενώ με την παρ. 3 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016 οι λέξεις «στ' και ιγ'» αντικατέστησαν τις λέξεις της διατύπωσης του ν. 4337/2015 «και στ'».

²¹¹ Η περ. β' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. 9δ' της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014.

²¹² Η περ. γ' αντικαταστάθηκε με την περ. 9ε' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 ως εξής: «διακόσια πενήντα (250) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β', γ', δ', στ' και θ' [με την παρ. 3δ' του άρθρου 3 του ν. [4337/2015](#) οι λέξεις «β', γ', δ' και στ'» αντικατέστησαν τις λέξεις «β', γ', δ', στ' και θ'»] της παραγράφου 1, με ανώτατο όριο το ποσό ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο [με την παρ. 3δ' του άρθρου 3 του ν. [4337/2015](#) διαγράφηκαν οι λέξεις «με ανώτατο όριο το ποσό ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο»], στην περίπτωση της μη έκδοσης ή έκδοσης ανακριβών φορολογικών στοιχείων, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση απλοποιημένα λογιστικά πρότυπα και».

δ)²¹³ πεντακόσια (500) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β', γ', δ' και στ' της παραγράφου 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση πλήρη λογιστικά πρότυπα.

ε)²¹⁴ δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, στις περιπτώσεις ε', ζ', η' και ιδ' της παραγράφου 1.

στ)²¹⁵ Στο ύψος των προβλεπόμενων προστίμων της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 54ΣΤ,

ζ)²¹⁶ [έχει καταργηθεί]

η)²¹⁷ πεντακόσια (500) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και χίλια (1000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στις περιπτώσεις ιε' και ιστ' της παρ. 1.

θ)²¹⁸ εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης ιζ' της παρ. 1.

²¹³ Η περ. δ' αντικαταστάθηκε με την περ. 9στ' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 ως εξής: «πεντακόσια (500) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β', γ', δ', στ' και θ' [με την παρ. 3ε' του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 οι λέξεις «β', γ', δ' και στ'» αντικατέστησαν τις λέξεις «β', γ', δ', στ' και θ'»] της παραγράφου 1, με ανώτατο όριο το ποσό ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, στην περίπτωση της μη έκδοσης ή έκδοσης ανακριβών φορολογικών στοιχείων, [με την παρ. 3ε' του άρθρου 3 του ν.4337/2015 διαγράφηκαν οι λέξεις «με ανώτατο όριο το ποσό ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, στην περίπτωση της μη έκδοσης ή έκδοσης ανακριβών φορολογικών στοιχείων»] σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης βιβλίων και στοιχείων με βάση πλήρη λογιστικά πρότυπα».

²¹⁴ Η περ. ε' προστέθηκε με την παρ. 9ζ' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 ως εξής: «δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ στις περιπτώσεις ε' και ζ' και η' [με την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016 το πρόστιμο των 2.500 ευρώ προβλέφθηκε για τις περιπτώσεις «ε', ι, ζ', η' και ιδ'» ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 4465/2017 για τις περιπτώσεις «ε', ζ', η' και ιδ'»] της παραγράφου 1.»

²¹⁵ Η περ. στ' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020. Η αρχική διατύπωση της διάταξης, η οποία προστέθηκε με την παρ. 14β' του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, είχε ως εξής: «πεντακόσια (500) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, για παραβάσεις των περιπτώσεων ια' και ιβ' της παραγράφου 1,»

²¹⁶ Με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 καταργήθηκε η περ. ζ), η οποία είχε προστεθεί με την παρ. 14β' του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 και είχε ως εξής: «πέντε, δέκα, και είκοσι χιλιάδες (5.000, 10.000, 20.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης ι' της παραγράφου 1, κατά περίπτωση και ως εξής: πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, όταν υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος-χρήστης του φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού, δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ, όταν υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση μεταπώλησης ή τεχνικής υποστήριξης και είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ σε περίπτωση που υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση που έχει λάβει έγκριση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware) από τα αρμόδια όργανα.»

²¹⁷ Με την παρ. 4β' του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 προστέθηκε περ η'.

²¹⁸ Με την παρ. 4β' του άρθρου 12 του ν. 4474/2017 προστέθηκε περ θ'.

ι)²¹⁹ Σε περίπτωση μη υποβολής, εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9) επιβάλλεται πρόστιμο γι' αυτήν με την πράξη προσδιορισμού του φόρου, η οποία εκδίδεται βάσει της ως άνω δήλωσης. Σε περίπτωση υποβολής δηλώσεων στοιχείων ακινήτων για περισσότερα του ενός (1) έτη, επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο, εφόσον στις δηλώσεις αυτές επαναλαμβάνονται οι ίδιες μεταβολές. Με απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. καθορίζεται η διαδικασία επιβολής του ανωτέρω προστίμου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των δύο πρώτων εδαφίων της παρούσας περίπτωσης. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο στις δηλώσεις ΕΝ.Φ.Ι.Α. - πράξεις προσδιορισμού φόρου, οι οποίες συντίθενται μηχανογραφικά από τη Φορολογική Διοίκηση.

Δεν επιβάλλονται τα πρόστιμα του παρόντος άρθρου, σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης ΦΠΑ ή δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, εφόσον η σχετική αρχική δήλωση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα.²²⁰

3.²²¹ Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, τα σύμφωνα με το παρόν άρθρο²²² πρόστιμα επιβάλλονται στο διπλάσιο και, στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης, στο τετραπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος προστίμου.

Υποτροπή

Άρθρο 54Α²²³

Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

²¹⁹ Με την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4607/2019 προστέθηκε περ. ι'. Με τις παρ. 3 και 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: «3. Για εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9) ετών 2010 και επόμενων, που υποβλήθηκαν ή θα υποβληθούν από τις 31.12.2014 μέχρι και τη δημοσίευση του παρόντος, δεν επιβάλλονται, κατά περίπτωση, το πρόστιμο του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 ή το αυτοτελές πρόστιμο του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 (Α' 179). Πρόστιμα που έχουν βεβαιωθεί δεν διαγράφονται. Τυχόν πρόστιμα που έχουν καταβληθεί δεν επιστρέφονται. 4. Οι διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 δεν εφαρμόζονται στις εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9) που υποβάλλονται μέχρι την ανάρτηση των κτηματολογικών στοιχείων στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπως αυτή προκύπτει από σχετική, Διαπιστωτική Πράξη του Δ.Σ. του Ν.Π.Δ.Δ. «Ελληνικό Κτηματολόγιο», η οποία κοινοποιείται προς τον Υπουργό Οικονομικών.»

Με την παρ. 19 του [άρθρου 50](#) του ν. [4223/2013](#), ορίζεται ότι: «Για την υποβολή, μετά την 1.1.2014, εκπροθέσμων δηλώσεων από τις οποίες δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση ή δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα που αφορούν περιόδους έως την 31.12.2013, επιβάλλονται τα πρόστιμα του [άρθρου 4](#) του ν. [2523/1997](#) με τον περιορισμό το καταβλητέο σε καθεμία περίπτωση ποσό να μην ξεπερνά το προβλεπόμενο στο άρθρο 54 παρ. 2 περίπτωση α' του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας».

Κατά το τελευταίο εδάφιο της παρ. 9 του [άρθρου 23](#) του ν. [3427/2005](#) (Α' 312), το οποίο προστέθηκε με το [άρθρο 51](#) του ν. [4389/2016](#), για τις αρχικές και τροποποιητικές δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9) ετών 2010 και επόμενων, που υποβλήθηκαν ή θα υποβληθούν από την 31.12.2014 μέχρι και την 29.7.2016, το αυτοτελές πρόστιμο του [άρθρου 4](#) του ν. [2523/1997](#) ή το πρόστιμο του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 κατά περίπτωση, μειώνονται στο μισό.

²²⁰ Με την περ. 9η' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2.

²²¹ Η παρ. 3 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. 9θ' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#).

²²² Με την περ. 3στ' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#) οι λέξεις «το παρόν άρθρο» αντικατέστησαν τις λέξεις «τον Κώδικα» της διατύπωσης του ν. [4254/2014](#).

²²³ Με την παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε άρθρο 54Α, το οποίο τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με τον ν. [4652/2020](#) (Α' 9).

Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής:

Πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ

1. Απαγορεύεται κάθε υποσχητική ή εκποιητική δικαιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται, από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από το συμβολαιογράφο στο συμβόλαιο που συντάσσει, πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης, με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων, καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει, ή νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το συγκεκριμένο ακίνητο και έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα

«1. Είναι αυτοδικαίως άκυρη [με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015 (Α' 59) η λέξη «Απαγορεύεται» αντικατέστησε τις λέξεις «Είναι αυτοδικαίως άκυρη»] κάθε υποσχητική ή εκποιητική δικαιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται, από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από το συμβολαιογράφο στο συμβόλαιο που συντάσσει, πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης, με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο, με τα ίδια στοιχεία [με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015 διαγράφηκαν οι λέξεις «με τα ίδια στοιχεία»], περιλαμβάνεται στη δήλωση Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων, καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει, ή νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το συγκεκριμένο ακίνητο και έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Αυτοδικαίως άκυρος είναι ο συμβολαιογραφικός τίτλος και για τη σύνταξη κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. [Με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015 το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Τα παραπάνω ισχύουν και για τη σύνταξη περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. Στην περίπτωση αυτή το πιστοποιητικό προσκομίζεται μόνον από τον επισπεύδοντα τον εκούσιο πλειστηριασμό. Ειδικά κατά το έτος 2015, το πιστοποιητικό χορηγείται για τα έτη 2011, 2012, 2013 και 2014.»]

2. Οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώρηση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται το πιστοποιητικό της προηγούμενης παραγράφου. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει και για τη μεταγραφή ή καταχώρηση της κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, καθώς και για τη μεταγραφή ή καταχώρηση της αποδοχής κληρονομιάς.

3. Εάν δεν είναι δυνατή η επισύναψη στο συμβολαιογραφικό έγγραφο του πιστοποιητικού του ΕΝ.Φ.Ι.Α. της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού για τα πέντε (5) προηγούμενα της μεταβίβασης έτη, επισυνάπτεται για τα υπόλοιπα έτη το πιστοποιητικό του άρθρου 48 του ν. 3842/ 2010 (Α' 58) με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο, με τα ίδια στοιχεία, περιλαμβάνεται στη δήλωση φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π.), καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει το Φ.Α.Π. για το συγκεκριμένο ακίνητο και ότι έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις του Φ.Α.Π. ή έχει ρυθμίσει το Φ.Α.Π. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα προηγούμενα έτη.

4. Επιτρέπεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου των παραγράφων 1 και 3 του παρόντος, με την προϋπόθεση ότι επί των οικείων πιστοποιητικών αναγράφεται το συνολικά οφειλόμενο ποσό κύριων και πρόσθετων φόρων και προσανξήσεων, για το συγκεκριμένο ακίνητο, το οποίο υποχρεούται να αποδώσει, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, ο συμβολαιογράφος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξη του. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, το καταβληθησόμενο τίμημα δεν μπορεί να υπολείπεται του οφειλόμενου ποσού. Κατά τη μεταγραφή ή την καταχώρηση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στα κτηματολογικά γραφεία οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώρηση, αν δεν προσκομισθεί κυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού.

5. Είναι απαράδεκτη η συζήτηση εμπράγματης αγωγής ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ενώπιον δικαστηρίου ή δημόσιας αρχής από υπόχρεο στον ΕΝ.Φ.Ι.Α. επί ακινήτου, αν δεν προσκομισθεί μέχρι τη συζήτηση της, κατά περίπτωση, το πιστοποιητικό των παραγράφων 1 ή 3 του άρθρου αυτού.

6. Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται σε πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, για κάθε παράβαση. Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται με πράξη της

απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Τα παραπάνω ισχύουν και για τη σύνταξη περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. Στην περίπτωση αυτή το πιστοποιητικό προσκομίζεται μόνον από τον επισπεύδοντα τον εκούσιο πλειστηριασμό.

Το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α., που αφορά ακίνητο πτωχού, ακίνητο το οποίο ανήκει σε υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο ή κληρονομιαίο ακίνητο για το οποίο έχει οριστεί εκτελεστής διαθήκης ή εκκαθαριστής κληρονομιάς, χορηγείται, αντίστοιχα, στον, κατά το χρόνο χορήγησης αυτού, σύνδικο της πτώχευσης, στον εκκαθαριστή του νομικού προσώπου, στον εκτελεστή διαθήκης ή στον εκκαθαριστή κληρονομιάς, εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. και εφόσον έχει καταβληθεί φόρος ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από αυτόν για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.²²⁴

Κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς μνημονεύεται και επισυνάπτεται από το συμβολαιογράφο το πιστοποιητικό του πρώτου εδαφίου για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.²²⁵

Για τα έτη κατά τα οποία υπόχρεος ήταν ο κληρονομούμενος το πιστοποιητικό χορηγείται εφόσον έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό και στο δικαίωμα επί του ακινήτου που κληρονομείται ή εφόσον ο κληρονομούμενος έχει νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο γι' αυτό.²²⁶

Ειδικά κατά το έτος 2015, το πιστοποιητικό χορηγείται για τα έτη 2011, 2012, 2013 και 2014.

Δεν απαιτείται η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. στη μονομερή εξάλειψη υποθήκης ή στην άρση κατάσχεσης ή στην παραχώρηση υποθήκης ή προσημείωσης για εξασφάλιση δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται έγκυρη η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., στο οποίο το κτίσμα αποτυπώνεται με απόκλιση της επιφάνειάς του μέχρι πέντε (5) τετραγωνικά μέτρα και το γήπεδο ή το οικόπεδο αποτυπώνονται με απόκλιση μέχρι δύο τοις εκατό (2%) της επιφάνειάς τους ή παραλείπονται ή αναγράφονται εσφαλμένα

Φορολογικής Διοίκησης.

[Με την παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015 η αρχική διάταξη της παρ. 6 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται σε ένα τοις χιλίοις (1%) επί της αξίας του μεταβιβαζόμενου ακινήτου ή δικαιώματος επ' αυτού, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από 300,00 ευρώ ούτε ανώτερο από 1.000,00 ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής το πρόστιμο διπλασιάζεται.»]

7. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία χορήγησης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.»

²²⁴ Το εδάφιο, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) ως εξής: «Το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α., που αφορά ακίνητο πτωχού, χορηγείται στον κατά το χρόνο χορήγησης αυτού σύνδικο της πτώχευσης εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. και εφόσον έχει καταβληθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.», τίθεται όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 1 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018.

²²⁵ Με την παρ. 3 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²²⁶ Με την παρ. 3 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

Υποχρεώσεις τρίτων

στοιχεία που δεν επηρεάζουν τη φορολογική ταυτότητα του ακινήτου και δεν συνεπάγονται την επιβολή μειωμένου φόρου.^{227 228}

2. Οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώρηση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται το πιστοποιητικό της προηγούμενης παραγράφου. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει και για τη μεταγραφή ή καταχώρηση της κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, καθώς και για τη μεταγραφή ή καταχώρηση της αποδοχής κληρονομιάς.

Πιστοποιητικό Φ.Α.Π.

3. Εάν δεν είναι δυνατή η επισύναψη στο συμβολαιογραφικό έγγραφο του πιστοποιητικού του ΕΝ.Φ.Ι.Α. της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού για τα πέντε (5) προηγούμενα της μεταβίβασης έτη, επισυνάπτεται για τα υπόλοιπα έτη το πιστοποιητικό του άρθρου 48 του ν. 3842/ 2010 (Α' 58) με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο, με τα ίδια στοιχεία, περιλαμβάνεται στη δήλωση φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π.), καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει το Φ.Α.Π. για το συγκεκριμένο ακίνητο και ότι έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις του Φ.Α.Π. ή έχει ρυθμίσει το Φ.Α.Π. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα προηγούμενα έτη.

Το πιστοποιητικό που αφορά ακίνητο πτωχού, ακίνητο το οποίο ανήκει σε υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο ή κληρονομαίο ακίνητο για το οποίο έχει οριστεί εκτελεστής διαθήκης ή εκκαθαριστής κληρονομιάς, χορηγείται, αντίστοιχα, στον, κατά το χρόνο χορήγησης αυτού, σύνδικο της πτώχευσης, στον εκκαθαριστή του νομικού προσώπου, στον εκτελεστή διαθήκης ή στον εκκαθαριστή κληρονομιάς, εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση Φ.Α.Π. και εφόσον έχει καταβληθεί φόρος ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από αυτόν για τα συγκεκριμένα έτη.

²²⁹ Το πιστοποιητικό που απαιτείται για τη σύνταξη, τη μεταγραφή ή καταχώρηση αποδοχής κληρονομιάς για τα έτη κατά τα οποία υπόχρεος ήταν ο κληρονομούμενος χορηγείται εφόσον έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό και στο δικαίωμα επί του ακινήτου που

²²⁷ Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ. 1, τα οποία προστέθηκαν με την περ. 2 της παρ. Γ. του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014 ως εξής: «Δεν απαιτείται η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. στη μονομερή εξαίτηση υποθήκης ή στην άρση κατάσχεσης. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται έγκυρη η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., στο οποίο το κτίσμα αποτυπώνεται με απόκλιση της επιφάνειας του μέχρι πέντε (5) τετραγωνικά μέτρα και το γήπεδο ή το οικόπεδο αποτυπώνονται με απόκλιση μέχρι δύο τοις εκατό (2%) της επιφάνειας τους.» τίθενται, όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με την παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015.

²²⁸ Με την παρ. 2 του άρθρου 5 του ν.4330/2015 ορίστηκε αυτοτελώς (δίχως ένταξη στον ΚΦΔ) ότι «Οι τυχόν παραλείψεις ή σφάλματα ως προς τα στοιχεία του ακινήτου, που αναφέρονται στο πιστοποιητικό του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που προσαρτάται και μνημονεύεται σε συμβολαιογραφικές πράξεις που συντάχθηκαν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου δεν επιφέρουν ακρότητα των πράξεων αυτών».

²²⁹ Το εδάφιο, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) ως εξής: «Το πιστοποιητικό που αφορά ακίνητο πτωχού χορηγείται στον κατά το χρόνο χορήγησης αυτού σύνδικο της πτώχευσης εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση Φ.Α.Π. και εφόσον έχει καταβληθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο για τα συγκεκριμένα έτη.» τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 2 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018.

Εξαιρέση

κληρονομείται ή εφόσον ο κληρονομούμενος έχει νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο για αυτό.²³⁰

4. Επιτρέπεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου των παραγράφων 1 και 3 του παρόντος, με την προϋπόθεση ότι επί των οικείων πιστοποιητικών αναγράφεται το συνολικά οφειλόμενο ποσό κύριων και πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων, για το συγκεκριμένο ακίνητο, το οποίο υποχρεούται να αποδώσει, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, ο συμβολαιογράφος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξη του. Είναι δυνατή, μετά από αίτηση του υπόχρεου, η χορήγηση πιστοποιητικού για μεταβίβαση συγκεκριμένου ακινήτου με παρακράτηση και απόδοση του συνολικού τιμήματος της αγοραπωλησίας που καλύπτει τουλάχιστον το οφειλόμενο ποσό κύριων και πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων για το συγκεκριμένο ακίνητο έναντι του συνολικά οφειλόμενου ποσού κύριων και πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων για όλα τα ακίνητα για τα οποία είναι υπόχρεος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από Ε.Ν.Φ.Ι.Α.²³¹ Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, το καταβληθικό τίμημα δεν μπορεί να υπολείπεται του οφειλόμενου ποσού.

Εφόσον με το αυτό συμβολαιογραφικό έγγραφο μεταβιβάζεται με αντάλλαγμα το σύνολο της ακίνητης περιουσίας φυσικού ή νομικού προσώπου και το συνολικά οφειλόμενο ποσό κύριων και πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων, αποδίδεται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, από το συμβολαιογράφο μέσα στην προθεσμία των τριών (3) εργασίμων ημερών, χορηγείται ένα ενιαίο πιστοποιητικό των παραγράφων 1 και 3 για το σύνολο των ακινήτων, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από Ε.Ν.Φ.Ι.Α. και Φ.Α.Π.²³²

Η ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζεται ανάλογα και στις συμβολαιογραφικές πράξεις εγγραφής υποθήκης για διασφάλιση χορηγούμενου δανείου από πιστωτικό ίδρυμα.²³³ Ο συμβολαιογράφος υποχρεούται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, να αποδώσει τον αναλογούντα φόρο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου και πάντως εντός τριών ημερών από την εκταμίευση του δανείου.²³⁴

Κατά τη μεταγραφή ή την καταχώρηση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στα κτηματολογικά γραφεία οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να

²³⁰ Με την παρ. 4 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²³¹ Το β' εδάφιο της παρ. 4 τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση του με την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. [4646/2019](#). Η αρχική διατύπωση του ως άνω εδαφίου, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 37 του ν. [4569/2018](#) είχε ως εξής: «Είναι δυνατή, μετά από αίτηση του υπόχρεου, η χορήγηση πιστοποιητικού για μεταβίβαση συγκεκριμένου ακινήτου με παρακράτηση και απόδοση του συνολικά οφειλόμενου ποσού κύριων και πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων για όλα τα ακίνητα για τα οποία είναι υπόχρεος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο.»

²³² Με την παρ. 5 του άρθρου 13 του ν. [4474/2017](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²³³ Με την περ. 3 της παρ. Γ. του άρθρου τρίτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²³⁴ Με την περ. 3 της παρ. Γ. του άρθρου τρίτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο

αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώρηση, αν δεν προσκομισθεί κυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού.

Παραδεκτό ενδίκων
βοηθημάτων

5.²³⁵ Είναι απαράδεκτη η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου εμπράγματης αγωγής επί ακινήτου, πλην της μονομερούς εγγραφής υποθήκης ή προσημείωσης υποθήκης ή της άρσης κατάσχεσης, αν δεν προσκομισθεί από τον υπόχρεο σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. πιστοποιητικό ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. και Φ.Α.Π., κατά περίπτωση, για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.

Πρόστιμα

6.²³⁶ Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο ανά συμβολαιογραφική πράξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επ' αυτών, το οποίο ορίζεται σε δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφοράς της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία επισυνάπτεται ανακριβές

²³⁵ Η παρ. 5, η οποία αντικαταστάθηκε με την περ. 4 της παρ. Γ του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014 ως εξής: «Είναι απαράδεκτη η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου εμπράγματης αγωγής επί ακινήτου, πλην της μονομερούς εγγραφής υποθήκης ή προσημείωσης υποθήκης ή της άρσης κατάσχεσης, αν δεν προσκομισθεί από τον υπόχρεο σε ΕΝ.Φ.Ι.Α., το πιστοποιητικό των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου αυτού.» τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 6 του άρθρου 13 του ν. 4474/2017.

²³⁶ Η παρ. 6 τίθεται, όπως ισχύει μετά την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.4652/2020.Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται σε πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, για κάθε παράβαση. Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται με πράξη της Φορολογικής Διοίκησης.» Με την παράγραφο 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015 η παρ. 6 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται σε ένα τοις χιλίοις (1%) επί της αξίας του μεταβιβαζομένου ακινήτου ή δικαιώματος επ' αυτού, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από 300,00 ευρώ ούτε ανώτερο από 1.000,00 ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής το πρόστιμο διπλασιάζεται.» ενώ με το άρθρο 55 του ν. 4583/2018 αντικαταστάθηκε εκ νέου ως εξής: «Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο που ορίζεται σε ένα τοις χιλίοις 1% επί της αξίας του ακινήτου ή δικαιώματος επ' αυτού, που περιγράφεται σε συμβολαιογραφικό έγγραφο ή άλλη πράξη που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από τριακόσια (300,00) ευρώ ούτε ανώτερο από χίλια (1.000,00) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής το πρόστιμο διπλασιάζεται.» Μεταγενεστέρως με την παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 4646/2019 η παρ. 6 αντικαταστάθηκε ως εξής: «Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο ανά συμβολαιογραφική πράξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επ' αυτών, το οποίο ορίζεται σε δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφοράς της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία επισυνάπτεται ανακριβές πιστοποιητικό, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Σε περίπτωση που από τη χρήση ανακριβούς πιστοποιητικού δεν προκύπτει απώλεια φόρου και αλλοιώνεται η φορολογική ταυτότητα του ακινήτου ή του δικαιώματος επί ακινήτου, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό (100) ευρώ ανά συμβολαιογραφική πράξη. Ως φορολογική ταυτότητα των ακινήτων νοείται το σύνολο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9). Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό, το πρόστιμο ορίζεται σε ένα τοις χιλίοις (1%) επί της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό ανά συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Εφόσον διαπιστωθεί από μεταγενέστερο έλεγχο, που θα διενεργηθεί εντός δεκαετίας από τον προηγούμενο έλεγχο, ότι συμβολαιογράφος, φύλακας μεταγραφών ή προϊστάμενος κτηματολογικού γραφείου προέβη στην ίδια παράβαση για το αυτό ακίνητο, το αναλογούν κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή πρόστιμο διπλασιάζεται.»

πιστοποιητικό, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Σε περίπτωση που από τη χρήση ανακριβούς πιστοποιητικού δεν προκύπτει απώλεια φόρου, δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Ανακριβές είναι το πιστοποιητικό, στο οποίο δεν απεικονίζεται ορθά η φορολογική ταυτότητα του ακινήτου ή του δικαιώματος επί ακινήτου. Ως φορολογική ταυτότητα του ακινήτου νοείται το σύνολο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και επιδρούν στον ορθό υπολογισμό του φόρου. Με απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. καθορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που συνιστούν τη φορολογική ταυτότητα των ακινήτων. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό, το πρόστιμο ορίζεται σε ένα τοις χιλίους (1%) επί της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό ανά συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Εφόσον διαπιστωθεί από μεταγενέστερο έλεγχο, που θα διενεργηθεί εντός δεκαετίας από τον προηγούμενο έλεγχο, ότι συμβολαιογράφος, φύλακας μεταγραφών ή προϊστάμενος κτηματολογικού γραφείου προέβη στην ίδια παράβαση για το αυτό ακίνητο, το αναλογούν κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή πρόστιμο διπλασιάζεται.

Εξουσιοδοτική διάταξη

7. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία χορήγησής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54B²³⁷

Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Αν ο φορολογούμενος δεν υποβάλει δήλωση στοιχείων ακινήτων ή υποβάλει εκπρόθεσμη ή ανακριβή δήλωση, με συνέπεια τη μη διενέργεια εκκαθάρισης του ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο, ως αφετηρία για την επιβολή των προστίμων, ορίζεται η επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων. Ως αφετηρία για την επιβολή των τόκων ορίζεται η επομένη της ημερομηνίας της πρώτης ηλεκτρονικής έκδοσης των πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου για το οικείο έτος από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων για τους υπόχρεους του έτους αυτού.

Άρθρο 54Γ²³⁸

²³⁷ Με την παρ. 9 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 προστέθηκε άρθρο 54B, το οποίο τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 15 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016.

Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Στις περιπτώσεις στις οποίες ο φορολογούμενος δεν υποβάλλει δήλωση στοιχείων ακινήτων ή υποβάλλει εκπρόθεσμη ή ανακριβή τέτοια δήλωση, με συνέπεια τη μη διενέργεια εκκαθάρισης του ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο, ως αφετηρία για την επιβολή των τόκων και προστίμων ορίζεται η επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων του οικείου έτους.»

²³⁸ Το άρθρο 54Γ τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017.

Παραβάσεις

Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

1. Για καθεμία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, εφόσον υπέχουν αντίστοιχη υποχρέωση κατ' εφαρμογή του οριζόμενου στο άρθρο 29 σχετικού νομοθετικού πλαισίου:

- α) υποβάλλουν εκπρόθεσμα τις πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,
- β) δεν υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,
- γ) υποβάλλουν ελλιπείς ή ανακριβείς πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,
- δ) δεν ανταποκρίθουν σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης είτε για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων είτε για συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15,
- ε) δεν συνεργαστούν στη διάρκεια ελέγχου για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων και δέουσας επιμέλειας,
- στ) δεν συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σύμφωνα με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15.

Πρόστιμα

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται ως εξής:

- (α) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης α' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,
- (β) τριακόσια (300) ευρώ, για κάθε παράβαση των περιπτώσεων β' και γ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,
- (γ) χίλια (1.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης δ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,
- (δ) δύομισι χιλιάδες ευρώ (2.500) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης ε',
- (ε) πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περίπτωσης στ' κατόπιν ελέγχου.

Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εκουσίως και εντός διαστήματος τριών (3) μηνών, που αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των πληροφοριών αυτών στην αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 1, θεωρείται ότι δεν διαπράττουν παράβαση και δεν επιβάλλεται πρόστιμο.

Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, κατόπιν ελέγχου ή κατόπιν γνωστοποίησης της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 1, εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15, τα πρόστιμα της παραγράφου 2 επιβάλλονται στο μισό, εφόσον η παράβαση αφορά στα έτη 2017 και 2018.

Υποτροπή

3. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα διαπράξουν την ίδια παράβαση, μέσα σε μια πενταετία από τη διαπίστωση της αρχικής παράβασης, τα πρόστιμα των παραγράφων 1 και 2 επιβάλλονται στο διπλάσιο. Αν επαναληφθεί η ίδια παράβαση, για κάθε επόμενη παράβαση τα πρόστιμα των περιπτώσεων α΄ έως ε΄ της παραγράφου 2 επιβάλλονται στο τετραπλάσιο, ανεξαρτήτως της εφαρμογής του τελευταίου εδαφίου αυτής.

Άρθρο 54Δ²³⁹

Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

Διακοπή πρόσβασης

1. Η μη ανταπόκριση στο αίτημα της παραγράφου 3α του άρθρου 15 του Κώδικα, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ή η παροχή στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του ως άνω αιτήματος, συνεπάγεται, την διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ψηφιακών πλατφορμών, από τους Παρόχους Υπηρεσιών Διαδικτύου με καταστατική έδρα ή με τόπο πραγματικής διοίκησης ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του ν. [4172/2013](#) (ΚΦΕ) ή στις διατάξεις των ΣΑΔΦ που έχει συνάψει η Ελλάδα, όταν η πρόσβαση διενεργείται από Διεύθυνση Διαδικτυακού Πρωτοκόλλου (Διεύθυνση IP) που βρίσκεται στην Ελληνική Επικράτεια. Για τη διακοπή εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ, εφόσον το αίτημα αφορά σε στοιχεία ή πληροφορίες που συντελούν στην ταυτοποίηση ή/και στην εκτίμηση της φορολογικής υποχρέωσης πωλητών. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής της ψηφιακής πλατφόρμας δύναται, εάν αμφισβητεί τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου να προσφύγει κατά της απόφασης απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου χωρίς την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 63.

Στον πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου που παραβαίνει την ανωτέρω υποχρέωση επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα (30) έως εκατό (100) χιλιάδες ευρώ.

2. Πριν την έκδοση της απόφασης για τη διακοπή της πρόσβασης και μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας, αποστέλλεται επιστολή από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων στο διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας για την επικείμενη διακοπή πρόσβασης εντός δεκαπέντε εργασίμων (15) ημερών από τη λήψη αυτής, προκειμένου ο διαχειριστής να διατυπώσει τις απόψεις του.

Η διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών αίρεται άμεσα με την ικανοποίηση του αιτήματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, κατόπιν απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να δημοσιεύει στον ιστότοπό της κατάλογο ψηφιακών πλατφορμών στις οποίες έχει επιβληθεί η κύρωση του πρώτου εδαφίου του παρόντος.

Πρόστιμα

3.α. Σε περίπτωση που κατά παράβαση της επιβληθείσας στην παράγραφο 1 διακοπής πρόσβασης, πραγματοποιούνται συναλλαγές από

²³⁹ Το άρθρο 54Δ τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019.

τους πωλητές στις ανωτέρω πλατφόρμες, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ στον πωλητή.

β. Στον Πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ σε περίπτωση μη εφαρμογής της απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ, καθώς και σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του εδαφίου δ' της παρ. 3 α του άρθρου 15, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1.

γ. Σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του εδαφίου δ' της παρ. 3 α του άρθρου 15 από κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα πλην του Παρόχου Υπηρεσιών Διαδικτύου, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.

Εξουσιοδοτική διάταξη

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ δύναται να καθορίζεται η διαδικασία διακοπής της πρόσβασης και άρσης αυτής, η επιβολή του προστίμου της παραγράφου 3 και κάθε άλλη αναγκαία και ειδικότερη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54Ε²⁴⁰

Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι ΦΗΜ

1.²⁴¹α) Σε περίπτωση που διαπιστώνεται, μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/2014 (Α'251) χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν τήρησε τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις λογιστικά αρχεία (βιβλία), επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί των εσόδων της από επιχειρηματική δραστηριότητα για κάθε ελεγχόμενη έτος για το οποίο διαπιστώνονται τα ανωτέρω, όπως αυτά προκύπτουν από τον μέσο όρο των δηλωθέντων εσόδων με τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών μη συμπεριλαμβανομένου εκείνου για το οποίο δεν έχει παρέλθει η προθεσμία υποβολής της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικών βιβλίων ή των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου.²⁴²

²⁴⁰ Το άρθρο 54Ε τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714 /2020 και αναδιαμορφώθηκε με τον ν. 4864/2021 (Α' 237).

²⁴¹ Η παρ. 1, όπως διαμορφώθηκε μετά την τροποποίηση του ν. 4864/2021, καταλαμβάνει σύμφωνα με την παρ. 3 αυτού και υποθέσεις για τις οποίες μέχρι τις 29.11.2021 δεν έχουν εκδοθεί οριστικές πράξεις επιβολής προστίμου.

²⁴² Το δεύτερο εδάφιο της περ. α) τίθεται, όπως διαμορφώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021. Η αρχική διατύπωση, η οποία σύμφωνα με την παρ. 3α) του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 εφαρμοζόταν για τα φορολογικά έτη που λήγουν από 31.12.2020 και μετά, είχε ως εξής: «Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικών βιβλίων ή των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.»

Σε περίπτωση μη υποβολής έστω και μίας από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, το πρόστιμο υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των εσόδων των υποβληθεισών δηλώσεων και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικών βιβλίων και των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου.²⁴³

Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως μη τήρηση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) λογίζεται και η μη ενημέρωση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν.4308/2014 χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Για την εφαρμογή του παρόντος, η μη επίδειξη για οποιοδήποτε λόγο μετά από πρόσκληση του άρθρου 14 των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) στον φορολογικό έλεγχο εξισώνεται με μη τήρηση αυτών.

Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον η μη τήρηση ή ενημέρωση δεν επηρεάζει τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων ή εφόσον με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων.

β)²⁴⁴ Στην περίπτωση που κατά τη διενέργεια μερικού επιτόπιου ελέγχου πρόληψης της παρ. 7 του άρθρου 25 διαπιστώνεται, ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν διαφύλαξε ή δεν προσκόμισε ύστερα από πρόσκληση του άρθρου 14 φορολογικούς ηλεκτρονικούς μηχανισμούς (Φ.Η.Μ.) και φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ., επιβάλλεται αναλόγως το πρόστιμο της περ. α), εκτός εάν πριν την έκδοση της σχετικής εντολής ελέγχου έχει δηλωθεί απώλεια των Φ.Η.Μ. 2.²⁴⁵ Πριν από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου της παρ. 1, ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να υποβάλλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του, κατ' εφαρμογή της παρ 4 του άρθρου 62.

²⁴³ Το τρίτο εδάφιο της περ. α) τίθεται όπως διαμορφώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021 (Α' 237). Η αρχική διατύπωση, η οποία σύμφωνα με την παρ. 3α) του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 εφαρμόζονταν για τα φορολογικά έτη που λήγουν από 31.12.2020 και μετά, είχε ως εξής: «Σε περίπτωση μη υποβολής έστω και μίας από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, το πρόστιμο υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των εσόδων των υποβληθεισών δηλώσεων και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικών βιβλίων και των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.»

²⁴⁴ Η περ.β' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021. Η αρχική διατύπωση αυτής, η οποία σύμφωνα με την παρ. 3β) του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, εφαρμόζονταν για παραβάσεις που διαπιστώνονταν μετά την 31.7.2020, είχε ως εξής: «Το πρόστιμο της περ. α) επιβάλλεται και στην περίπτωση που η ελεγχόμενη οντότητα δεν διαφύλαξε ή δεν προσκόμισε ύστερα από πρόσκληση του άρθρου 14 φορολογικούς μηχανισμούς (ΦΗΜ) και φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι ΦΗΜ.»

²⁴⁵ Η παρ. 2, όπως διαμορφώθηκε μετά την τροποποίηση του ν. 4864/2021, καταλαμβάνει σύμφωνα με την παρ. 3 αυτού και υποθέσεις για τις οποίες μέχρι τις 29.11.2021 δεν έχουν εκδοθεί οριστικές πράξεις επιβολής προστίμου.

Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται κατ' ανάλογη εφαρμογή των οριζομένων στο άρθρο 28²⁴⁶.

3. Το πρόστιμο του παρόντος άρθρου είναι αυτοτελές. Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος (χρήση) στο οποίο έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις της παρ. 1, το πρόστιμο του παρόντος μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Η ανωτέρω μείωση δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που το ποσό του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού υπολείπεται του πενήντα τοις εκατό (50%) του προστίμου του παρόντος άρθρου, στην περίπτωση δε αυτή το εν λόγω πρόστιμο μειώνεται κατά ποσό που ισούται με το άθροισμα του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης προσδιορισμού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54ΣΤ²⁴⁷

Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από ΦΗΜ, ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

1.^{248α}) Για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ), κατά οποιονδήποτε τρόπο, επιβάλλονται πρόστιμα ανά ελεγχόμενο έτος ως εξής:

αα)²⁴⁹ όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος-χρήστης του φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού, επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα τρία πρώτα εδάφια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε, χωρίς να εφαρμόζονται τα ανώτατα όρια της ίδιας ως άνω περίπτωσης ,

αβ) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση που έχει λάβει έγκριση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware) από τα

²⁴⁶ Το εδάφιο 2 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από τη διαπίστωση της παράβασης.».

²⁴⁷ Το άρθρο 54ΣΤ τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020. Σύμφωνα με την παρ. 3γ) του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 οι διατάξεις του άρθρου 54ΣΤ εφαρμόζονται για παραβάσεις που διαπιστώνονται μετά την 31.7.2020.

²⁴⁸ Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 τα πρόστιμα της παρ. 1 δεν επιβάλλονται, εφόσον για τις παραβάσεις αυτές επιβληθούν τα πρόστιμα που προβλέπονται στο άρθρο 31 του ν. 3784/2009.

²⁴⁹ Η υποπερ. αα) τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021 και καταλαμβάνει σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021 και υποθέσεις για τις οποίες μέχρι τις 29.11.2021 δεν έχουν εκδοθεί οριστικές πράξεις επιβολής προστίμου. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος-χρήστης του φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού, επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα τρία πρώτα εδάφια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε»

αρμόδια όργανα ή οποιοδήποτε πρόσωπο έχει μεταπωλήσει λογισμικό ή παρέχει τεχνική υποστήριξη για την παραβίαση ή παραποίηση ή επέμβαση με οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

β) Για παραβάσεις έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό, ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα τρία πρώτα εδάφια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε.

Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον δεν επηρεάζονται η αυθεντικότητα της προέλευσης και η ακεραιότητα του περιεχομένου των στοιχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 4308/2014. Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται το πρόστιμο της περ. ια' της παρ. 2 του άρθρου 54 και σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 54.

2. Για την έκδοση της πράξης επιβολής των προστίμων του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 54Ε.

Άρθρο 54Ζ²⁵⁰

Κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με το [άρθρο 12](#) του ν. [2328/1995](#)

1. Επιβάλλονται οι ακόλουθες κυρώσεις στους διαφημιστές ή διαφημιζομένους, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, που δεν συμμορφώνονται με τα οριζόμενα στο [άρθρο 12](#) του ν. [2328/1995](#) (Α' 159), ως εξής:

α) Αν χορηγηθεί επιβράβευση μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη στην παρ. 8 του [άρθρου 12](#) του ν. [2328/1995](#) στον διαφημιστή από το μέσο ή υπάρξει καταβολή της επιβράβευσης αυτής από τον διαφημιστή στον διαφημιζόμενο, επιβάλλεται στον διαφημιστή ή και στον διαφημιζόμενο, εάν συντρέχει περίπτωση λήψης απ' αυτόν επιβράβευσης κατά τα ανωτέρω, πρόστιμο ίσο με το πενταπλάσιο του ποσού αυτού.

β) Αν παραβιαστεί η απαγόρευση της περ. γ' της παρ. 8Α του [άρθρου 12](#) του ν. [2328/1995](#) επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο ίσο με την οικονομική αξία της μη εξουσιοδοτημένης πώλησης.

2. Η καταβολή μη επιτρεπόμενων επιβραβεύσεων κατά την περ. α' της παρ. 1 θεωρείται ως αχρεωστήτως καταβληθείσα και επιστρέφεται σε αυτόν που τις κατέβαλε.

3. Για τους σκοπούς εφαρμογής του παρόντος οι έλεγχοι της Φορολογικής Διοίκησης μπορούν να επεκτείνονται στις επιχειρήσεις που μεσολαβούν για την πραγματοποίηση της διαφήμισης ή της καταχώρισης, καθώς και στις επιχειρήσεις που αφορά άμεσα η διαφήμιση ή καταχώριση.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ δύναται να καθορίζονται η διαδικασία, η επιβολή των προστίμων

²⁵⁰ Με την παρ. 3 του άρθρου 189 του ν. 4764/2020 προστέθηκε άρθρο 54Ζ.

της παρ. 1 και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 55 Παραβάσεις φοροδιαφυγής

- 1.²⁵¹ [έχει καταργηθεί]
- 2.²⁵² [έχει καταργηθεί]
- 3.²⁵³ [έχει καταργηθεί]

²⁵¹ Η παρ. 1, η οποία κατά την αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «Για τους σκοπούς του Κώδικα, ως «φοροδιαφυγή» νοείται: α) η απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή φόρου εισοδήματος. Ως απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων νοείται και η περίπτωση κατά την οποία καταχωρούνται στα βιβλία πλασματικές ή εικονικές ολικά ή μερικά δαπάνες ή γίνεται επίκληση στη φορολογική δήλωση τέτοιων δαπανών, ώστε να μην εμφανίζονται καθαρά εισοδήματα ή να εμφανίζονται αυτά μειωμένα,

β) η μη απόδοση, ανακριβής απόδοση, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση φόρου προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, καθώς και η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή ανακριβούς δήλωσης με σκοπό τη μη πληρωμή των παραπάνω φόρων τελών ή εισφορών, εφόσον προβλέπεται από τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που αφορά φόρους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα,

γ) η είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων από τη Φορολογική Διοίκηση μετά από παραπλάνηση της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων,

δ) η έκδοση πλαστών φορολογικών στοιχείων, καθώς και η νόθευση φορολογικών στοιχείων. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηστεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο και όταν οι αξίες που αναγράφονται στο πρωτότυπο και στο αντίτυπο αυτού, το οποίο χρησιμοποιείται για φορολογικούς σκοπούς είναι διαφορετικές,

ε) η έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων και η αποδοχή αυτών. Εικονικό είναι το στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην κατά τόπο αρμόδια, σύμφωνα με την αναγραφόμενη στο στοιχείο διεύθυνση, φορολογική αρχή. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται, ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η σχετική διοικητική κύρωση επιβάλλεται, καθώς και η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας.», τροποποιήθηκε με τις παρ. 5, 6, 7, και 8 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 ως εξής: «1. Για τους σκοπούς του Κώδικα, ως «φοροδιαφυγή» νοείται:

α) η απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή φόρου εισοδήματος. Ως απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων νοείται και η περίπτωση κατά την οποία καταχωρούνται στα βιβλία ανύπαρκτες ή εικονικές ολικά ή μερικά δαπάνες ή γίνεται επίκληση στη φορολογική δήλωση τέτοιων δαπανών, ώστε να μην εμφανίζονται καθαρά εισοδήματα ή να εμφανίζονται αυτά μειωμένα. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη εισοδημάτων θεωρείται η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή ανακριβούς δήλωσης που έχει ως αποτέλεσμα τη μη καταβολή ποσού φόρου τουλάχιστον δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανά φορολογικό έτος, εφόσον πρόκειται για φυσικά πρόσωπα ή υπόχρεους τήρησης απλογραφικών βιβλίων και τουλάχιστον εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος εφόσον πρόκειται για υπόχρεους τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.

β) η μη απόδοση, ανακριβής απόδοση, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση φόρου προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, καθώς και η μη υποβολή δήλωσης

Πληροφορίες για ποινική διαδικασία

Επιφύλαξη υπέρ άρθρου 33 ΚΠΔ

4. Πληροφορίες ή έγγραφα, τα οποία αφορούν ποινική διαδικασία, δεν χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα.

5.²⁵⁴ Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ερευνά παραβάσεις του παρόντος Κώδικα και άλλων νόμων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρο 55Α²⁵⁵

Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη²⁵⁶

ή η υποβολή ανακριβούς δήλωσης με σκοπό τη μη πληρωμή των παραπάνω φόρων τελών ή εισφορών, εφόσον προβλέπεται από τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που αφορά φόρους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως μη απόδοση, ανακριβής απόδοση, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση θεωρείται η μη απόδοση, ανακριβής απόδοση, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση, για κάθε φορολογικό έτος ή διαχειριστική περίοδο και για καθεμία φορολογία, τουλάχιστον δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, εφόσον πρόκειται για φυσικά πρόσωπα ή υπόχρεους τήρησης απλογραφικών βιβλίων και τουλάχιστον εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεους τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.

γ) η είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων από τη Φορολογική Διοίκηση μετά από παραπλάνηση της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων,

δ) η έκδοση πλαστών φορολογικών στοιχείων, καθώς και η νόθευση φορολογικών στοιχείων. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηστεί στα οικεία βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο και όταν οι αξίες που αναγράφονται στο πρωτότυπο και στο αντίτυπο αυτού, το οποίο χρησιμοποιείται για φορολογικούς σκοπούς είναι διαφορετικές,

ε) η έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων και η αποδοχή αυτών. Εικονικό είναι το στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην Φορολογική Διοίκηση. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται, ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η σχετική διοικητική κύρωση επιβάλλεται, καθώς και η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας.

στ) η μη έκδοση ή ανακριβής έκδοση παραστατικών στοιχείων, εφόσον η συνολική αποκρυβείσα αξία ανέρχεται τουλάχιστον σε πέντε χιλιάδες (5.000,00) ευρώ,

ζ) η απόκρυψη στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο ή συνθέτουν το αντικείμενο του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη θεωρείται η μη απόδοση για κάθε φορολογικό έτος ποσού φόρου τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000,00) ευρώ,

η) η απόκρυψη στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο ή συνθέτουν το αντικείμενο του ειδικού φόρου ακινήτων (ν. [3091/2002](#)) με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή του ειδικού φόρου ακινήτων,

θ) η απόκρυψη οποιασδήποτε φορολογητέας ύλης με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή οποιουδήποτε άλλου φόρου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη θεωρείται η μη απόδοση για κάθε φορολογικό έτος ή κάθε φορολογική υπόθεση ποσού φόρου τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000,00) ευρώ.» και καταργήθηκε με την παρ. 4α' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#).

1. Εάν με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 68 του Κώδικα. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. Η παραγραφή των εγκλημάτων του παρόντος νόμου αρχίζει από το πέρας του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 36, να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, εκτός κι αν έχει ήδη εκδοθεί τέτοια πράξη, οπότε η παραγραφή των ως άνω εγκλημάτων αρχίζει από την έκδοση της πράξης αυτής.

²⁵² Με την παρ. 4β' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#) καταργήθηκε η παρ. 2, η οποία είχε ως εξής: «α) Όταν η παράβαση αναφέρεται σε μη έκδοση ή σε ανακριβή έκδοση παραστατικού στοιχείου και έχει ως αποτέλεσμα την απόκρυψη της συναλλαγής ή μέρους αυτής, η δε αποκρυβείσα αξία είναι μεγαλύτερη των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της αξίας της συναλλαγής ή του μέρους αυτής που αποκρύφτηκε με ελάχιστο ύψος προστίμου στην περίπτωση αυτή το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ.

β) Σε περίπτωση έκδοσης πλαστών φορολογικών στοιχείων επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) της αξίας του στοιχείου.

γ) Σε περίπτωση έκδοσης εικονικών φορολογικών στοιχείων ή λήψης εικονικών στοιχείων [με την παρ. 9 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή νόθευσης αυτών, καθώς και καταχώρησης στα βιβλία, αγορών ή εξόδων που δεν έχουν πραγματοποιηθεί και δεν έχει εκδοθεί φορολογικό στοιχείο»] επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας του στοιχείου. Αν η αξία του στοιχείου είναι μερικώς εικονική, το ως άνω πρόστιμο επιβάλλεται για το μέρος της εικονικής αξίας.

Εξαιρητικά στις κατωτέρω περιπτώσεις το πρόστιμο της περίπτωσης γ' μειώνεται ως εξής:

αα) Όταν δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός της μερικώς εικονικής αξίας επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της αξίας του στοιχείου.

ββ) Όταν η εικονικότητα ανάγεται αποκλειστικά στο πρόσωπο του εκδότη, στο λήπτη του εικονικού στοιχείου επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της αξίας του στοιχείου. Στην περίπτωση αυτή, εάν ο λήπτης του στοιχείου έχει εξοφλήσει μέσω πιστωτικού ιδρύματος ή αξιολογίων πλήρως την αξία του τιμολογίου και τον αναλογούντα φόρο προστιθέμενης αξίας στον εκδότη του στοιχείου και καταθέσει στη Φορολογική Διοίκηση τα σχετικά παραστατικά με αναφορά στο εικονικό στοιχείο τεκμαίρεται ότι τελούσε σε καλή πίστη και δεν επιβάλλεται πρόστιμο στον λήπτη. Σε αυτή την περίπτωση το πρόστιμο που επιβάλλεται στον εκδότη διπλασιάζεται. [Με την παρ. 10 του άρθρου 48 του ν. [4223/2013](#) διαγράφηκαν το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της υποπερ. ββ'.]

γγ) Στον λήπτη εικονικού στοιχείου επιβάλλεται πρόστιμο για κάθε παράβαση ίσο με ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας του στοιχείου, εφόσον η λήψη του στοιχείου δεν είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του φόρου εισοδήματος του οικείου φορολογικού έτους.

δδ) Όταν η εικονικότητα του στοιχείου αφορά το χαρακτηρισμό της αναγραφείσας συναλλαγής, η οποία αποδεικνύεται ότι αφορά άλλη υποκρυπτόμενη πραγματική συναλλαγή και κατά συνέπεια η έκδοση του εικονικού στοιχείου δεν επιφέρει καμία απώλεια εσόδων σχετικά με φόρους, επιβάλλεται πρόστιμο για την έκδοση μη προσήκοντος στοιχείου, ύψους πεντακοσίων ευρώ ανά στοιχείο και με ανώτατο ύψος προστίμου πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο φορολογικό έτος.

δ) Στο Φ.Π.Α., όταν μετά από έλεγχο αποδειχθεί ότι ο υποκείμενος στο φόρο, ως λήπτης εικονικού φορολογικού στοιχείου ή στοιχείου το οποίο νόθευσε αυτός ή άλλοι για λογαριασμό του, διενήργησε έκπτωση φόρου εισροών ή έλαβε επιστροφή φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις περί Φ.Π.Α., ή ως εκδότης δεν απέδωσε φόρο, με βάση πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία, επιβάλλεται πρόστιμο ισόποσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που εξέπεσε ή που επιστράφηκε ή δεν απέδωσε, ανεξάρτητα αν δεν προκύπτει τελικά ποσό φόρου για καταβολή. [Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 η περ. δ' συνεχίζει να εφαρμόζεται για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι τις 17.10.2015 και για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί οριστικές πράξεις επιβολής προστίμων.] Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται και στα πρόσωπα που έλαβαν επιστροφή φόρου με βάση πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία που εξέδωσαν οι ίδιοι.» [Οι παρ. 3 και 4 του άρθρου 7 του ν. 4337/2015, εφαρμόζονται για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι 17.10.2015 και για τις οποίες είχαν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 2 του άρ. 55 του ν. 4174/2013.]

Άρθρο 56²⁵⁷

Πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών²⁵⁸

Πρόστιμα

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 54, τα ακόλουθα πρόστιμα:

²⁵³ Η παρ. 3 καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020 (Α' 214). Κατά την αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «*Η επιβολή προστίμων και η σχετική διοικητική διαδικασία [με την παρ. 11 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 οι λέξεις «η σχετική διοικητική διαδικασία» αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «όλες οι διαδικασίες που προβλέπονται»] σύμφωνα με τον Κώδικα είναι ανεξάρτητες από τυχόν ποινικές κυρώσεις και οποιαδήποτε ποινική διαδικασία προβλέπεται από οποιονδήποτε άλλο νόμο.*»

²⁵⁴ Με την παρ. 12 του [άρθρου 48](#) του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε η παρ. 5.

²⁵⁵ Με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 προστέθηκε το άρθρο 55 Α.

²⁵⁶ Το άρθρο 55Α τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με το άρ. 163 του ν.4764/2020(Α'256). Κατά την αρχική του διατύπωση μετά την εισαγωγή του με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 είχε ως εξής: «*1. Εάν, με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66 υποβάλλεται αμελλητί μηνυτήρια αναφορά από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.* [Με την παρ. 1 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019 η παρ. 1 αντικαταστάθηκε ως εξής: «*Εάν με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 68 του Κώδικα. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.*»] 2. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και προσφυγής ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων δεν επηρεάζει την ποινική διαδικασία. Το ποινικό δικαστήριο δύναται πάντως, σε περίπτωση που κρίνει ότι η έκβαση εκκρεμούς διοικητικής δίκης είναι ουσιώδης για τη δική του κρίση επί της υπόθεσης, να αναστείλει με απόφασή του την ποινική δίκη μέχρι την τελεσίδικη κρίση του διοικητικού δικαστηρίου. 3. Η παραγραφή των εγκλημάτων του παρόντος νόμου αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής που ασκήθηκε ή σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής λόγω παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής.» Με την παρ. 3 του άρθρου 32 του ν. 4745/2020 το άρθρο 55Α αντικαταστάθηκε ως εξής: «*Εάν με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 68 του Κώδικα. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.*». Για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 32 του ν. 4745/2020 βλ. μεταβατική διάταξη άρθρου 96 του ν. 4745/2020. Το άρθρο 55Α, όπως αντικαθίσταται με την παρ. 1 του άρ. 163 του ν. 4764/2020 εφαρμόζεται για εγκλήματα που τελούνται μετά την έναρξη ισχύος του (ήτοι 23.12.2020).

²⁵⁷ Το άρθρο 56 τίθεται όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015. Η αρχική διατύπωση του άρθρου με 56 με τίτλο «*Πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής [με την παρ. 13 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή ανακριβούς/ατελούς»]* Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών» είχε ως εξής:

«1. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών της παραγράφου 3 του άρθρου 21 του Κώδικα επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων του υπόχρεου φορολογουμένου. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των χιλίων (1.000) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Το πρόστιμο της παραγράφου αυτής επιβάλλεται και σε περίπτωση που ο Φάκελος Τεκμηρίωσης δεν τίθεται στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 3 [με την περ. 10 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 οι λέξεις «παράγραφο 4» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «παράγραφο 3»] του άρθρου 21 του Κώδικα, ή υποβάλλεται με μη πλήρες ή μη επαρκές περιεχόμενο.

1. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών της παραγράφου 3 του άρθρου 21 του Κώδικα επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών του υπόχρεου φορολογουμένου για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και μεγαλύτερο των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής τροποποιητικού συνοπτικού πίνακα, το παραπάνω πρόστιμο επιβάλλεται μόνο αν μεταβάλλονται τα ποσά των συναλλαγών και οι συνολικές διαφορές είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί των ποσών που αφορά η ανακρίβεια και επιβάλλεται μόνο αν η ανακρίβεια αφορά ποσοστό μεγαλύτερο του 10% των συνολικών συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης.

Πρόστιμα μη υποβολής

2. Σε περίπτωση μη υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής φακέλου τεκμηρίωσης

3. Σε περίπτωση που ο φάκελος τεκμηρίωσης της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Κώδικα τεθεί στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης από την τριακοστή πρώτη (31η) ημέρα από την κοινοποίηση σχετικής πρόσκλησης έως την εξηκοστή (60ή) ημέρα επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν διατεθεί από την εξηκοστή πρώτη (61) ημέρα έως την ενενηκοστή (90ή) ημέρα επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ενώ αν δεν διατεθεί καθόλου ή διατεθεί μετά την ενενηκοστή (90ή) ημέρα επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ.

Υποτροπή

4. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 54 εφαρμόζονται και για τις παραβάσεις του άρθρου αυτού.

Άρθρο 56Α²⁵⁹

2. Σε περίπτωση μη υποβολής [με την παρ. 13 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή ανακριβούς/ατελούς»] του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή μη διάθεσης του Φακέλου Τεκμηρίωσης της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Κώδικα στη Φορολογική Διοίκηση επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα εκατοστό (1/100) των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων, περιλαμβανομένης οποιασδήποτε διόρθωσης κερδών, του υπόχρεου φορολογούμενου. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ και μεγαλύτερο των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

3. Σε περίπτωση υποτροπής εντός πέντε (5) ετών, το πρόστιμο ανέρχεται στο διπλάσιο του αρχικού προστίμου. Σε περίπτωση δεύτερης υποτροπής εντός πέντε (5) ετών, το πρόστιμο ανέρχεται στο τετραπλάσιο του αρχικού προστίμου.»

²⁵⁸ Για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 56 βλ. άρθρο 7 του ν. 4337/2015.

²⁵⁹ Το άρθρο 56Α τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4714/2020.

**Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή
ανακριβούς/ατελούς υποβολής Έκθεσης ανά χώρα και Δηλωτέας
Διασυνοριακής Ρύθμισης**

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής Έκθεσης ανά χώρα και Δηλωτέας Διασυνοριακής Ρύθμισης επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 56, τα ακόλουθα πρόστιμα:

1. Σε περίπτωση μη υποβολής Έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς Έκθεσης ανά Χώρα επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ στους υπόχρεους της παρ. 1 του άρθρου 9ΑΑ του ν. [4170/2013](#).

2. Σε περίπτωση μη υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. [4170/2013](#) πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση.

3. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβών ή ελλιπών πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. [4170/2013](#) πρόστιμο δυόμιση χιλιάδων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση.

4. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. [4170/2013](#) πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πεντακοσίων (500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα ανά μήνα καθυστέρησης και μέχρι τρεις μήνες, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση. Σε περίπτωση που η υποβολή γίνεται μετά από την παρέλευση τριών μηνών από την προθεσμία εμπρόθεσμης δήλωσης, επιβάλλεται πρόστιμο δυόμιση χιλιάδων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δυόμιση χιλιάδων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά ημερολογιακό έτος, για κάθε δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση. Σε περίπτωση που το πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής επιβάλλεται μετά από έλεγχο, το συνολικό ύψος των προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δυόμιση χιλιάδων

(2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

5. Σε περίπτωση που ενδιάμεσος, ο οποίος απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, δεν προβαίνει στη γνωστοποίηση σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9ΑΒ, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα. Το συνολικό ύψος των προστίμων του προηγούμενου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

Άρθρο 57²⁶⁰

[έχει καταργηθεί για τις οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του νόμου 4321/2015 (Α' 32), δηλ. από 21.3.2015]

Άρθρο 58

Πρόστιμο ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

Πρόστιμο ανακριβούς δήλωσης

1. Αν το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση φορολογική δήλωση υπολείπεται του ποσού του φόρου που προκύπτει με βάση το διορθωτικό προσδιορισμό φόρου που πραγματοποιήθηκε από τη Φορολογική Διοίκηση, ο φορολογούμενος υπόκειται σε πρόστιμο επί της διαφοράς που προκύπτει προς καταβολή²⁶¹ ως εξής:

α) δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού της διαφοράς, εάν το εν λόγω ποσό ανέρχεται σε ποσοστό από πέντε (5%) έως είκοσι (20%) τοις εκατό του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

²⁶⁰ Το άρθρο 57, το οποίο καταργήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015 (Α' 32), όριζε το πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, κατά την αρχική του διατύπωση είχε ως εξής: «Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του φόρου που δεν καταβλήθηκε εμπρόθεσμα. Αν το ποσό του φόρου καταβληθεί μετά την πάροδο ενός έτους από την εκπνοή της νόμιμης προθεσμίας καταβολής το παραπάνω πρόστιμο ανέρχεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου. Αν το ποσό του φόρου καταβληθεί μετά την πάροδο δύο (2) ετών από την εκπνοή της νόμιμης προθεσμίας καταβολής το παραπάνω πρόστιμο ανέρχεται σε τριάντα τοις εκατό (30%) του φόρου.». Με την παρ. 14 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 το άρθρο της τροποποιήθηκε ως εξής: «Με την Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, υπολογίζεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του φόρου που δεν καταβλήθηκε εμπρόθεσμα. Μετά την πάροδο ενός έτους από τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας καταβολής το παραπάνω πρόστιμο ανέρχεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου. Μετά την πάροδο δύο (2) ετών ανέρχεται σε τριάντα τοις εκατό (30%) του φόρου. Το πρόστιμο των προηγούμενων εδαφίων υπολογίζεται και στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης με βάση το χρόνο, κατά τον οποίο έληγε η σχετική προθεσμία υποβολής.».

²⁶¹ Με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019 προστέθηκαν στην αρχική διατύπωση οι λέξεις «που προκύπτει προς καταβολή». Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν.4646/2019, ισχύουν για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού που εκδίδονται μετά την δημοσίευση του ν. 4646/2019, ήτοι 12.12.2019.

Πρόστιμο μη υποβολής
δήλωσης

β)²⁶² είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει το ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) έως πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

γ)²⁶³ πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση.

2.²⁶⁴ Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση καταβολής φόρου επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

Άρθρο 58Α²⁶⁵

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με τον φόρο προστιθέμενης αξίας

²⁶² Η περ. β' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7α' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «*τριάντα τοις εκατό (30%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου που προκύπτει βάσει της φορολογικής δήλωσης.*». Για το πεδίο εφαρμογής της περ. β' βλ. άρθρο 7 του ν. 4337/2015.

²⁶³ Η περ. γ' τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7α' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «*εκατό τοις εκατό (100%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση και αποδεικνύεται ότι η ανακρίβεια οφείλεται σε πρόθεση του φορολογουμένου.*». Για το πεδίο εφαρμογής της περ. γ' βλ. άρθρο 7 του ν. 4337/2015.

²⁶⁴ Η παρ. 2 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7β' του [άρθρου 3](#) του ν. [4337/2015](#). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «*Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση καταβολής φόρου επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το ποσό του φόρου που αναλογεί στην μη υποβληθείσα δήλωση.*». [Με την παρ. 15 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 προστέθηκε δεύτερο εδάφιο ως εξής: «*Επί εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου το πρόστιμο του προηγούμενου εδαφίου ανέρχεται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου.*»]. Για το πεδίο εφαρμογής της παρ. 2 βλ. άρθρο 7 του ν. 4337/2015.

²⁶⁵ Το άρθρο 58Α τίθεται, όπως προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 51 του ν. 4410/2016. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «*Για παραβάσεις σχετικές με τον φόρο προστιθέμενης αξίας οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:*

1. Σε περίπτωση μη έκδοσης φορολογικού στοιχείου ή έκδοσης ή λήψης ανακριβούς στοιχείου για πράξη που επιβαρύνεται με ΦΠΑ, επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα τοις εκατό (50%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο, ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

2. Σε κάθε περίπτωση όπου διαπιστώνεται, η υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή η μη υποβολή δηλώσεων, υποβολή δηλώσεων, με συνέπεια τη μη απόδοση ή τη μειωμένη απόδοση ή την επιπλέον έκπτωση ή επιστροφή ΦΠΑ, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που θα προέκυπτε από την μη υποβληθείσα δήλωση ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

3. Σε περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών, παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του ΦΠΑ που θα έπρεπε να είχε αποδοθεί για όλη τη διάρκεια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας.

4. Σε κάθε πρόσωπο μη υπόχρεο σε υποβολή δηλώσεων ΦΠΑ που εκδίδει φορολογικά στοιχεία με ΦΠΑ, χωρίς να έχει τέτοια υποχρέωση, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του αναγραφόμενου φόρου που δεν αποδόθηκε.». [Με το άρθρο 21 της από 24 Δεκεμβρίου 2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4366/2016 (Α' 94) προστέθηκε παρ. 5 ως εξής: «*Στις περιπτώσεις που επιβάλλονται τα πρόστιμα για παραβάσεις των παρ. 1, 3 ή 4 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 2 περί υποβολής ανακριβούς ή μη υποβολής δήλωσης, τα πρόστιμα αυτά αφαιρούνται από το πρόστιμο της παρ. 2.*»]

Μη έκδοση/έκδοση ή λήψη
ανακριβούς στοιχείου

Για παραβάσεις σχετικές με τον φόρο προστιθέμενης αξίας οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

1. Σε περίπτωση μη έκδοσης φορολογικού στοιχείου ή έκδοσης ή λήψης ανακριβούς στοιχείου για πράξη που επιβαρύνεται με ΦΠΑ, επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα τοις εκατό (50%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

Υποτροπή

Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό τοις εκατό (100%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

Στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο διακόσια τοις εκατό (200%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

Μη υποβολή ή ανακριβής
υποβολή δηλώσεων

2. Σε κάθε περίπτωση όπου διαπιστώνεται, η υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή η μη υποβολή δηλώσεων, υποβολή δηλώσεων, με συνέπεια τη μη απόδοση ή τη μειωμένη απόδοση ή την επιπλέον έκπτωση ή επιστροφή ΦΠΑ, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που θα προέκυπτε από την μη υποβληθείσα δήλωση ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

Μη υποβολή δήλωσης έναρξης

3. Σε περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών, παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του ΦΠΑ που θα έπρεπε να είχε αποδοθεί για όλη τη διάρκεια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας.

Έκδοση φορολογικών
στοιχείων με ΦΠΑ από μη
υπόχρεο πρόσωπο

4. Σε κάθε πρόσωπο μη υπόχρεο σε υποβολή δηλώσεων ΦΠΑ που εκδίδει φορολογικά στοιχεία με ΦΠΑ, χωρίς να έχει τέτοια υποχρέωση, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του αναγραφόμενου φόρου που δεν αποδόθηκε.

Συρροή προστίμων

5. Στην περίπτωση που επιβάλλονται τα πρόστιμα για παραβάσεις των παραγράφων 1, 3 και 4 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παραγράφου 2 περί υποβολής ανακριβούς ή μη

υποβολής δήλωσης, τα πρόστιμα αυτά αφαιρούνται από το πρόστιμο της παραγράφου 2. Ειδικά στην περίπτωση επιβολής προστίμων για παραβάσεις της παραγράφου 1 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παραγράφου 2, αφαιρείται το αναλογικό πρόστιμο του 50% και όχι το ελάχιστο πρόστιμο των διακοσίων πενήντα (250) ή πεντακοσίων (500) ευρώ ή το επιβληθέν σε επόμενους ελέγχους διπλάσιο ή τετραπλάσιο πρόστιμο για διάπραξη ιδίων παραβάσεων εντός πενταετίας.

Άρθρο 59²⁶⁶

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους

Για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

Μη υποβολή δήλωσης

1. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση απόδοσης φόρου επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

Ανακριβεία δήλωσης

2. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς δήλωσης παρακρατούμενου φόρου επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί της διαφοράς του φόρου.

Άρθρο 60

Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Κάθε πρόσωπο που παρεμποδίζει ή αποπειράται να παρεμποδίσει τις ενέργειες και την εκτέλεση καθηκόντων της Φορολογικής Διοίκησης κατά την άσκηση των εξουσιών της σύμφωνα με τον Κώδικα ή υποθάλπει ή υποκινεί άλλο πρόσωπο ή συνεργεί με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη παράβασης του Κώδικα υπόκειται στα ίδια πρόστιμα που υπόκειται ο φορολογούμενος.

Άρθρο 61

Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

Απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Απαλλαγή δεν χορηγείται για τόκους και πρόστιμα που επιβάλλονται για ανακριβή δήλωση, καθώς και για τα πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις φοροδιαφυγής.

Αίτημα απαλλαγής

2. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα και:

α) υποβάλλεται εγγράφως,

²⁶⁶ Το άρθρο 59 τίθεται όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με την παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015. Η αρχική διατύπωση του άρθρου με αρχικό τίτλο «Πρόστιμο μη καταβολής παρακρατούμενων φόρων» είχε ως εξής: «Στον υπόχρεο [με την περ. 11 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 οι λέξεις «Ο υπόχρεος» αντικατέστησαν τις λέξεις «Στον υπόχρεο»] απόδοσης παρακρατηθέντος φόρου, ο οποίος δεν απέδωσε το φόρο αυτόν εντός της νόμιμης προθεσμίας προς πληρωμή, επιβάλλεται [με την περ. 11 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 οι λέξεις «υπόκειται σε» αντικατέστησαν τις λέξεις «επιβάλλεται»] πρόστιμο ίσο με το ποσό του φόρου που δεν αποδόθηκε.». Για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59 βλ. άρθρο 7 του ν. 4337/2015.

- β) περιέχει τα στοιχεία και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογουμένου,
 γ) φέρει την υπογραφή του φορολογουμένου ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου, και
 δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία.
- Απόφαση απαλλαγής 3. Ο Γενικός Γραμματέας αποφαινεται επί του αιτήματος εντός τριάντα (30) ημερών και κοινοποιεί την απόφαση στον φορολογούμενο. Αν δεν ληφθεί απόφαση εντός της ανωτέρω περιόδου, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

Άρθρο 62²⁶⁷

Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή τόκων και προστίμων

- Πράξεις επιβολής προστίμων 1. Ο Γενικός Γραμματέας είναι αρμόδιος για την έκδοση πράξεων επιβολής προστίμων. Οι διατάξεις του Κώδικα, και ιδίως αυτές που αφορούν το φορολογικό έλεγχο, τον προσδιορισμό φόρου ,την παραγραφή²⁶⁸ και την είσπραξη, εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις επιβολής προστίμων.
- Κοινοποίηση 2. Η πράξη επιβολής προστίμων κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο:
 α) μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή
 β) αυτοτελώς, εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.
- Αιτιολογία 3. Η πράξη επιβολής προστίμων πρέπει να περιλαμβάνει αυτοτελή αιτιολογία.
- Προηγούμενη ακρόαση 4. Ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Γενικό Γραμματέα να υποβάλλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση πράξης επιβολής προστίμων τουλάχιστον είκοσι (20)²⁶⁹ ημέρες πριν την έκδοσή της, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις καταβολής προστίμων για διαδικαστικές παραβάσεις, καθώς και για πρόστιμα, τα οποία προκύπτουν και επιβάλλονται κατά τον άμεσο, διοικητικό, εκτιμώμενο ή προληπτικό προσδιορισμό του φόρου.

²⁶⁷ Το άρθρο 62 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με τον ν. 4337/2015. Η αρχική διατύπωση του άρθρου είχε ως εξής: «1. Ο Γενικός Γραμματέας είναι αρμόδιος για την έκδοση πράξεων καταλογισμού τόκων και επιβολής προστίμων.

2. Η πράξη καταλογισμού τόκων ή επιβολής προστίμων κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο:

α) μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή

β) αυτοτελώς, εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.

3. Η πράξη καταλογισμού τόκων ή επιβολής προστίμων πρέπει να περιλαμβάνουν αυτοτελή αιτιολογία.

4. Ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Γενικό Γραμματέα να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση πράξης καταλογισμού τόκων ή επιβολής προστίμων τουλάχιστον τριάντα ημέρες πριν την έκδοσή της, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις καταβολής τόκων και προστίμων για διαδικαστικές παραβάσεις.

5. Τόκοι και πρόστιμα καταβάλλονται εφάπαξ έως και την τριακοστή ημέρα μετά την κοινοποίηση της πράξης καταλογισμού ή επιβολής.»

²⁶⁸ Με την περ. 12 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν στη διατύπωση του ν. 4223/2013 οι λέξεις «την παραγραφή».

²⁶⁹ Με την περ. 12 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 οι λέξεις «είκοσι (20)» αντικατέστησαν τις λέξεις «τριάντα (30)» της διατύπωσης του ν. 4223/2013.

Προθεσμία καταβολής	5. Πρόστιμα καταβάλλονται εφάπαξ έως και την τριακοστή ημέρα μετά την κοινοποίηση της πράξης επιβολής με εξαίρεση τις περιπτώσεις των άρθρων 57 και 59. Για τις διαδικαστικές παραβάσεις του άρθρου 54, καθώς και για τις λοιπές παραβάσεις του Κώδικα, ο χρόνος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξεως επιβολής προστίμου άρχεται στο τέλος του έτους, κατά το οποίο διαπιστώθηκε η παράβαση.
Συρροή προστίμων	6. ²⁷⁰ Εφόσον, για την ίδια παράβαση, επιβάλλονται, σύμφωνα με τον Κώδικα, περισσότερα πρόστιμα, υπερισχύει η διάταξη που προβλέπει το μεγαλύτερο πρόστιμο.
Συρροή προστίμων άρθρων 58, 58Α και 59	7. ²⁷¹ Τα πρόστιμα των άρθρων 58, 58Α και 59 επιβάλλονται μόνο σε περίπτωση που οι σχετικές παραβάσεις διαπιστωθούν κατόπιν ελέγχου. Το πρόστιμο του άρθρου 58 δεν επιβάλλεται στις περιπτώσεις που επιβάλλονται τα πρόστιμα των άρθρων 58Α και 59. Το πρόστιμο για την παράβαση της περ. η) της παρ. 1 του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται όπου επιβάλλεται το πρόστιμο του άρθρου 54Ε. ²⁷²
Εκτιμώμενος προσδιορισμός	8. ²⁷³ Δεν επιβάλλονται πρόστιμα στον εκτιμώμενο προσδιορισμό φόρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ-ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΑΟΥ
ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ²⁷⁴

Άρθρο 63

Ειδική Διοικητική Διαδικασία
- Ενδικοφανής προσφυγή

Ενδικοφανής προσφυγή	1. ²⁷⁵ Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περίπτωση σιωπηρής άρνησης ²⁷⁶ οφείλει να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φορολογικής Διοίκησης. Η αίτηση υποβάλλεται στη φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη ή παρέλειψε την έκδοσή της ²⁷⁷ και πρέπει να

²⁷⁰ Με την περ. 13 της υποπαρ. Δ.2 του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκε η παρ.6.

²⁷¹ Με την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 προστέθηκε η παρ. 7.

²⁷² Το εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020.

²⁷³ Με την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 προστέθηκε η παρ. 8.

²⁷⁴ Με την παρ. 1 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 αντικαταστάθηκε ως άνω ο τίτλος, ο οποίος κατά την αρχική του διατύπωση είχε ως εξής: «ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ».

²⁷⁵ Η παρ. 1 τίθεται όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016. Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση, οφείλει να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φορολογικής Διοίκησης. Η αίτηση υποβάλλεται στη φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη και πρέπει να αναφέρει τους λόγους και τα έγγραφα στα οποία ο υπόχρεος βασίζει το αίτημά του. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται από τον υπόχρεο εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν.»

²⁷⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 49 του 4223/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «ή σε περίπτωση σιωπηρής άρνησης».

²⁷⁷ Με την περ. 14 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή παρέλειψε την έκδοσή της».

αναφέρει τους λόγους και τα έγγραφα στα οποία ο υπόχρεος βασίζει το αίτημα του. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται από τον υπόχρεο εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν ή από τη συντέλεση της παράλειψης²⁷⁸. Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου.²⁷⁹ Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου ορίζεται σε εξήντα (60) μέρες για φορολογούμενους κατοίκους εξωτερικού.²⁸⁰ Η υποχρέωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις των διαφορών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του προέδρου πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως εκάστοτε ισχύει.²⁸¹

Αρμόδια υπηρεσία

2. Η Φορολογική Διοίκηση αποστέλλει την ενδικοφανή προσφυγή του υπόχρεου, συνοδευόμενη από σχετικά έγγραφα και τις απόψεις αυτής, εντός επτά (7) ημερών από την υποβολή, στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φορολογικής Διοίκησης, προκειμένου η τελευταία να αποφανθεί.

Αυτοδίκαιη αναστολή καταβολής

3.²⁸² Με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής αναστέλλεται η καταβολή ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου ποσού, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί το υπόλοιπο πενήντα τοις εκατό (50%). Η αναστολή, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, δεν ισχύει επί του άμεσου προσδιορισμού του φόρου, καθώς και επί πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, που εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική του δήλωση.²⁸³

Αναστολή καταβολής κατόπιν αιτήματος

4. Ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να υποβάλει, ταυτόχρονα με την ενδικοφανή προσφυγή και αίτημα αναστολής της καταβολής που προβλέπεται στην παράγραφο 3. Η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης δύναται να αναστείλει την εν λόγω πληρωμή, μέχρι την έκδοση της απόφασής της²⁸⁴, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η πληρωμή θα είχε ως συνέπεια ανεπανόρθωτη βλάβη για τον υπόχρεο. Εάν δεν εκδοθεί απόφαση εντός τριάντα (30) ημερών²⁸⁵, από την

²⁷⁸ Με την περ. 14 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «ή από τη συντέλεση της παράλειψης».

²⁷⁹ Με την περ. Α της υποπαρ. 1β του άρθρου 232 του ν. 4281/2014 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²⁸⁰ Με την παρ. 16 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²⁸¹ Με την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016, προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²⁸² Η παρ. 3 τίθεται, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013. Η αρχική διατύπωση της παρ. 3 είχε ως εξής: «Με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής βεβαιώνεται άμεσα το εκατό τοις εκατό (100%) του αμφισβητούμενου ποσού από τη Φορολογική Διοίκηση, καταβάλλεται ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) αυτού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και αναστέλλεται η καταβολή του υπολοίπου.»

²⁸³ Με την υποπερ. α' της περ. 15 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκε το δεύτερο εδάφιο.

²⁸⁴ Με την παρ. 3 του άρθρου 49 του ν. [4223/2013](#) η λέξη «έκδοση» αντικατέστησε τη λέξη της αρχικής διατύπωσης «κοινοποίηση» και διαγράφηκαν μετά τις λέξεις «απόφασή της» οι λέξεις «στον υπόχρεο».

²⁸⁵ Με την παρ. 1 του [άρθρου 91](#) του ν. [4316/2014](#) (Α' 270) οι λέξεις «τριάντα (30) ημερών» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «είκοσι (20) ημερών». Σύμφωνα με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου και νόμου οι προθεσμίες της παρ. 1 εφαρμόζονται και για εκκρεμείς αιτήσεις αναστολής και ενδικοφανείς προσφυγές ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης για τις οποίες κατά την ημερομηνία κατάθεσης στη Βουλή του νόμου δεν έχει συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής τους.

Απόφαση επί ενδικοφανούς
προσφυγής

υποβολή της αίτησης στη Φορολογική Διοίκηση, η αίτηση αναστολής θεωρείται ότι έχει απορριφθεί. Τυχόν αναστολή της πληρωμής δεν απαλλάσσει τον υπόχρεο από την υποχρέωση καταβολής των τόκων²⁸⁶ λόγω εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου.

5.²⁸⁷ Εντός εκατόν είκοσι (120) ημερών²⁸⁸ από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φορολογική Διοίκηση, η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης εκδίδει απόφαση, την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που είναι σχετική με την υπόθεση. Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου.²⁸⁹ Σε περίπτωση που για το ζήτημα που έχει τεθεί με την ενδικοφανή προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης, έχει δημοσιευθεί πράξη του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του [άρθρου 1](#) του ν. [3900/2010](#) (Α' 213), ο υπόχρεος δύναται να υποβάλει αίτηση ενώπιον του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης, για αναστολή της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, για όσο διάστημα εκκρεμεί η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης, εφόσον διαπιστώσει την ταυτότητα του νομικού ζητήματος, εκδίδει απόφαση αναστολής της προθεσμίας, πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, η οποία κοινοποιείται στον υπόχρεο. Η αναστολή καταλαμβάνει το σύνολο της ενδικοφανούς προσφυγής και ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την παρ. 1 του [άρθρου 1](#) του ν. [3900/2010](#) ή, σε περίπτωση που η ενδικοφανής προσφυγή υποβλήθει μεταγενέστερα της ημερομηνίας δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην ημερομηνία υποβολής της ενδικοφανούς προσφυγής. Μετά την

²⁸⁶ Με την παρ. 3 του άρθρου 49 του ν. [4223/2013](#) οι λέξεις «των τόκων» αντικατέστησαν τις λέξεις της αρχικής διατύπωσης «του προστίμου».

²⁸⁷ Η παρ. 5 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 1 του [άρθρου 68](#) του ν. [4587/2018](#) (Α' 218). Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «*Εντός εξήντα (60) ημερών από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φορολογική Διοίκηση, η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης εκδίδει απόφαση, την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που είναι σχετική με την υπόθεση. Αν η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης το κρίνει απαραίτητο, δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση. Σε περίπτωση που προσκομισθούν νέα στοιχεία στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος πρέπει να καλείται σε ακρόαση. Αν, εντός της προθεσμίας των εξήντα (60) ημερών, δεν εκδοθεί απόφαση ή δεν κοινοποιηθεί απόφαση στον υπόχρεο, τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της ανωτέρω προθεσμίας. Στην περίπτωση των ενδικοφανών προσφυγών που υποβάλλονται στην αρμόδια φορολογική αρχή μέχρι τις 28.2.2014 η προθεσμία του πρώτου εδαφίου επεκτείνεται σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες.*»

²⁸⁸ Με την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. [4316/2014](#) η αρχική προθεσμία των «εξήντα (60) ημερών» μετατράπηκε σε «ενενήντα (90) ημερών» ενώ με την παρ. 3α του [άρθρου 47](#) του ν. [4331/2015](#) (Α' 69) η τελευταία αυτή προθεσμία επεκτάθηκε περαιτέρω σε 120 ημέρες. Σύμφωνα με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου και νόμου οι προθεσμίες της παρ. 2 εφαρμόζονται και για εκκρεμείς αιτήσεις αναστολής και ενδικοφανείς προσφυγές ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης για τις οποίες κατά την ημερομηνία κατάθεσης στη Βουλή του νόμου δεν έχει συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής τους.

²⁸⁹ Με την περ. Β' της παρ. 1β του άρθρου 232 του ν. [4281/2014](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

κοινοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης συνεχίζει η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Σε περίπτωση που η προθεσμία που απομένει για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής υπολείπεται των τριάντα (30) ημερών, η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών παρατείνεται αυτοδικαίως για επιπλέον τριάντα (30) ημέρες.²⁹⁰ Αν η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης το κρίνει απαραίτητο, δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση. Σε περίπτωση που προσκομισθούν νέα στοιχεία στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος πρέπει να καλείται σε ακρόαση. Με απόφαση του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης, που εκδίδεται πριν από την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών και κοινοποιείται στον υπόχρεο, η εν λόγω προθεσμία δύναται να παρατείνεται άπαξ για τριάντα (30) ημέρες, σε περίπτωση που προσκομισθούν από τον υπόχρεο νέα στοιχεία ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών κατά τις τελευταίες τριάντα (30) ημέρες πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών για την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής.²⁹¹ Αν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, δεν εκδοθεί απόφαση τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής.²⁹² Στην περίπτωση των ενδικοφανών προσφυγών που υποβάλλονται στην αρμόδια φορολογική αρχή μέχρι τις 28.2.2014 η προθεσμία του πρώτου εδαφίου επεκτείνεται σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης μπορεί, με απόφαση του, να εξουσιοδοτεί άλλους υπαλλήλους της ίδιας υπηρεσίας, να υπογράφουν, με εντολή του, αποφάσεις επί ενδικοφανών προσφυγών και αιτήσεων αναστολής.²⁹³

Αιτιολογία

6. Αν με την απόφαση ακυρώνεται, μερικά ή ολικά, ή τροποποιείται η πράξη της φορολογικής αρχής, η Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης οφείλει να αιτιολογεί την απόφαση αυτή επαρκώς με νομικούς ή και πραγματικούς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, η αιτιολογία μπορεί να συνίσταται στην αποδοχή των διαπιστώσεων της οικείας πράξης προσδιορισμού φόρου. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιέχει τουλάχιστον την οριστική φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου, το καταλογιζόμενο ποσό και την προθεσμία καταβολής αυτού. Η φορολογική αρχή, της οποίας η πράξη ακυρώνεται για τυπικές πλημμέλειες, εκδίδει νέα πράξη σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης.²⁹⁴

Απαγόρευση ενδοστρεφούς δίκης

7. Η Φορολογική Διοίκηση δεν έχει δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης.

²⁹⁰ Με την παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018 προστέθηκαν μετά το δεύτερο εδάφιο ως άνω πέντε νέα εδάφια.

²⁹¹ Με την παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²⁹² Με την παρ. 4 του άρθρου 49 του ν. [4223/2013](#) τροποποιήθηκε ως άνω το εδάφιο.

²⁹³ Με την περ. 16 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 5

²⁹⁴ Με την παρ. 5 του [άρθρου 49](#) του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 6.

Δικαστική προσφυγή

8. Κατά της απόφασης της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης, ο υπόχρεος δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για την αναστολή, λόγω άσκησης προσφυγής, ισχύουν ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.²⁹⁵ Προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια απευθείας κατά οποιασδήποτε πράξης που εξέδωσε η

Εξουσιοδοτική διάταξη

Φορολογική Διοίκηση είναι απαράδεκτη.

9. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται να εκδίδει τις αναγκαίες κανονιστικές πράξεις για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και ιδίως να καθορίζει τις λεπτομέρειες για τη λειτουργία της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης, την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων της.

Άρθρο 63Α²⁹⁶

Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

Διαδικασία αμοιβαίου διακανονισμού

1. Η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού κατ' εφαρμογή των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεως των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ) (Σύμβαση Διαιτησίας), που κυρώθηκε με το ν. 2216/1994 (Α'83), διεξάγεται από τη Φορολογική Διοίκηση και τα αποτελέσματά της επέρχονται με την έκδοση Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.

Απόφαση αμοιβαίου διακανονισμού

2. Μετά την ολοκλήρωση της Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, το αποτέλεσμα αυτής κοινοποιείται στον φορολογούμενο τον οποίο αφορά και ο οποίος δύναται να αποδεχθεί αυτήν εντός εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίησή της. Σε περίπτωση αποδοχής της Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού εντός της ανωτέρω προθεσμίας, εκδίδεται Απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού η οποία δεν υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή ή οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα.

Εξουσιοδοτική διάταξη

3. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται η διαδικασία υποβολής του αιτήματος για έναρξη Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού και το περιεχόμενο αυτού, οι αρμόδιες υπηρεσίες για την εξέτασή του, η διαδικασία επίτευξης Συμφωνίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, κάθε λεπτομέρεια σχετική με την κοινοποίηση του αποτελέσματος της Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού στον φορολογούμενο και τη διαδικασία αποδοχής αυτής, το περιεχόμενο της Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού και κάθε άλλο σχετικό με τη Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού θέμα.

²⁹⁵ Με την περ. 15β' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

²⁹⁶ Με την παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 προστέθηκε άρθρο 63Α.

Άρθρο 63B²⁹⁷**Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου**

Λόγοι ακύρωσης ή τροποποίησης

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί, κατά περίπτωση, με τη διαδικασία του παρόντος, για έναν από τους εξής λόγους: α) για πρόδηλη έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης, β) για αριθμητικό ή υπολογιστικό λάθος.

Υποβολή αίτησης

2. Για την ακύρωση ή τροποποίηση υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου εντός προθεσμίας τριών (3) ετών από την κοινοποίηση της πράξης ή, σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, από την υποβολή της δήλωσης. Αν η έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης οφείλεται σε επιγενόμενο λόγο, που γεννήθηκε εντός του τελευταίου τριμήνου της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, η αίτηση δύναται να υποβληθεί εντός τριών (3) μηνών από τη γένεση του λόγου αυτού. Η σχετική πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης.

Ακύρωση δίχως αίτηση

3. Άμεσος προσδιορισμός ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1 και χωρίς την αίτηση της παρ. 2. Επιπλέον, ποσά που οφείλονται από τον φορολογούμενο με βάση την πράξη τροποποίησης της παρούσας, καταβάλλονται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης αυτής στον φορολογούμενο.

Ενδικοφανής προσφυγή

4. Κατά της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση του φορολογούμενου, καθώς και κατά της πράξης που εκδόθηκε με βάση την παρ. 3, χωρεί άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 63.

5. Η διαδικασία του παρόντος δεν αναστέλλει την προθεσμία και δεν κωλύει την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή η εκκρεμοδικία δεν κωλύουν τη διαδικασία του παρόντος. Αν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή με την οποία προβάλλεται ως λόγος ακύρωσης ή τροποποίησης πράξης λόγος που αναφέρεται στην παρ. 1, δεν χωρεί κατά της ίδιας πράξης και για τον ίδιο λόγο υποβολή αίτησης με βάση τις διατάξεις της παρ. 2 ή έκδοση πράξης χωρίς αίτηση με βάση τις διατάξεις της παρ. 3.

6. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων μπορεί να καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος υποβολής της αίτησης, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση της πράξης, ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

**Άρθρο 64
Επαρκής Αιτιολογία**

²⁹⁷ Με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 προστέθηκε άρθρο 63B.

Η Φορολογική Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία για τη νομική βάση, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την έκδοση πράξεως και τον προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 65 Βάρος απόδειξης

Σε περίπτωση αμφισβήτησης πράξης προσδιορισμού φόρου στα πλαίσια ενδικοφανούς προσφυγής, ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμέλειας της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Άρθρο 65Α²⁹⁸

²⁹⁸ Το άρθρο 65Α, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013, τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 37 του ν. 4646/2019. Η αρχική του διατύπωση είχε ως εξής: «1. Νόμιμοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. [3693/2008](#) (Α' 174) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, υποχρεούνται στην έκδοση ετήσιου πιστοποιητικού. Το πιστοποιητικό αυτό εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Τα πιο πάνω πρόσωπα διώκονται και τιμωρούνται για κάθε παράλειψη των υποχρεώσεών τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. [3693/2008](#) και έχουν ειδικότερα την υποχρέωση να αρνηθούν τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου εφόσον παρέχουν στην ελεγχόμενη οντότητα συμβουλευτικές υπηρεσίες φορολογικού περιεχομένου σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 20 του ν. [3693/2008](#). Στις ανώνυμες εταιρίες και [με την περ. 17 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 διαγράφηκε η λέξη «και» και προστέθηκε κόμμα], στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης [με την περ. 17 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 προστέθηκαν μετά τη λέξη «ευθύνης» οι λέξεις «και στα υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων»] του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί φορολογικό πιστοποιητικό σύμφωνα με όσα ορίζονται ανωτέρω, επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση πρόστιμο από 5.000,00 ευρώ έως 40.000,00 ευρώ, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ανάλογα με τα ακαθάριστα έσοδα που έχουν πραγματοποιήσει κατά το ελεγχόμενο φορολογικό έτος. Η μη έκδοση φορολογικού πιστοποιητικού, όπως και η διαπίστωση σε αυτό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορούν να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Κώδικα.

[Με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 56 του ν. 4410/2016 η παρ. 1 τροποποιήθηκε ως εξής: «1. Νόμιμοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. [3693/2008](#) (Α' 174) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Τα πιο πάνω πρόσωπα διώκονται και τιμωρούνται για κάθε παράλειψη των υποχρεώσεών τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. [3693/2008](#) και έχουν ειδικότερα την υποχρέωση να αρνηθούν τη διενέργεια υποχρεωτικού ελέγχου εφόσον παρέχουν στην ελεγχόμενη

Φορολογικό πιστοποιητικό

Ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό

1. Ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. [4449/2017](#) (Α' 7) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, σε ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Στα πιο πάνω πρόσωπα επιβάλλονται αναλογικά οι κυρώσεις που προβλέπονται για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που διέπει τις εργασίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών εταιρειών, περιλαμβανόμενων και των διατάξεων περί ανεξαρτησίας και απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4449/2017 (Α' 7) και τον Κανονισμό (ΕΕ) [537/2014](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 158)..

Σημασία φορολογικού πιστοποιητικού

2. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Κώδικα φορολογικής Διαδικασίας.

Πρόστιμα

3. Αν από μεταγενέστερο έλεγχο της φορολογικής διοίκησης προκύψουν σημαντικές πρόσθετες επιβαρύνσεις, οι οποίες υπερβαίνουν το ουσιώδες μέγεθος, όπως αυτό προσδιορίζεται κατά το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000 «Εργα Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης» και τις οποίες όφειλε να διαπιστώσει ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία,

οντότητα συμβουλευτικές υπηρεσίες φορολογικού περιεχομένου σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 20 του ν. 3693/2008. Οι εταιρείες και επιχειρήσεις του πρώτου εδαφίου για τις οποίες εκδίδεται το ετήσιο πιστοποιητικό υποχρεούνται να αναθέτουν, ανά πέντε (5) έτη, την έκδοση του ετήσιου φορολογικού πιστοποιητικού σε διαφορετικό νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο. Η διαπίστωση στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Κώδικα.]

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της ΕΛΤΕ, καθορίζονται τα συγκεκριμένα επί μέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου της προηγούμενης παραγράφου, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται, εξαιρέσεις από την υποχρέωση έκδοσης φορολογικού πιστοποιητικού μέχρι ποσού ακαθαρίστων εσόδων 150.000,00 ευρώ ετησίως, το ειδικότερο περιεχόμενο του πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που τυχόν διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του, ζητήματα εφαρμογής της υποχρέωσης του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Πέραν της εφαρμογής του πέμπτου εδαφίου της παραγράφου 1, στους νόμιμους ελεγκτές και στα ελεγκτικά γραφεία που παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και της κανονιστικής απόφασης που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο επιβάλλονται οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997.»

Εξουσιοδοτική διάταξη

επιβάλλεται στους ανωτέρω με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων διοικητικό πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή, το οποίο εκδίδεται ύστερα από δεσμευτική πρόταση της Ε.Λ.Τ.Ε., με την οποία προσδιορίζεται και το ύψος του επιβλητέου προστίμου..

4. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε., καθορίζονται τα συγκεκριμένα επί μέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται, το ειδικότερο περιεχόμενο του πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που τυχόν διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων [ΠΟΛ. 1124/2015](#) (Β' 1196), όπως έχει τροποποιηθεί, εξακολουθεί να ισχύει δυνάμει να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ²⁹⁹

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 66³⁰⁰

Εγκλήματα φοροδιαφυγής

Εγκλήματα φοροδιαφυγής

1. Έγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος με πρόθεση:

α) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος, ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) ή ειδικού φόρου ακινήτων (ΕΦΑ), αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης φορολογητέα εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή ή περιουσιακά στοιχεία, ιδίως παραλείποντας να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλοντας ανακριβή δήλωση ή καταχωρίζοντας στα λογιστικά αρχεία εικονικές (ολικά ή μερικά) δαπάνες ή επικαλούμενος στη φορολογική δήλωση τέτοιες δαπάνες, ώστε να μην εμφανίζεται φορολογητέα ύλη ή να εμφανίζεται αυτή μειωμένη,

β) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή του φόρου προστιθέμενης αξίας, του φόρου κύκλου εργασιών, του φόρου ασφαλιστρών και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς, καθώς και όποιος παραπλανά τη Φορολογική Διοίκηση με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς ή λαμβάνει επιστροφή, καθώς και όποιος διακρατεί τέτοιους φόρους, τέλη ή εισφορές,

²⁹⁹ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε νέο Κεφάλαιο δωδέκατο και το προηγούμενο Κεφάλαιο δωδέκατο αναριθμήθηκε σε Κεφάλαιο Δέκατο Τρίτο.

³⁰⁰ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 66. Το προηγούμενο άρθρο 66, το οποίο περιέχει τις μεταβατικές διατάξεις του Κ.Φ.Δ., αναριθμήθηκε σε άρθρο 72.

- γ) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου πλοίων δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο το φόρο αυτόν.
- Παρακρατούμενοι φόροι, τέλη, εισφορές**
2. Παρακρατούμενοι φόροι, τέλη και εισφορές είναι εκείνοι που ρητά ορίζονται σε επί μέρους διατάξεις ότι παρακρατούνται και τελικά αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλο φορέα από πρόσωπο διάφορο του πραγματικού φορολογούμενου.
- Ποινή φυλάκισης**
3. Όποιος διαπράττει έγκλημα φοροδιαφυγής από τα αναφερόμενα στη παράγραφο 1 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών:
- α) αν ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, ή
- β) αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος:
- αα) τις πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, εφόσον αφορά φόρο προστιθέμενης αξίας ή
- ββ) τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, τέλους ή εισφοράς σε κάθε άλλη περίπτωση.
- Ποινή κάθειρξης**
4. Επιβάλλεται κάθειρξη αν το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς της προηγούμενης παραγράφου υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εφόσον αφορά φόρο προστιθέμενης αξίας, ή τις εκατό πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ σε κάθε άλλη περίπτωση φόρου, τέλους ή εισφοράς.
- Πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία**
5. Όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, καθώς και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών, εκτός και αν τα φορολογικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παραγράφων 1 έως 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτουργός ή συμμετοχος. Ειδικά, όποιος εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, εφόσον η συνολική αξία των εικονικών φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ και β) με κάθειρξη έως δέκα (10) έτη, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει τις διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Για την κάλυψη των παραπάνω ορίων δεν υπολογίζονται φορολογικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παραγράφων 1 έως 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτουργός ή συμμετοχος. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωριστεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου. Εικονικό

είναι το φορολογικό στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που αναγράφονται στο στοιχείο είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στη Φορολογική Διοίκηση. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή νομική οντότητα ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας. Δεν είναι εικονικό για τον λήπτη το φορολογικό στοιχείο το οποίο αφορά πραγματική συναλλαγή, αν το πρόσωπο του εκδότη είναι διαφορετικό από αυτό που αναγράφεται στο στοιχείο.

Δεν είναι εικονικό το φορολογικό στοιχείο που εξέδωσε ή έλαβε η κοινωνία κληρονόμων ή ο κληρονόμος ή σύζυγος ή τέκνο αποβιώσαντος ή συνταξιοδοτηθέντος συζύγου ή γονέα, το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή λήφθηκε από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή και πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο, έχει καταχωρηθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα όσο και του εκδώντα το στοιχείο, η αξία αυτού έχει συμπεριληφθεί στις οικείες δηλώσεις ΦΠΑ και φορολογίας εισοδήματος και έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό.

Επιμέτρηση της ποινής

6. Για την επιμέτρηση της ποινής λαμβάνεται ιδίως υπόψη το ύψος του ποσού που αποκρύφτηκε ή δεν αποδόθηκε και η διάρκεια της απόκρυψης ή μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ή διακράτησης. Η μεταχείριση από τον δράστη ιδιαίτερων τεχνασμάτων συνιστά επιβαρυντική περίσταση.

Άρθρο 67³⁰¹

Αυτουργοί και συνεργοί

Αυτουργοί

1. Στα νομικά πρόσωπα, ως αυτουργοί των εγκλημάτων του παρόντος νόμου θεωρούνται, εφόσον με οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη συντέλεσαν στην τέλεσή τους:

α) Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, οι πρόεδροι των Δ.Σ., οι διευθύνοντες, εντεταλμένοι ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιριών αυτών, εφόσον ασκούν

³⁰¹ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 67. Το προηγούμενο άρθρο 67, αναριθμήθηκε σε άρθρο 73.

πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω.

β) Στις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες οι ομόρρυθμοι εταίροι και οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

γ) Στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών και όταν αυτοί ελλείπουν ή απουσιάζουν οι εταίροι αυτών.

δ) Στους συνεταιρισμούς και ενώσεις αυτών οι πρόεδροι, οι γραμματείς, οι ταμίες, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

ε) Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρίες, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι εκπρόσωποί τους, με βάση την ιδιωτική βούληση ή το νόμο ή δικαστική απόφαση, και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους. Όταν στα μέλη αυτών περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα ή αλλοδαπές επιχειρήσεις ή αλλοδαποί οργανισμοί, εφαρμόζονται ανάλογα και οι λοιπές διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

στ) Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι διευθυντές ή αντιπρόσωποι ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα.

ζ) Στα νομικά πρόσωπα εκτός των ανωτέρω αναφερομένων ή στις νομικές οντότητες κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 51Α του ν. 2238/1994 ή της περίπτωσης δ' του άρθρου 2 του ν. 4172/2013, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, ως αυτουργοί θεωρούνται οι εκπρόσωποι αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από το νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών.

Αυτουργοί κατά πλάσμα δικαίου

2. Επίσης, αυτουργοί των ανωτέρω εγκλημάτων, κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου, θεωρούνται και: α) όσοι δυνάμει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή διάταξης τελευταίας βούλησης είναι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και β) ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλοτριών κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Άμεσοι συνεργοί

3. Ο εν γνώσει υπογράφων ανακριβή φορολογική δήλωση ως πληρεξούσιος, καθώς και όποιος με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εν γνώσει συμπράττει ή προσφέρει άμεση συνδρομή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων τιμωρείται ως άμεσος συνεργός.

Συμμέτοχοι και αυτουργοί κατά πλάσμα δικαίου

4. Αυτουργοί ή συμμέτοχοι των ανωτέρω εγκλημάτων θεωρούνται σε κάθε περίπτωση και όσοι ασκούν εν τοις πράγμασι τις εξουσίες και αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στις ιδιότητες και θέσεις της παραγράφου 1.

Άρθρο 68³⁰²

Μηνυτήρια αναφορά

1. Εάν συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος του παρόντος νόμου υποβάλλεται αμελλητί μηνυτήρια αναφορά από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ή από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης ή από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της Ελληνικής Αστυνομίας. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2.³⁰³ [έχει καταργηθεί]

Σχέση διοικητικής και ποινικής δίκης

3.³⁰⁴ α) Αν, με βάση εκτελεστή πράξη της φορολογικής αρχής, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, εκ των οριζομένων στο άρθρο 66, η έκδοση τέτοιας πράξης αναστέλλει την προθεσμία της παραγραφής του σχετικού εγκλήματος και συνεπάγεται την αυτεπάγγελτη αναβολή ή αναστολή της αντίστοιχης ποινικής διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτόν, η οικεία φορολογική αρχή ενημερώνει αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα και του αποστέλλει αντίγραφο της ως άνω διοικητικής πράξης.

β) Αν δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια της ποινικής διαδικασίας. Αν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και η υπόθεση εκκρεμεί στην κύρια ανάκριση, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας. Αν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, το ποινικό δικαστήριο διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας, σε κάθε άλλη δε περίπτωση την αναστολή διατάσσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

γ) Η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής και η αναβολή ή αναστολή της ποινικής διαδικασίας διαρκούν μέχρι την οριστικοποίηση της οικείας πράξης της φορολογικής αρχής, λόγω άπρακτης παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής, ή μέχρις ότου καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου επί της προσφυγής που ασκήθηκε.

δ) Η εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας και η έκδοση των σχετικών αποφάσεων γίνονται κατά προτεραιότητα. Η φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη ή η γραμματεία του οικείου διοικητικού δικαστηρίου ενημερώνουν αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα, αντιστοίχως, για την οριστικοποίηση της πράξης, λόγω μη άσκησης προσφυγής, ή για την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου και υποβάλλουν, κατά περίπτωση,

³⁰² Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 68. Το προηγούμενο άρθρο 68, αναριθμήθηκε σε άρθρο 74.

³⁰³ Η παρ. 2 καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020. Η διατύπωση της διάταξης είχε ως εξής: «Η παραγραφή των εγκλημάτων του παρόντος νόμου αρχίζει από την τελεσιδικία της απόφασης επί της προσφυγής που ασκήθηκε ή σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής από την οριστικοποίηση της φορολογικής εγγραφής λόγω παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής.»

³⁰⁴ Η παρ. 3. τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 του ν. 4745/2020. Η αρχική της διατύπωση είχε ως εξής: «Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και προσφυγής ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων δεν επηρεάζει την ποινική διαδικασία. Το ποινικό δικαστήριο δύναται πάντως, σε περίπτωση που κρίνει ότι η έκβαση εκκρεμούς διοικητικής δίκης είναι ουσιώδης για τη δική του κρίση επί της υπόθεσης, να αναστείλει με απόφασή του την ποινική δίκη μέχρι την τελεσίδικη κρίση του διοικητικού δικαστηρίου.» Για το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 32 βλ. τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 96 του ν. 4745/2020.

υπηρεσιακό αντίγραφο του διοικητικού φακέλου ή της δικογραφίας της υπόθεσης.

ε) Σε περίπτωση αναστολής της προθεσμίας της παραγραφής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της περ. α', δεν ισχύει ο χρονικός περιορισμός της αναστολής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα.

Αρμόδιο δικαστήριο

4. Αρμόδιο δικαστήριο είναι, κατά περίπτωση, το μονομελές ή το τριμελές πλημμελειοδικείο ή το μονομελές εφετείο κακουργημάτων της έδρας της αρμόδιας για τη φορολόγηση Δ.Ο.Υ..

Πολιτική αγωγή

5. Το Δημόσιο μπορεί να παρίσταται ως πολιτικός ενάγων ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων και για τις αξιώσεις του που απορρέουν από τα εγκλήματα του παρόντος νόμου. Η διάταξη του άρθρου 5 του ν.δ. 2711/1953 (Α` 323) εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή. Όταν η δίωξη ασκείται σε βαθμό πλημμελήματος, το Δημόσιο μπορεί να εκπροσωπείται και από τον προϊστάμενο της αρμόδιας φορολογικής αρχής ή τον οριζόμενο από αυτόν υπάλληλο.

Μάρτυρες

6. Στις δίκες που αφορούν εγκλήματα των διατάξεων του παρόντος νόμου, η εμφάνιση του μάρτυρα στο ακροατήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει λάβει χώρα έγγραφη ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του δικαστηρίου εκ μέρους της Αρχής που διενήργησε τον έλεγχο σχετικά με την υπόθεση, εκτός εάν το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του κατηγορουμένου κρίνει ότι πρέπει να κληθεί μάρτυρας, για να καταθέσει για ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα που δεν μπορούν να προκύψουν από τα έγγραφα της υπόθεσης.

Εφαρμογή διατάξεων ΚΠΔ και ΠΚ

7. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και του Γενικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 69³⁰⁵

Μετατροπή και αναστολή της ποινής

Για τα εγκλήματα του παρόντος νόμου μετατροπή και αναστολή της ποινής γίνεται κατά τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 82 και 99επ. του Ποινικού Κώδικα. Σε περίπτωση πρώτης υποτροπής, αν μετατραπεί η ποινή, κάθε ημέρα φυλάκισης υπολογίζεται σε ποσό από είκοσι (20) έως εκατό (100) ευρώ. Δεν επιτρέπεται μετατροπή της ποινής σε περίπτωση δεύτερης και κάθε περαιτέρω υποτροπής.

Άρθρο 70³⁰⁶

Μεταβατικές διατάξεις

1. Υποθέσεις για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997, εάν μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου έχει γίνει επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο, εκδικάζονται από το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο έχουν εισαχθεί.
2. Αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997 που εκδόθηκαν για ποσά μικρότερα από τα

³⁰⁵ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 69. Το προηγούμενο άρθρο 69, αναριθμήθηκε σε άρθρο 75.

³⁰⁶ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 70. Το προηγούμενο άρθρο 70, αναριθμήθηκε σε άρθρο 76.

οριζόμενα στο άρθρο 66 και δεν έχουν εκτελεστεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου δεν εκτελούνται. Αν άρχισε η εκτέλεσή τους, διακόπτεται. Εκκρεμείς μηνυτήριες αναφορές για εγκλήματα που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο δεν εισάγονται για συζήτηση και οι σχετικές δικογραφίες τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα.

Άρθρο 71³⁰⁷

Κατάργηση διατάξεων

1. Τα άρθρα 17, 18, 19, 20 και 21 του ν. 2523/1997, όπως ισχύουν, καταργούνται. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στις ρυθμίσεις του ν. 2523/1997 (άρθρα 17 έως 21), εννοούνται στο εξής οι αντίστοιχες ρυθμίσεις των διατάξεων του παρόντος Κεφαλαίου (άρθρα 66-70).

Τροποποίηση διατάξεων άρθρου 25 ν. 1882/90

2. Τα ποσά των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ και των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, των περιπτώσεων α) και β), αντίστοιχα, της παραγράφου 1 του άρθρου 25 του νόμου 1882/1990 («Ποινικό αδίκημα μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο και τρίτους»), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αντικαθίστανται από τα ποσά των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ και διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, αντίστοιχα. Αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων που εκδόθηκαν για χρέη μικρότερα από εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ και δεν έχουν εκτελεστεί κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού, δεν εκτελούνται. Αν άρχισε η εκτέλεσή τους, διακόπτεται. Εκκρεμείς αιτήσεις Προϊσταμένων Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών ή Ελεγκτικών Κέντρων ή Τελωνείων για χρέη κατώτερα αυτού του ποσού, δεν εισάγονται για συζήτηση. Η αναστολή της παραγραφής των χρεών, κατώτερων του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, για τα οποία υποβλήθηκε αίτηση ποινικής δίωξης, λήγει με τη δημοσίευση του νόμου αυτού, η παραγραφή συνεχίζεται και δεν συμπληρώνεται πριν την πάροδο έτους από τη λήξη της αναστολής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 72³⁰⁸

Μεταβατικές διατάξεις

Έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού

1.³⁰⁹ Μετά την 1.1.2014, για υποθέσεις προσωρινού ή οριστικού φορολογικού ελέγχου, που αφορά χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την έναρξη ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εκδίδεται πράξη διορθωτικού προσδιορισμού

³⁰⁷ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 προστέθηκε ως άνω νέο άρθρο 71. Το προηγούμενο άρθρο 71, αναριθμήθηκε σε άρθρο 77.

³⁰⁸ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 οι μεταβατικές διατάξεις αναριθμήθηκαν από άρθρο 66 σε άρθρο 72.

³⁰⁹ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) διαγράφηκε η αρχική παρ. 1, η οποία είχε ως εξής: «Οι διατάξεις του Κεφαλαίου 7 εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί παραγραφής, σε όλες τις χρήσεις για τις οποίες, κατά τη θέση σε ισχύ του Κώδικα, δεν έχει εκδοθεί εντολή ελέγχου, ή έχει εκδοθεί εντολή ελέγχου, αλλά δεν έχει γίνει έναρξη του ελέγχου.» και προστέθηκε νέα.

Δυνατότητα επανελέγχου σε περιπτώσεις προσωρινού φορολογικού ελέγχου ή έκδοση μερικής καταλογιστικής πράξης

του φόρου. Για όσα αφορούν τα σχετικά με την έκδοση της πράξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα.

2.³¹⁰ Κατά παρέκκλιση του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 34 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, τέλους ή εισφοράς, που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται κατόπιν προσωρινού φορολογικού ελέγχου, ο οποίος διατάχθηκε μέχρι την 31.12.2013, δεν κωλύουν τη μετά από νέο έλεγχο μεταγενέστερη διόρθωσή του. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει και για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται μετά από τακτικό (οριστικό) φορολογικό έλεγχο που διατάχθηκε έως την 31.12.2013, στις περιπτώσεις στις οποίες σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 68 του ν. 2238/1994, της παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 2859/2000 και κάθε άλλης συναφούς διάταξης, εκδίδεται μερική καταλογιστική πράξη.

Διαχείριση εντολών που εκδόθηκαν έως 31.12.2013

3.³¹¹ Για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί μέχρι την 31.12.2013 εντολή ελέγχου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του κεφαλαίου 7 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εφόσον κατά το χρόνο έναρξης ισχύος αυτού δεν έχει γίνει έναρξη του ελέγχου. Ως έναρξη του ελέγχου για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου λογίζεται η θεώρηση των βιβλίων του φορολογουμένου από όργανο της Φορολογικής Διοίκησης ή η κοινοποίηση πρόσκλησης για επίδειξη βιβλίων στον έλεγχο, στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η θεώρηση των βιβλίων ή η έκδοση της εντολής ελέγχου στην περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία. Ως έναρξη ελέγχου κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου θεωρείται και η αποστολή έως τις 31.12.2013 επιστολής στο φορολογούμενο, με την οποία του γνωστοποιείται ότι έχει εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου.³¹² Σε περίπτωση κατά την οποία, έως τις 31.12.2013, είχε εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου και για οποιονδήποτε λόγο, μετά την ημερομηνία αυτή, για την ίδια χρήση, περίοδο, φορολογική υπόθεση ή υποχρέωση, εκδοθεί νέα εντολή ελέγχου, οι έννομες συνέπειες της έκδοσης της αρχικής εντολής δεν θίγονται.³¹³

Κοινοποιήσεις

4.³¹⁴ Κοινοποιήσεις κατά το άρθρο 5 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, διενεργούνται και για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την έναρξη ισχύος αυτού.

Άμεσος προσδιορισμός / πράξη διοικητικού προσδιορισμού

5.³¹⁵ Για φορολογικές δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την 1.1.2014, ανεξάρτητα από τη χρήση, την περίοδο, τη φορολογική υπόθεση ή

³¹⁰ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 2 αναριθμήθηκε σε παρ. 30 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 2.

³¹¹ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 3 αναριθμήθηκε σε παρ. 31 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 3.

³¹² Με την περ. 18α' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε στη διατύπωση της παρ. 3, όπως αυτή τέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), το ως άνω εδάφιο.

³¹³ Με την περ. 18α' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε στη διατύπωση της παρ. 3, όπως αυτή τέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), το ως άνω εδάφιο.

³¹⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 4 αναριθμήθηκε σε παρ. 32 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 4.

³¹⁵ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 5 αναριθμήθηκε σε παρ. 33 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 5.

υποχρέωση την οποία αφορούν, διενεργείται άμεσος προσδιορισμός του φόρου ή εκδίδεται πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, κατά περίπτωση.

Νέο στοιχείο

6.³¹⁶ Για φορολογικές χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες έως την 31.12.2013 έχουν εκδοθεί οριστικά φύλλα ελέγχου ή οριστικές πράξεις προσδιορισμού ή καταλογισμού οποιουδήποτε φόρου, τέλους ή εισφοράς ή εκκαθαριστικά σημειώματα ή οποιαδήποτε άλλη συναφής πράξη, ως νέο στοιχείο, κατά την έννοια του άρθρου 25 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, θεωρείται οποιοδήποτε στοιχείο δεν τελούσε σε γνώση της αρμόδιας για τον τακτικό (οριστικό) έλεγχο φορολογικής αρχής, κατά το χρόνο διενέργειας του.

Έκδοση πράξεων σε συμμόρφωση με δικαστική απόφαση

7.³¹⁷ Σε περίπτωση ακύρωσης με απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, για τυπικούς λόγους ή λόγω νομικής πλημμέλειας, οποιασδήποτε πράξης καταλογισμού, η Φορολογική Διοίκηση, σε συμμόρφωση με τη δικαστική απόφαση, εκδίδει, από το χρόνο ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας τις προβλεπόμενες από αυτόν πράξεις προσδιορισμού του φόρου, ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης της δικαστικής απόφασης.

Δικαστικές αποφάσεις

8.³¹⁸ Για τις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 41 παρ. 4 και 30 παρ. 1 αυτού.

Διοικητική επίλυση διαφοράς

9.³¹⁹ Επί πράξεων ή αποφάσεων της επιτροπής διοικητικής επίλυσης διαφορών του άρθρου 70Α του ν. 2238/1994 και της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης του άρθρου 70Β του ίδιου νόμου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Ο φόρος, το τέλος, η εισφορά ή το πρόστιμο, που προσδιορίζεται στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, καταβάλλεται όπως ορίζεται στις παραπάνω πράξεις ή αποφάσεις ή στις διατάξεις της οικείας φορολογίας.

Διοικητική επίλυση σε περίπτωση αναπομπής

10.³²⁰ Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης διοικητικού δικαστηρίου με την οποία κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου και αναπέμπεται η υπόθεση στη Φορολογική Διοίκηση για να τηρηθεί η διαδικασία διοικητικής επίλυσης της διαφοράς, το αίτημα για διοικητική επίλυση εξετάζεται από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της δικαστικής απόφασης ή σχετικής πρόσκλησης της Φορολογικής Διοίκησης.

³¹⁶ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 6 αναριθμήθηκε σε παρ. 34 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 6.

³¹⁷ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 7 αναριθμήθηκε σε παρ. 35 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 7.

³¹⁸ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 8 αναριθμήθηκε σε παρ. 36 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 8.

³¹⁹ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 9 αναριθμήθηκε σε παρ. 37 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 9.

³²⁰ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) η αρχική παρ. 10 αναριθμήθηκε σε παρ. 38 ενώ με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ίδιου νόμου προστέθηκε νέα παρ. 10.

Παραγραφή δικαιώματος για κοινοποίηση πράξεων

11.³²¹ Διατάξεις περί παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου και πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, προστίμων³²², προϊσχύουσες του άρθρου 36 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή για τις χρήσεις, τις περιόδους, τις υποθέσεις και τις φορολογικές υποχρεώσεις τις οποίες αφορούν. Κατ' εξαίρεση, οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 36 εφαρμόζονται και για περιπτώσεις φοροδιαφυγής, η οποία διαπράχθηκε πριν την εφαρμογή του Κώδικα, εάν, κατά τη θέση αυτού σε ισχύ, το δικαίωμα του Δημοσίου δεν έχει παραγραφεί. Όπου σε κείμενες διατάξεις ουσιαστικού φορολογικού δικαίου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, προβλέπεται προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου, πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, πράξεις επιβολής προστίμων και κάθε άλλη συναφή πράξη, η παραγραφή διακόπτεται με την έκδοση τους.³²³ Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, οι οποίες δεν έχουν συζητηθεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου σε πρώτο βαθμό.³²⁴

Σειρά πίστωσης

12.³²⁵ Οι διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 ισχύουν από 01.01.2020. Μέχρι και την 31.12.2019, κατά την εκάστοτε καταβολή φόρου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού, οι αναλογούντες τόκοι και πρόστιμο λόγω εκπρόθεσμης καταβολής.

Ατομική ειδοποίηση

13.³²⁶ Οι διατάξεις του άρθρου 47 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εφαρμόζονται για οφειλές για τις οποίες αποκτάται εκτελεστός τίτλος από την 1.1.2014 και εφεξής.

Παραγραφή δικαιώματος για είσπραξη

14.³²⁷ Οι διατάξεις του άρθρου 51 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, σχετικά με το χρόνο παραγραφής και τους λόγους διακοπής και αναστολής αυτής, εφαρμόζονται για φόρους και λοιπά έσοδα για τα οποία η Φορολογική Διοίκηση αποκτά εκτελεστό τίτλο από την 1.1.2014 και εφεξής.

³²¹ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013 προστέθηκε νέα παρ. 11.

³²² Με την περ. 18β' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε στη διατύπωση του ν. 4223/2013 η λέξη «προστίμων».

³²³ Με την περ. 18β' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε στη διατύπωση του ν. 4223/2013 το ως άνω εδάφιο.

³²⁴ Με την περ. 18β' της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε στη διατύπωση του ν. 4223/2013 το ως άνω εδάφιο.

³²⁵ Η παρ. 12, η οποία προστέθηκε ως νέα παρ. 12 με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 1 του άρθρου 116 του ν. 4514/2018 (Α' 14). Η διατύπωση της διάταξης του ν. [4223/2013](#) είχε ως εξής: «Οι διατάξεις του άρθρου 44 παράγραφος 1 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας ισχύουν από 1.1.2016. Μέχρι και την 31.12.2015, κατά την εκάστοτε καταβολή φόρου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού, οι αναλογούντες τόκοι και πρόστιμα λόγω εκπρόθεσμης καταβολής». Με την παρ. 12 του άρθρου 3 του ν. [4337/2015](#) τροποποιήθηκε ως εξής: «Οι διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας ισχύουν από 1.1.2018. Μέχρι και τις 31.12.2017, κατά την εκάστοτε καταβολή φόρου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού, οι αναλογούντες τόκοι και πρόστιμο λόγω εκπρόθεσμης καταβολής».

³²⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 13.

³²⁷ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 14.

Υπολογισμός τόκου
εκπρόθεσμης καταβολής

15.³²⁸ Μέχρι και την 31.12.2019 ο τόκος του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 53 υπολογίζεται σε μηνιαία βάση κατά την είσπραξη για ολόκληρο το μήνα.

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

16.³²⁹ Το άρθρο 53 παρ. 2 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εφαρμόζεται για αιτήσεις επιστροφής που υποβάλλονται από την 1.1.2014 και εφεξής.

Πρόστιμα-πρόσθετοι φόροι
κατόπιν ελέγχου –ευνοϊκότερη
κύρωση

17.³³⁰ Για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις, χρήσεις, περιόδους ή υποθέσεις έως και τις 31.12.2013 επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου των άρθρων 58, 58Α παράγραφος 2 ή 59 του παρόντος κατά περίπτωση, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του παρόντος, ο οποίος υπολογίζεται από την 1.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Σε κάθε περίπτωση, μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 53 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Πρόστιμα-πρόσθετοι φόροι για
υποβολή εκπρόθεσμων
χρεωστικών δηλώσεων-
ευνοϊκότερη κύρωση

18.³³¹ Εξαιρετικά, για την υποβολή εκπρόθεσμων χρεωστικών δηλώσεων, που αφορούν χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις έως τις 31.12.2013, επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 54 του παρόντος, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του παρόντος, ο οποίος υπολογίζεται από την 1.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου.³³²

Για δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του παρόντος και μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου επιβάλλονται, αντί των ανωτέρω κυρώσεων, οι κυρώσεις της παραγράφου 17 του παρόντος, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο

³²⁸ Η παρ. 15, η οποία προστέθηκε ως νέα παρ. 15 με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 2 του άρθρου 116 του ν. 4514/2018. Η διατύπωση της διάταξης του ν. [4223/2013](#) είχε ως εξής: «Μέχρι την 31.12.2015 [με την παρ. 13 του άρθρου 3 του ν. [4337/2015](#) παρατάθηκε η ισχύς των διατάξεων της παρ. 15 έως τις 31.12.2017] ο τόκος του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 53 υπολογίζεται σε μηνιαία βάση κατά την είσπραξη για ολόκληρο το μήνα.»

³²⁹ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 16.

³³⁰ Η παρ. 17, η οποία προστέθηκε ως νέα παρ. 17 με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), τίθεται, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Η διατύπωση της διάταξης του ν. [4223/2013](#) είχε ως εξής: «Στις πράξεις καταλογισμού οποιουδήποτε φόρου που εκδίδονται μετά την 1.1.2014 και αφορούν εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις, χρήσεις, περιόδους ή υποθέσεις έως την 31.12.2013, εξακολουθούν να επιβάλλονται οι πρόσθετοι φόροι του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, όπως ίσχυε κατά φορολογία και χρήση. Μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 53 και 57 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.»

³³¹ Η παρ. 18, η οποία προστέθηκε ως νέα παρ. 18 με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#), τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 398 του ν. 4512/2018. Η διατύπωση της διάταξης του ν. [4223/2013](#) είχε ως εξής: «Για την υποβολή μετά την 1.1.2014, εκπρόθεσμων χρεωστικών δηλώσεων που αφορούν χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις έως 31.12.2013, επιβάλλονται οι πρόσθετοι φόροι του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, όπως ισχύουν κατά φορολογία και χρήση. Μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου έχουν εφαρμογή τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 53 και 57 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.»

³³² Το εδάφιο αυτό τροποποιήθηκε ως άνω με την παρ. 4 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017.

αυτή.³³³ Εφόσον πρόκειται για τροποποιητικές δηλώσεις, για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου της παραγράφου 17 του παρόντος άρθρου, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί.³³⁴ Δεν είναι δυνατή η υποβολή δηλώσεων σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο με επιφύλαξη.³³⁵

Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενου φόρου μισθωτών υπηρεσιών, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί εντός τριάντα (30) ημερών από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν κατά το προηγούμενο εδάφιο πρόστιμο ή ο πρόσθετος φόρος περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.³³⁶ Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά τις διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων δεν διαγράφονται, συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.³³⁷

Σε κάθε περίπτωση μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 53 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Πρόστιμα εκπρόθεσμων μη χρεωστικών δηλώσεων

19.³³⁸ Για την υποβολή, μετά την 1.1.2014, εκπροθέσμων δηλώσεων από τις οποίες δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση ή δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα που αφορούν περιόδους έως την 31.12.2013, επιβάλλονται τα πρόστιμα του άρθρου 4 παρ. 1 εδάφιο 1³³⁹ του ν. 2523/1997 με τον περιορισμό το καταβλητέο σε καθεμία περίπτωση ποσό να μην ξεπερνά το προβλεπόμενο στο άρθρο 54 παρ. 2 περίπτωση

Ισχύς εκδοθείσας ΚΥΑ για αποδεικτικό ενημερότητας

α' του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

20.³⁴⁰ Η κοινή απόφαση με αριθμό 45081/30.10.1997 των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 26 του ν. 1882/1990 (Α'43) εξακολουθεί να ισχύει μέχρι την κατάργησή της.

Μέτρα άρθρου 14 ν.2523/97

21.³⁴¹ Οι διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 46 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εφαρμόζονται και για μέτρα που το Δημόσιο λαμβάνει ή έχει λάβει πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου επί περιουσιακών στοιχείων που έχουν δεσμευτεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 (Α'179).

³³³ Με την παρ. 1 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

³³⁴ Με την παρ. 1 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

³³⁵ Με την παρ. 1 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

³³⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

³³⁷ Με την παρ. 1 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε το ως άνω εδάφιο.

³³⁸ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 19.

³³⁹ Με την περ. 19 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκαν οι λέξεις «παρ. 1 εδάφιο 1».

³⁴⁰ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 20.

³⁴¹ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 21.

Συντηρητική κατάσχεση-
επιδόσεις

22.³⁴² Για την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης σύμφωνα με το άρθρο 46 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, οι προβλεπόμενες επιδόσεις κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας γίνονται και από οποιονδήποτε υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης.

Λήψη μέτρων §§5,6 άρθρου 46
για ειδικές εκθέσεις ελέγχου
έως 31.12.2013

23.³⁴³ Οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 46 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας καταλαμβάνουν και τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν συνταχθεί ειδικές εκθέσεις ελέγχου της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 μέχρι την 31.12.2013, αλλά δεν έχουν ληφθεί τα προβλεπόμενα μέτρα μέχρι την ημερομηνία αυτή.

Ενδικοφανής προσφυγή για
μέτρα άρθρου 14 ν. 2523/97

24.³⁴⁴ Στις περιπτώσεις που έχουν ληφθεί μέτρα διασφάλισης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, όπως ισχύει μέχρι την 31.12.2013, και δεν έχει υποβληθεί μέχρι την 31.12.2013 αίτηση της παραγράφου 4 του ανωτέρω άρθρου, ούτε έχει ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου κατά των μέτρων, ο υπόχρεος δύναται να υποβάλει αίτημα επανεξέτασης στην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από το χρόνο έναρξης ισχύος του Κώδικα.

25.³⁴⁵ Αν έχει εκδοθεί απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, για τη μερική άρση των μέτρων, συνεπεία της οποίας αναβιώνει η επιβολή αυτών σε χρόνο μεταγενέστερο της έναρξης ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, και εφόσον δεν έχει ασκηθεί προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων κατά αυτής, ο υπόχρεος δύναται, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την αναβίωση των μέτρων, να υποβάλει αίτημα για την επανεξέταση της απόφασης αυτής από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης.

26.³⁴⁶ Εκκρεμή αιτήματα που έχουν υποβληθεί μέχρι 31.12.2013 στον Υπουργό Οικονομικών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, εξετάζονται στο πλαίσιο της ειδικής διοικητικής διαδικασίας από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης.

Ισχύς εκδοθεισών αποφάσεων
Κώδικα ΦΠΑ

27.³⁴⁷ Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του Κώδικα Φ.Π.Α., που κυρώθηκε με το ν. 2859/2000, όπως αυτός ισχύει μέχρι 31.12.2013, κατά το μέρος που οι διατάξεις αυτές έχουν καταργηθεί με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα³⁴⁸ εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι 31.8.2014³⁴⁹ ή μέχρι την έκδοση αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, εφόσον αυτές εκδοθούν σε προγενέστερο χρόνο.

³⁴² Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 22.

³⁴³ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 23.

³⁴⁴ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 24.

³⁴⁵ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 25.

³⁴⁶ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 26.

³⁴⁷ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 27.

³⁴⁸ Με την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 προστέθηκαν οι λέξεις «κατά το μέρος που οι διατάξεις αυτές έχουν καταργηθεί με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα».

³⁴⁹ Με την παρ. 4α του άρθρου 184 του ν. [4261/2014](#) (Α' 107) παρατάθηκε ως άνω η αρχικά τεθείσα έως «31.3.2014» προθεσμία ισχύος των αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών και διαγράφηκε η λέξη «την» μετά τις λέξεις «ισχύει μέχρι».

Ισχύς εκδοθεισών αποφάσεων
για τη φορολογία ακινήτων

28.³⁵⁰ Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που ρυθμίζουν θέματα που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων που περιλαμβάνονται στα άρθρα 7 και 17 του ν. 1587/1950 (Α` 294) περί Φόρου Μεταβίβασης Ακινήτων (Φ.Μ.Α.), 23 και 23Α του ν. 3427/2005 (Α` 312) περί Δήλωσης Στοιχείων Ακινήτων (Ε9) και Περιουσιολογίου Ακινήτων, 15 έως και 18 του ν. 3091/2002 (Α` 330) και 58 του ν. 3842/2010 (Α` 58) περί Ειδικού Φόρου επί των Ακινήτων (Ε.Φ.Α.), καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει θέματα διαδικασιών των φορολογιών που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι 31.3.2014. Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που ρυθμίζουν θέματα που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων που περιλαμβάνονται στο άρθρο 16 του ν. 1882/1990 (Α` 43) περί Φορολογίας Αυτομάτου Υπερτιμήματος, στα άρθρα 2 έως και 19 του ν. 3427/2005 (Α` 312) περί Φόρου Αυτομάτου Υπερτιμήματος (Φ.Α.Υ.) και Τέλους Συναλλαγής Ακινήτων (Τ.Σ.Α.), 21 έως και 35 του ν. 2459/1997 (Α` 17) περί Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Μ.Α.Π.), 27 έως και 50 του ν. 3842/2010 (Α` 58) περί Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.), 5 έως και 19 του ν. 3634/2008 (Α` 9) και 53 του ν. 3842/2010 (Α` 58) περί Ενιαίου Τέλους Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.), 53 του ν. 4021/2011(Α` 218) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Α.), και στο άρθρο πρώτο υποπαράγραφος Α7 του ν. 4152/2013 (Α` 107) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ακινήτων (Ε.Ε.Τ.Α.), καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει θέματα διαδικασιών των φορολογιών που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όπου αυτό απαιτείται.

Φορολογία κληρονομιών

29.³⁵¹ Για τις υποθέσεις του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από τυχερά παίγνια, οι διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας εφαρμόζονται από 1.1.2015. Κατ' εξαίρεση για τις υποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 1 και του Ενάτου Κεφαλαίου του Κώδικα.

30.³⁵² Ειδικά οι διατάξεις των άρθρων του Κεφαλαίου 10 του Κώδικα ισχύουν για τις παραβάσεις που διαπράττονται από την ημερομηνία ισχύος αυτού με εξαίρεση την παράγραφο 2 του άρθρου 55, το οποίο ισχύει για παραβάσεις που διαπράττονται από τη δημοσίευση του παρόντος. Η παράγραφος 10 του άρθρου 5 και η παράγραφος 1 του άρθρου 6 του ν. 2523/1997 καταργούνται από τη δημοσίευση του παρόντος.

³⁵⁰ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 28.

³⁵¹ Με την παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 29.

³⁵² Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 2 σε παρ. 30.

Έναρξη ισχύος

31.³⁵³ Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 11 του Κώδικα ισχύουν από 1ης Αυγούστου 2013.

Παραβάσεις ΚΒΣ-ευνοϊκότερη κύρωση- περιπτώσεις υπαγωγής

32.³⁵⁴ Εξαιρετικά οι διατάξεις του άρθρου 55 παρ. 2 του Κώδικα είναι δυνατόν να εφαρμοστούν και για παραβάσεις που διαπράχθηκαν έως το χρόνο δημοσίευσης αυτού και επισύρουν πρόστιμα των άρθρων 5 παρ. 10 και 6 του ν. 2523/1997 ανεξάρτητα από το χρόνο διαπίστωσης τους, εφόσον το νέο καθεστώς του άρθρου 55 παρ. 2³⁵⁵ του Κώδικα επιλεγεί ως ευνοϊκότερο από τον υπόχρεο, για το σύνολο των παραβάσεων που περιέχονται στην ίδια πράξη ή απόφαση επιβολής προστίμου, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα κατωτέρω, ανά κατηγορία υποθέσεων:

α. Για τις υποθέσεις για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί Αποφάσεις Επιβολής Προστίμου (Α.Ε.Π.) μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του Κώδικα, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής Α.Ε.Π.. Εξαιρετικά, για τις υποθέσεις της περίπτωσης αυτής οι σχετικές Α.Ε.Π. μπορεί να εκδοθούν απευθείας με βάση το νέο καθεστώς, εφόσον πριν την έκδοσή τους ο υπόχρεος υποβάλλει ανέκκλητη δήλωση επιλογής των διατάξεων που ισχύουν κατά το χρόνο έκδοσης της Α.Ε.Π..

β. Για τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί Α.Ε.Π. μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του Κώδικα και δεν βρίσκονται ακόμη σε στάδιο διοικητικής επίλυσης της διαφοράς κατόπιν αιτήματος διοικητικού συμβιβασμού ή άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας σαράντα πέντε (45) ημερών από τη δημοσίευση του Κώδικα.

γ. Για τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί Α.Ε.Π. και βρίσκονται σε στάδιο διοικητικής επίλυσης της διαφοράς κατόπιν αιτήματος διοικητικού συμβιβασμού ή άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας σαράντα πέντε (45) ημερών από τη δημοσίευση του Κώδικα.

Πράξεις επιβολής προστίμων- αρμόδιο όργανο- συνέπειες

33.³⁵⁶ Στις παραπάνω περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 4, αρμόδιος για την έκδοση της πράξης επιβολής των προστίμων με το ευνοϊκότερο καθεστώς είναι ο Προϊστάμενος της Αρχής που εξέδωσε την πράξη. Κατά της πράξης αυτής που εκδίδεται στη βάση του ευνοϊκότερου καθεστώτος δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί δικαστικού και διοικητικού συμβιβασμού. Στην παραπάνω περίπτωση γ της παραγράφου 4 το ευνοϊκότερο καθεστώς εφαρμόζεται στο πλαίσιο του διοικητικού συμβιβασμού ή ενδικοφανούς προσφυγής. Ο διοικητικός συμβιβασμός ή η αποδοχή της απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής με βάση το ευνοϊκότερο καθεστώς δεν έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των προστίμων σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία. Το αίτημα για υπαγωγή στο ευνοϊκότερο καθεστώς υποβάλλεται στην αρμόδια Αρχή ή στην αρμόδια Επιτροπή των άρθρων 70Α και 70Β του ν. 2238/1994 κατά περίπτωση.

³⁵³ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 3 σε παρ. 31.

³⁵⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 4 σε παρ. 32.

³⁵⁵ Με την παρ. 1 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013 (Α' 186) οι λέξεις «του άρθρου 55 παρ. 2» αντικατέστησαν τις λέξεις «του άρθρου 54» της αρχικής διατύπωσης.

³⁵⁶ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 5 σε παρ. 33.

Εκκρεμείς υποθέσεις

34.³⁵⁷ Για τις υποθέσεις προστίμων των άρθρων 5 παρ. 10 και 6 του ν. 2523/1997, οι οποίες εκκρεμούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και του Σ.τ.Ε., καθώς και στην προθεσμία εμπρόθεσμης υποβολής προσφυγής³⁵⁸ κατά τη δημοσίευση του παρόντος, οι υπόχρεοι δύνανται με αίτηση τους, η οποία υποβάλλεται στη φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη δημοσίευση του Κώδικα ή σε περίπτωση που κατά το χρόνο δημοσίευσης του Κώδικα εκκρεμεί η έκδοση απόφασης μετά από συζήτηση, σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 να ζητήσουν το δικαστικό συμβιβασμό με βάση το ευνοϊκότερο καθεστώς για το σύνολο των προστίμων ανά καταλογιστική πράξη. Αρμόδιος για τη διενέργεια του συμβιβασμού είναι ο Προϊστάμενος της αρχής που εξέδωσε την πράξη. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική δίκη καταργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 142 και 143, παράγραφος 7 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, αφού υποβληθεί αντίγραφο του πρακτικού συμβιβασμού στο αρμόδιο δικαστήριο. Η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου του άρθρου αυτού εφαρμόζεται αναλόγως.

Παράβαση ΚΒΣ –ευνοϊκότερη κύρωση

35.³⁵⁹ Εξαιρετικά οι διατάξεις της υποπερίπτωσης δδ' της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 55 του Κώδικα είναι δυνατόν να εφαρμοστούν και για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι το χρόνο έναρξης ισχύος αυτού, ανεξάρτητα από το χρόνο διαπίστωσης τους, εφόσον το νέο καθεστώς του άρθρου 55 του Κώδικα επιλεγεί ως ευνοϊκότερο από τον υπόχρεο, για το σύνολο των παραβάσεων που περιέχονται στην ίδια πράξη ή απόφαση επιβολής προστίμου.

Επανυπολογισμός προστίμων

36.³⁶⁰ Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής των ποσών που προκύπτουν μετά τον επανυπολογισμό των προστίμων κατά τις διατάξεις του Κώδικα, κατ' εφαρμογή των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου αυτού.

Κρίσιμος χρόνος σε περίπτωση μη προσφυγής στη ΔΕΔ

37.³⁶¹ Υποθέσεις που εμπίπτουν στις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του παρόντος άρθρου, για τις οποίες δεν υποβάλλεται αίτηση για την Ειδική Διαδικασία του άρθρου 63 του Κώδικα, κρίνονται με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν, κατά το χρόνο διάπραξης της παράβασης.

Καταβληθέντα ποσά

38.³⁶² Ποσά που τυχόν έχουν καταβληθεί, πέραν αυτών που προκύπτουν από την εφαρμογή των παραγράφων 3, 4 και 5 του παρόντος, δεν επιστρέφονται.

³⁵⁷ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 6 σε παρ. 34.

³⁵⁸ Με την παρ. 2 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013 προστέθηκαν οι λέξεις «καθώς και στην προθεσμία εμπρόθεσμης υποβολής προσφυγής».

³⁵⁹ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 7 σε παρ. 35.

³⁶⁰ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 8 σε παρ. 36.

³⁶¹ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 9 σε παρ. 37.

³⁶² Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) αναριθμήθηκε η παρ. 10 σε παρ. 38.

Φορολογικό πιστοποιητικό	40. ³⁶³ [39.] ³⁶⁴ Οι διατάξεις του άρθρου 65Α τίθενται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2014. Η Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1159/2011 διατηρείται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μπορεί να τροποποιηθεί ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..
Πιστοποιητικό ΕΝΦΙΑ	41. [40.] ³⁶⁵ Ειδικά για την πράξη αποδοχής κληρονομιάς, της παρ. 1 του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013, η υποχρέωση του συμβολαιογράφου για μνημόνευση και επισύναψη του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. ισχύει από την 20ή Ιανουαρίου 2014.
Παραγραφή αξίωσης προς επιστροφή	43. [41.] ³⁶⁶ Εφόσον με την υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης ή με αυτοτελές αίτημα ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, που αφορά φορολογικό έτος, διαχειριστική περίοδο ή φορολογική υπόθεση, μέχρι την έναρξη ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, προβάλλεται αξίωση επιστροφής φόρου, για τα σχετικά με την παραγραφή, εφαρμόζονται τα ισχύοντα μέχρι τον χρόνο έναρξης ισχύος του Κώδικα.
Διοικητικός/δικαστικός συμβιβασμός	44 [42.] ³⁶⁷ Από την έναρξη ισχύος του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας κάθε αίτημα προς τη Φορολογική Διοίκηση, για διοικητικό ή δικαστικό συμβιβασμό, θεωρείται απαράδεκτο και δεν εξετάζεται. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου, ανεξαρτήτως χρονικών περιορισμών, εφαρμόζεται και για υποθέσεις, οι οποίες ήταν δυνατό να υπαχθούν σε οποιαδήποτε περίπτωση των διατάξεων των άρθρων 70Α και 70Β του ν. 2238/1994.
Εκκρεμείς εντολές ελέγχου	47. [43.] ³⁶⁸ Εντολές διενέργειας φορολογικού ελέγχου, εκδοθείσες μετά την 1.1.2014 και μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, θεωρούνται νόμιμες, εφόσον υπογράφονται από τον Προϊστάμενο της υπηρεσίας, ο οποίος ήταν κατά το νόμο αρμόδιος για την έκδοσή τους, σύμφωνα με τα κατά το νόμο ισχύοντα έως τις 31.12.2013. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται ανάλογα και για διαδικαστικές πράξεις στο πλαίσιο του ελέγχου, εκθέσεις ελέγχου, καταλογιστικές πράξεις φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων, πράξεις ταμειακής βεβαίωσης, μέτρα διοικητικής και αναγκαστικής εκτέλεσης, διασφαλιστικά μέτρα, αναγγελίες, συμψηφισμούς, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2014 και μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος, εφόσον

³⁶³ Η παρ. 40 τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή της με την παρ. 4 του [άρθρου 56](#) του ν. [4410/2016](#).

³⁶⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν. [4223/2013](#) προστέθηκε νέα παρ. 40 (39 κατ' ορθή αρίθμηση), η οποία είχε αρχικά ως εξής: «Οι διατάξεις του άρθρου 65Α τίθενται σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2014 και καταργούνται για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1.1.2016 και μετά.». Με την περ. 20 της υποπαρ. Δ.2. του πρώτου άρθρου του ν. [4254/2014](#) αντικαταστάθηκε ως εξής: «Οι διατάξεις του άρθρου 65 Α τίθενται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2014 και καταργούνται για τις χρήσεις που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2016 και μετά. Η Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1159/2011 διατηρείται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν πριν από την 1 η Ιανουαρίου 2014 και μπορεί να τροποποιηθεί ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..».

³⁶⁵ Με την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. [4239/2014](#) προστέθηκε νέα παρ. 41 (40 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁶⁶ Με την περ. 21 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε παρ. 43 (41 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁶⁷ Με την περ. 21 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε παρ. 44 (42 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁶⁸ Με την περ. 22 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε παρ. 47 (43 κατ' ορθή αρίθμηση).

υπογράφονται από όργανα τα οποία ήταν αρμόδια, σύμφωνα με τα κατά το νόμο ισχύοντα έως τις 31.12.2013. Για καταλογιστικές πράξεις, εκτελεστούς τίτλους, πράξεις ταμειακής βεβαίωσης, μέτρα διοικητικής και αναγκαστικής εκτέλεσης, διασφαλιστικά μέτρα, αναγγελίες, για χρονικό διάστημα ενός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος³⁶⁹, η Φορολογική Διοίκηση θεωρείται ενιαία.

Πρόστιμα ν. 2523/97

48. [44.]³⁷⁰ Για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι τις 31.12.2013, ανεξάρτητα από το χρόνο διαπίστωσης τους, και το σχετικό πρόστιμο υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 6 του ν. 2523/1997, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 6 του ίδιου νόμου, εφόσον ο φορολογούμενος, με δήλωση του προς τον Προϊστάμενο της αρχής που εξέδωσε την πράξη επιβολής προστίμου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της, αποδεχθεί ανεπιφύλακτα το σύνολο των παραβάσεων που αναφέρονται σε αυτή και καταβάλει, ταυτόχρονα, τουλάχιστον ποσοστό 40% της συνολικής οφειλής, ενώ το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα της αποδοχής. Ειδικά για τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν έως τις 26.7.2013 και για τις οποίες το σχετικό πρόστιμο υπολογίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 10 και 6 του ν. 2523/1997, εφαρμόζονται, υπό τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, οι διατάξεις του άρθρου 55 παρ. 2 του Κώδικα. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται ανάλογα και για υποθέσεις για τις οποίες ο φορολογούμενος έχει ασκήσει εμπρόθεσμη ενδικοφανή ή δικαστική προσφυγή ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης ή διοικητικού δικαστηρίου πρώτου βαθμού και οι οποίες δεν έχουν εξεταστεί ή συζητηθεί, εφόσον η δήλωση αποδοχής της πράξης γίνει εντός αποκλειστικής εξήντα ημερών από την δημοσίευση του παρόντος. Ποσά τα οποία έχουν καταβληθεί, δεν επιστρέφονται λόγω της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας παραγράφου. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, αμφισβητήσει την νομιμότητα της αποδοχής, η πράξη και οι έννομες συνέπειες της αναβιώνουν και ήδη καταβληθέντα ποσά δεν επιστρέφονται.

Πρόστιμα ενδοομικών συναλλαγών

49. [45.]³⁷¹ Οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 εφαρμόζονται και για ενδοομικές συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε περιόδους που άρχισαν πριν από την 1.1.2012, εφόσον η υπόθεση είναι εκκρεμής κατά τη δημοσίευση του παρόντος ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης ή των τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον οι διατάξεις του άρθρου 56 του ν. 4174/2013 είναι ευνοϊκότερες για τον υπόχρεο, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, ανεξάρτητα από το χρόνο πραγματοποίησης των ενδοομικών συναλλαγών.

Ευνοϊκότερη κύρωση

50. [46.]³⁷² Φορολογούμενος σε βάρος του οποίου:

³⁶⁹ Με την παρ. 4 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014 οι λέξεις «ενός έτους» αντικατέστησαν τις λέξεις «τεσσάρων μηνών» της αρχικής διατύπωσης.

³⁷⁰ Με την περ. 23 της υποπαρ. Δ.2. του άρθρου πρώτου του ν. [4254/2014](#) προστέθηκε παρ. 48 (44 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁷¹ Με το άρθρο 98 του ν. 4446/2016 προστέθηκε παρ. 49 (45 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁷² Με την παρ. 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 προστέθηκε παρ. 50 (46 κατ' ορθή αρίθμηση).

α) έχει εκδοθεί και δεν έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος της παρούσας παραγράφου οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, ή

β) θα εκδοθεί οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κατόπιν προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού που έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος της παρούσας παραγράφου,

δύνата να αποδεχτεί την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού, με ανέκκλητη και ανεπιφύλακτη δήλωσή του, η οποία υποβάλλεται εντός της προθεσμίας για άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, στον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εξέδωσε την πράξη προσδιορισμού του φόρου. Εφόσον ο φορολογούμενος εξοφλήσει την προκύπτουσα οφειλή εντός της προθεσμίας της παραγράφου 3 του άρθρου 41, τα επιβληθέντα πρόστιμα, βάσει των άρθρων 58, 58Α παρ. 2 και 59 ή της παραγράφου 17 του παρόντος ή οι πρόσθετοι φόροι του άρθρου 1 του ν. 2523/1997 (Α' 179), κατά περίπτωση, μειώνονται στο εξήντα τοις εκατό (60%) αυτών.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας παραγράφου, εφαρμοζομένων αναλόγως

Με την παρ. 29 του [άρθρου 66](#) του ν. [4646/2019](#), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με αναδρομική ισχύ από την έναρξη ισχύος του, με την παρ. 2 του [άρθρου 31](#) του ν. [4701/2020](#) (Α' 128) ορίστηκε ότι: «29. Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, ισχύουν από τη δημοσίευση του παρόντος και εφαρμόζονται και για οφειλές, οι οποίες έχουν βεβαιωθεί πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος σε βάρος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων για τις οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και προσωπικά τα φυσικά πρόσωπα κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 παρ. 1 και 2, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, του [άρθρου 115](#) του ν. [2238/1994](#) (Α' 151), της παρ. 7 του [άρθρου 22](#) του ν. [2648/1998](#) (Α' 238), της περ. β' του [άρθρου 55](#) του ν. [2859/2000](#) (Α' 248), καθώς και κάθε άλλης διάταξης με την οποία θεσπίζεται αλληλέγγυα ευθύνη για οφειλές για τις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας. Οι οφειλές αυτές παύουν να βαραίνουν τα αλληλεγγύως ευθυνόμενα πρόσωπα, εφόσον τα τελευταία δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις, που τίθενται με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος για τη θεμελίωση της αλληλέγγυας ευθύνης και αίρονται τα σε βάρος τους ληφθέντα μέτρα. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται αίτηση στην Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης που είναι αρμόδια για την επιδίωξη της είσπραξης των οφειλών μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και για εκκρεμείς υποθέσεις οφειλών κατά την έννοια της παρ. 50 του άρθρου 72 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει, καθώς και για εκκρεμείς υποθέσεις οφειλών ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων μετά από άσκηση ανακοπής. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει αιτιολογημένη πράξη, με την οποία αποδέχεται ή απορρίπτει την αίτηση. Κατά της τυχόν απορριπτικής απόφασης ή της σιωπηρής απόρριψης της αίτησης μπορεί να ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 63 του ν. 4174/2013. Ποσά που έχουν εισπραχθεί από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 δεν επιστρέφονται.».

Η αρχική μορφή της παρ. 29 του άρθρου 66 του ν. 4646/19 είχε ως εξής: «Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, ισχύουν από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και εφαρμόζονται για οφειλές, οι οποίες έχουν βεβαιωθεί πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου σε βάρος προσώπων ως αλληλεγγύως και προσωπικά ευθυνόμενων για οφειλές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 50 παράγραφος 1 και 2, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, του άρθρου 115 του ν. 2238/1994 και της παραγράφου 7 του άρθρου 22 του ν. 2468/1998, παύουν να βαραίνουν τα αλληλεγγύως ευθυνόμενα πρόσωπα, εφόσον τα τελευταία δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις, που τίθενται με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος για τη θεμελίωση της αλληλέγγυας ευθύνης και αίρονται τα σε βάρος τους ληφθέντα μέτρα. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, υποβάλλεται αίτηση στην Αρχή που προέβη στις σχετικές ενέργειες αναζήτησης της ευθύνης του οικείου προσώπου εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Ποσά που έχουν καταβληθεί από τα υπό παραγράφου 1 πρόσωπα, δεν επιστρέφονται. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και για εκκρεμείς υποθέσεις οφειλών κατά την έννοια του άρθρου 72 παραγράφου 50 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει.»

των παραγράφων 3 και 5³⁷³ του άρθρου 49 του ν. 4509/2017. Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται οι υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης ή εκείνες για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης. Ως εκκρεμείς νοούνται, επίσης, οι υποθέσεις οι οποίες έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση του δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο.

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να καθορίζονται ζητήματα προθεσμιών, καταβολής, αρμοδιοτήτων και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

51. [47.]³⁷⁴ Οφειλές από πράξεις διοικητικού προσδιορισμού του φόρου που εκδόθηκαν μέχρι την 31η.12.2019 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση και αφορούν αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά εντός του 2013 καθίστανται ληξιπρόθεσμες την 31η.07.2020.

52. [48.]³⁷⁵ Η αίτηση ακύρωσης ή τροποποίησης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63B υποβάλλεται κατά άμεσου προσδιορισμού ή πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξεων επιβολής προστίμου που εκδίδονται από την 1η.1.2020 και μετά.

53. [49.]³⁷⁶ α) Κατ' εξαίρεση, άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξεις προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019, για τις οποίες συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στις περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 63B και για τις οποίες δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 63B, δύναται να ακυρωθούν ή να τροποποιηθούν κατ' εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 63B. Για τον σκοπό αυτόν υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου για ακύρωση ή τροποποίηση έως τις 31.7.2020 και η πράξη της Φορολογικής Διοίκησης εκδίδεται μέχρι τις 30.9.2020. Έως τις 30.9.2020 δύναται να γίνει και η ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, της πράξης προσδιορισμού του φόρου και της πράξης επιβολής προστίμου, εφόσον έχει εκδοθεί, χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, κατ' ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 63B. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή και δεν έχει

³⁷³ Με την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. [4520/2018](#) (Α' 30) οι λέξεις «εφαρμοζόμενων αναλόγως των παραγράφων 3 και 5» αντικατέστησαν τις λέξεις «εφαρμοζόμενης αναλόγως της παρ. 3» της αρχικής διατύπωσης.

³⁷⁴ Με το άρθρο 104 του ν. [4670/2020](#) (Α' 43) προστέθηκε παρ. 51 (47 κατ' ορθή αρίθμηση), η οποία αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 5 του ν. [4690/2020](#) (Α' 104). Η αρχική διατύπωση είχε ως εξής: «(47) 51. Οφειλές από πράξεις διοικητικού προσδιορισμού του φόρου που εκδόθηκαν μέχρι την 31η.12.2019 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση και αφορούν αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά εντός του 2013 καθίστανται ληξιπρόθεσμες την 29η.5.2020.»

³⁷⁵ Με την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. [4701/2020](#) προστέθηκε παρ. 52 (48 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁷⁶ Με την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. [4701/2020](#) προστέθηκε παρ. 53 (49 κατ' ορθή αρίθμηση).

συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής της, η προθεσμία αυτή διακόπτεται από την έναρξη ισχύος του άρθρου 63B και η ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή λογίζεται ως αίτηση του φορολογούμενου για την ακύρωση ή τροποποίηση, εξετάζεται ως τέτοια και η σχετική πράξη εκδίδεται έως τις 30.9.2020. Για τις υποθέσεις αυτές και σε περίπτωση ρητής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης, επιτρέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής κατά της πράξης απόρριψης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 63, με την οποία μπορούν να προβάλλονται και οι λόγοι που έχουν ήδη προβληθεί με την αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή. Σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης λόγω άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, η αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή και κάθε σχετικό έγγραφο διαβιβάζεται προς τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών μέχρι τις 31.10.2020 και η προθεσμία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής εκκινεί εκ νέου από την 1η.11.2020. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 63 εφαρμόζονται κατ' εξαίρεση και για όλες τις υποθέσεις της περ. α'.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έπειτα από εισήγηση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, ορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

β) Πράξεις επιβολής προστίμου που αφορούν χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, ακυρώνονται με σχετική πράξη της Φορολογικής Διοίκησης, εφόσον κατά την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου δεν προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή.

γ) Για επιγενόμενους λόγους που γεννήθηκαν εντός του 2019, η αίτηση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 63B υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

54. [50.]³⁷⁷ α) Για αναδρομικά εισοδήματα από συντάξεις που αφορούν τα φορολογικά έτη 2014 έως και 2017, ανάγονται σε έτος άλλο από εκείνο στο οποίο εισπράχθηκαν και καταβλήθηκαν από 1.1.2015 έως και 31.12.2018, για τα οποία εκδίδεται:

αα) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου με βάση εκπρόθεσμη αρχική δήλωση που υποβλήθηκε από τον φορολογούμενο ή με βάση στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 32, ή

αβ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κατόπιν εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης, σύμφωνα με το άρθρο 34, το άρθρο 54 δεν εφαρμόζεται και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 δεν μπορούν να υπερβούν το 20% του κυρίου φόρου που προσδιορίζεται με την πράξη, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

Σε περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδήματα καταβλήθηκαν αναδρομικά από την 1η.1.2014 έως και τις 31.12.2018 και ανάγονται σε χρήσεις έως και τις 31.12.2013, εφαρμόζεται το πρώτο εδάφιο της παρ. 18, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις δεν δύναται να υπερβούν το 20% του κυρίου φόρου που προσδιορίζεται κατά την έκδοση της πράξης και το άρθρο 54 δεν εφαρμόζεται.

³⁷⁷ Με την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 προστέθηκε παρ. 54 (50 κατ' ορθή αρίθμηση).

Οι ως άνω διατάξεις ισχύουν για πράξεις διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου που εκδίδονται από την 1η.1.2020.

β) Οι πρόσθετοι φόροι ή το πρόστιμο του άρθρου 54 και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 που επιβλήθηκαν με πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν σε χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν εντός του έτους 2019, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, για αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά εντός του 2013, δεν δύναται να υπερβούν το 20% του κύριου φόρου που προσδιορίστηκε κατά την έκδοση της πράξης, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Το ίδιο ισχύει για τα ανωτέρω εισοδήματα που θα εκκαθαριστούν εκ νέου από την αρμόδια υπηρεσία κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στην παρ. 53. Με αίτημα του φορολογουμένου εκδίδεται νέα πράξη από τη Φορολογική Διοίκηση με την οποία οι πρόσθετοι φόροι ή οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 περιορίζονται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου και το πρόστιμο του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται.

55.³⁷⁸ Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δύναται να τροποποιούνται οι προθεσμίες που ορίζονται στις παρ. 51 και 53α.

56.³⁷⁹ Καταστάσεις φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση πληροφοριών, για το ημερολογιακό έτος 2014 που υπεβλήθησαν από 21.1.2016 έως και 25.1.2016 θεωρούνται ως εμπρόθεσμες. Πρόστιμα που έχουν επιβληθεί ακυρώνονται ή, εφόσον έχουν εισπραχθεί, συμψηφίζονται με οφειλές και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει οφειλή, επιστρέφονται.

Πρόστιμα σχετικά με
καταστάσεις φορολογικών
στοιχείων

Άρθρο 73³⁸⁰

Έναρξη ισχύος

Ο παρών Κώδικας τίθεται σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014 εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις κατ' ιδίαν διατάξεις.

³⁷⁸ Με το άρθρο 19 του ν. 4714/2020 προστέθηκε παρ. 55 (51 κατ' ορθή αρίθμηση).

³⁷⁹ Με το άρθρο 78 του ν.4764/2020 προστέθηκε παρ. 56.

³⁸⁰ Με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 το άρθρο 67 αναριθμήθηκε σε 73.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ³⁸¹

Φόρος μεταβίβασης ακινήτων (ν. 1587/1950), Δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και Περιουσιολόγιο ακινήτων (άρθρα 23 και 23Α' του ν. 3427/2005), Ειδικός Φόρος επί των Ακινήτων (άρθρα 15 έως 18 του ν. 3091/2002), Τέλος Επιτηδεύματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων (άρθρο 31 του ν. 3986/2011), Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης Φυσικών Προσώπων (άρθρο 29 του Ν. 3986/2011 και του άρθρου 43Α του Ν. 4172/2013)³⁸², Φόρος Πολυτελούς Διαβίωσης (άρθρο 44 του ν. 4111/2013), Φόρος Πλοίων με ελληνική και με ξένη σημαία (ν. 27/1975), Εισφορά Εισαγόμενου Συναλλάγματος (άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4141/2013), Φόρος επί των μερισμάτων εταιριών του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (άρθρο 45 παρ. 5 του ν. 4141/2013), Έσοδα Εισιτηρίων Καζίνο (άρθρα 2 παρ. 10 του ν. 2206/1994, 31 παρ. 13 του ν. 2873/2000, 1 παρ. 1 του ν. 3139/2003, πρώτο περ. 9 υποπ. Ε7 του ν. 4093/2012), Ειδικός Φόρος Πολυτελείας Χωρών της Ε.Ε. και Εγχωρίως Παραγομένων Ειδών (άρθρο 17 του ν. 3833/2010), Συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα Μικτά Κέρδη των Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών Στοιχημάτων και Τυχερών Παιγνίων μέσω Διαδικτύου (άρθρο 50 του ν. 4002/2011), Τέλος Συνδρομητών Κινητής Τηλεφωνίας και Τέλος Καρτοκινητής Τηλεφωνίας (άρθρο 33 του ν. 3775/2009), Τέλη Διενέργειας Παιγνίων με Παιγνιόχαρτα (άρθρα 8 του ν. 2515/1997, 8 παρ. 1 του ν. 2954/2001 και 10 παρ. 2 του ν. 3037/2002), Φόρος Ασφαλιστρών (άρθρο 29 του ν. 3492/2006), Ετήσιο Τέλος για τη Λειτουργία Χώρου Καπνιζόντων (άρθρο 45 του ν. 3986/2011), Ειδικός Φόρος στις Διαφημίσεις που προβάλλονται από την τηλεόραση (άρθρο πρώτο παρ. 12 του ν. 3845/2010, άρθρο 3 παρ. 9 της από 31.12.2011 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του ν. 4047/2012, άρθρο 22 της από 31.12.2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4147/2013), Ειδικός Φόρος Ιδιωτικών Πλοίων Αναψυχής (άρθρο 2 του ν. 3790/2009), Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου (άρθρα 17-31 του ν.1676/1986), Εισφορά Δακοκτονίας (άρθρο 102 του ν. 1402/1983), Εφάπαξ φόροι επί των αποθεμάτων πετρελαίου (άρθρα 23 του ν. 3634/2008, 2 του ν. 3828/2010 και τέταρτο παρ. 6 του ν. 3845/2010), Τέλη Χαρτοσήμου (π.δ. 28ης Ιουλίου 1931), Ειδικός Φόρος για την Ανάπτυξη της Κινηματογραφικής Τέχνης (άρθρο 60 του ν. 1731/1987), Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 27 έως και 50 του ν. 3842/2010), Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος (άρθρο 16 του ν. 1882/1990), Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος και Τέλος Συναλλαγής Ακινήτων (άρθρα 2 έως και 19 του ν. 3427/2005), Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 21 έως και 35 του ν. 2459/1997), Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (άρθρα 5 έως και 19 του ν. 3634/2008), το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (άρθρο 53 του ν. 4021/2011), Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (άρθρο πρώτο υποπαράγραφος Α7 του ν. 4152/2013), Εισφορές Φυσικών Προσώπων (άρθρα 18 του ν. 3758/2009, 30 του ν. 3986/2011, 5 του ν. 3833/2010),

³⁸¹ Το Παράρτημα, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, τίθεται, όπως ισχύει μετά και την τελευταία τροποποίησή του με τον ν. 4537/2018.

³⁸² Με την παρ. 12 του άρθρου 112 του ν. 4387/2016 (Α' 85) προστέθηκαν στη διατύπωση του ν. 4223/2013 οι λέξεις «και του άρθρου 43Α του Ν. 4172/2013».

Έκτακτη Εισφορά στα Ιδιωτικά Πλοία Αναψυχής (άρθρο 3 του ν. 3790/2009), Έκτακτες Εφάπαξ Εισφορές Κοινωνικής Ευθύνης των Νομικών Προσώπων (άρθρα 2 του ν. 3808/2009 και 5 του ν. 3845/2010), Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών (άρθρο 8 του ν. 2579/1998), Φορολογία Προβλέψεων Επισφαλών Απαιτήσεων (άρθρο 9, παρ. 4 του ν. 3296/2004), η Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών Τεχνικών Επιχειρήσεων (άρθρο 3 του ν. 2954/2001), Αυτοτελής Φορολογία των Αποθεματικών των Τραπεζών (άρθρο 10 του ν. 3513/2006), Ειδικός Φόρος Τραπεζικών Εργασιών (άρθρα 1 έως 16 του ν. 1676/1986), Φόρος επί Ζύθου (άρθρο 39 του Β.Δ. 24.9/20.10.1958, όπως ισχύει)³⁸³, ³⁸⁴, Φόρος Διαμονής³⁸⁵, Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση³⁸⁶, Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας³⁸⁷, Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας του άρθρου 6Α του ν. [2939/2001](#) (Α' 179)³⁸⁸. Το προβλεπόμενο στις διατάξεις του άρθρου 30 του ν. 3846/2010 (Α' 66) ποσοστό 5% των εισπραττόμενων από τις ιδιωτικές Μονάδες Χρόνιας Αιμοκάθαρσης νοσηλίων³⁸⁹. Εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος της παρ. 3 του άρθρου 4 του νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον³⁹⁰, περιβαλλοντικό τέλος³⁹¹, τέλος ανακύκλωσης³⁹².

Ο Διοικητής της Α.Α.Δ.Ε.

Γεώργιος Πιτσιλής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ Α'

Β. ΠΙΝΑΚΑΣ Β'

Γ. ΠΙΝΑΚΑΣ Γ'

³⁸³ Με την παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 προστέθηκαν οι λέξεις «Φόρος επί Ζύθου (άρθρο 39 του Β.Δ. 24.9/20.10.1958, όπως ισχύει)».

³⁸⁴ Με την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4346/2015, προστέθηκαν μετά τις λέξεις «όπως ισχύει» οι λέξεις «Ειδικό Τέλος Παιγνίων ανά στήλη». Με το άρθρο 113 του ν. 4387/2016 καταργήθηκαν οι εν λόγω διατάξεις από τότε που άρχισαν να ισχύουν.

³⁸⁵ Με την παρ. 3 του άρθρου 53 του ν. 4389/2016 προστέθηκαν οι λέξεις «Φόρος διαμονής».

³⁸⁶ Με την παρ. 3 του άρθρου 54 του ν. 4389/2016 προστέθηκαν οι λέξεις «Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση».

³⁸⁷ Με την παρ. 3 του άρθρου 55 του ν. 4389/2016 προστέθηκαν οι λέξεις «Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας».

³⁸⁸ Με την παρ. 4 του άρθρου 119 του ν. [4537/2018](#) προστέθηκαν οι λέξεις «Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας του άρθρου 6Α του ν. [2939/2001](#) (Α' 179).»

³⁸⁹ Με το άρθρο 56 του ν. 4583/2018 προστέθηκε το εν λόγω εδάφιο στο Παράρτημα.

³⁹⁰ Με την περ. ζ' της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. [4736/2020](#) (Α' 200) προστέθηκαν οι λέξεις «Εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος της παρ. 3 του άρθρου 4 του νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον».

³⁹¹ Με την παρ. 4 του άρθρου 79 του ν. 4819/2021 (Α' 129) προστέθηκαν οι λέξεις «περιβαλλοντικό τέλος».

³⁹² Με την περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. [4819/2021](#) προστέθηκαν οι λέξεις «Τέλος ανακύκλωσης».

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ Δ΄

www.sale.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ
(ενημερωμένο έως 31.12.2021)

ΑΡΘΡΟ 1

Γενικά

Επί του άρθρου 1 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 2

Πεδίο Εφαρμογής

Επί του άρθρου 2 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 3

Ορισμοί

Επί του άρθρου 3 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 4

Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθηκόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1171/2018 (Β' 3964/12.09.2018)	Καθορισμός της διαδικασίας και των δικαιολογητικών για τη χορήγηση των απαλλαγών που ορίζονται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 3 του ν. 4223/2013 (Α' 287)
Δ.Ε.Δ. Β1 1153867 ΕΞ 2017 (Β' 3759/25.10.2017) ¹	Παροχή εξουσιοδότησης υπογραφής
Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 (Β' 2743/04.08.2017) ²	Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και εξουσιοδότησης υπογραφής "Με εντολή

¹ Με την εν λόγω απόφαση παρέχεται περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τον Προϊστάμενο της ΔΕΔ στον Προϊστάμενο της Υποδιεύθυνσης Επανεξέτασης και Νομικής Υποστήριξης (Θεσσαλονίκη), κατ' εξουσιοδότηση του τελευταίου εδαφίου της παρ.1 του άρθρου 4 ν.4174/2013 και της στήλης 6 της περίπτωσης 117 του άρθρου 1 της Δ.ΟΡΓ.Α 1115805 ΕΞ 2017 (Β' 2743/04.08.2017) απόφασης.

² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις αριθ. Δ.ΟΡΓ.Α 1191978 ΕΞ 2017 (Β' 4750/29.12.2017), Δ.ΟΡΓ.Α 1004403 ΕΞ 2018 (Β' 119/23.01.2018), Δ.ΟΡΓ.Α 1009670 ΕΞ 2018 (Β' 183/26.01.2018),

	Διοικητή” σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης

Σχετικά με το άρθρο 4 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 5

Κοινοποίηση πράξεων

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1137/2020 (B' 2423/18.06.2020)	Καθορισμός της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίηση των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1125/2014 (B' 1171/07.05.2014)	Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 6 του άρθρου 5 του ν. 4174/2013 (Α'170), για την ηλεκτρονική κοινοποίηση πράξεων της Φορολογικής Διοίκησης
ΠΟΛ. 1047/2014 (B' 368/17.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ³	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων φόρου ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) φυσικών προσώπων, και ορισμός διαδικασίας
ΠΟΛ. 1188/2011 (B' 1993/08.09.2011), <i>όπως ισχύει</i> ⁴	Επίδοση καταλογιστικών πράξεων φορολογικών και τελωνειακών αρχών μέσω των Δικαστικών Επιμελητών

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Δ.ΟΡΓ.Α 1125477 ΕΞ 2018 (B' 3718/30.08.2018), Δ.ΟΡΓ.Α 1160682 ΕΞ 2018 (B' 4970/07.11.2018), Δ.ΟΡΓ.Α 1038871 ΕΞ 2019 (B' 1124/04.04.2019), Δ.ΟΡΓ.Α 1062366 ΕΞ 2019 (B' 1590/07.05.2019 και 1676/14.05.2019), Δ.ΟΡΓ.Α 1107758 ΕΞ 2019 (B' 3105/02.08.2019), Δ.ΟΡΓ.Α 1112465 ΕΞ 2019 (B' 3196/16.08.2019), Δ.ΟΡΓ.Α 1179943 ΕΞ 2019 (B' 5205/31.12.2019), Δ.ΟΡΓ.Α 1043441 ΕΞ 2020 (B' 1455/16.04.2020), Δ.ΟΡΓ.Α 1048988 ΕΞ 2020 (B' 1751/07.05.2020), Δ. ΟΡΓ. Α 1061441 ΕΞ 2020 (B' 2329/15.06.2020 και B' 2688/01.07.2020), Δ.ΟΡΓ.Α 1081819 ΕΞ 2020 (B' 2871/15.07.2020), Δ. ΟΡΓ. Α 1118199 ΕΞ 2020 (B' 4465/09.10.2020), Δ.ΟΡΓ.Α 1133075 ΕΞ 2020 (B' 5173/23.11.2020), Δ.ΟΡΓ.Α 1005011 ΕΞ 2021 (B' 251/27.01.2021), Δ.ΟΡΓ.Α 1013653 ΕΞ 2021 (B' 729/25.02.2021), Δ.ΟΡΓ.Α 1022821 ΕΞ 2021 (B' 1122/23.03.2021), Δ.ΟΡΓ.Α 1029288 ΕΞ 2021 (B' 1378/07.04.2021), Δ.ΟΡΓ.Α 1041331 ΕΞ 2021 (B' 2169/25.05.2021), Δ.ΟΡΓ.Α 1073177 ΕΞ 2021 (B' 4141/09.09.2021) και Δ.ΟΡΓ.Α 1080705 (B' 4446/28.09.2021) αποφάσεις.

³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1239/2014 (B' 3087/17.11.2014).

⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΔΕΛ Α 1139948/2012 (B' 2756/11.10.2012) και ΠΟΛ. 1043/2018 (B' 1002/21.03.2018).

Ε. 2107/07.07.2020	Διαδικασία υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίησης των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου . – Εφαρμογή της απόφασης Α. 1137/2020 (ΦΕΚ 2423 Β')
ΠΟΛ. 1249/01.12.2014, <i>όπως ισχύει</i> ⁵	Παροχή οδηγιών σχετικά με την τήρηση νομότυπων διαδικασιών κοινοποίησης α) των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών εγγράφων και πράξεων που άπτονται των διαδικασιών ελέγχου, β) της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής –υπερημερίας των άρθρων 47 του ν. 4174/2013 και του 7 του ν.δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ), γ) της ατομικής ειδοποίησης του άρθρου 4 του ν.δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ)», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1029/23.01.2015
ΔΕΛ Β 1144776 ΕΞ 2015/03.11.2015	Παροχή οδηγιών σχετικά με την ορθή κοινοποίηση των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών εγγράφων και πράξεων που άπτονται των διαδικασιών ελέγχου, ώστε να διασφαλίζονται τα συμφέροντα του Δημοσίου
ΠΟΛ. 1073/17.04.2018	Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν. 4512/2018 (Α' 5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας- Κ.Φ.Δ., Α' 170)
ΠΟΛ. 1030/15.02.2018	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με την έκδοση καταλογιστικών πράξεων φόρων ή προστίμων σε βάρος πτωχών για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας

ΑΡΘΡΟ 6⁶

⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1029/23.01.2015.

Έντυπα

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A 1251/2021 (B' 5982/20.12.2021)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης της εισφοράς προστασίας του περιβάλλοντος για τα πλαστικά προϊόντα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4736/2020 (Α' 200) όπως ισχύει, καθώς και της διαδικασίας επιβολής, είσπραξης και απόδοσης αυτής
A. 1222/2020 (B' 4274/01.10.2020)	Τύπος, περιεχόμενο, τρόπος και χρόνος υποβολής του ανακεφαλαιωτικού πίνακα ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών - αποθεμάτων στη διάθεση συγκεκριμένου πελάτη σε άλλο κ-μ (έντυπο Φ4/TAXIS, Φ.Π.Α., έκδοση 2020)
A. 1290/2019 (B' 3149/08.08.2019)	Τύπος και περιεχόμενο του αποδεικτικού καταβολής στις φορολογίες κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1091/2018 (B' 1846/22.05.2018)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του περιβαλλοντικού τέλους πλαστικής σακούλας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6Α του ν. 2939/2001 (Α' 179) όπως ισχύει, καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού
ΠΟΛ. 1015/2018 (B' 308/02.02.2018)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του φόρου διαμονής της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού, καθώς και του περιεχομένου, της διαδικασίας και του τρόπου έκδοσης του ειδικού στοιχείου - απόδειξης είσπραξης φόρου διαμονής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 4389/2016 (Α' 94)
ΠΟΛ. 1085/2016 (B' 2167/13.07.2016)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του τέλους στη συνδρομητική τηλεόραση επί της αξίας κάθε

⁶ Οι αποφάσεις και οι εγκύκλιοι που αφορούν στον τύπο και περιεχόμενο των δηλώσεων και πράξεων έχουν τεθεί στα άρθρα 18, 19, 31-34, 41, 54 και 54Α ΚΦΔ, αναλόγως του περιεχομένου της φορολογικής δήλωσης/υποδείγματος της πράξης προσδιορισμού φόρου. ή των πράξεων επιβολής προστίμων ή του αποδεικτικού καταβολής φόρου στις φορολογίες κεφαλαίου.

	λογαριασμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94), καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού
ΠΟΛ. 1085/2016 (Β' 2167/13.07.2016)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του τέλους στη συνδρομητική τηλεόραση επί της αξίας κάθε λογαριασμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94), καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού
ΠΟΛ. 1245/2015 (Β' 2444/13.11.2015)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης φόρου ασφαλιστρών μετά τις ρυθμίσεις των διατάξεων των περ. α) και β) της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 4334/2015 (Α' 80)
Δ6Γ 1043080 ΕΞ 2014 (Β' 659/17.03.2014)	Τύπος και περιεχόμενο των έντυπων, υπευθύνων δηλώσεων, δηλώσεων, αιτήσεων, πινάκων και άλλων εγγράφων, που απαιτούνται για την εφαρμογή του ν. 4174/2013 (Α' 170) «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», καθώς και η μορφή των φορολογικών δηλώσεων
ΠΟΛ. 1271/2013 (Β' 3364/31.12.2013), όπως ισχύει ⁷	Καθορισμός της διαδικασίας απόδοσης του ειδικού φόρου τηλεοπτικών διαφημίσεων καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης

Σχετικά με το άρθρο 6 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες

ΑΡΘΡΟ 7

Προθεσμίες

Επί του άρθρου 7 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2138/05.07.2021	Κοινοποίηση διατάξεων του Μέρους Α

⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1016/2015 (Β' 115/21.01.2015) και ΠΟΛ. 1180/2015 (Β' 1836/25.08.2015).

	του από 1/7/2021 κατατεθέντος σχεδίου νόμου «α) Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία διατάξεων των Οδηγιών (ΕΕ) 2017/2455, (ΕΕ) 2019/1995 και (ΕΕ) 2018/1910 όσον αφορά υποχρεώσεις που απορρέουν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας για παροχές υπηρεσιών και πωλήσεις αγαθών εξ αποστάσεως και σχετικές ρυθμίσεις και λοιπές διατάξεις»

ΑΡΘΡΟ 8

Φορολογικός εκπρόσωπος

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1283/2013 (Β' 3367/31.12.2013)	Ορισμός φορολογικού εκπροσώπου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 8 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Επί του άρθρου 8 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες

ΑΡΘΡΟ 9

Ερμηνευτικές Εγκύκλιοι και Οδηγίες

Επί του άρθρου 9 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Α.Τ.Δ. Α 1191333/27.12.2018	Παροχή οδηγιών για τον νέο τρόπο πρωτοκόλλησης κανονιστικών αποφάσεων, εγκυκλίων και οδηγιών που εκδίδονται από τις φορολογικές διευθύνσεις της Κεντρικής Υπηρεσίας της Α.Α.Δ.Ε.

ΑΡΘΡΟ 10

Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Α. 1239/2021 (Β' 5203/10.11.2021)	Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπό στοιχεία 1100330/1954/ΔΜ/ΠΟΛ 1133/06.10.2008 απόφασης του

	Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Κ.Α.Δ. 2008)» (Β' 2149)
A. 1228/2021 (Β' 4758/14.10.2021)	Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπό στοιχεία 1100330/1954/ΔΜ/ΠΟΛ1133/6.10.2008 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Κ.Α.Δ. 2008)» (Β' 2149)
A. 1213/2021 (Β' 4272/16.09.2021)	Μεταβολή στοιχείων και διακοπή εργασιών επιχείρησης φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων με τη χρήση ηλεκτρονικών υπηρεσιών
A. 1140/2021 (Β' 2766/29.06.2021)	Αντιμετώπιση θεμάτων φορολογίας κατοχής ακινήτων για νομικά πρόσωπα που έχουν μετασηματιστεί με τις διατάξεις των ν. 4601/2019 και ν. 2166/1993
A. 1122/2021 (Β' 2287/01.06.2021)	Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπό στοιχεία 1100330/1954/ΔΜ/ΠΟΛ1133/06-10-2008 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Κ.Α.Δ. 2008)» (Β' 2149)
A. 1260/2020 (Β' 5296/02.12.2020)	Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπό στοιχεία 1100330/1954/ΔΜ/ΠΟΛ1133/06-10-2008 (Β' 2149) απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Κ.Α.Δ. 2008)», όπως ισχύει
A. 1183/2020 (Β' 3680/03.09.2020)	Προσθήκη νέου Κωδικού Αριθμού Δραστηριότητας
A. 1128/2020 (Β' 2475/22.06.2020)	Προσθήκη νέων Κωδικών Αριθμών

	Δραστηριότητας
A. 1114/2020 (B' 1858/15.05.2020)	Ρύθμιση ειδικών θεμάτων για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 2 της από 13.04.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» (Α' 84)
A. 1077/2020 (B' 1207/07.04.2020)	Μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας φυσικών προσώπων με ηλεκτρονικό τρόπο για την χρονική περίοδο ισχύος των έκτακτων μέτρων που έχουν ληφθεί για την απαγόρευση της κυκλοφορίας
Υ.Α. 133160 ΕΞ 2019 (B' 4632/16.12.2019)	Διασύνδεση της ΑΑΔΕ με το Πληροφοριακό Σύστημα «Μητρώο Πολιτών» του Υπουργείου Εσωτερικών μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ.)
A. 1189/2019 (B' 1676/14.05.2019)	Παύση χρήσης και τροποποίηση Κωδικών Αριθμών Δραστηριότητας
ΠΟΛ. 1134/2018 (B' 2983/24.07.2018)	Προσθήκη νέων Κωδικών Αριθμών Δραστηριότητας
ΚΥΑ 63577 (B' 2380/21.06.2018)	Καθορισμός διαδικασιών, Προϋποθέσεων, Τεχνικών Λεπτομερειών και λοιπών θεμάτων σχετικά με τη λειτουργία των υπηρεσιών μιας στάσης για τη σύσταση εταιριών
ΠΟΛ. 1201/2017 (B' 4441/15.12.2017)	Διαδικασία μεταβολής της φορολογικής κατοικίας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4172/2013 και του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1170/2017 (B' 4161/29.11.2017)	Τροποποίηση και συμπλήρωση της 1100330/1954/ΔΜ/6-10-2008 (B' 2149) Απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Καθορισμός νέας Εθνικής Ονοματολογίας Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Κ.Α.Δ. 2008)», όπως ισχύει
ΠΟΛ. 1159/2017 (B' 3569/11.10.2017)	Καθορισμός διαδικασίας ενεργοποίησης, στο Φορολογικό Μητρώο, του Α.Φ.Μ. των

	φορολογουμένων, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, που έχουν προβεί στη διακοπή των εργασιών τους στη Δ.Ο.Υ. χωρίς να έχουν ολοκληρώσει το στάδιο της εκκαθάρισης
ΠΟΛ. 1163/2016 (Β' 3779/23.11.2016)	Διακοπή εργασιών φορολογουμένων (φυσικών, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων) βάσει του πραγματικού χρόνου παύσης των εργασιών τους
ΠΟΛ. 1123/2014 (Β' 1220/14.05.2014)	Μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας, των στοιχείων του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας καθώς και των προσωπικών στοιχείων των φορολογουμένων, με ηλεκτρονικές διαδικασίες
ΠΟΛ. 1006/2013 (Β' 19/10.01.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁸	Διαδικασία και δικαιολογητικά Απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)/Μεταβολής Στοιχείων και Έναρξης/Μεταβολής και Διακοπής Επιχειρηματικής Δραστηριότητας
ΠΟΛ. 1005/2013 (Β' 19/10.01.2014)	Απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, το οποίο πραγματοποιεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο ΔΕΛ ΙΑ 1101480 ΕΞ 2021/12.11.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 12, 62, 63 και 77 του ν.4849/2021 (Α' 207/05-11-2021)
Ε. 2036/20.03.2020	Διενέργεια αυτοψίας κατά την έναρξη/μεταβολή επιχειρηματικής δραστηριότητας
Ε. 2158/09.08.2019	Παροχή οδηγιών ως προς τη χορήγηση

⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1178/2015 (Β' 1940/09.09.2015), ΠΟΛ. 1163/2016 (Β' 3779/23.11.2016) Α. 1164/2019 (Β' 1618/10.05.2019), Α. 1188/2020 (Β' 3409/14.08.2020), Α. 1002/2021 (Β' 20/08.01.2021) και Α. 1257/2021 (Β' 6180/31.12.2021).

	Α.Φ.Μ. και κλειδαρίθμου σε φυσικά πρόσωπα, αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών, κατόχους αδειών που εκδίδονται και ανανεώνονται από τις Υπηρεσίες Ασύλου και την Ελληνική Αστυνομία, αρμοδιότητας Δ.Ο.Υ. Α' Αθηνών και ΙΓ' Αθηνών καθώς και Δ.Ο.Υ. Δ' Θεσσαλονίκης και Ε' Θεσσαλονίκης
Ε. 2132/08.07.2019	Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή της ΠΟΛ. 1006/2013 (Β'19/2014) Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, μετά την τροποποίησή της με τις διατάξεις της Α.1164/2019 (Β'1618) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
Ε. 2133/08.07.2019 ⁹	Παροχή διευκρινίσεων ως προς την εφαρμογή των άρθρων 80 & 81 του ν. 3463/2006, όπως ισχύει
Ε. 2072/07.05.2019	Πρόσβαση των Δ.Ο.Υ. στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και ενημέρωση των Δ.Ο.Υ. ως προς την εγκυρότητα των στοιχείων των νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής στην Ελλάδα αλλοδαπών, υπηκόων τρίτων χωρών, που εμπίπτουν στις διατάξεις του Ν. 4251/2014 (Α'80), όπως ισχύει, κατά την υποβολή στη Δ.Ο.Υ. δηλώσεων Μητρώου
Ο ΔΕΛ Ε 1042375 ΕΞ 2019/19.03.2019	Παροχή οδηγιών για τη διακρίβωση εγκυρότητας των στοιχείων των νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής στην Ελλάδα αλλοδαπών, υπηκόων τρίτων χωρών, που εμπίπτουν στις διατάξεις του Ν. 4251/2014 (Α'80), όπως ισχύει, κατά την υποβολή στη Δ.Ο.Υ. δηλώσεων Μητρώου
ΠΟΛ. 1140/23.07.2018, όπως ισχύει ¹⁰	Παροχή οδηγιών ως προς τον έλεγχο εγκυρότητας των στοιχείων που

⁹ Με την έκδοση της ως άνω εγκυκλίου τροποποιείται η ΠΟΛ. 1104/2017 ως προς τον Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας (Κ.Α.Δ.) 93.29.19.05 «Υπηρεσίες παιδότοπου».

¹⁰ Η ως άνω καταργήθηκε με την Ε. 2157/08.08.2019, ως προς το μέρος που αφορά τα δελτία και τις άδειες διαμονής αλλοδαπών, υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, δικαιούχων καθεστώτος πρόσφυγα, εκδόσεως της Υπηρεσία Ασύλου.

	αποδεικνύουν τη νόμιμη παραμονή στη χώρα αλλοδαπών, υπηκόων τρίτων χωρών, πριν την ολοκλήρωση των συναλλαγών τους στο Τμήμα ή Γραφείο Διοικητικής και Μηχανογραφικής Υποστήριξης της Δ.Ο.Υ.
ΠΟΛ. 1168/06.11.2017	Παροχή διευκρινίσεων στις Δ.Ο.Υ. για Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, Σωματεία, Πολιτιστικούς Συλλόγους κ.λπ. που έχουν παραλείψει να εγγραφούν στο Φορολογικό Μητρώο
ΠΟΛ. 1123/26.07.2017	Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τη χορήγηση στοιχείων του Υποσυστήματος Μητρώου των Δ.Ο.Υ.
ΠΟΛ. 1085/12.06.2017	Έναρξη εργασιών φυσικών προσώπων χωρίς την προσκόμιση βεβαίωσης ελέγχου επωνυμίας και διακριτικού τίτλου από το οικείο Επιμελητήριο
ΔΕΛ Ε 1063400 ΕΞ2017/21.04.2017	Διακοπή εργασιών, ιδιοκτητών κλεμμένων ΦΙΧ οχημάτων
ΠΟΛ. 1019/03.02.2017	Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της ΠΟΛ. 1163/2016 (Β' 3779/23-11-2016) Απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε.
ΠΟΛ. 1011/19.01.2017	Διευκρινίσεις σχετικά με τη χορήγηση ΑΦΜ σε υπηκόους τρίτων χωρών που παραμένουν στη χώρα, υπό καθεστώς αναβολής απομάκρυνσης ή παράταση επιστροφής οικειοθελούς αναχώρησης
ΠΟΛ. 1046/07.04.2016	Παροχή πληροφοριών ως προς τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου (αυτοψία)
ΠΟΛ. 1039/01.04.2016	Παροχή διευκρινίσεων επί ζητημάτων που αφορούν υπηκόους τρίτων χωρών που είναι δικαιούχοι καθεστώτων πρόσφυγα
ΔΕΛ Η 1043135 ΕΞ2016/17.03.2016	Διακοπή της σχέσης των μελών ΔΣ Ανωνύμων Εταιρειών και διαχειριστή προσωπικών Εταιρειών με την ένταξη των εταιρειών αυτών σε καθεστώς εκκαθάρισης
ΔΕΛ Η 1146050 ΕΞ 2015/10.11.2015	Παροχή πληροφοριών σχετικά με τον έλεγχο της νομιμότητας σύστασης των

	νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων
ΠΟΛ. 1225/06.10.2015	Διακοπή εργασιών επιχειρήσεων ιδιοκτησίας Φορηγών Ιδιωτικής Χρήσης
ΠΟΛ. 1207/16.09.2015	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του αρθρ. 26 του ν. 4251/2014 (ΦΕΚ 80 Α) "Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής ένταξης και λοιπές διατάξεις
ΠΟΛ. 1100/05.05.2015	Ημερομηνία μεταβολής Διοικητικού Συμβουλίου Α.Ε
ΠΟΛ. 1045/10.02.2015	Παροχή οδηγιών ως προς τη διακοπή της επιχειρηματικής δραστηριότητας των φυσικών, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων
ΠΟΛ. 1123/30.04.2014	Μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας των στοιχείων του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας καθώς και των προσωπικών στοιχείων των φορολογουμένων, με ηλεκτρονικές διαδικασίες.
ΠΟΛ. 1084/24.03.2014	Παροχή πληροφοριών ως προς την υποβολή στη Φορολογική Διοίκηση της δήλωσης μεταβολής για τη λύση και θέση σε εκκαθάριση κεφαλαιουχικών και προσωπικών εταιρειών
ΠΟΛ.1030/24.01.2014	Έξοδος εταίρου προσωπικής εταιρίας που φέρει παράλληλα και την ιδιότητα διαχειριστή αυτής

ΑΡΘΡΟ 11

Αριθμός Φορολογικού Μητρώου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1221/2021 (B' 4572/02.10.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης Δ210 για την απόδοση ΑΦΜ και τη μεταβολή ατομικών στοιχείων και της δήλωσης Δ211 για την έναρξη, μεταβολή, διακοπή εργασιών επιχείρησης

A. 1140/2021 (B' 2766/29.06.2021)	Αντιμετώπιση θεμάτων φορολογίας κατοχής ακινήτων για νομικά πρόσωπα που έχουν μετασχηματιστεί με τις διατάξεις των ν. 4601/2019 και ν. 2166/1993
A. 1086/2021 (B' 1616/21.04.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της ηλεκτρονικής αίτησης για την Απόδοση Α.Φ.Μ. σε Φυσικά Πρόσωπα μέσω της υπηρεσίας myAADEIive
ΥΑ 11124/2021 (B' 1578/17.04.2021)	Διάθεση διαδικτυακής υπηρεσίας «Απόδοση και απενεργοποίηση ΑΦΜ αιτούντων διεθνή προστασία» στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
ΥΑ 6810/2021 (B' 988/12.03.2021)	Λειτουργία Εθνικού Μητρώου Επικοινωνίας (Ε.Μ.Επ.)
A. 1010/2021 (B' 176/21.01.2021)	Καθορισμός διαδικασίας ενεργοποίησης στο Φορολογικό Μητρώο του Α.Φ.Μ. των φορολογουμένων, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, που έχουν προβεί στη διακοπή των εργασιών τους στη Δ.Ο.Υ. χωρίς να έχουν ολοκληρώσει το στάδιο της εκκαθάρισης, καθώς και της διαδικασίας αναβίωσης σύμφωνα με τις παρ. 2β και 3 του άρθρου 107 του ν. 4635/2019 (Α' 167)
A. 1270/2020 (B' 5508/14.12.2020)	Διαδικασία για την απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου στους αιτούντες διεθνή προστασία
A. 1174/2020 (B' 3095/24.07.2020)	Απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε πολίτες τρίτης χώρας που απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου τεσσαρακοστού δεύτερου του Μέρους Θ της από 01.05.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 90), όπως κυρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 4690/2020 (Α' 104)
ΠΟΛ. 1123/2018 (B' 2864/18.07.2018)	Απόδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, με οίκοθεν ενέργειες για την εφαρμογή των διατάξεων της

	παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 4174/2013 (Α'170)
ΚΥΑ 63577/2018 (Β' 2380/21.06.2018)	Καθορισμός διαδικασιών, Προϋποθέσεων, Τεχνικών Λεπτομερειών και λοιπών θεμάτων σχετικά με τη λειτουργία των υπηρεσιών μιας στάσης για τη σύσταση εταιριών
ΠΟΛ. 1200/2015 (Β' 2001/15.09.2015), όπως ισχύει ¹¹	Καθορισμός διαδικασίας αναστολής του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) για διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών
ΠΟΛ. 1006/2013 (Β' 19/10.01.2014), όπως ισχύει ¹²	Διαδικασία και δικαιολογητικά Απόδοσης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) / Μεταβολής Στοιχείων και Έναρξης / Μεταβολής και Διακοπής Επιχειρηματικής Δραστηριότητας
ΠΟΛ. 1113/2013 (Β' 1252/23.05.2013), όπως ισχύει ¹³	Διαδικασία χορήγησης ΑΦΜ και υποβολής περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ για την καταβολή του φόρου από υποκείμενους στο φόρο που είναι εγκαταστημένοι σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2151/14.07.2021	Παροχή οδηγιών για τη συναλλαγή με υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου και των μελών των οικογενειών τους
Ε. 2132/08.07.2019	Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή της ΠΟΛ. 1006/2013 (Β'19/2014) Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, μετά την τροποποίησή της με τις διατάξεις της Α.1164/2019 (Β'1618) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
Ο ΔΕΛ Ε 1098815 ΕΞ2019/08.07.2019	Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή

¹¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1088/2017 (Β' 2298/06.07.2017).

¹² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1178/2015 (Β' 1940/09.09.2015), ΠΟΛ. 1163/2016 (Β' 3779/23.11.2016), Α. 1164/2019 (Β' 1618/10.05.2019), Α. 1188/2020 (Β' 3409/14.08.2020) και Α. 1002/2021 (Β' 20/08.01.2021).

¹³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1089/2014 (Β' 961/16.04.2014) και ΠΟΛ. 1153/2016 (Β' 3511/01.11.2016).

	των κείμενων διατάξεων αναφορικά με την οίκοθεν απόδοση Α.Φ.Μ.

ΑΡΘΡΟ 12

Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΥΑ 26239/2021 (Β' 3520/02.08.2021)	Διάθεση των διαδικτυακών υπηρεσιών «Χορήγηση Αποδεικτικού Φορολογικής Ενημερότητας» και «Αντληση στοιχείων τακτικών αποδοχών» στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
ΥΑ 23484/2021 (Β' 3088/14.07.2021)	Διάθεση διαδικτυακής υπηρεσίας «Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας» σε Φορείς του Δημοσίου μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
ΥΑ 33501/2020 (Β' 5289/01.12.2020)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών στο πληροφοριακό σύστημα «Ψ.Υ.ΔΗ.ΠΕ.Ε.Κ. - Υποσύστημα Κοινωφελών Περιουσιών» του Υπουργείου Οικονομικών
ΥΑ 32672/2020 (Β' 5162/23.11.2020)	Διάθεση διαδικτυακής υπηρεσίας «Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας» σε φορείς του Δημοσίου μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
ΥΑ 16658/2020 (Β' 2643/30.06.2020)	Διάθεση διαδικτυακής υπηρεσίας στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος για την λήψη αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας

A. 1132/2020 (B' 2364/16.06.2020)	Είσπραξη εσόδων υπέρ ΤΡΙΤΩΝ από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.)
A. 1326/2019 (B' 3340/29.08.2019)	Είσπραξη εσόδων υπέρ ΤΡΙΤΩΝ από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.)
A. 1002/2018 (B' 20/14.01.2019)	Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής της παρ. 9 του άρθρου 12 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ Α'170)
ΠΟΛ. 1201/2018 (B' 4869/31.10.2018)	Εφαρμογή άρθρου 20 ν. 4557/2018 (ΦΕΚ 139 Α/30-7-2018)
ΔΟΛΚΕΠ/ΦΙ5/6/οικ (B' 486/27.02.2014)	Καθορισμός της διοικητικής διαδικασίας ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης για έκδοση φορολογικής ενημερότητας μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ)
ΠΟΛ. 1278/2013 (B' 3398/31.12.2013)	Εξόφληση φόρου με μεταβίβαση σε τρίτο ακινήτου και εκχώρηση του τιμήματος στο Ελληνικό Δημόσιο
ΠΟΛ. 1275/2013 (B' 3398/31.12.2013), <i>όπως ισχύει</i> ¹⁴	Βεβαίωση οφειλής άρθρου 12 του ν. 4174/2013 (Α'170)
ΠΟΛ. 1274/2013 (B' 3398/31.12.2013), <i>όπως ισχύει</i> ¹⁵	Αποδεικτικό Ενημερότητας άρθρου 12 ν. 4174/2013 (Α'170)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2205/03.11.2021	Επικαιροποίηση του κανονιστικού πλαισίου που ρυθμίζει την έκδοση αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής κατ' άρθρο 12 του Κ.Φ.Δ. – Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών
E. 2192/18.10.2021	Παροχή οδηγιών και διευκρινίσεων σχετικά με τις μεταβολές που επήλθαν στη διαδικασία πτώχευσης με τον ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες

¹⁴ Η ως άνω απόφαση έχει τροποποιηθεί με τις ΠΟΛ. 1065/2014 (B' 642/14.03.2014), ΠΟΛ. 1222/2017 (B' 1/04.01.2018), και Α. 1265/2020 (B' 5346/04.12.2020).

¹⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1065/2014 (B' 642/14.03.2014), ΠΟΛ. 1265/2015 (B' 2862/28.12.2015), ΠΟΛ. 1038/2016 (B' 874/01.04.2016), ΠΟΛ. 1222/2017 (B' 1/01.01.2018), Α. 1464 (B' 4820/24.12.2019), Α. 1265/2020 (B' 5346/04.12.2020) και Α. 1033/2021 (B' 703/23.02.2021).

	διατάξεις» (Α' 207) για την είσπραξη οφειλών πτωχών οφειλετών του Δημοσίου
E. 2169/19.08.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 132, 182, 183 και 203 του ν. 4820/2021
E. 2143/08.07.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 47, 50, 56 και 65 του ν. 4811/2021 (ΦΕΚ Α' 108/26.06.2021)
E. 2128/24.06.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 152, 153, 154, 155 και 157 του ν. 4808/2021 (Α' 101/19-6-2021)
E. 2117/28.05.2021	Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (Α' 207/27-10-2020) που ρυθμίζουν την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης
E. 2203/23.12.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 18, 20, 27, 41, 64, 67, 68 και 80 του ν. 4756/2020 (ΦΕΚ Α' 235/26-11-2020)
E. 2078/05.06.2020	Έκδοση αποδεικτικού ενημερότητας ή βεβαίωσης οφειλής από πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί παράταση καταβολής ή αναστολή είσπραξης, στο πλαίσιο των μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από τον κορωνοϊό –COVID 19
E. 2062/29.04.2020	Κοινοποίηση του ν. 4673/2020 («Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις», Α' 52/11-3-2020) και παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εφαρμογή του
E. 2042/13.03.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 34 του ν. 4599/2019, ΦΕΚ Α' 40/4-3-2019 (τροποποίηση διατάξεων του τέταρτου κεφαλαίου του ν. 4307/2014 που ρυθμίζουν τη διαδικασία ειδικής διαχείρισης)
E. 2007/10.01.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 12, 33, 44, 45, 72 και 78 του ν. 4587/2018 (ΦΕΚ Α' 218/24-12-2018)

	«Επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και άλλες διατάξεις»
Ο Δ.ΕΙΣΠΡ. Α 1000934 ΕΞ 2019	Διευκρινίσεις αναφορικά με την απόδοση παρακρατούμενων ποσών από αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής του άρθρου 12 του ν.4174/2013 (Α'170)
ΠΟΛ. 1169/22.08.2018	Παροχή οδηγιών σχετικά με την άρση δέσμευσης του αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας (Α.Φ.Ε.) για δεσμεύσεις που έχουν επιβληθεί λόγω διενέργειας φορολογικού ελέγχου δυνάμει των διατάξεων της παρ. 7 του άρθρου 26 του ν. 1882/1990 και της παρ. 8 του άρθρου 12 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1112/07.06.2018	Χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας σε οφειλέτες του Δημοσίου για είσπραξη χρημάτων στο πλαίσιο της διαδικασίας του ν. 3869/2010, όπως ισχύει
ΠΟΛ. 1075/18.04.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων της υπ' αριθ. 130060/27-11-2017 (ΦΕΚ Β', 4158/29-11-2017) Κ.Υ.Α.περί απλοποιημένης διαδικασίας ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων που δεν ξεπερνούν συνολικά το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ στο πλαίσιο υπαγωγής τους στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων του ν. 4469/2017
ΠΟΛ. 1055/23.03.2018	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της Απόφασης Υπουργού Οικονομικών ΠΟΛ. 1223/29-12-2017 (Β' 4643) σχετικά με τη ρύθμιση οφειλών προς το Δημόσιο έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ – Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 60 του ν.4520/2018 (Α' 30), με το οποίο αντικαταστάθηκε η παράγραφος 21 του άρθρου 15 του ν. 4469/2017 (Α' 62)
ΠΟΛ. 1049/08.03.2018	Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του έκτου κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα «Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης», όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 6 του

	Μέρους Πρώτου του ν. 4446/2016 (Α' 240/22-12-2016) και το άρθρο 14 του ν. 4491/2017 (Α' 152/13-10-2017)
ΠΟΛ. 1124/31.07.2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του ν. 4469/2017 (ΦΕΚΑ'62/3-5-2017) «Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων και άλλες διατάξεις», του άρθρου 46 του ν. 4472/2017 (ΦΕΚ Α' 74/19-5-2017) και της κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 14 του άρθρου 15 του ν. 4469/2017 εκδοθείσας Απόφασης Υπουργού Οικονομικών ΠΟΛ. 1105/2017 (ΦΕΚΒ'2426/14-7-2017) και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή αυτής
ΠΟΛ. 1141/16.09.2016	Διευκρινίσεις για τη διαδικασία χορήγησης αποδεικτικού ενημερότητας βεβαίωσης οφειλής
ΠΟΛ. 1118/29.07.2016	Πιστοποιητικά που χορηγούνται για πώληση ακινήτων με παρακράτηση φόρου ή λοιπών οφειλών του φορολογούμενου
ΠΟΛ. 1036/18.03.2016	Παροχή οδηγιών σχετικά με το χειρισμό υποθέσεων υπαγωγής οφειλετών στις διατάξεις του ν. 3869/2010 «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει
ΠΟΛ. 1043/07.03.2013	Περί αποδεικτικού ενημερότητας σε περίπτωση αναμεταβίβασης ακινήτου σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης
ΠΟΛ. 1124/29.04.2014	Επικαιροποιημένες Αποφάσεις περί αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής άρθρο 12 του ΚΦΔ
ΔΠΕΙΣ Α 1082258 ΕΞ 2012/25.05.2012	Κοινοποίηση διατάξεων της παρ. 4 άρθρου πρώτου της πράξης νομοθετικού περιεχομένου της 30 ^{ης} Απριλίου 2012 «Ρυθμίσεις θεμάτων εφαρμογής των νόμων 3864/2010, 4021/2011, 4046/2012 και 4071/2012» ΦΕΚ 103/Α σχετικά με επιχορηγήσεις των δικαιούχων για την εκτέλεση δρομολογίων άγονων γραμμών

ΔΠΕΙΣ Α 1075209 ΕΞ 2012/11.05.2012	Κοινοποίηση διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 242 του ν. 4072/2012 ΦΕΚ 86 Α / 11.04.2012 για πληρωμές ενισχύσεων στο πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
ΠΟΛ. 1050/30.04.2010	Οδηγίες για την είσπραξη χρεών πτωχών οφειλετών

ΑΡΘΡΟ 13

Βιβλία και στοιχεία

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1074/2018 (Β' 1547/07.05.2018)	Απαλλαγή από την τήρηση λογιστικών αρχείων (βιβλίων) και έκδοση λογιστικών στοιχείων, ιατρών που παρέχουν υπηρεσίες στην ολόημερη λειτουργία των νοσηλευτικών ιδρυμάτων που ανήκουν στο Ε.Σ.Υ., πέραν του τακτικού ωραρίου λειτουργίας αυτών, βάσει των διατάξεων του ν. 2889/2001, όπως ισχύει
ΠΟΛ. 1057/2016 (Β' 1519/30.05.2016)	Απαλλαγή από την τήρηση βιβλίων και έκδοση στοιχείων, φυσικών προσώπων, που παρέχουν υπηρεσίες, προς το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, βάσει συμβάσεων μίσθωσης έργου
ΠΟΛ. 1007/2015 (Β' 73/16.01.2015))	Απαλλαγή από την υποχρέωση τήρησης λογιστικών αρχείων (βιβλίων) των αγροτών και λοιπών περιπτώσεων
ΠΟΛ. 1002/2014 (Β' 3/05.01.2015))	Κατηγορίες οντοτήτων που απαλλάσσονται από τη χρησιμοποίηση φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών. Αναγραφή πρόσθετων στοιχείων στα εκδιδόμενα στοιχεία λιανικής πώλησης ορισμένων κατηγοριών υπηρεσιών ή αγαθών. Δήλωση διακοπής λειτουργίας φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού λόγω τεχνικού προβλήματος

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2141/16.07.2019	Διευκρινίσεις για ζητήματα που άπτονται των βραχυχρόνιων μισθώσεων στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού
ΠΟΛ. 1138/30.06.2015	Πρόσθετες διευκρινήσεις σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση του εισοδήματος αλλοδαπών εταιρειών ιδιοκτησίας ακινήτου στην Ελλάδα, μετά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του νέου ΚΦΕ (ν.4172/2013)
ΔΕΛ Ζ ΚΦΑΣ 1137542 ΕΞ 21.10 2015	Χρόνος διαφύλαξης βιβλίων και στοιχείων
ΠΟΛ. 1003/31.12.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4308/2014 (ΦΕΚ Α'251) περί των «Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις
ΠΟΛ. 1023/20.01.2014	Εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ν.4093/2012, υποπαράγραφος Ε1) από 1.1.2014, μετά τις τροποποιήσεις που επήλθαν με το άρθρο 51 του ν.4223/2013 (ΦΕΚ Α'287)

ΑΡΘΡΟ 14

Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1022/2014 (Β' 179/31.01.2014), όπως ισχύει ¹⁶	Υποβολή καταστάσεων φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση πληροφοριών

¹⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1072/2014 (Β' 691/19.03.2014), ΠΟΛ. 1149/2014 (Β' 1299/22.05.2014), ΠΟΛ. 1176/2014 (Β' 1909/15.07.2014), ΠΟΛ. 1201/2014 (Β' 2533/23.09.2014), ΠΟΛ. 1207/2014 (Β' 2604/30.09.2014), ΠΟΛ. 1017/2015 (Β' 222/17.02.2015), ΠΟΛ. 1053/2015 (Β' 376/18.03.2015), ΠΟΛ. 1092/2015 (Β' 780/04.05.2015), ΠΟΛ. 1206/2015 (Β' 2215/15.10.2015), ΠΟΛ. 1240/2015 (Β' 2358/03.11.2015), ΠΟΛ. 1254/2015 (Β' 2640/08.12.2015), ΠΟΛ. 1267/2015 (Β' 2802/22.12.2015), ΠΟΛ. 1278/2015 (Β' 2905/31.12.2015), ΠΟΛ. 1011/2016 (Β' 292/12.02.2016), ΠΟΛ. 1145/2016 (Β' 3208/05.10.2016), ΠΟΛ. 1051/2016 (Β' 1260/28.04.2016), ΠΟΛ. 1150/2016 (Β' 3281/12.10.2016), ΠΟΛ. 1026/2017 (Β' 943/21.03.2017), ΠΟΛ. 1051/2017 (Β' 1148/03.04.2017), ΠΟΛ. 1033/2018 (Β' 685/27.02.2018), ΠΟΛ. 1065/2018 (Β' 1324/18.04.2018), ΠΟΛ. 1217/2018 (Β' 5795/21.12.2018), Α. 1116/2019 (Β' 1292/16.04.2019), Α. 1195/2019 (Β' 1860/24.05.2019), Α. 1051/2020 (Β' 947/21.03.2020), Α. 1159/2020 (Β' 2725/03.07.2020), Α.1072/2021 (Β' 1253/31.03.2021), Α. 1137/2021 (Β' 2664/22.06.2021) και Α. 1177/2021 (Β' 3772/13.08.2021).

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΔΕΛ Α 1127318 ΕΞ 2020/27.10.2020	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με τον έλεγχο εκπρόθεσμων καταστάσεων πελατών-προμηθευτών, ημερολογιακού έτους 2014 και επόμενων
ΠΟΛ. 1078/17.03.2014	Οδηγίες για υποβολή καταστάσεων φορολογικών στοιχείων, για διασταύρωση πληροφοριών, από 01.01.2014
ΠΟΛ. 1171/04.07.2013	Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων

ΑΡΘΡΟ 15

Πληροφορίες από τρίτους

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1204/2021 (B' 3957/27.08.2021)	Παράταση των προθεσμιών της παρ. 2 του άρθρου 9, της παρ. 8 του άρθρου 11 και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 της υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1162/2018 απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ «Υποβολή Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου» (B' 3579)
A. 1168/2021 (B' 3200/21.07.2021)	Παράταση των προθεσμιών της παρ. 2 του άρθρου 9, της παρ. 8 του άρθρου 11 και των παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 της υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1162/2018 απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων «Υποβολή Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου» (B' 3579)
A. 1043/2021 (B' 803/01.03.2021)	Παράταση της προθεσμίας υποβολής της «Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης», της «Δήλωσης Covid» και

	της προθεσμίας αποδοχής των δηλώσεων αυτών από τους μισθωτές, όπως ορίζεται στο εδάφ. δεύτερο της παρ. 1 και στην παρ. 4 του άρθρου 11, αντίστοιχα της υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1162/2018 απόφασης του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. (Β' 3579)
A. 1035/2021 (Β' 797/01.03.2021), <i>όπως ισχύει</i> ¹⁷	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2020
A. 1019/2021 (Β' 360/01.02.2021)	Παράταση της προθεσμίας υποβολής της «Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας» και της δήλωσης λύσης της μίσθωσης που ορίζονται στο άρθρο 9 της υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1162/2018 (Β' 3579) απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
A. 1301/2020 (Β' 5865/31.12.2020)	Παράταση της προθεσμίας υποβολής, των δηλώσεων πληροφοριακών στοιχείων, που ορίζεται στην παρ. 8 του άρθρου 11 της υπό στοιχεία ΠΟΛ.1162/2018 (Β' 3579) απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.
A. 1264/2020 (Β' 5345/04.12.2020)	Παράταση της προθεσμίας υποβολής της «Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας» και της δήλωσης λύσης της μίσθωσης του άρθρου 9, καθώς και της προθεσμίας της παρ. 8 του άρθρου 11 της υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1162/2018 (Β' 3579) απόφασης του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
A. 1204/2020 (Β' 3972/17.09.2020)	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του φόρου και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 που παρακρατούνται στο

¹⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1052/2021 (Β' 962/11.03.2021).

	εισόδημα από αμοιβές πληρωμάτων εμπορικού ναυτικού
A. 1025/2020 (B' 406/11.02.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2019
A. 1176/2019 (B' 1509/06.05.2019)	Αναστολή εφαρμογής μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2019 των διατάξεων της Α. 1099/18.3.2019 (ΦΕΚ 949/B'/20.3.2019) απόφασης Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. για τις αμοιβές των πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων
A. 1101/2019 (B' 948/20.03.2019), <i>όπως ισχύει¹⁸</i>	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις, της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 64 και των περιπτώσεων α' και γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 69 του ν. 4172/2013
A. 1100/2019 (B' 951/20.03.2019)	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 4172/2013
A. 1099/2019 (B' 949/20.03.2019), <i>όπως ισχύει¹⁹</i>	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του φόρου και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 που παρακρατούνται στο εισόδημα από μισθωτή εργασία και

¹⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1185/2019 (B' 1591/09.05.2019) και Α. 1289/2019 (B' 3275/27.08.2019).

¹⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1185/2019 (B' 1591/09.05.2019), Α. 1038/2020 (B' 888/17.03.2020), Α. 1049/2020 (B' 996/24.03.2020), Α. 1261/2020 (B' 5443/09.12.2020), Α. 1261/2020 (B' 5433/09.12.2020) και Α. 1026/2021 (B' 533/10.02.2021).

	συντάξεις
A. 1009/2019 (B' 21/14.01.2019), <i>όπως ισχύει</i> ²⁰	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2018
ΠΟΛ. 1162/2018 (B' 3579/22.08.2018), <i>όπως ισχύει</i> ²¹	Υποβολή Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου
ΠΟΛ. 1045/2018 (B' 881/13.03.2018)	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2017
ΠΟΛ. 1025/2017 (B' 618/28.02.2017)	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2016
ΠΟΛ. 1274/2015 (B' 2919/03.12.2015), <i>όπως ισχύει</i> ²²	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και της βεβαίωσης εισοδημάτων από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα καθώς και υποβολή αυτών με

²⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1187/2019 (B' 1642/13.05.2019).

²¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1052/2020 (B' 1072/27.03.2020), Α. 1139/2020 (B' 2269/13.06.2020), Α. 1154/2020 (B' 2482/22.06.2020), Α. 1171/2020 (B' 3048/22.07.2020), Α. 1192/2020 (B' 3636/01.09.2020), Α. 1253/2020 (B' 5180/23.11.2020), Α. 1243/2020 (B' 4914/09.11.2020) και Α. 1253/20.11.2020 (B' 5180/23.11.2020), Α. 1050/2021 (B' 956/11.03.2021), Α. 1158/2021 (B' 2974/06.07.2021), Α. 1170/2021 (B' 3548/03.08.2021) και Α. 1255/2021 (B' 6053/20.12.2021).

²² Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1016/2016 (B' 305/15.02.2016).

	τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2015
ΠΟΛ. 1051/2015 (Β' 373/18.03.2015), όπως ισχύει ²³	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων και της βεβαίωσης των αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου για το φορολογικό έτος 2014
ΠΟΛ. 1013/2014 (Β' 32/14.01.2014), όπως ισχύει ²⁴	Υποβολή δήλωσης πληροφοριακών στοιχείων μισθώσεων ακίνητης περιουσίας με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου
ΠΟΛ. 1033/2014 (Β' 276/10.02.2014), όπως ισχύει ²⁵	Υποχρεώσεις πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, ιδρυμάτων πληρωμών, Ελληνικών Ταχυδρομείων, Εταιριών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, επιχειρήσεων ιδιωτικής ασφάλισης, ιδιωτικών θεραπευτηρίων, ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, εταιριών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, εταιριών παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ Α'170/26.07.2013)
ΠΟΛ. 1039/2014 (Β' 271/07.02.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της βεβαίωσης αποδοχών ή συντάξεων, της βεβαίωσης των αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα και της βεβαίωσης των εισοδημάτων από εμπορικές επιχειρήσεις και υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2113/26.06.2019	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 43 του ν. 4111/2013, όπως αυτές ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 53 του ν. 4607/2019

²³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1091/2015 (Β' 777/04.05.2015).

²⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1028/2015 (Β' 294/27.02.2015).

²⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1054/2015 (Β' 495/01.04.2015), ΠΟΛ. 1260/2015 (Β' 2637/07.12.2015), Α. 1177/2019 (Β' 1509/06.05.2019) και Α. 1065/2020 (Β' 1175/06.04.2020).

ΠΟΛ. 1083/12.06.2017	Διευκρινήσεις σχετικά με την υποβολή προστίμων στις Δηλώσεις Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας αγροτικών εκτάσεων με μηνιαίο μίσθωμα έως ογδόντα (80) ευρώ
ΠΟΛ. 1230/14.10.2015	Διευκρινήσεις για διάφορα θέματα που ανακύπτουν κατά την υποβολή των πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακίνητης περιουσίας
ΠΟΛ. 1030/23.01.2015	Δηλώσεις πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακίνητης περιουσίας
ΠΟΛ. 1122/15.06.2015	Διευκρινήσεις ως προς την εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 της ΠΟΛ.1033/2014 Απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με την ΠΟΛ.1054/2015 Απόφαση της Γενικής Γραμματέως Δημοσίων Εσόδων
Δ12Β 1140186 ΕΞ 15.10.2014	Παροχή πληροφοριών από εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών με βάση την ΠΟΛ.1033/28.01.2014 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων

Άρθρο 15Α

Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1171/2021 (B' 3596/06.08.2021)	Διασύνδεση των Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) με το Πληροφοριακό Σύστημα Φ.Η.Μ. της Α.Α.Δ.Ε. για την ηλεκτρονική διαβίβαση των δεδομένων των στοιχείων λιανικής πώλησης, που εκδίδονται μέσω αυτών, στην ψηφιακή πλατφόρμα myDATA
ΚΥΑ 63446/2021 (B' 2338/02.06.2021)	Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων

Α 1060/2021 (Β' 1217/29.03.2021), <i>όπως ισχύει</i> ²⁶	Διαβίβαση στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), δεδομένων των παραστατικών πωλήσεων ενεργειακών προϊόντων της παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 2960/2001 (Α' 265), όπως ισχύει, είτε με τη χρήση Φ.Η.Μ., που είναι εγκατεστημένοι σε εγκαταστάσεις οντοτήτων - κατόχων αδειών των άρθρων 5, 6, 7 και 9 του ν. 3054/2002 (Α' 230), είτε με τη χρήση Υπηρεσιών Παρόχου για την Ηλεκτρονική Τιμολόγηση
Α. 1138/2020 (Β' 2470/22.06.2020), <i>όπως ισχύει</i> ²⁷	Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου και της διαδικασίας ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15Α του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)
Δ.ΟΡΓ.Β 1042957 ΕΞ 2020 (ΥΟΔΔ 284/14.04.2020)	Ορισμός μελών της διαρκούς πενταμελούς Επιτροπής Ελέγχου Καταλληλότητας για την πιστοποίηση του λογισμικού για την Ηλεκτρονική Έκδοση Στοιχείων
Α. 1035/2020 (Β' 551/20.02.2020)	Υποχρεώσεις Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων και διαδικασίες ελέγχου παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής έκδοσης στοιχείων

Επί του άρθρου 15^Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι – οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 16

Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1201/2017 (Β' 4441/15.12.2017)	Διαδικασία μεταβολής της φορολογικής κατοικίας κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4172/2013 και του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1026/2014 (Β' 170/30.01.2014)	Καθορισμός δικαιολογητικών εγγράφων

²⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1155/2021 (Β' 3132/19.07.2021) και Α. 1224/2021 (Β' 4616/06.10.2021).

²⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1227/2020 (Β' 4561/15.10.2020 και Β' 4822/2.11.2020 – διόρθωση σφάλματος), Α. 1300/2020 (Β' 5862/31.12.2020), Α. 1054/2021 (Β' 1245/18.03.2021) και Α. 1156/2021 (Β' 3131/19.07.2021).

	για την πίστωση φόρου αλλοδαπής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 9 του ν. 4172/2013 και την παράγραφο 2 του άρθρου 16 του ν. 4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Δ. ΟΡΓ. Δ 1087498 ΕΞ 2021/08.10.2021	Περί των υπηρεσιών, των φορέων και των προσώπων που διενεργούν μεταφράσεις αλλοδαπών δημοσίων εγγράφων, τα οποία οι ενδιαφερόμενοι προσκομίζουν στις υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), για τη διεκπεραίωση υποθέσεών τους
ΠΟΛ. 1166/23.07.2015	Αρμόδια Φορολογική Αρχή στην ημεδαπή για τεκμηρίωση πλήρωσης των προϋποθέσεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων των Οδηγιών 2011/96/ΕΕ (Μητρικών Θυγατρικών) και 2003/49/ΕΚ (Τόκων Δικαιωμάτων Συνδεδεμένων Εταιρειών)
ΠΟΛ. 1060/19.3.2015	Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 9, 68 και 71 του ν. 4172/2013

ΑΡΘΡΟ 17

Διαφύλαξη πληροφοριών. Απόρρητο

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΥΑ 96550/2021 (Β' 3571/04.08.2021)	Καθορισμός της αρμόδιας υπηρεσίας και της διαδικασίας διαπίστωσης του ευάλωτου οφειλέτη και έκδοσης της σχετικής βεβαίωσης του άρθρου 217 στοιχ. β του ν. 4738/2020 (Α' 207)
ΥΑ 15665/2021 (Β' 2283/01.06.2021)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών στο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα ΕΣΠΑ της Ειδικής Υπηρεσίας ΟΠΣ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων
ΥΑ 10517/2021 (Β' 1850/07.05.2021)	Διάθεση διαδικτυακής υπηρεσίας για λήψη στοιχείων Φορολογικού Μητρώου

	από τους ΕΛΚΕ των Α.Ε.Ι.
YA 12699/2021 (B' 1769/29.04.2021)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών «Πληροφορίες Φορολογικού Μητρώου» και «Επιβεβαίωση στοιχείων Φυσικού Προσώπου» σε φορείς του Δημοσίου, μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
YA 50772/2021 (B' 1742/28.04.2021)	Καθορισμός της διαδικασίας χορήγησης της βεβαίωσης οικονομικά πληγέντος από τις δυσμενείς συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού COVID 19, σύμφωνα με το άρθρο 86 του ν. 4790/2021 (Α' 48)
YA 43178/2021 (B' 1459/12.04.2021)	Λειτουργικές προδιαγραφές της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας Επιδότησης Επιχειρηματικών Δανείων Πληγέντων Κορωνοϊού στο πλαίσιο των άρθρων 65-77 του ν. 4790/2021 (Α' 48)
YA 9747/2021 (B' 1357/07.04.2021)	Ηλεκτρονική διεκπεραίωση μέτρων δέουσας επιμέλειας μέσω της εφαρμογής eGov-KYC
YA 33652/2020 (B' 5348/05.12.2020)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών «Πληροφορίες Φορολογικού Μητρώου» και «Επιβεβαίωση στοιχείων Φυσικού Προσώπου» σε Φορείς του Δημοσίου μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
YA 33501/2020 (B' 5289/01.12.2020)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών στο πληροφοριακό σύστημα «Ψ.Υ.ΔΗ.ΠΕ.Ε.Κ. - Υποσύστημα Κοινωφελών Περιουσιών» του Υπουργείου Οικονομικών
YA 20421/2020 (B' 3056/23.07.2020)	Διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών στο Κεντρικό Σύστημα Διακίνησης Εγγράφων, Δρομολόγησης και Διαλειτουργικότητας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας της

	Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.
ΠΟΛ. 1154/2018 (Β' 3253/08.08.2018)	Εφαρμογή του πλαισίου και της πολιτικής ασφάλειας του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΑΔΕ για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου ανάλογα με την περίπτωση από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 17 ΚΦΔ, διαδικασίες χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και της καταχώρισης και παρακολούθησης της χορήγησης αυτής, καθώς και ρύθμιση λοιπών διαδικαστικών ή τεχνικών θεμάτων
ΠΟΛ. 1040/2018 (Β' 884/14.03.2018)	Καθορισμός των πηγών και του είδους των στοιχείων που συλλέγονται, της κατηγορίας των στοιχείων που δημοσιεύονται, καθώς και του χρόνου τήρησης των στοιχείων στο Μητρώο Αξιών Μεταβιβάσεων Ακινήτων
ΠΟΛ. 1098/2014 (Β' 883/09.04.2014)	Παροχή οικονομικών στοιχείων σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΑΤΥΥΠΔ 0002470/24.12.2019	Διαδικασία Διαχείρισης Αιτημάτων των Υποκειμένων των Δεδομένων περί Άσκησης των Δικαιωμάτων τους που Απορρέουν από το Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ)
Ε. 2162/03.09.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 60 και 108 του ν. 4623/2019 (ΦΕΚ Α' 134)

ΑΡΘΡΟ 17Α

Επί του άρθρου 17 Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΠΟΛ. 1040/2018 (Β' 884/14.03.2018)	Καθορισμός των πηγών και του είδους των στοιχείων που συλλέγονται, της κατηγορίας των στοιχείων που δημοσιεύονται, καθώς και του χρόνου

	τήρησης των στοιχείων στο Μητρώο Αξιών Μεταβιβάσεων Ακινήτων

ΑΡΘΡΟ 18²⁸

Υποβολή φορολογικής δήλωσης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1249/2021 (B' 5779/10.12.2021)	Ηλεκτρονική υποβολή δήλωσης φόρου δωρεών, γονικών παροχών «Δήλωση Δωρεάς/Γονικής Παροχής
A. 1031/2021 (B' 839/03.03.2021)	Ηλεκτρονική δήλωση φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων «Δήλωση Φ.Μ.Α.»
A. 1149/2021 (B' 2825/30.06.2021)	Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της Α. 1031/2021 σχετικά με την ηλεκτρονική δήλωση φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων Δήλωση Φ.Μ.Α.
A. 1245/2020 (B' 4837/04.11.2020)	Εμπρόθεσμη υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και δηλώσεων απόδοσης παρακρατούμενων φόρων εισοδήματος
A. 1206/2020 (B' 4173/28.09.2020)	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του ν. 3091/2002 (Α' 330) για τον ειδικό φόρο επί των ακινήτων – απαιτούμενα δικαιολογητικά και διαδικασία χορήγησης των απαλλαγών
A. 1137/2020 (B' 2423/18.06.2020)	Καθορισμός της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίησης των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου
A. 1082/2020 (B' 1303/11.04.2020), <i>όπως ισχύει²⁹</i>	Εγγραφή νέων χρηστών και επανεγγραφή χρηστών στις ηλεκτρονικές

²⁸ Οι αποφάσεις που αφορούν στον τύπο και περιεχόμενο και έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 18 ΚΦΔ παρατίθενται κατωτέρω στα άρθρα του 8^{ου} Κεφαλαίου του ΚΦΔ περί προσδιορισμού του φόρου ανάλογα με το είδος του φόρου.

²⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α 1094/2020 (B' 1641/30.04.2020) και Α. 1077/2021 (B' 1433/09.04.2021).

	υπηρεσίες TAXISnet
A. 1302/2019 (B' 3057/29.07.2019)	Εμπρόθεσμη υποβολή των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2018 φυσικών προσώπων του άρθρου 3 και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
A. 1278/2019 (B' 3007/23.07.2019, 3129/06.08.2019)	Χορήγηση εκπτώσεων, μειώσεων και αναστολής πληρωμής στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) - Τροποποίηση, συμπλήρωση και κωδικοποίηση της ΠΟΛ. 1212/2015 απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε. (B' 2120). Χορήγηση εκπτώσεων, μειώσεων και αναστολής πληρωμής στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (Ε.Ν.Φ.Ι.Α.).
A. 1272/2019 (B' 2936/12.07.2019)	Διαδικασία διορθώσεων και χορήγηση απαλλαγών από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων, καθορισμός του αρμόδιου οργάνου - Τροποποίηση και κωδικοποίηση της ΠΟΛ. 1163/2015 απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε. (B' 1711)
ΠΟΛ. 1056/2017 (B' 1325/19.04.2017), <i>όπως ισχύει</i> ³⁰	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του ν. 3091/2002 (330 Α') για τον ειδικό φόρο επί των ακινήτων απαιτούμενα δικαιολογητικά και διαδικασία χορήγησης των απαλλαγών
ΠΟΛ. 1006/2017 (B' 43/17.01.2017)	Καθορισμός του τρόπου, της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων και ρύθμιση λοιπών θεμάτων εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Μέρους Πέμπτου «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240).
ΠΟΛ. 1200/2014 (B' 2444/15.09.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ακινήτων (Ε9) φυσικών και νομικών προσώπων
ΠΟΛ. 1052/2014 (B' 389/19.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ³¹	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9) φυσικών και νομικών προσώπων έτους 2014, τρόπος αναγραφής των ακινήτων,

³⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1081/2018 (B' 1768/10.5.2018) και ΠΟΛ. 1193/2019 (B' 1910/28.5.2019).

³¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1224/2014 (B' 2074/30.07.2014).

	δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται και διαδικασία υποβολής της
ΠΟΛ. 1031/2014 (Β' 261/07.02.2014)	Χρόνος και τρόπος απόδοσης του προκαταβλητέου φόρου που υπολογίζεται επί των δικηγορικών αμοιβών καθώς και της παρακράτησης φόρου επί των μερισμάτων που καταβάλλονται από τους οικείους δικηγορικούς συλλόγους, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων α' και γ' της παραγράφου 5 και της παραγράφου 6 του άρθρου 69 του ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α'167)
ΠΟΛ. 1147/2014 (Β' 1357/16.05.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ειδικού φόρου επί των ακινήτων έτους 2014 και διαδικασία υποβολής αυτής

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ - ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2233/23.12.2021	Διαχείριση των εκκρεμών δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου από τις Δ.Ο.Υ.
E. 2125/15.06.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 110,112,113,114,118,119, 120, 121 και 122 του ν.4799/2021 (ΦΕΚ Α' 78/18.05.2021)
E. 2079/16.04.2021	Διοικητική Κωδικοποίηση των διατάξεων του Ειδικού Φόρου επί των Ακινήτων (Ε.Φ.Α.)
E. 2170/27.10.2020	Απαλλαγή ακινήτων μικρών ακριτικών νησιών από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων κατά τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4726/2020 (Α' 181)
E. 2107/07.07.2020	Διαδικασία υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίησης των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου. Εφαρμογή της απόφασης Α. 1137/2020 (ΦΕΚ 2423 Β')
ΠΟΛ. 1119/22.06.2018	Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ.1 του ν. 4512/2018 (Α'5) και του άρθρου 49 παρ.4, 5 και 6 του ν. 4509/2017 (Α'201) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18,19 και

	72 παρ.18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας. Κ.Φ.Δ. Α'170
ΠΟΛ. 1073/17.04.2018	Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ.1 του ν. 4512/2018 (Α'5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18,19 και 72 παρ.18 του ν.4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας – Κ.Φ.Δ., Α'170).
ΠΟΛ. 1115/24.07.2017	Παροχή πρόσθετων οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΠΟΛ. 1009/19.01.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΔΕΛ Β 1167760/18.12.2014	Παροχή οδηγιών για την άμεση κοινοποίηση των εντολών ελέγχου και την παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 18 και 19 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, όπως ισχύει) σχετικά με την υποβολή εκπρόθεσμων αρχικών ή τροποποιητικών δηλώσεων
ΠΟΛ. 1237/11.11.2014	Οδηγίες για τη συμπλήρωση της δήλωσης στοιχείων ακινήτων (έντυπο Ε9) από την 1η Ιανουαρίου 2014
ΔΕΣ Γ 1063076/15.04.2014	Ενημέρωση των φορολογουμένων για την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων

ΑΡΘΡΟ 19

Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1257/2015 (Β' 2588/01.12.2015)	Χρόνος υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, φορολογικού έτους 2014, των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1104/2015 (Β' 844/14.05.2015)	Διαγραφή αχρεώστητης οφειλής ΦΠΑ βάσει δήλωσης και περαιτέρω επιστροφή
ΠΟΛ. 1011/2015 (Β' 56/15.01.2015)	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης και ορισμός διαδικασίας για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ)
ΠΟΛ. 1173/2014 (Β' 2005/23.07.2014)	Υποβολή εκπρόθεσμων συμπληρωματικών τροποποιητικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2014 με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου
ΠΟΛ. 1047/2014 (Β' 368/17.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ³²	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων 5φóρου ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) φυσικών προσώπων και ορισμός διαδικασίας

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2228/10.12.2021	Χρόνος υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων σε περίπτωση διόρθωσης λάθους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4308/2014 (Α' 251) ή του ΔΛΠ 8, κατά περίπτωση
Ε.2226/3.12.2021	Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών για τη φορολογική μεταχείριση της αποζημίωσης εξόδων παράστασης που χορηγείται σε δικαστικούς λειτουργούς και μέλη του κυρίου προσωπικού του ΝΣΚ παρελθόντων ετών

³² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1239/2014 (Β' 3087/17.11.2014).

E. 2032/19.03.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 81 του ν. 4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201) για την απαλλαγή από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. ακινήτων που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τις ανάγκες της δημόσιας υγείας
ΠΟΛ. 1125/29.06.2018	Συμπληρωματικές διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή της ΠΟΛ.1097/2018 εγκυκλίου σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση ειδικού επιδόματος οργάνου που χορηγείται στους μουσικούς των Κρατικών Ορχηστρών Αθηνών και Θεσσαλονίκης και της Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής
ΠΟΛ. 1119/22.06.2018	Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ.1 του ν. 4512/2018 (Α'5) και του άρθρου 49 παρ.4, 5 και 6 του ν. 4509/2017 (Α'201) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18,19 και 72 παρ.18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας. Κ.Φ.Δ. Α'170)
ΠΟΛ. 1083/10.05.2018	Τροποποιητικές δηλώσεις που υποβάλλονται λόγω επιστροφής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών από μισθωτή εργασία και συντάξεις
ΠΟΛ. 1035/28.02.2018	Παροχή διευκρινήσεων για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ.2 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα
ΠΟΛ. 1172/14.11.2017, όπως ισχύει ³³	Διευκρινήσεις σχετικά με την προθεσμία υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων του άρθρου 19 του ν. 4174/2013 (ΚΦΔ) και την έναρξη της προθεσμίας για την παραγραφή της αξίωσης επιστροφής φόρου σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης
ΠΟΛ. 1115/24.07.2017	Παροχή πρόσθετων οδηγιών για την ομοίμορφη εφαρμογή των διατάξεων

³³ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1207/20.12.2017.

	του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΔΕΑΦ Γ 1096667 ΕΞ 23.06.2017	Παροχή διευκρινήσεων για τη διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων φόρου πλοίων πρώτης κατηγορίας του ν. 27/1975 όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του ε το άρθρο 44 του ν. 4465/2017
ΠΟΛ. 1009/19.01.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοίμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΠΟΛ. 1006/17.01.2017 (Β'43)	Καθορισμός του τρόπου, της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων και ρύθμιση λοιπών θεμάτων εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Μέρους Πέμπτου «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240).
ΠΟΛ. 1114/22.07.2016	Διευκρινήσεις σχετικά με την υποβολή τροποποιητικών δηλώσεων ε βάσει τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1019/03.02.2016	Αντιμετώπιση υποθέσεων φόρου κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών και μεταβίβασης ακινήτων μετά την αναδρομική αναπροσαρμογή των τιμών του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας ακινήτων με την ΠΟΛ. 1009/2016 απόφαση του Αν. Υπουργού Οικονομικών
ΔΕΛ Β 1167760/18.12.2014	Παροχή οδηγιών για την άμεση κοινοποίηση των εντολών ελέγχου και την παροχή διευκρινήσεων για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 18 και 19 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, όπως ισχύει) σχετικά με την υποβολή εκπρόθεσμων αρχικών ή τροποποιητικών δηλώσεων

ΥπΟικ Δ12α1164337 ΕΞ 11.12.2014	Διευκρινήσεις σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 19 του ΚΦΔ (ν. 4174/2013)
ΠΟΛ. 1255/11.12.2014	Υποβολή εκπρόθεσμων τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων
Δ12 Α 1164337/11.12.2014	Διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 19 του Κ.Φ.Δ. (ν.4174/2013)
ΠΟΛ. 1248/02.12.2014	Απαιτούμενα παραστατικά για τη χορήγηση απαλλαγών ή μειώσεων από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) έτους 2014
ΠΟΛ. 1181/23.07.2014	Ηλεκτρονική υποβολή εκπρόθεσμων τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων οικ. Έτους 2014
ΠΟΛ. 1177/14.07.2014	Μεταβολή κατοικίας ή διαμονής. Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2238/1994 και του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1174/14.07.2014	Διευκρινήσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του ΚΦΔ (ν. 4174/2013) κατά την υποβολή εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικών ετών 2013 και προηγούμενα
ΠΟΛ. 1164/13.06.2014	Εκκαθάριση τροποποιητικών δηλώσεων Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων
ΠΟΛ. 1107/14.04.2014	Υποβολή τροποποιητικών περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ
ΠΟΛ. 1059/24.02.2014	Διαχείριση τροποποιητικών δηλώσεων στοιχείων ακινήτων
ΠΟΛ. 1021/14.01.2014	Ειδικά θέματα φορολογίας ακίνητης περιουσίας

ΑΡΘΡΟ 20

Δήλωση με επιφύλαξη

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1128/2021 (B' 2452/09.06.2021)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2020 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
A. 1118/2021 (B' 2226/27.05.2021) και διορθώσεις σφαλμάτων (B' 2437/07.06.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων φορολογικού έτους 2020, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που συνυποβάλλονται με αυτή
A. 1101/2020 (B' 1753/07.05.2020)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2019 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
A. 1037/2019 (B' 213/01.02.2019), όπως ισχύει³⁴	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2018 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές. Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013

³⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1129/2019 (B' 1399/23.04.2019).

ΠΟΛ. 1057/2018 (Β' 1137/28.03.2018)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2017 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1030/2017 (Β' 720/08.03.2017)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2016 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1049/2016 (Β' 1238/27.04.2016)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2015 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1074/2015 (Β' 574/08.04.2015)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2014 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν.4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών

	οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν.4172/2013

Σχετικά με του άρθρου 20 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 21

Φάκελος τεκμηρίωσης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1184/2017 (Β' 4225/01.12.2017), όπως ισχύει ³⁵	Διαδικασία εφαρμογής και υποβολής των Εκθέσεων Ανά Χώρα (CbC Reporting) σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 4170/2013 (Α'163) και ν. 4490/2017 (Α'150)
ΠΟΛ. 1097/2014 (Β' 883/09.04.2014), όπως ισχύει ³⁶	Καθορισμός του ακριβούς περιεχομένου και των στοιχείων που περιέχονται στο Φάκελο Τεκμηρίωσης, στο Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και το Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι παραπάνω Φάκελοι Τεκμηρίωσης θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, των αποδεκτών μεθόδων καθορισμού τιμών των συναλλαγών και των μεθόδων καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 21 του ν. 4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2054/10.03.2021	Γενικές οδηγίες για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας της νόσου Covid-19 σε ζητήματα που άπτονται των ενδοομιλικών συναλλαγών (Transfer Pricing)
ΠΟΛ. 1131/24.08.2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του Μέρους Πρώτου του ν. 4484/2017 (Α'110/1.8.2017) «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/881 και άλλες διατάξεις

³⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1341/2019 (Β' 3475/16.09.2019).

³⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1144/2014 (Β' 1374/29.05.2014).

ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν. 4410/2016 (ΦΕΚ Α'141/3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν. 4174/2013
ΔΕΑΦ Β 1086197 ΕΞ 06.06.2016	Υποχρέωση τεκμηρίωσης των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών του άρθρου 21 του ν. 4174/2013 για επιχειρήσεις που συγχωνεύονται με απορρόφηση με βάση τις διατάξεις του ν. 2166/1993
ΔΕΑΦ Β 1054893 ΕΞ 17.03.2016	Διευκρινίσεις ως προς την υποχρέωση τεκμηρίωσης των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 50 του ν. 4172/2013 και του άρθρου 21 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ³⁷	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΔΕΑΦ Β 1136663 ΕΞ 21.10.2015	Διευκρινίσεις ως προς την υποχρέωση τεκμηρίωσης των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (Α.Ε.Ε.Α.Π.) του ν. 2778/1999
ΠΟΛ. 1227/01.10.2015	Πρόσθετες διευκρινήσεις για θέματα ενδοομιλικών συναλλαγών με βάση τις διατάξεις των ν. 4172/2013 και ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1142/02.07.2015	Διευκρινήσεις για θέματα ενδοομιλικών συναλλαγών με βάση τις διατάξεις των ν. 4172/2013 και ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1093/22.04.2015	Διευκρινήσεις ως προς την υποχρέωση τεκμηρίωσης των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών των εμποροβιομηχανικών εταιρειών που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του α.ν. 89/1967
ΔΕΛ Γ 1065153 ΕΞ 23.04.2014	Υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών του φακέλου τεκμηρίωσης

³⁷ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	τιμών ενδοομικών συναλλαγών σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχειρήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2166/1993
ΔΕΛ Δ 1168423/19.12.2014	Παροχή διευκρινίσεων σε θέματα ελέγχου ενδοομικών συναλλαγών και εκπρόθεσμης υποβολής της κατάστασης ενδοομικών συναλλαγών και του συνοπτικού πίνακα πληροφοριών

ΑΡΘΡΟ 22

Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομικής τιμολόγησης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1284/2013 (Β' 3366/31.12.2013)	Διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, ανάκληση και ακύρωση της. Ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, σχετικά παράβολα, διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές άλλων εμπλεκόμενων κρατών, τύπος και περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 του ν. 4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν.4410/2016 (ΦΕΚ 141 Α'/3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν.4174

ΑΡΘΡΟ 23

Εξουσίες φορολογικής διοίκησης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Α. 1413/2019 (Β' 4061/07.11.2019)	Διαδικασία διενέργειας κατά προτεραιότητα μερικού ελέγχου φορολογίας εισοδήματος και Φ.Π.Α. από το γραφείο σε περιπτώσεις που

	διαπιστώνονται παραβάσεις μη έκδοσης ή έκδοσης ανακριβούς φορολογικού στοιχείου/λογιστικού αρχείου (παραστατικού)
A. 1293/2019 (B' 3085/31.07.2019)	Πρόγραμμα ελέγχου προσώπων που τηρούν απλογραφικά βιβλία, για φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά
A. 1234/2019 (B' 2858/05.07.2019)	Διενέργεια ελέγχου για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2019
ΠΟΛ. 1182/2018 (B' 4422/04.10.2018)	Διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων
ΠΟΛ. 1036/2017 (B' 1023/27.03.2017)	Πρόγραμμα ελέγχου επιχειρήσεων, που τηρούν διπλογραφικά βιβλία του ν. 4308/2014 (ΦΕΚ Α' 251), για φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2014

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΔΕΛ Β 1106081/24.07.2019	Προσέλευση φορολογουμένων στα Τμήματα Ελέγχου των Δ.Ο.Υ., στα Ελεγκτικά Κέντρα, στις Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. και στην Δ.Ε.Δ.
ΠΟΛ. 1186/28.09.2018	Οδηγίες για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54 Α' του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων
ΠΟΛ. 1073/17.04.2018	Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398

	παρ.1 του ν. 4512/2018 (Α'5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18,19 και 72 παρ.18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας Κ.Φ.Δ. Α'170)
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν.4410/2016 (ΦΕΚ 141 Α' / 3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν.4174
Ε. 2140/16.07.2019	Οδηγίες σχετικά με την εκκαθάριση των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων καθώς και την επιστροφή φόρου εισοδήματος σε νομικά πρόσωπα / νομικές οντότητες και πιστωτικού υπολοίπου Φ.Π.Α., σε περίπτωση μη προσκόμισης δικαιολογητικών

ΑΡΘΡΟ 24

Πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1234/2019 (B' 2858)	Διενέργεια ελέγχου για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2019
ΠΟΛ. 1182/2018 (B' 4422)	Διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν.4410/2016 (ΦΕΚ 141 Α'/3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν.4174

ΑΡΘΡΟ 25

Είσοδος σε εγκαταστάσεις

Επί του άρθρου 25 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1073/17.04.2018	Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ.1 του ν. 512/2018 (Α'5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18,19 και 72 παρ.18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας. Κ.Φ.Δ. Α'170)
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν.4410/2016 (ΦΕΚ 141 Α'/3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν.4174

ΑΡΘΡΟ 26

Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1182/2021 (B' 3784/13.08.2021)	Διενέργεια ελέγχου για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2021

ΠΥΣ 28 της 6.7.2021 (Α' 113/06.07.2021)	Ρύθμιση θεμάτων προαιρετικής μετατροπής αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, επί προσωρινών διαφορών, σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 27Α του ν. 4172/2013
ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1145278 ΕΞ 2020 (Β' 5900/31.12.2020)	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων και ερευνών που θα διενεργηθούν από τις Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. κατά το έτος 2021
Α 1288/2020 (Β' 5790/30.12.2020) <i>όπως ισχύει</i> ³⁸	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2021
Α. 1476/2019 (Β' 4907/31.12.2019) <i>όπως ισχύει</i> ³⁹	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2020
ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1177181 ΕΞ 2019 (Β' 4907/31.12.2019), <i>όπως ισχύει</i> ⁴⁰	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων και ερευνών που θα διενεργηθούν από τις Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. κατά το έτος 2020
Α. 1413/2019 (Β' 4061/07.11.2019)	Διαδικασία διενέργειας κατά προτεραιότητα μερικού ελέγχου φορολογίας εισοδήματος και Φ.Π.Α. από το γραφείο σε περιπτώσεις που διαπιστώνονται παραβάσεις μη έκδοσης ή έκδοσης ανακριβούς φορολογικού στοιχείου/λογιστικού αρχείου (παραστατικού)
Α. 1234/2019 (Β' 2858/05.07.2019)	Διενέργεια ελέγχου για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 (Α' 170) από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2019
ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1003215 ΕΞ 2019 (Β' 233/04.02.2019), <i>όπως ισχύει</i> ⁴¹	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων και ερευνών που θα

³⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1089/19.04.2021 (Β' 1662/23.04.2021).

³⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1127/03.06.2020 (Β' 2194/05.06.2020).

⁴⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1033564 ΕΞ 2020 (Β' 1927/19.05.2020).

⁴¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1093062 ΕΞ 2019 (Β' 2657/01.07.2019).

	διενεργηθούν από τις Υπηρεσίες Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων κατά το έτος 2019
ΔΕΛ Β 1190548 ΕΞ 2018 (Β' 6211/31.12.2018), όπως ισχύει ⁴²	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2019
ΠΟΛ. 1182/2018 (Β' 4422/04.10.2018)	Διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων
ΔΕΛ Β 1192636 ΕΞ 2017 (Β' 4640/29.12.2017), όπως ισχύει ⁴³	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2018
ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1192795 ΕΞ 2017 (Β' 4791/29.12.2017), όπως ισχύει ⁴⁴	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων και ερευνών που θα διενεργηθούν από τις Υ.Ε.Δ.Δ.Ε κατά το έτος 2018
ΔΙΠΑΕΕ 1189600 ΕΞ 2016 (Β' 4396/30.12.2016), όπως ισχύει ⁴⁵	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων και ερευνών που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2017, από τις Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.
ΔΕΛ Β 1189202 ΕΞ 2016 (Β' 4270/30.12.2016), όπως ισχύει ⁴⁶	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2017
ΔΕΛ Β 1161529 ΕΞ 2015 (Β' 2873/29.12.2015), όπως ισχύει ⁴⁷	Καθορισμός του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2016
ΔΕΛ Α 1145101 ΕΞ / 29.10.2014	Παροχή οδηγιών

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2037/23.03.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων του τρίτου

⁴² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1105/2019 (Β' 1055/29.03.2019) και Α. 1161/2019 (Β' 1462/02.05.2019).

⁴³ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΔΕΛ Α 1045566 ΕΞ 2018 (Β' 1086/26.03.2018) και τροποποιήθηκε με την ΔΕΛ Α 1127921 ΕΞ 2018 (Β' 3964/12.09.2018).

⁴⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1168212 ΕΞ 2018 (Β' 5169/16.11.2018).

⁴⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΔΙΠΑΕΕ 1466/2017 (Β' 3326/21.09.2017), ΕΜΠ 625/2017 (Β' 1985/08.06.2017) και ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 158908 ΕΞ 2017 (Β' 4383/13.12.2017).

⁴⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΔΕΛ Α 1057280 ΕΞ 2017 (Β' 1391/24.04.2017), ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017 (Β' 3278/18.09.2017) και ΔΕΛ Β 1181829 ΕΞ 2017 (Β' 4314/11.12.2017).

⁴⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΔΕΛ Α 1120557 ΕΞ 2016 (Β' 2604/23.08.2016).

	άρθρου της από 20/3/2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 68/2020)
ΠΟΛ. 1186/28.09.2018	Οδηγίες για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54 Α' του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων
ΠΟΛ. 1208/20.12.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1181829 ΕΞ 2017/5.12.2017 (Β'4314) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1154/04.10.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017/15.9.2017 (Β' 3278) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1237/ 21.10.2015	Έλεγχος παραγραφόμενων υποθέσεων των φορολογιών κεφαλαίου

ΑΡΘΡΟ 27

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1008/2020 (Β' 88/27.01.2020)	Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης των περιπτώσεων α' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α') για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φυσικών ή νομικών προσώπων ή κάθε είδους νομικής οντότητας που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα

ΠΟΛ. 1050/2014 (Β' 474/25.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁴⁸	Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 Ν. 4174 (Φ.Ε.Κ. Α' 170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ – ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2016/31.01.2020	Παροχή οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή των μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης των περιπτώσεων α' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του ν. 4174/2013 (Α' 170)
Ε. 2015/31.01.2020	Οδηγίες για τον έμμεσο τρόπο προσδιορισμού του εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 28 του ΚΦΕ
ΠΟΛ. 1259/22.12.2014	Παροχή οδηγιών για τον τρόπο εφαρμογής της ΠΟΛ. 1050/17.02.2014 Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΠΟΛ. 1270/24.12.2013	Μεθοδολογία Έμμεσων τεχνικών Ελέγχου

ΑΡΘΡΟ 28

Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΔΕΛ Α 1198404 ΕΞ 2013 (Β'	Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

⁴⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1094/2014 (Β' 961/16.04.2014).

3366/31.12.2013)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ – ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1194/05.12.2017	Παροχή διευκρινίσεων για την αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχων μέσω επεξεργασίας τραπεζικών λογαριασμών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περ. α' της παρ. 2 του άρθ. 68 του ν.2238/1994 περί συμπληρωματικών στοιχείων
ΠΟΛ. 1132/24.08.2017	Κοινοποίηση διάταξης του άρθρου 74 του ν. 4484/2017
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας».

ΑΡΘΡΟ 28Α

Επί του άρθρου 28Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 29

Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1124/2020 (B' 2328/15.06.2020)	Καθορισμός του καταλόγου των Δικαιοδοσιών των Αρμόδιων Αρχών της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών (ΠΣΑΑ) για την ανταλλαγή Εκθέσεων ανά Χώρα (ΕαΧ), βάσει του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου όγδοου του Μέρους Δεύτερου του ν. 4490/2017 (Α' 150), για στοιχεία του φορολογικού έτους 2018
A. 1117/2019 (B' 1297/16.04.2019)	Καθορισμός του καταλόγου των Δικαιοδοσιών των Αρμόδιων Αρχών της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών (ΠΣΑΑ) για την ανταλλαγή Εκθέσεων ανά Χώρα (ΕαΧ), βάσει του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου όγδοου του Μέρους Δεύτερου του ν.

	4490/2017 (Α' 150), για στοιχεία του φορολογικού έτους 2017
ΠΟΛ. 1157/2018 (Β' 3299/09.08.2018)	Καθορισμός ειδικότερων κανόνων, διοικητικών διαδικασιών και των αναγκαίων συνακόλουθων μέτρων αυτών για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και σύμφωνης εφαρμογής των κανόνων δέουσας επιμέλειας που περιλαμβάνονται στο Κοινό Πρότυπο Αναφοράς από τα Δηλώνοντα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα δυνάμει των εξουσιοδοτήσεων του άρθρου 9 παρ. 7 περίπτ. α' του ν.4170/2013 (Α' 163), του άρθρου πέμπτου παρ. 3 του ν. 4428/2016 (Α' 190) και του άρθρου τέταρτου παρ.1 των ν.4515/2018 (Α' 18) και ν.4516/2018 (Α' 19)
ΠΟΛ. 1154/2018 (Β' 3253/08.08.2018)	Εφαρμογή του πλαισίου και της πολιτικής ασφάλειας του Υπουργείου Οικονομικών και της ΑΑΔΕ για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου ανάλογα με την περίπτωση από τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 17 ΚΦΔ, διαδικασίες χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και της καταχώρισης και παρακολούθησης της χορήγησης αυτής, καθώς και ρύθμιση λοιπών διαδικαστικών ή τεχνικών θεμάτων
ΠΟΛ. 1111/2018 (Β' 2265/15.06.2018)	Καθορισμός του καταλόγου των Δικαιοδοσιών των Αρμόδιων Αρχών της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών (ΠΣΑΑ) για την ανταλλαγή Εκθέσεων ανά Χώρα (ΕαΧ), βάσει του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου όγδοου του Μέρους Δεύτερου του ν. 4490/2017 (Α' 150)
ΠΟΛ. 1094/2018 (Β' 1891/24.05.2018)	Καθορισμός των αρμόδιων υπηρεσιών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δυνάμει της περίπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου τρίτου του ν. 4493/2017 (Α' 164) σε συνδυασμό με τις παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 5 του ν. 4170/2013

	(Α' 163), και εξειδίκευση των υποχρεώσεων των Δηλούντων Ελληνικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων ως προς τον χρόνο και τον τρόπο υποβολής των στοιχείων σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών δυνάμει του άρθρου έκτου παρ. 2 του ν. 4493/2017
ΠΟΛ. 1184/2017 (Β' 4225/1.12.2017), <i>όπως ισχύει</i> ⁴⁹	Διαδικασία εφαρμογής της υποβολής και ανταλλαγής των Εκθέσεων ανά Χώρα (CbC Reporting) σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 4170/2013 (Α' 163) και ν. 4490/2017 (Α' 150)
ΠΟΛ. 1144/2017 (Β' 3477/04.10.2017), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁰	Προσδιορισμός των ημερομηνιών έναρξης ισχύος και εφαρμογής της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών για την Αυτόματη Ανταλλαγή Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών (ΠΣΑΑ) σε διμερή βάση δυνάμει του άρθρου πέμπτου παρ. 2 δεύτερο εδάφιο του ν. 4428/2016 (Α' 190)
ΠΟΛ. 1137/2017 (Β' 3293/19.09.2017), <i>όπως ισχύει</i> ⁵¹	Καθορισμός των καταλόγων σχετικά με τις Δηλωτέες Δικαιοδοσίες, δυνάμει του άρθρου πέμπτου παρ. 4 τρίτο εδάφιο του ν. 4428/2016 (Α' 190) και με τις Συμμετέχουσες Δικαιοδοσίες, δυνάμει του ίδιου άρθρου και του άρθρου 9 παρ. 5 περίπτ. Β' τρίτο εδάφιο του ν. 4170/2013 (Α' 163), έναντι της Ελλάδας
ΠΟΛ. 1135/2017 (Β' 3053/05.09.2017) <i>όπως ισχύει</i> ⁵²	Καθορισμός του καταλόγου των Δικαιοδοσιών των Αρμόδιων Αρχών της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών δυνάμει της παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του ν. 4428/2016 (Α' 190)

⁴⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1341/2019 (Β' 3475/09.08.2019).

⁵⁰ Η ως άνω ΠΟΛ τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1090/2018 (Β' 1982/01.06.2018) και Α.1367/2019 (Β' 3825/16.10.2019).

⁵¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1084/2018 (Β' 1690/15.05.2018), Α. 1208/2019 (Β' 1995/31.05.2019), Α. 1181/2020 (Β' 3271/06.08.2020) και Α. 1107/2021 (Β' 2061/19.5.2021).

⁵² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1078/2018 (Β' 1634/10.05.2018), Α. 1160/2019 (Β' 1477/03.05.2019), Α. 1184/2020 (Β' 3753/07.09.2020) και Α. 1094/2021 (Β' 1765/29.4.2021).

ΠΟΛ. 1133/2017 (Β' 3035/04.09.2017), όπως ισχύει⁵³	Κατάλογος οντοτήτων και λογαριασμών που πρέπει να αντιμετωπιστούν ως Μη Δηλώντα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα και Εξαιρούμενοι Λογαριασμοί για τα έτη 2016 και 2017, και ειδικότερα θέματα σχετικά με την τήρηση των κανόνων υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας δυνάμει των εξουσιοδοτήσεων του άρθρου 9 παρ. 5 περίπτ. Β' δεύτερο εδάφιο και παρ. 7 περίπτ. γ' του ν. 4170/2013 (Α' 163) και του άρθρου πέμπτου παρ. 4 πρώτο και δεύτερο εδάφιο και παρ. 5 του ν. 4428/2016 (Α' 190)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ – ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2137/21.07.2020	Επικαιροποίηση της ΠΟΛ 1056/2018 περί οδηγιών και υποδειγμάτων για την εφαρμογή της Διεθνούς Διοικητικής Συνεργασίας στο πεδίο της άμεσης φορολογίας, αναφορικά με την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, την αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών, τη διοικητική κοινοποίηση εγγράφων και την ανατροφοδότηση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 29 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όπως ισχύει
ΠΟΛ. 1056/23.03.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 29 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όπως ισχύει, και παροχή οδηγιών και υποδειγμάτων για την εφαρμογή της Διεθνούς Διοικητικής Συνεργασίας στο πεδίο της άμεσης φορολογίας, αναφορικά με την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, την αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών, τη διοικητική κοινοποίηση εγγράφων και την ανατροφοδότηση
ΠΟΛ. 1131/24.08.2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του Μέρους Πρώτου του ν. 4484/2017

⁵³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1276/2019 (Β' 3212/22.08.2019).

	(Α'110/01.08.2017) «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/881 και άλλες διατάξεις

ΑΡΘΡΟ 30

Προσδιορισμός φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1202/2014 (Β' 2531/23.09.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁴	Καθορισμός βιβλίων καταχώρισης εισπρακτέων και επιστρεπτέων ποσών κατά τις διατάξεις του άρθρου 30 του Ν. 4174/2013, όπως ισχύει

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ – ΟΔΗΓΙΕΣ

ΔΗΛΕΔ Ζ 1022411 ΕΞ 2018/ 09 -02-2018	«Οδηγίες Ευρετηρίου καταχώρισης Δηλώσεων Φ.Μ.Α.»
ΔΗΛΕΔ Α 1149936 ΕΞ 2017/10-10-2017	Ηλεκτρονικό βιβλίο μεταγραφής δηλώσεων Φόρου Μεταβίβασης Ακινήτων (Φ.Μ.Α.)
ΔΕΦΚΒ 1148652 ΕΞ 2017/06-10-2017	Σχεδιασμός ηλεκτρονικής καταχώρισης βιβλίων μεταγραφής δηλώσεων φόρου μεταβίβασης ακινήτων
ΠΟΛ. 1195/06.12.2017	Παροχή οδηγιών αναφορικά με την καταχώριση της φορολογικής οφειλής ή της απαίτησης του φορολογουμένου (της συζύγου) όπως προκύπτει κατόπιν έκδοσης πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου.

ΑΡΘΡΟ 31

Άμεσος προσδιορισμός φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Επί του φόρου εισοδήματος (ν. 4172/2013)

A. 1128/2021 (Β' 2452/09.06.2021)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2020 των νομικών προσώπων και

⁵⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1164/2018 (Β' 3544/21.08.2018).

	νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
A. 1112/2021 (B' 2110/21.05.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ» - Έντυπο Ε3
A. 1186/2020 (B' 3327/07.08.2020)	Μείωση προκαταβολής φόρου εισοδήματος φορολογικού έτους 2019
A. 1101/2020 (B' 1753/07.05.2020)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2019 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
A. 1020/2020 (B' 397/10.02.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ» - Έντυπο Ε3
A. 1037/2019 (B' 213/01.02.2019), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁵	Τύπος και περιεχόμενο δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2018 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται με αυτές Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013

⁵⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1129/2019 (B' 1399/23.04.2019).

ΠΟΛ. 1168/2018 (Β' 3717/30.08.2018)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης φόρου σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης αφορολόγητων αποθεματικών με βάση τις διατάξεις των άρθρων 71B και 71Γ του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1057/2018 (Β' 1137/28.03.2018)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2017 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1030/2017 (Β' 720/08.03.2017)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2016 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1049/2016 (Β' 1238/27.04.2016)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2015 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν. 4172/2013 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1074/2015 (Β' 574/08.04.2015)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φορολογικού έτους 2014 των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν.4172/2013 και καθορισμός

	δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων του άρθρου 45 του Ν.4172/2013
ΠΟΛ. 1121/2014 (Β' 1036/25.04.2014)	Καθορισμός του τρόπου υποβολής, του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης υπολογισμού του φόρου υπεραξίας από τον φορολογούμενο που μεταβιβάζει ακίνητη περιουσία σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41 του ν.4172/2013 καθώς και της διαδικασίας παρακράτησης και απόδοσης του φόρου από τους συμβολαιογράφους
ΠΟΛ. 1043/2014 (Β' 314/12.02.2014)	α. Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος των υποκειμένων σε φόρο, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 2238/1994, οικονομικού έτους 2014 και καθορισμός δικαιολογητικών εγγράφων ή άλλων στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή. β. Υποβολή της Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος των υποκειμένων σε φόρο, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 2 του Ν. 2238/1994 και απόδοση του φόρου, με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας κατά το οικονομικό έτος 2014
ΠΟΛ. 1040/2014 (Β' 300/11.02.2014)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος οικον. έτους 2014 των νομικών προσώπων του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 και καθορισμός δικαιολογητικών που υποβάλλονται μ' αυτές - Υποβολή με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων του άρθρου 101 του ν. 2238/1994

Επί του φόρου προστιθέμενης αξίας (ν.2859/2000)

ΠΟΛ. 1084/2016 (Β' 1943/29.06.2016)	Τύπος και περιεχόμενο του εντύπου της δήλωσης ΦΠΑ «050 -ΦΠΑ ΕΚΔΟΣΗ 2016, Φ2 TAXIS»

ΠΟΛ. 1182/2015 (Β' 1832/25.08.2015)	Τύπος και περιεχόμενο του εντύπου της δήλωσης ΦΠΑ «050 – ΦΠΑ ΕΚΔΟΣΗ 2015, Φ2 TAXIS»
ΠΟΛ. 1198/2014(Β' 2382/08.09.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁶	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ΦΠΑ

Επί του φόρου πλοίων με ελληνική και ξένη σημαία (ν. 27/1975)

A. 1027/2021 (Β' 639/17.02.2021)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φόρου πλοίων πρώτης κατηγορίας του ν. 27/1975 (Α' 77), καθώς και τύπος πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου πλοίων δεύτερης κατηγορίας του ίδιου νόμου για τις περιπτώσεις ναύλωσης γυμνού (bareboat charterer) και χρηματοδοτικής μίσθωσης πλοίου (ship lessee), οι οποίες προστέθηκαν με τον ν. 4646/2019 (Α' 201)
A. 1201/2020 (Β' 3860/10.09.2020), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁷	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης τέλους ρυμουλκών και αλιευτικών πλοίων, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 57 του ν. 4646/2019 (Α' 201), καθορισμός των δικαιολογητικών που συνυποβάλλονται με αυτή και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.
ΠΟΛ. 1022/2017 (Β' 492/20.02.2017), <i>όπως ισχύει</i> ⁵⁸	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φόρου πλοίων πρώτης κατηγορίας του ν. 27/1975 (ΦΕΚ Α' 77/22.4.1975) φορολογικών ετών 2017 και μετά, υποβολή αυτών με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου και καθορισμός δικαιολογητικών
ΠΟΛ. 1263/2015 (Β' 2793/21.12.2015)	Οδηγίες για την εφαρμογή του άρθρου 26α του Ν. 27/1975 (Α' 77) όπως τέθηκε για πρώτη φορά με τον Νόμο 4336/2015 (ΦΕΚ Α' 94)
ΠΟΛ. 1041/2013 (Β' 550/07.03.2013)	Τύπος και περιεχόμενο της κατά το

⁵⁶ Η ως άνω απόφαση, η οποία τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1049/2015. (Β' 371/2015), έπαψε σύμφωνα με ΠΟΛ. 1182/2015 (Β' 1832/25.08.2015) να ισχύει ως προς το έντυπο της δήλωσης ΦΠΑ για δηλώσεις που υποβάλλονται από 1.10.2015.

⁵⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α.1192/2021(Β' 3869/19.08.2021).

⁵⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1099/2017(Β' 2382/13.07.2017).

	άρθρο 26 του Ν.27/1975 (Α'77) 'Περί φορολογίας πλοίων, επιβολής εισφοράς προς ανάπτυξη της Εμπορικής Ναυτιλίας, εγκαταστάσεως αλλοδαπών ναυτιλιακών επιχειρήσεων και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων', δήλωσης φορολογίας πλοίων με ξένη σημαία, συνυποβαλλόμενα με αυτή δικαιολογητικά έγγραφα και διευκρινήσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24 του Ν.4110/2013 (Α'17)

Επί της εισφοράς στο ετήσιο εισαγόμενο συνάλλαγμα σε εταιρείες του άρθρου 25 του ν. 27/1975 με βάση τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν.4111/2013

A. 1003/2020 (Β' 28/16.01.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης εισφοράς επί του ετήσιου συνολικού εισαγόμενου και μετατρεπόμενου σε ευρώ συναλλάγματος και εισαγόμενου ποσού σε ευρώ, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4111/2013, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 53 του ν.4607/2019, φορολογικών ετών 2019 και μετά, τρόπος υποβολής και καθορισμός των δικαιολογητικών.

Επί του φόρου μερισμάτων, καθώς και εκτάκτων αμοιβών και ποσοστών (bonus) επιπλέον των μισθών, με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 43 του ν. 4111/2013

A. 1223/2019 (Β' 2357/18.06.2019)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης φόρου μερισμάτων, καθώς και εκτάκτων αμοιβών και ποσοστών (bonus) επιπλέον των μισθών, με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 43 του ν. 4111/2013 (Α'18), όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 53 του ν. 4607/2019 (Α'65), καθορισμός των δικαιολογητικών που συνυποβάλλονται με αυτή και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών

Επί του φόρου ασφαλιστρών (ν. 3492/2006)

ΠΟΛ. 1245/2015 (Β' 2444/13.11.2015)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης φόρου ασφαλιστρών μετά τις ρυθμίσεις των διατάξεων των περ. α) και β) της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 4334/2015 (Α'80)

Επί του τέλους πλαστικής σακούλας (ν. 2939/2001) και πλαστικών προϊόντων (ν. 4736/2020)

A 1251/2021 (Β' 5982/20.12.2021)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης της εισφοράς προστασίας του περιβάλλοντος για τα πλαστικά προϊόντα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4736/2020 (Α' 200) όπως ισχύει, καθώς και της διαδικασίας επιβολής, είσπραξης και απόδοσης αυτής
ΠΟΛ. 1091/2018 (Β' 1846/22.05.2018)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του περιβαλλοντικού τέλους πλαστικής σακούλας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6Α του ν. 2939/2001 (Α'179) όπως ισχύει, καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού

Επί του τέλους στη συνδρομητική τηλεόραση (ν. 4389/2016)

ΠΟΛ. 1085/2016 (Β' 2167/13.07.2016)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του τέλους στη συνδρομητική τηλεόραση επί της αξίας κάθε λογαριασμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 54 του Ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94), καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού

Επί του τέλους συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας (ν. 4389/2016)

ΠΟΛ. 1184/2016 (Β' 4087/20.12.2016 και Β' 397/13.02.2017)	Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του τέλους συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας επί της αξίας κάθε λογαριασμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 55 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94), καθώς και της διαδικασίας επιβολής και απόδοσης αυτού

Επί των παρακρατούμενων φόρων

A. 1099/2019 (B' 949/20.03.2019), <i>όπως ισχύει</i>⁵⁹	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του φόρου και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 που παρακρατούνται στο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις
A. 1100/2019 (B' 1098/03.04.2019)	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 4172/2013
A. 1101/2019 (B' 948/20.03.2019), <i>όπως ισχύει</i>⁶⁰	Καθορισμός του ηλεκτρονικού τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις, της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 64 και των περιπτώσεων α' και γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 69 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1073/2014 (B' 746/26.03/2014)	Τύπος και περιεχόμενο της Οριστικής Δήλωσης Απόδοσης Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ. – Έντυπο Ε12-Φ-01.015Α) από αμοιβές που καταβλήθηκαν σε αξιωματικούς και μέλη κατώτερου πληρώματος πλοίου
ΠΟΛ. 1048/2014 (B' 417/20.02.2014)	Τρόπος υποβολής της δήλωσης και απόδοσης του φόρου που παρακρατείται στις αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ' παραγράφου 1 του άρθρου 64 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1046/2014 (B' 369/17.02.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της Οριστικής

⁵⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1185/2019 (B' 1591/09.05.2019). Σύμφωνα με την Α. 1176/2019 (B' 1509/06.05.2019), αναστέλλεται η εφαρμογή της παρούσας για τις αμοιβές των πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2019.

⁶⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με Α. 1185/2019 (B' 1591/09.05.2019) και Α. 1289/2019 (B' 3275/27.08.2019).

	Δήλωσης Απόδοσης Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ. - Έντυπο Ε7-Φ-01.015), της Οριστικής Δήλωσης Αμοιβών από Ελευθέρια Επαγγέλματα (Έντυπο Ε20/TAXIS) και της Οριστικής Δήλωσης Εισοδημάτων από Εμπορικές Επιχειρήσεις (Έντυπο Ε21/TAXIS) καθώς και υποχρέωση υποβολής τους και απόδοσης του φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών, με την χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας ή με μαγνητικό μέσο στην Δ.Ο.Υ., κατά περίπτωση
ΠΟΛ. 1031/2014 (Β' 261/07.02.2014) ⁶¹	Χρόνος και τρόπος απόδοσης του προκαταβλητέου φόρου που υπολογίζεται επί των δικηγορικών αμοιβών καθώς και της παρακράτησης φόρου επί των μερισμάτων που καταβάλλονται από τους οικείους δικηγορικούς συλλόγους, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των περιπτώσεων α και γ της παραγράφου 5 και της παραγράφου 6 του άρθρου 69 του Ν. 4172/2013 (ΦΕΚ 167 Α')
ΠΟΛ. 1028/2014 (Β' 245/06.02.2014)	Παρακράτηση φόρου από τους φορείς γενικής κυβέρνησης, κατά την προμήθεια κάθε είδους αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 64 του ν.4172/2013 καθώς και χρόνος και τρόπος απόδοσής του
ΠΟΛ. 1027/2014 (Β' 211/04.02.2014)	Παρακράτηση φόρου στα εισοδήματα εργοληπτών κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων και ενοικιαστών δημοσίων, δημοτικών και κοινοτικών ή λιμενικών προσόδων σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ' παραγράφου 1 του άρθρου 64 του ν. 4172/2013 καθώς και χρόνος και τρόπος απόδοσής του
ΠΟΛ. 1014/2014 (Β' 48/15.01.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου 15% επί της υπεραξίας από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας του άρθρου 41 του ν. 4172/2013 και καθορισμός του τρόπου υποβολής της δήλωσης και απόδοσης του φόρου

⁶¹ Η ως άνω απόφαση καταργήθηκε με την Α. 1101/2019 (Β' 948/20.3.2019).

ΠΟΛ. 1012/2014 (Β' 8/08.01.2014)	Καθορισμός του χρόνου υποβολής της δήλωσης απόδοσης του φόρου που παρακρατείται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1011/2014 (Β' 8/08.01.2014) ⁶² ,	Καθορισμός του τρόπου υποβολής, καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 4172/2013

Επί του ειδικού φόρου τηλεοπτικών διαφημίσεων

ΠΟΛ. 1271/2013 (Β' 3364/31.12.2013), <i>όπως ισχύει</i> ⁶³	Καθορισμός της διαδικασίας απόδοσης του ειδικού φόρου τηλεοπτικών διαφημίσεων καθώς και του τύπου και περιεχομένου της δήλωσης

Επί του Ειδικού Φόρου επί των ακινήτων Ε.Φ.Α.

ΠΟΛ. 1059/2017 (Β' 1325/19.04.2017)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ειδικού φόρου επί των ακινήτων και διαδικασία υποβολής αυτής
ΠΟΛ. 1053/2016 (Β' 1329/11.05.2016)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ειδικού φόρου επί των ακινήτων έτους 2016 και διαδικασία υποβολής αυτής
ΠΟΛ. 1096/2015 (Β' 772/04.05.2015)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ειδικού φόρου επί των ακινήτων έτους 2015 και διαδικασία υποβολής αυτής
ΠΟΛ. 1147/2014 (Β' 1357/28.05.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης ειδικού φόρου επί των ακινήτων έτους 2014 και διαδικασία υποβολής αυτής

Επί του άρθρου 31 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 32

Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

⁶² Η ως άνω απόφαση καταργήθηκε με την Α. 1100/2019 (Β' 951/20.03.2019).

⁶³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1016/2015 (Β' 115/21.01.2015) και ΠΟΛ. 1180/2015 (Β' 1836/25.08.2015).

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Επί του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (ν. 4172/2013), τέλους επιτηδεύματος φυσικών προσώπων (άρθρο 31 ν. 3986/2011), ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης φυσικών προσώπων (άρθρο 29 ν. 3986/2011 και άρθρο 43Α ν. 4172/2013) και φόρου πολυτελούς διαβίωσης (άρθρο 44 ν. 4111/2013)

A. 1118/2021 (B' 2226/27.05.2021 και διορθώσεις σφαλμάτων B' 2437/07.06.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων φορολογικού έτους 2020, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που συνυποβάλλονται με αυτή
A. 1112/2021 (B' 2110/21.05.2021)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ» - Έντυπο Ε3
A. 1087/2021 (B' 1691/26.04.2021)	Διαδικασία και προϋποθέσεις υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 5Γ του ν. 4172/2013 (Α' 167), περί ειδικού τρόπου φορολόγησης εισοδήματος από μισθωτή εργασία και επιχειρηματική δραστηριότητα που προκύπτει στην ημεδαπή, φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα
A. 1217/2020 (B' 4215/29.09.2020)	Διαδικασία και προϋποθέσεις υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 5B του ν. 4172/2013, περί εναλλακτικής φορολόγησης εισοδήματος φυσικών προσώπων, δικαιούχων εισοδήματος από συντάξεις που προκύπτουν στην αλλοδαπή, τα οποία μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα
A. 1186/2020 (B' 3327/07.08.2020)	Μείωση προκαταβολής φόρου εισοδήματος φορολογικού έτους 2019
A. 1169/2020 (B' 3008/20.07.2020)	Ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή της παρ. 53α του άρθρου 72 του ν. 4174/2013 σχετικά με την ακύρωση/τροποποίηση πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξεων επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019 βάσει της παρ.2 του άρθρου 32 του ν. 4174/2013
A. 1130/2020 (B' 2335/15.06.2020)	Τύπος και Περιεχόμενο της Πράξης

	Διοικητικού Προσδιορισμού Φόρου του άρθρου 5Α του ν. 4172 περί εναλλακτικής φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα
A. 1070/2020 (B' 1267/09.04.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων φορολογικού έτους 2019, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που συνυποβάλλονται με αυτή
A. 1020/2020 (B' 397/10.02.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ» - Έντυπο Ε3
A. 1041/2019 (B' 353/11.02.2019), <i>όπως ισχύει</i> ⁶⁴	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, φορολογικού έτους 2018, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που συνυποβάλλονται με αυτή
A. 1034/2019 (B' 175/31.01.2019)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ»-Έντυπο Ε3
ΠΟΛ. 1068/2018 (B' 1319/17.04.2018)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, φορολογικού έτους 2017, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που συνυποβάλλονται με αυτή
ΠΟΛ. 1044/2018 (B' 880/13.03.2018)	Τύπος και περιεχόμενο της «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ»-Έντυπο Ε3
ΠΟΛ. 1034/2017 (B' 759/09.03.2017)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, φορολογικού έτους 2016, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται με αυτή

⁶⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1201/2019 (B' 1861/24.05.2019).

ΠΟΛ. 1041/2016 (Β' 926/05.04.2016), <i>όπως ισχύει</i> ⁶⁵	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, φορολογικού έτους 2015, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται με αυτή
ΠΟΛ. 1101/2015 (Β' 843/14.05.2015)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης διοικητικού προσδιορισμού του τέλους επιτηδεύματος οικονομικού έτους 2013 σε νομικά πρόσωπα και λοιπά θέματα για την επιβολή και την είσπραξή του
ΠΟΛ. 1088/2015 (Β' 763/30.04.2015), <i>όπως ισχύει</i> ⁶⁶	1. Υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων φορολογικού έτους 2014, με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου και καταβολή του φόρου. 2. Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, φορολογικού έτους 2014, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται με αυτή
ΠΟΛ. 1146/2014 (Β' 1369/29.05.2014)	1. Υποβολή δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2014, με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου και καταβολή του φόρου. 2. Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, οικονομικού έτους 2014, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται με αυτή. 3. Τύπος της πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, του τέλους επιτηδεύματος και του φόρου πολυτελούς διαβίωσης, η οποία εκδίδεται με βάση τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, που υποβάλλονται μετά την 1.1.2014
ΠΟΛ. 1051/2014 (Β' 635/13.03.2014) ⁶⁷	1. Υποβολή δηλώσεων φορολογίας

⁶⁵ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1096/2016 (Β' 2043/05.07.2016).

⁶⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1132/2015 (Β' 1407/08.07.2015).

	εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2014, με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου και καταβολή του φόρου. 2. Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, οικονομικού έτους 2014, των λοιπών εντύπων και των δικαιολογητικών εγγράφων που υποβάλλονται με αυτή. 3. Τύπος της πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, του τέλους επιτηδεύματος και του φόρου πολυτελούς διαβίωσης, η οποία εκδίδεται με βάση τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, που υποβάλλονται μετά την 1.1.2014.
ΠΟΛ. 1025/2014 (Β' 211/04.02.2014)	Προκαταβολή φόρου στις αμοιβές αρχιτεκτόνων και μηχανικών σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 69 του ν.4172/2013 καθώς και τρόπος απόδοσης

Επί του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ν. 4223/2013)

A. 1217/2021 (Β' 4316/17.09.2021)	Καθορισμός της διαδικασίας χορήγησης των απαλλαγών από τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) για τα ακίνητα που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν σε περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας από την 1η Μαΐου 2021 έως και τη 2α Σεπτεμβρίου 2021
A. 1278/2019 (Β' 3007/23.07.2019)	Χορήγηση εκπτώσεων, μειώσεων και αναστολής πληρωμής στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) - Τροποποίηση, συμπλήρωση και κωδικοποίηση της ΠΟΛ. 1212/2015 απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε. (Β' 2120). Χορήγηση εκπτώσεων, μειώσεων και αναστολής πληρωμής στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (Ε.Ν.Φ.Ι.Α.).
ΠΟΛ. 1176/2018 (Β' 4294/27.09.2018),	Καθορισμός της διαδικασίας και των

⁶⁷ Η ως άνω απόφαση έπαυε να ισχύει από τη δημοσίευση της ΠΟΛ. 1146/2014 (Β' 1369/29.05.2014). που εκδόθηκε για το ίδιο φορολογικό έτος.

<i>όπως ισχύει</i> ⁶⁸	δικαιολογητικών για τη χορήγηση των απαλλαγών που ορίζονται στην παράγραφο 7 του άρθρου 3 του ν. 4223/2013 (Α' 287) για ακίνητα που υπέστησαν ζημιές από τις πυρκαγιές σε περιοχές της Αττικής της 23ης και 24ης Ιουλίου 2018
ΠΟΛ. 1171/2018 (Β' 1319/12.09.2018)	Καθορισμός της διαδικασίας και των δικαιολογητικών για τη χορήγηση των απαλλαγών που ορίζονται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου 3 του ν. 4223/2013 (Α' 287)
ΠΟΛ. 1151/2018 (Β' 3225/07.08.2018)	Καθορισμός της διαδικασίας και των δικαιολογητικών για τη χορήγηση της απαλλαγής που ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 3 του ν. 4223/2013 (Α' 287), για κτίσματα μετά του αναλογούντος σε αυτά οικοπέδου, τα οποία βρίσκονται σε περιοχές που έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας λόγω σεισμού, πυρκαγιάς ή πλημμύρας και έχουν αποδεδειγμένα ολοσχερώς καταστραφεί ή υποστεί λειτουργικές ζημιές που τα καθιστούν μη κατοικήσιμα
ΠΟΛ. 1123/2016 (Β' 2629/24.08.2016)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) - πράξης προσδιορισμού φόρου έτους 2016 και επομένων
ΠΟΛ. 1216/2015 (Β' 2143/06.10.2015)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης – πράξης διοικητικού προσδιορισμού Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) έτους 2015 και επομένων
ΠΟΛ. 1212/2015 (Β' 2120/01.10.2015), <i>όπως ισχύει</i> ⁶⁹	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α): Διαδικασία χορήγησης εκπτώσεων, μειώσεων και αναστολής πληρωμής
ΠΟΛ. 1163/2015 (Β' 1711/17.08.2015), <i>όπως ισχύει</i> ⁷⁰	Διαδικασία διορθώσεων και χορήγηση απαλλαγών από τον Ενιαίο Φόρο

⁶⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις Α. 1194/2019 (Β' 1910/28.05.2019) και Α. 1202/2020 (Β' 3907/14.09.2020).

⁶⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1081/2016 (Β' 2163/13.07.2016) και ΠΟΛ. 1122/2017 (Β' 2758/08.08.2017). Τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και κωδικοποιήθηκε με την Α. 1278/2019 (Β' 3007/23.07.2019 και Β' 3129/06.08.2019)..

	Ιδιοκτησίας Ακινήτων, καθορισμός του αρμόδιου οργάνου
ΠΟΛ. 1250/2014 (Β' 3411/19.12.2014)	Διαδικασία χορήγησης αναστολής πληρωμής του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α) του έτους 2014 σε νομικά πρόσωπα
ΠΟΛ. 1232/2014 (Β' 2832/22.10.2014)	Διαδικασία χορήγησης μείωσης του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) σε φυσικά πρόσωπα για κύριους χώρους κενών και μη ηλεκτροδοτούμενων κατοικιών και επαγγελματικών στεγών
ΠΟΛ. 1231/2014 (Β' 2832/22.10.2014)	Διαδικασία χορήγησης εκπτώσεων επί του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) σε φυσικά πρόσωπα έτους 2014
ΠΟΛ. 1185/2014 (Β' 2074/30.07.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης – πράξης διοικητικού προσδιορισμού Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) έτους 2014
ΠΟΛ. 1184/2014 (Β' 2074/30.07.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁷¹	Μηχανογραφική διαχείριση των δηλώσεων στοιχείων ακινήτων (Ε9) για τον υπολογισμό του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Επί του φόρου Ακίνητης Περιουσίας (ν. 3842/2010)

ΠΟΛ. 1240/2014 (Β' 3087/17.11.2014)	Τύπος και περιεχόμενο δήλωσης – πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου ακίνητης περιουσίας ετών 2010 έως και 2013

Επί του φόρου μεταβίβασης ακινήτων (ν. 1587/1950)

Α. 1031/2021 (Β' 839/03.03.2021), <i>όπως ισχύει</i> ⁷²	Ηλεκτρονική δήλωση φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων- «Δήλωση Φ.Μ.Α.»

⁷⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε επανειλημμένως με τις ΠΟΛ. 1200/2017 (Β' 4429/15.12.2017), ΠΟΛ. 1073/2016 (Β' 1653/09.06.2016), ΠΟΛ. 1003/2016 (Β' 3/07.01.2016), ΠΟΛ. 1251/2015 (Β' 2530/24.11.2015), ΠΟΛ. 1003/2016 (Β' 3/07.01.2016), ΠΟΛ. 1073/2016 (Β' 1653/09.06.2016), ΠΟΛ. 1200/2017 (Β' 4429/15.12.2017 και 4726/29.12.2017). Τέλος με την Α. 1272/2019 (Β' 2936/12.07.2019) η ΠΟΛ. 1163/2015 τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε.

⁷¹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1082/2016 (Β' 1928/29.06.2016).

⁷² Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1149/2021 (Β' 2825/30.06.2021).

A. 1149/2021 (B' 2825/30.06.2021)	Ρύθμιση θεμάτων για την εφαρμογή της Α. 1031/2021 σχετικά με την ηλεκτρονική δήλωση φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων Δήλωση Φ.Μ.Α.
ΠΟΛ. 1053/2006 (B' 385/29.03.2006)- ΑΥΟ 1031379/178/35/0014	Τύπος, περιεχόμενο, τρόπος, χρόνος και διαδικασία υποβολής της δήλωσης για τη μεταβίβαση ακινήτου

Επί της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών (ν. 2961/2001)

A. 1249/2021 (B' 5779/10.12.2021)	Ηλεκτρονική υποβολή δήλωσης φόρου δωρεών, γονικών παροχών «Δήλωση δωρεάς/Γονικής Παροχής.»
ΠΟΛ. 1215/2014 (B' 2739/14.10.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου κληρονομιάς, δωρεάς, γονικής παροχής και προίκας

Επί του φόρου προστιθέμενης αξίας ακινήτων (ν. 2859/2000)

ΠΟΛ. 1040/2015 (B' 215/10.02.2015)	Τρόπος υποβολής της δήλωσης ΦΠΑ για πράξεις που διενεργήθηκαν το έτος 2014 από αγρότες φυσικά πρόσωπα
ΑΥΟ 1031382/1116/ΔΕ-Α/ ΠΟΛ. 1054/2006 (B' 385/29.03.2006)	Έλεγχος ειδικής δήλωσης ΦΠΑ μεταβίβασης ακινήτων

Επί του φόρου πλοίων με ελληνική και ξένη σημαία (ν. 27/1975)

A. 1027/2021 (B' 639/17.02.2021)	Τύπος και περιεχόμενο των δηλώσεων φόρου πλοίων πρώτης κατηγορίας του ν. 27/1975 (Α' 77), καθώς και τύπος πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου πλοίων δεύτερης κατηγορίας του ίδιου νόμου για τις περιπτώσεις ναύλωσης γυμνού (bareboat charterer) και χρηματοδοτικής μίσθωσης πλοίου (ship lessee), οι οποίες προστέθηκαν με τον ν. 4646/2019 (Α' 201)
A. 1093/2020 (B' 1742/07.05.2020), <i>όπως ισχύει</i> ⁷³	Τύπος πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου πλοίων δεύτερης κατηγορίας του ν. 27/1975, που αφορά την εκμετάλλευση πλοίων από 1-1-2020

⁷³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1174/2021 (B' 3705/11.08.2021).

	και μετά

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Επί του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

E. 2150/21.07.2021	Διευκρινίσεις ως προς τη διαδικασία υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 5Α του ν. 4172/2013, περί εναλλακτικής φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα
E. 2162/13.10.2020	Έκδοση πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 32 ΚΦΔ

Επί του φόρου πλοίων με ελληνική και ξένη σημαία (ν. 27/1975)

E. 2189/06.10.2021	Παροχή οδηγιών αναφορικά με την φορολόγηση κοινοπραξιών από πλοιοκτήτριες εταιρείες ρυμουλκών πλοίων μετά και την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 57 του ν. 4646/2019 (Α'201) περί προσδιορισμού και καταβολής τέλους ρυμουλκών και αλιευτικών πλοίων - Λοιπά θέματα σχετικά με τη φορολόγηση των κοινοπραξιών αυτών
E. 2160/05.08.2021	Προσδιορισμός φόρου και εισφοράς σε περίπτωση χορήγησης πιστοποιητικού αργίας για επαγγελματικά πλοία αναψυχής και τουριστικά ημερόπλοια του ν.4256/2014 (Α'92) για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο επιβλήθηκαν μέτρα απαγόρευσης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας λόγω covid-19
E. 2154/23.07. 2021	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 27/1975 (Α'77) όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 147 του ν.4808/2021 (Α'101) περί υπολογισμού φόρου των ιδιωτικών πλοίων αναψυχής. Υποβολή των

	δηλώσεων φόρου μεταβίβασης ακινήτων με τη χρήση της ηλεκτρονικής εφαρμογής (myrproperty).
E. 2054/22.04.2020	Παροχή οδηγιών για την ορθή βεβαίωση του φόρου πλοίων δεύτερης κατηγορίας του ν.27/1975, μετά την τροποποίηση των διατάξεων των άρθρων 12 και 17 του νόμου αυτού, καθώς και των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 41 του ν.3182/2003 με το άρθρο 58 του ν.4646/2019

Επί του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ν. 4223/2013) και επί της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών (ν. 2961/2001)

E. 2055/10.03.2021	Επανυπολογισμός των φόρων κατοχής και μεταβίβασης με οποιαδήποτε αιτία ακινήτων που βρίσκονται σε περιοχές στις οποίες αναπροσαρμόστηκαν οι τιμές με την 102353/2020 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών

ΑΡΘΡΟ 33

Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Επί του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (ν. 4172/2013), τέλους επιτηδεύματος φυσικών προσώπων (άρθρο 31 ν. 3986/2011), ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης φυσικών προσώπων (άρθρο 29 ν. 3986/2011 και άρθρο 43Α ν. 4172/2013) και φόρου πολυτελούς διαβίωσης (άρθρο 44 ν. 4111/2013)

A. 1178/2021 (B' 3717/12.08.2021)	Έκδοση πράξεων εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, τέλους επιτηδεύματος και φόρου πολυτελούς διαβίωσης για τα φορολογικά έτη 2015 και επόμενα
A. 1229/2020 (B' 4684/23.10.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, τέλους επιτηδεύματος και φόρου πολυτελούς διαβίωσης

Επί του φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ν. 4223/2013)

A. 1176/2021 (B' 3706/11.08.2021)	Έκδοση πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) νομικών προσώπων και οντοτήτων
A. 1262/2020 (B' 4182/18.11.2019)	Έκδοση πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) νομικών προσώπων και οντοτήτων για το έτος 2015.
A. 1419/2019 (B' 4182/18.11.2019)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) νομικών προσώπων και οντοτήτων

Επί του άρθρου 33 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 34

Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ

ΔΕΛ Α 1044111/2014 (B' 759/27.03.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού
ΔΕΛ Α 1009902/2014 (B' 152/29.01.2014)	Τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου

ΕΙΔΙΚΕΣ

Επί του φόρου εισοδήματος

ΠΟΛ. 1198/2017 (B' 4385/13.12.2017 και 4726/29.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης επιβολής προστίμου (για νομικά πρόσωπα νομικές οντότητες) που αφορούν φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2014 και μετά

ΠΟΛ. 1197/2017 (Β' 4385/13.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης προστίμου για φυσικά πρόσωπα, που αφορούν φορολογικά έτη 2014 και επόμενα
ΔΕΛ Α 1055543 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013
ΔΕΛ Α 1055541 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2014 (εκτός από τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013)
ΔΕΛ Α 1055536 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 2 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151)
ΔΕΛ Α 1055481 ΕΞ 2014 (Β' 873/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις που δεν εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013
ΔΕΛ Α 1055438 ΕΞ 2014 (Β' 873/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), που δεν εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2014 (εκτός από τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013)
ΔΕΛ Α 1053230 ΕΞ 2014 (Β' 812/01.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος (για

	φυσικά πρόσωπα), για πράξεις που αφορούν χρήσεις ως την 31.12.13
ΔΕΛ Α 1053222 ΕΞ 2014 (Β' 812/01.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα πρόσωπα της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), για πράξεις που αφορούν χρήσεις ως την 31.12.13

Επί του φόρου προστιθέμενης αξίας

ΔΕΛ Β 1062442 ΕΞ 2017 (Β' 1606/10.05.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης προσδιορισμού ΦΠΑ και Πράξης Επιβολής Προστίμου
ΔΕΛ Α 1036829 ΕΞ 2014 (Β' 550/05.03.2014 και διορθώσεις ασφαλμάτων στο Β' 819/02.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού ΦΠΑ

Επί του φόρου κληρονομίας, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας και μεταβίβασης ακινήτων

ΠΟΛ. 1227/2014 (Β' 2853/22.10.2014)	Τύπος της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κληρονομίας, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας και μεταβίβασης ακινήτων

Επί του ΕΝΦΙΑ

ΠΟΛ. 1011/2015 (Β' 56/15.01.2015)	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης και ορισμός διαδικασίας για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.).

Επί του φόρου Ακίνητης Περιουσίας (ν. 3842/2010)

ΠΟΛ. 1047/2014 (Β' 368/17.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁷⁴	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων φόρου ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) φυσικών προσώπων, και ορισμός διαδικασίας

⁷⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1239/2014 (Β' 3087/17.11.2014).

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2150/21.07.2021	Διευκρινίσεις ως προς τη διαδικασία υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 5Α του ν. 4172/2013, περί εναλλακτικής φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα
Ε. 2140/16.07.2019	Οδηγίες σχετικά με την εκκαθάριση των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων καθώς και την επιστροφή φόρου εισοδήματος σε νομικά πρόσωπα/νομικές οντότητες και πιστωτικού υπολοίπου Φ.Π.Α., σε περίπτωση μη προσκόμισης δικαιολογητικών
ΠΟΛ. 1030/15.02.2018	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με την έκδοση καταλογιστικών πράξεων φόρων ή προστίμων σε βάρος πτωχών για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας
ΠΟΛ. 1195/06.12.2017	Παροχή οδηγιών αναφορικά με την καταχώριση της φορολογικής οφειλής ή της απαίτησης του φορολογουμένου (της συζύγου) όπως προκύπτει κατόπιν έκδοσης πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1019/03.02.2016	Αντιμετώπιση υποθέσεων φόρου κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών και μεταβίβασης ακινήτων μετά την αναδρομική αναπροσαρμογή των τιμών του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας ακινήτων με την ΠΟΛ. 1009/2016 απόφαση του Αν. Υπουργού Οικονομικών
ΔΕΛ Α 1069048 ΕΞ 02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΔΕΣ Γ 1063076 ΕΞ 15.04.2014	Ενημέρωση των φορολογουμένων για την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων

ΑΡΘΡΟ 35

Προληπτικός προσδιορισμού φόρου

Επί του άρθρου 35 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 36

Παραγραφή

Επί του άρθρου 36 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2049/26.02.2021	Χρόνος παραγραφής μετά την έναρξη ισχύος του Κ.Φ.Δ. (ν. 4174/2013) του δικαιώματος του Δημοσίου για την επιβολή αναλογικών τελών χαρτοσήμου και της ειδικής εισφοράς υπέρ ΟΓΑ, όπου προβλέπεται
E. 2043/06.04.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων πρώτου, δεύτερου, τρίτου, τέταρτου, πέμπτου, έκτου, δέκατου, εξηκοστού τρίτου και εξηκοστού ένατου της από 30/3/2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75) και του άρθρου τριακοστού όγδοο παράγραφος 5 της από 20/3/2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 68)
E. 2204/24.12.2019	Έκπτωση παρακρατούμενων, προκαταβληθέντων φόρων και φόρων που καταβλήθηκαν στην αλλοδαπή, κατά τη διενέργεια άμεσου προσδιορισμού φόρου ή την έκδοση πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1208/20.12.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1181829 ΕΞ 2017/5-12-2017 (Β' 4314) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1172/14.11.2017, όπως ισχύει ⁷⁵	Διευκρινίσεις σχετικά με την προθεσμία υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων του άρθρου 19 του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.) και

⁷⁵ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1207/20.12.2017.

	την έναρξη της προθεσμίας για την παραγραφή της αξίωσης επιστροφής φόρου σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης
ΠΟΛ. 1154/04.10.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017/15-9-2017 (Β' 3278) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1114/22.07.2016	Διευκρινήσεις σχετικά με την υποβολή τροποποιητικών δηλώσεων με βάσει τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4174/2013
ΔΕΛ Β 1144776 ΕΞ 2015/03.11.2015	Παροχή οδηγιών σχετικά με την ορθή κοινοποίηση των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών εγγράφων και πράξεων που άπτονται των διαδικασιών ελέγχου, ώστε να διασφαλίζονται τα συμφέροντα του Δημοσίου

ΑΡΘΡΟ 37

Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΔΕΛ Α 1198414/2013 (Β' 3367/31.12.2013)	Τύπος της έκθεσης ελέγχου
ΠΟΛ. 1188/2011 (Β' 1993/08.09.2011), όπως ισχύει ⁷⁶	Επίδοση καταλογιστικών πράξεων φορολογικών και τελωνειακών αρχών μέσω των Δικαστικών Επιμελητών
ΠΟΛ. 1214/22.12.2017 (Β' 4618/28-12-2017 και 4867/29-12-2017)	Καθορισμός της διαδικασίας και κάθε αναγκαίου θέματος, για την εφαρμογή των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 49 του ν.4509/2017 (ΦΕΚ Α' 201) ως προς την επιβολή της επεικέστερης κύρωσης για φορολογικές παραβάσεις
ΔΕΛ Α 1044111/2014 (Β' 759/27.03.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού

⁷⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΔΕΛ Α 1139948/2012 (Β' 2756/11.10.2012) και ΠΟΛ. 1043/2018 (Β' 1002/21.03.2018).

ΔΕΛ Α 1009902/2014 (Β' 152/29.01.2014)	Τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου

ΕΙΔΙΚΕΣ

Επί του φόρου εισοδήματος

A. 1231/2020 (Β' 4735/26.10.2020)	Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης φόρου κατά την έξοδο και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου 66Α του ν.4172/2013
A. 1130/2020 (Β' 2335/15.06.2020)	Τύπος και Περιεχόμενο της Πράξης Διοικητικού Προσδιορισμού Φόρου του άρθρου 5Α του ν. 4172/2013 περί εναλλακτικής φορολόγησης εισοδήματος που προκύπτει στην αλλοδαπή φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα.
ΠΟΛ. 1198/2017 (Β' 4385/13.12.2017 και 4726/29.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης επιβολής προστίμου (για νομικά πρόσωπα νομικές οντότητες) που αφορούν φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2014 και μετά
ΠΟΛ. 1197/2017 (Β' 4385/13.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης προστίμου για φυσικά πρόσωπα, που αφορούν φορολογικά έτη 2014 και επόμενα
ΔΕΛ Α 1055543 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013
ΔΕΛ Α 1055541 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2014 (εκτός από τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013)

ΔΕΛ Α 1055536 ΕΞ 2014 (Β' 874/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 2 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151)
ΔΕΛ Α 1055481 ΕΞ 2014 (Β' 873/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις που δεν εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013
ΔΕΛ Α 1055438 ΕΞ 2014 (Β' 873/08.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 101 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), που δεν εφαρμόζουν τα ΔΛΠ για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2014 (εκτός από τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις για εισοδήματα που απέκτησαν μέχρι και το οικονομικό έτος 2013)
ΔΕΛ Α 1053230 ΕΞ 2014 (Β' 812/01.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος (για φυσικά πρόσωπα), για πράξεις που αφορούν χρήσεις ως την 31.12.13
ΔΕΛ Α 1053222 ΕΞ 2014 (Β' 812/01.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για τα πρόσωπα της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151), για πράξεις που αφορούν χρήσεις ως την 31.12.13

Επί του φόρου προστιθέμενης αξίας

ΔΕΛ Β 1062442 ΕΞ 2017 (Β' 1606/10.05.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης προσδιορισμού ΦΠΑ και Πράξης Επιβολής Προστίμου
ΔΕΛ Α 1036829 ΕΞ 2014 (Β' 550/05.03.2014 και διορθώσεις ασφαλμάτων στο Β' 819/02.04.2014)	Τύπος οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού ΦΠΑ

Επί του φόρου κληρονομίας, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας και μεταβίβασης ακινήτων

ΠΟΛ. 1227/2014 (Β' 2853/22.10.2014)	Τύπος της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κληρονομιάς, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας και μεταβίβασης ακινήτων

Επί του φόρου Ακίνητης Περιουσίας (ν. 3842/2010)

ΠΟΛ. 1047/2014 (Β' 368/17.02.2014), <i>όπως ισχύει</i> ⁷⁷	Καθορισμός οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης για την αποδοχή και εκκαθάριση εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων φόρου ακίνητης περιουσίας (ΦΑΠ) φυσικών προσώπων, και ορισμός διαδικασίας

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο ΔΕΛ Η 1130255/05.11.2020	Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το ζήτημα της έκδοσης και κοινοποίησης καταλογιστικών πράξεων εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών παραγραφής
ΠΟΛ. 1195/06.12.2017	Παροχή οδηγιών αναφορικά με την καταχώριση της φορολογικής οφειλής ή της απαίτησης του φορολογουμένου (της συζύγου) όπως προκύπτει κατόπιν έκδοσης πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1019/03.02.2016	Αντιμετώπιση υποθέσεων φόρου κληρονομιάς, δωρεών, γονικών παροχών και μεταβίβασης ακινήτων μετά την αναδρομική αναπροσαρμογή των τιμών του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας ακινήτων με την ΠΟΛ. 1009/2016 απόφαση του Αν. Υπουργού Οικονομικών
ΔΕΛ Α 1069048 ΕΞ 02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΔΕΣ Γ 1063076 ΕΞ 15.04.2014	Ενημέρωση των φορολογουμένων για την εκπλήρωση των φορολογικών τους

⁷⁷ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1239/2014 (Β' 3087/17.11.2014).

	υποχρεώσεων

ΑΡΘΡΟ 38

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

Επί του άρθρου 38 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ – ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2167/13.09.2019	Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 27 παρ. 5 και 56 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.4172/2013), και του άρθρου 38 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013)
E. 2071/09.05.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 1 (άρθρο 51 της Συμφωνίας) και 5, 11 - 14, 52 - 54, 56, 71 και 78 του ν. 4607/2019 (ΦΕΚ Α' 65)

ΑΡΘΡΟ 39

Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

Επί του άρθρου 39 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ - ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2015/31.01.2020	Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 28 του ν. 4172/2013
ΠΟΛ. 1175/16.11.2017	Διευκρινίσεις για θέματα ελέγχου προσαύξησης περιουσίας
ΔΕΑΦ Α 1144110/05.11.2015	Διευκρινίσεις για θέματα ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών και προσαύξησης περιουσίας
ΠΟΛ. 1228/15.10.2014	Παροχή πρόσθετων οδηγιών στο πλαίσιο χειρισμού των υποθέσεων

	φορολογουμένων που αποστέλλουν εμβάσματα στο εξωτερικό κατά τα έτη 2009-2011
ΠΟΛ. 1106/14.04.2014	Προϋποθέσεις δικαιολόγησης εισοδήματος από μερίσματα πλειοκτητριών εταιρειών
ΠΟΛ. 1033/21.02.2013	Διευκρινίσεις στο πλαίσιο χειρισμού των υποθέσεων φορολογουμένων που έχουν αποστείλει εμβάσματα στο εξωτερικό κατά τα έτη 2009-2011
ΠΟΛ. 1095/29.04.2011	Εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του ν. 3888/2010

ΑΡΘΡΟ 40

Αρμόδια όργανα

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Δ.Π.Δ.Α. Γ 1107473/2017 (Β' 2435/17.07.2017)	Ανάθεση είσπραξης δημοσίων εσόδων σε φορείς είσπραξης

Σχετικά με το άρθρο 40 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 41

Πληρωμή φόρου

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1176/2021 (Β' 3706/11.08.2021)	Έκδοση πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) νομικών προσώπων και οντοτήτων
A. 1290/2019 (Β' 3149/08.08.2019)	Τύπος και περιεχόμενο του αποδεικτικού καταβολής στις φορολογίες κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1276/2013 (Β' 3399/31.12.2013)	Καθορισμός του τρόπου καταβολής των φόρων κατά τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν. 4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2144/22.07.2019	Αποδεικτικό καταβολής των φόρων κεφαλαίου

ΑΡΘΡΟ 42**Επιστροφή φόρου****ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ**

A. 1153/2020 (B' 2399/17.06.2020, και διορθώσεις σφαλμάτων B' 2698/02.07.2020)	Επιστροφή του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων
A. 1104/2020 (B' 1895/18.05.2020)	Διαδικασία επιστροφής Φόρου Προστιθέμενης Αξίας
ΠΟΛ. 1230/2018 (B' 5909/31.12.2018)	Τύπος και περιεχόμενο της «Αίτησης επιστροφής Φόρου Προστιθέμενης Αξίας από υποκείμενο στον φόρο που δεν είναι εγκατεστημένος σε έδαφος της ΕΕ» Έντυπο 015-ΦΠΑ
ΠΟΛ. 1103/2017 (B' 2536/21.07.2017), όπως ισχύει ⁷⁸	Επίσπευση επιστροφής πιστωτικού υπολοίπου των υποκειμένων που έχουν δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών τους και είτε πραγματοποιούν κυρίως πράξεις που δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ, είτε είναι κάτοχοι «άδειας A.E.O. Authorised Economic Operator» ή «αδειών απλουστευμένων διαδικασιών»
ΠΟΛ. 1104/2015 (B' 844/14.05.2015)	Διαγραφή αχρεώστητης οφειλής ΦΠΑ βάσει δήλωσης και περαιτέρω επιστροφή
ΠΟΛ. 1212/2014 (B' 2602/30.09.2014)	Επίσπευση επιστροφής πιστωτικού υπολοίπου για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν κυρίως πράξεις που δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ και έχουν δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών τους
ΠΟΛ. 1287/2013 (B' 3366/31.12.2013), όπως ισχύει ⁷⁹	Διαδικασία επιστροφής φόρου εισοδήματος για τα νομικά πρόσωπα

⁷⁸ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις ακόλουθες αποφάσεις: ΠΟΛ. 1070/2018 (B' 1374/24.04.2018) και Α. 1238/2019 (B' 2935/12.07.2019).

	κερδοσκοπικού χαρακτήρα
ΠΟΛ. 1066/2013 (Β' 753/02.04.2013), <i>όπως ισχύει</i> ⁸⁰	Επιστροφή Φ.Π.Α. στους αγρότες του ειδικού καθεστώτος

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο ΔΕΛ Α 1043783 ΕΞ 2020/10.04.2020	Παροχή συμπληρωματικών οδηγιών αναφορικά με τη διαδικασία επιστροφής φόρων κατόπιν ελέγχου λόγω της εφαρμογής των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19
Ε. 2204/24.12.2019	Έκπτωση παρακρατούμενων, προκαταβληθέντων φόρων και φόρων που καταβλήθηκαν στην αλλοδαπή, κατά τη διενέργεια άμεσου προσδιορισμού φόρου ή την έκδοση πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου
Ο ΔΕΑΦ 1178832 ΕΞ 24.12.2019	Διευκρινίσεις σχετικά με τη διαγραφή/επιστροφή του τέλους επιτηδεύματος οικ. ετών 2012 και εφεξής σε φυσικά πρόσωπα/οντότητες που έχουν κάνει εκπρόθεσμη διακοπή εργασιών.
ΠΟΛ. 1207/20.12.2017	Συμπληρωματικές διευκρινίσεις επί της ΠΟΛ. 1172/2017 εγκυκλίου και παροχή οδηγιών για την αντιμετώπιση εκκρεμών υποθέσεων
ΠΟΛ. 1199/06.12.2017	Αντιμετώπιση υποθέσεων φορολογίας κεφαλαίου για ακίνητα που βρίσκονται στο Δήμο Ψυχικού.
ΠΟΛ. 1172/14.11.2017, <i>όπως ισχύει</i> ⁸¹	Διευκρινίσεις σχετικά με την προθεσμία υποβολής τροποποιητικών δηλώσεων του άρθρου 19 του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.) και την έναρξη της προθεσμίας για την παραγραφή της αξίωσης επιστροφής φόρου σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης

⁷⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1183/2014 (Β' 2049/29.07.2014).

⁸⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1089/2015 (Β' 722/27.04.2015), ΠΟΛ. 1127/2015 (Β' 1462/14.07.2015), ΠΟΛ. 1021/2016 (Β' 213/08.02.2016).

⁸¹ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1207/20.12.2017.

ΠΟΛ. 1132/24.08.2017	Κοινοποίηση διάταξης άρθρου 74 του ν. 4484/2017
ΠΟΛ. 1078/06.04.2015	Διευκρινίσεις ως προς την διαδικασία επιστροφής φόρου που παρακρατήθηκε ως αχρεωστήτως καταβληθέντος
ΠΟΛ. 1088/01.04.2014	Επιστροφή ΦΠΑ αγροτών του ειδικού καθεστώτος ΦΠΑ
Δ14Α 1170782 ΕΞ 07.11.2013	Αποστολή στοιχείων αιτήσεων επιστροφής Φ.Π.Α.

ΑΡΘΡΟ 43⁸²

Πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών – τμηματικής καταβολής σε δόσεις

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1010/2020 (B' 187/30.01.2020)	Καθορισμός χρόνου έναρξης εφαρμογής για την υπαγωγή στη πάγια ρύθμιση των διατάξεων του άρθρου 43 του ν. 4646/2019 (ΦΕΚ 201 Α') καθώς και ειδικών θεμάτων και λεπτομερειών εφαρμογής της πάγιας ρύθμισης της υποπαραγράφου Α2 της παραγράφου Α του πρώτου άρθρου του ν. 4152/2013, όπως αυτή τροποποιήθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4646/2019
A. 1236/2019 (B' 2713/02.07.2019)	Καθορισμός ειδικότερων θεμάτων για την εφαρμογή του άρθρου 130 του ν. 4611/2019 περί προοδευτικού περιορισμού των κατασχέσεων που επιβάλλονται από τη Φορολογική Διοίκηση
ΠΟΛ. 1110/2017 (B' 2556/24.07.2017 & B' 2758/08.08.2017)	α) Ρύθμιση οφειλών βάσει δηλώσεων που υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθέλης Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α'240), και β) ρύθμιση ζητημάτων μη καταβολής της οφειλής ή απώλειας της ρύθμισης

⁸² Το άρθρο 43 καταργήθηκε από 01.04.2020 με την παράγραφο 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 (Α' 201/12.12.2019), ωστόσο οι υφιστάμενες ρυθμίσεις του άρθρου 43 του ν. 4174/2013 συνεχίζουν να ισχύουν με τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτού.

ΠΟΛ. 1080/2015 (Β' 628/17.04.2015)	Ειδικά θέματα και λεπτομέρειες εφαρμογής της ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών στη φορολογική διοίκηση του Ν. 4321/2015 (ΦΕΚ 32 Α'/21.3.2015)
ΠΟΛ. 1277/2013 (Β' 3398/31.12.2013)	Ειδικά θέματα εφαρμογής της ρύθμισης οφειλών του άρθρου 43 του Ν.4174/2013 (Α' 170)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2025/27.02.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων της πάγιας ρύθμισης της υποπαραγράφου Α2 της παραγράφου Α του πρώτου άρθρου του ν.4152/2013 (ΦΕΚ Α' 107/2013) όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις διατάξεις των άρθρου 43 του ν.4646/2019 (ΦΕΚ Α'201/2019) και της κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείσας Απόφασης Υφυπουργού Οικονομικών Α. 1010/2020 (ΦΕΚ Β' 187) καθώς και παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή τους
ΠΟΛ. 1226/09.10.2015	Κοινοποίηση διατάξεων και παροχή οδηγιών για τις τροποποιήσεις των Ρυθμίσεων των διατάξεων : α) των άρθρων 1-17 του ν. 4321/2015, β) του άρθρου 51 του ν. 4305/2014, γ) του άρθρου 43 του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.) και δ) της υποπαραγράφου Α2 της παρ. Α του πρώτου άρθρου του ν. 4152/2013
ΠΟΛ. 1189/01.08.2014	Κοινοποίηση διατάξεων της ρύθμισης του άρθρου 43 του ν. 4174/2013 (Α' 170), όπως ισχύει

ΑΡΘΡΟ 44

Σειρά εξόφλησης

Επί του άρθρου 44 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 45

Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

Επί του άρθρου 45 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 46

Μέτρα διασφάλισης των οφειλών στο Δημόσιο

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1064/2017 (Β' 1440/27.04.2017)	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Ειδική Διοικητική Διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή), καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής και ρύθμιση ζητημάτων καταβολής και αναστολής καταβολής του οφειλόμενου ποσού σε περίπτωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής
ΠΟΛ. 1282/2013 (Β' 54/16.01.2014), όπως ισχύει ⁸³	Προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα σε περίπτωση φοροδιαφυγής, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 46 του ν.4174/2013, εξειδίκευση των προσώπων σε βάρος των οποίων αυτά επιβάλλονται, καθορισμός των περιπτώσεων ολικής ή μερικής άρσης των μέτρων και μη εφαρμογής αυτών, προσδιορισμός χρόνου διατήρησής τους και άλλων ειδικότερων θεμάτων

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2192/18.10.2021	Παροχή οδηγιών και διευκρινίσεων σχετικά με τις μεταβολές που επήλθαν στη διαδικασία πτώχευσης με τον ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (Α' 207) για την είσπραξη οφειλών πτωχών οφειλετών του Δημοσίου

⁸³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε διαδοχικά με τις ΠΟΛ. 1038/2015 (Β' 239/17.02.2015) και Α. 1103/2020 (Β' 1919/19.05.2020).

E. 2149/19.07.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 67, 129, 146, 147, 148, 149, 151 και 158 ν. 4808/2021 (Α΄101/19-6-2021)
E. 2148/14.07.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων πεντηκοστού τρίτου, εξηκοστού τρίτου, εβδομηκοστού πρώτου, εκατοστού, εκατοστού τρίτου και εκατοστού πέμπτου του ν. 4812/2021
Ο ΔΕΛ Θ 1128719 ΕΞ 02.11.2020	Κοινοποίηση της αριθ. Α.1103/6.5.2020 (1919Β΄/19.5.2020) Απόφασης του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. «Τροποποίηση και συμπλήρωση της ΠΟΛ.1282/31.12.2013 Απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε. (54Β΄/16.1.2014), όπως ισχύει, σχετικά με την επιβολή προληπτικών ή διασφαλιστικών του δημοσίου συμφέροντος μέτρων άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 46 του ν.4174/2013» και παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εφαρμογή της.
E. 2022/04.02.2019 ⁸⁴	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 16 και 17 του ν. 4575/2018 (ΦΕΚ Α΄ 192/14-11-2018) σχετικά με την αναδοχή από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) οφειλών των υπό εκκαθάριση επιχειρήσεών τους και παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή αυτών
E. 2007/10.01.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 12, 33, 44, 45, 72 και 78 του ν. 4587/2018 (ΦΕΚ Α΄ 218/24-12-2018) «Επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και άλλες διατάξεις»
ΔΕΛ Γ 1189816 ΕΞ 20.12.2017	Διευκρινίσεις αναφορικά με την επιβολή των προληπτικών ή διασφαλιστικών του δημοσίου συμφέροντος μέτρων της παραγράφου 5 του άρθρου 46 του ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ.), στις περιπτώσεις

⁸⁴ Σχετική η Ε. 2095/26.6.2020 με θέμα: «Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 22,91 και 123 του ν. 4674/2020 “Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις” Α΄53/11.03.2020).

	τελών χαρτοσήμου
ΠΟΛ. 1009/19.01.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΠΟΛ. 1204/29.12.2016	Κοινοποίηση διατάξεων του ν.4446 (Φ.Ε.Κ.240/Α'/22.12.2016) «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν.4270/2014 και λοιπές διατάξεις.
ΠΟΛ. 1066/01.06.2016	Τροποποίηση Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 3588/2007): Κοινοποίηση διατάξεων του Κεφαλαίου Α' της υποπαραγράφου Γ3 του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (ΦΕΚ 94 Α714-8-2015), του άρθρου 66 του ν.4356/2015 (ΦΕΚ 181 Α/24-12-2015) και του άρθρου 13 του ν. 4378/2016 (ΦΕΚ 55 Α/5-4-2016) και παροχή οδηγιών
ΠΟΛ. 1255/27.11.2015	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων των άρθρων 3 και 7 του ν.4337/2015 (Φ.Ε.Κ. 129/Α'/17.10.2015) και του άρθρου 51 του ν.4342/2015 (Φ.Ε.Κ. 143/Α'/9.11.2015), σχετικά με την επιβολή προληπτικών ή διασφαλιστικών του δημοσίου συμφέροντος μέτρων άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα
ΔΕΛ Β 1168052 ΕΞ 2015/30.12.2015	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 22 της από 24.12.2015 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου σχετικά με την επιβολή προληπτικών ή διασφαλιστικών του δημοσίου συμφέροντος μέτρων άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα και του άρθρου 65 του ν.4356/2015»
ΔΕΛ Β 1095019 ΕΞ 13.07.2015	Αποστολή πράξεων διασφάλισης των συμφερόντων του δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 46 του ν.4174/2013, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

ΠΟΛ. 1067/04.03.2014	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19α του ν.4015/2011 περί «Ευθύνης εκκαθαριστών – Ευθύνης νομικών προσώπων και Διοικήσεων», όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4138/2013 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του ν.4224/2013 (ΦΕΚ 288Α' /31.12.2013)

ΑΡΘΡΟ 47

Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/υπερημερίας

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1280/2013 (Β' 3399/31.12.2013)	Καθορισμός τύπου και περιεχομένου της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής - υπερημερίας κατά τις διατάξεις των άρθρων 47 του ν.4174/2013 και 7 του ν.δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ), όπως ισχύουν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1249/01.12.2014, όπως ισχύει ⁸⁵	Παροχή οδηγιών σχετικά με την τήρηση νομότυπων διαδικασιών κοινοποίησης α) των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών εγγράφων και πράξεων που άπτονται των διαδικασιών ελέγχου, β) της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής - υπερημερίας των άρθρων 47 του ν. 4174/2013 και 7 του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), γ) της ατομικής ειδοποίησης του άρθρου 4 του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.)

ΑΡΘΡΟ 48

Αναγκαστική εκτέλεση

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Α. 1117/2021 (Β' 2271/31.05.2021)	Διαγραφή από τη Φορολογική Διοίκηση βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Δ.Ο.Υ., μέχρι και του ύψους του ενός (1)

⁸⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την ΠΟΛ. 1029/23.01.2015.

	ευρώ του εισπρακτέου υπολοίπου ανά βασική οφειλή, κατ' εφαρμογή της παρ.6 του άρθρου 48 του ν. 4174/2013 (Α'170)

Επί του άρθρου 48 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 49

Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνομιας καταδολίευσης

Επί του άρθρου 49 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1192/20.12.2016	Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνομιας καταδολίευσης (άρθρο 49 παρ. 3 του Κ.Φ.Δ.)

ΑΡΘΡΟ 50

Αλληλέγγυα ευθύνη

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1082/2021 (B' 1487/13.04.2021 και διορθώσεις ασφαμάτων B' 1626/21.04.2021)	Περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας για τη μη στοιχειοθέτηση της αλληλέγγυας ευθύνης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2196/26.10.2021	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 50 του ν. 4174/2013 (Α'170, ΚΥΔ) στους αλληλεγγύως ευθυνόμενους διοικούντες αθλητικά νομικά πρόσωπα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 118Α του ν. 2725/1999 (Α' 121)
E. 2183/27.09.2021	Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τη συγχώνευση του κοινοφελούς ιδρύματος με την επωνυμία «Ίδρυμα Σταματίου Δεκόζη Βούρου» με το κοινοφελές ίδρυμα με την επωνυμία «Μουσείον της Πόλεως

	των Αθηνών – Ίδρυμα Βούρου Ευταξία», βάσει των διατάξεων των παρ. 3 έως και 5 του άρθρου 94 του ν.4714/2020 (Α' 148)
Ε. 2173/30.10.2020	Αλληλέγγυα ευθύνη διοικούντων του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
Ε. 2128/04.08.2020	Άσκηση ενδικοφανούς και δικαστικής προσφυγής ατομικώς από τα αλληλεγγύως ευθυνόμενα πρόσωπα του άρθρου 50 ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)
ΔΕΑΦ Β 1107928 ΕΞ 2017/14.07.2017	Ευθύνη εταιρών δικηγορικών εταιρειών.

ΑΡΘΡΟ 51

Παραγραφή είσπραξης φόρων

Επί του άρθρου 51 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2117/28.05.2021	Παροχή διευκρινήσεων και οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του ν. του ν. 4738/2020 «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (Α' 207/27-10-2020) που ρυθμίζουν την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης
Ε. 2094/26.06.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 65 και 66 του ν. 4689/2020 (ΦΕΚ Α'103/27-5-2020) σχετικά με την αυτοδίκαιη περάτωση της πτώχευσης
Ε. 2190/06.11.2019	Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών σχετικά με το χρόνο περάτωσης της πτώχευσης και την παραγραφή πτωχευτικών χρεών
ΠΟΛ. 1049/08.03.2018	Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του έκτου κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα «Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης», όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 6 του Μέρους Πρώτου του ν. 4446/2016 (Α' 240/22-12-2016) και το άρθρο 14 του ν. 4491/2017 (Α' 152/13-10-2017)

ΠΟΛ. 1154/12.10.2016	Συστηματική παρουσίαση των διατάξεων περί παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου των Ν. 4270/2014, Ν.4174/2013, Ν. 2362/1995, Ν.Δ. 321/1969 και άλλων νομοθετημάτων
ΠΟΛ. 1036/18.03.2016	Παροχή οδηγιών σχετικά με το χειρισμό υποθέσεων υπαγωγής οφειλετών στις διατάξεις του ν. 3869/2010 «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει

ΑΡΘΡΟ 52

Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΔΠΕΙΣ Α 1080602 ΕΞ 2012 (Β' 1802/08.06.2012), όπως ισχύει ⁸⁶)	Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1120/27.05.2013	Αμοιβαία διοικητική συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων μεταξύ των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κοινοποίηση των διατάξεων του ν.4072/12 (Φ.Ε.Κ. Α' 86) - Οδηγία 2010/24/ΕΕ της 16 ^{ης} Μαρτίου 2010 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

ΑΡΘΡΟ 53

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1156/2014 (Β' 1370/29.05.2014)	Απαλλαγή από τόκους της εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου των περιοδικών δηλώσεων Φ.Π.Α. που υποβλήθηκαν στις 30.4.2014 μέσω της υπηρεσίας TAXISnet

⁸⁶ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Δ.ΕΙΣΠΡ. Α 1063035 ΕΞ 2018 (Β' 1584/08.05.2018).

ΔΠΕΙΣ 1198598 ΕΞ 31.12.2013 (Β' 19/10.01.2014)	Καθορισμός των επιτοκίων του άρθρου 53 του ν.4174/2013

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2115/24.07.2020	Κοινοποίηση και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των παρ.53 και 54β του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Α'170), όπως ισχύουν μετά την ψήφιση του ν.4701/2020 (Α'128), οι οποίες αφορούν ποσά αναδρομικών εισοδημάτων που εισπράχθηκαν το 2013, για τα οποία εκδόθηκαν πράξεις προσδιορισμού φόρου εντός του 2019, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση
Ε. 2177/03.10.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου εβδόμου της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) (Α'145/30.09.2019)
ΠΟΛ. 1059/09.05.2016	Καταβολή ποσού κατ' άρθ. 93 ΚΔΔ για το παραδεκτό έφεσης
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁸⁷	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 54

Διαδικαστικές παραβάσεις

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Α. 1235/2019 (Β' 2926/12.07.2019)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης επιβολής προστίμου στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων
ΠΟΛ. 1163/2016 (Β' 3779/23.11.2016)	Διακοπή εργασιών φορολογουμένων (φυσικών, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων) βάσει του πραγματικού χρόνου παύσης των εργασιών τους

⁸⁷ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

ΠΟΛ. 1283/2013 (Β' 3367/31.12.2013)	Ορισμός Φορολογικού εκπροσώπου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 8 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E.2125/15.07.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 110, 112, 113, 114, 118, 119, 120, 121 και 122 του ν. 4799/2021 (ΦΕΚ Α' 78/18.05.2021)
E.2007/13.01.2021	Υποβολή τροποποιητικών δηλώσεων απόδοσης παρακρατούμενου φόρου στα μερίσματα που διανέμει η Τράπεζα της Ελλάδος στους μετόχους της, συνεπεία της Ε. 2107/2019 εγκυκλίου
E. 2115/24.07.2020	Κοινοποίηση και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των παρ.53 και 54β του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Α'170), όπως ισχύουν μετά την ψήφιση του ν.4701/2020 (Α'128), οι οποίες αφορούν ποσά αναδρομικών εισοδημάτων που εισπράχθηκαν το 2013, για τα οποία εκδόθηκαν πράξεις προσδιορισμού φόρου εντός του 2019, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση
E. 2154/07.08.2019	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με την επιβολή προστίμου για τη μη διαβίβαση δεδομένων παραστατικών πωλήσεων από οντότητες-εκμεταλλευτές πρατηρίων καυσίμων, από πωλητές πετρελαίου θέρμανσης και από προμηθευτές υγραερίου ή πεπιεσμένου φυσικού αερίου σε πρατήρια, για πωλήσεις καυσίμων».
E. 2131/08.07.2019	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 17 του ν.4577/2018 (ΦΕΚ Α' 199), αναφορικά με την τροποποίηση του άρθρου 31 του ν.3986/2011 περί επιβολής του τέλους επιτηδεύματος
E. 2082/16.05.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 73 του ν.4607/2019 (ΦΕΚ 65 Α') για θέματα φορολογίας ακίνητης περιουσίας
ΠΟΛ. 1241/28.12.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων

	54, 59 και 101 του ν.4583/2018 (ΦΕΚ Α' 212)
ΠΟΛ. 1192/12.10.2018	Πρόστιμο επιβαλλόμενο σε περίπτωση εγκατάστασης ειδικά διασκευασμένων τραπεζιών για τη διενέργεια ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων με παιγνιόχαρτα, χωρίς την καταβολή του νομίμου τέλους
ΠΟΛ. 1174/13.09.2018	Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α., μετά από υποβολή δηλώσεων με τις ευεργετικές διατάξεις των άρθρων 57 έως και 60 του ν. 4446/2016
ΠΟΛ. 1119/22.06.2018	Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν. 4512/2018 (Α' 5) και του άρθρου 49 παρ. 4, 5 και 6 του ν.4509/2017 (Α' 201) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας- Κ.Φ.Δ., Α' 170)
ΠΟΛ. 1035/28.02.2018	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα
ΠΟΛ. 1026/12.02.2018	Παροχή οδηγιών και διευκρινίσεων αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις του άρθρου 54 του ν. 4174/2013 (ΚΦΔ) και λοιπές περιπτώσεις παραβάσεων
ΠΟΛ. 1139/13.09.2017	Επιβολή προστίμου στις εκπρόθεσμες κοινές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (Ε1) των έγγαμων φορολογούμενων
ΠΟΛ. 1083/12.06.2017	Διευκρινίσεις σχετικά με την επιβολή προστίμων στις Δηλώσεις Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας αγροτικών εκτάσεων με μηνιαίο μίσθωμα έως ογδόντα (80) ευρώ
ΔΕΑΦ Α 1060755 ΕΞ 2017/24.04.2017	Μη επιβολή προστίμων του Κ.Φ.Δ. (ν.4174/2013), για εκπρόθεσμες δηλώσεις απόδοσης παρακρατούμενων φόρων της

	περ. δ' της παρ. 1 των άρθρων 62 και 64 του ν. 4172/2013 που έως την 18.7.2016 είχαν υποβληθεί μέχρι το τέλος του δεύτερου μήνα από την ημερομηνία καταβολής της υποκείμενης σε παρακράτηση πληρωμής και όχι από την ημερομηνία έκδοσης του παραστατικού
ΠΟΛ. 1019/03.02.2017	Παροχή οδηγιών για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της ΠΟΛ. 1163/2016 (Β'3779/23-11-2016) Απόφασης Γ.Γ.Δ.Ε.
ΠΟΛ. 1004/04.01.2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 102 του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΔΕΑΦ Α 1122149 ΕΞ 11.08.2016	Μη επιβολή προστίμου για τις τροποποιητικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος που υποβάλλονται από όσους λαμβάνουν αγροτικές επιδοτήσεις και οι σχετικές βεβαιώσεις εκδόθηκαν καθυστερημένα από τον ΟΠΕΚΕΠΕ
ΠΟΛ. 1080/22.06.2016	Επιβολή προστίμου σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου αλλά μόνο του τέλους επιτηδεύματος, καθώς και στην περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής μηδενικής δήλωσης απόδοσης παρακρατούμενων φόρων
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁸⁸	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΠΟΛ. 1230/14.10.2015	Διευκρινίσεις για διάφορα θέματα που ανακύπτουν κατά την υποβολή των πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακίνητης περιουσίας
ΠΟΛ. 1126/17.06.2015	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 251 του ν.4281/2014 σχετικά με την απαλλαγή των μικρών επιχειρήσεων και παροχή σχετικών διευκρινίσεων

⁸⁸ Η ως άνω συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018, αναφορικά με τη μη επιβολή του προστίμου της περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 54 του ν.4174/2013 κατά τη διόρθωση πληροφοριακών στοιχείων των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων (Ε1, Ν, Ε2, Ε3 και λοιπών συνυποβαλλόμενων εντύπων).

ΠΟΛ. 1103/09.04.2014	Κοινοποίηση διατάξεων του ν. 4254/2014 (ΦΕΚ 85Α/7.4.2014) «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 4046/2012 και άλλες διατάξεις

ΑΡΘΡΟ 54Α

Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο ιδιοκτησίας Ακινήτων

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1182/2021 (B' 3784/13.08.2021)	Διενέργεια ελέγχου ορθής εφαρμογής άρθρου 54Α ν. 4174/2013 από συμβ/φους ή/και από φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένου κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2021
A. 1175/2021 (B' 3706/ 11.08.2021)	Καθορισμός των ειδικότερων στοιχείων που συνιστούν τη φορολογική ταυτότητα των ακινήτων
A. 1106/2021 (B' 1976/14.05.2021)	Πιστοποιητικό του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 (πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.)
A. 1008/2021 (B' 229/25.01.2021)	Πιστοποιητικό του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 (πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.)
A. 1137/2020 (B' 2423/18.06.2020)	Καθορισμός της διαδικασίας υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίησης των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου
A. 1234/2019 (B' 2858/05.07.2019)	Διενέργεια ελέγχου για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 (Α' 170) από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένου κτηματολογικών γραφείων, για το έτος 2019
ΠΟΛ. 1182/2018 (B' 4422/04.10.2018)	Διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή/και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένου

	κτηματολογικών γραφείων
ΠΟΛ. 1040/2018 (Β' 884/14.03.2018)	Καθορισμός των πηγών και του είδους των στοιχείων που συλλέγονται, της κατηγορίας των στοιχείων που δημοσιεύονται, καθώς και του χρόνου τήρησης των στοιχείων στο Μητρώο Αξιών Μεταβιβάσεων Ακινήτων
ΠΟΛ. 1004/2015 (Β' 2/02.01.2015), <i>όπως ισχύει</i> ⁸⁹	Πιστοποιητικό του άρθρου 54Α το Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας
ΠΟΛ. 1279/2014 (Β' 3397/30.12.2013), <i>όπως ισχύει</i> ⁹⁰	Πιστοποιητικό του άρθρου 54Α του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, για το έτος 2014

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E .2205/22.11.2021	Επικαιροποίηση του κανονιστικού πλαισίου που ρυθμίζει την έκδοση αποδεικτικού ενημερότητας και βεβαίωσης οφειλής κατ' άρθρο 12 του Κ.Φ.Δ. – Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών
E. 2203/23.12.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 18, 20, 27, 41, 64, 66, 67, 68 και 80 του ν. 4756/2020 (ΦΕΚ Α' 235/26-11-2020)
E. 2107/07.07.2020	Διαδικασία υποβολής δηλώσεων φορολογίας κεφαλαίου, κοινοποίησης των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και λήψης πιστοποιητικών των φορολογιών κεφαλαίου . – Εφαρμογή της απόφασης Α.1137/2020 (ΦΕΚ 2423 Β')
E. 2042/27.03.2020	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 1, 9, 10, 21 και 22 του ν. 4664/2020 : «Κύρωση της από 24.12.2019 Π.Ν.Π. «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για την αύξηση του ποσού του Κοινωνικού Μερισίματος για το έτος 2019, την παράταση ισχύος του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών και την παράταση της προθεσμίας κατάργησης Υποθηκοφυλακείων και Κτηματολογικών

⁸⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1015/2015 (Β' 245/17.02.2015) και 1114/2015 (Β' 1093/10.06.2015) και συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1002/2017 (Β' 114/24.01.2017).

⁹⁰ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1205/2014 (Β' 2518/22.09.2014) και ΠΟΛ. 1020/2014 (Β' 74/22.01.2014)

	Γραφείων» (Α' 212) και άλλες διατάξεις.»
Ε. 2050/28.03.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 53 του ν. 4602/2019 (45 Α) για θέματα φορολογίας Κεφαλαίου
Ε. 2001/28.12.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 55, 60, 61 και 70 του ν.4583/2018 (Φ.Ε.Κ. 212 Α'/18-12-2018) για θέματα φορολογίας κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1186/28.09.2018	Οδηγίες για τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής του άρθρου 54Α' του ν. 4174/2013 από τους συμβολαιογράφους ή και από τους φύλακες μεταγραφών/προϊσταμένους κτηματολογικών γραφείων
ΠΟΛ. 1174/13.09.2018	Πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α., μετά από υποβολή δηλώσεων με τις ευεργετικές διατάξεις των άρθρων 57 έως και 60 του ν. 4446/2016
ΠΟΛ. 1109/07.06.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 112, 113 και 145 του ν.4537/2018 (Φ.Ε.Κ. 84 Α'/15-5- 2018) για θέματα φορολογίας κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1095/21.05.2018	Πιστοποιητικό του άρθρου 54 Α (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) του ν. 4174/2013 σε περίπτωση δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομίας
ΠΟΛ. 1138/13.09.2017	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 10, 13 και 14 του ν. 4474/2017 και των διατάξεων των άρθρων 13, 15, 52, 72, 76 και 79 του ν. 4484/2017
ΠΟΛ. 1118/29.07.2016	Πιστοποιητικά που χορηγούνται για πώληση ακινήτων με παρακράτηση φόρου ή λοιπών οφειλών του φορολογουμένου
ΠΟΛ. 1048/28.03.2017	Χορήγηση φορολογικών πιστοποιητικών μετά τη μονομερή ανάκληση ανέκκλητης πληρεξουσιότητας, η οποία χορηγήθηκε με προσύμφωνο για την κατάρτιση οριστικού συμβολαίου αγοραπωλησίας ακινήτου με αυτοσύμβαση

ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁹¹	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 54Β

Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον Ε.Ν.Φ.Ι.Α.

Επί του άρθρου 54Β δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2190/08.10.2021	Κοινοποίηση των άρθρων 2, 3 και 10 του ν. 4824/2021 (Α' 156/2-9-2021)
ΠΟΛ. 1164/18.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων νόμων έτους 2016 με θέματα αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Εφαρμογής Φορολογίας Κεφαλαίου
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁹²	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΠΟΛ. 1186/31.07.2014	Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 52 του ν. 4276/2014)

ΑΡΘΡΟ 54Γ

Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1157/2018 (Β' 3299/09.08.2018)	Καθορισμός ειδικότερων κανόνων, διοικητικών διαδικασιών και των αναγκαίων συνακόλουθων μέτρων αυτών για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και σύμφωνης εφαρμογής των κανόνων δέουσας επιμέλειας που περιλαμβάνονται στο Κοινό Πρότυπο Αναφοράς από τα

⁹¹ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

⁹² Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	Δηλώντα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα δυνάμει των εξουσιοδοτήσεων του άρθρου 9 παρ. 7 περίπτ. α' του ν.4170/2013 (Α' 163), του άρθρου πέμπτου παρ. 3 του ν. 4428/2016 (Α' 190) και του άρθρου τέταρτου παρ.1 των ν.4515/2018 (Α' 18) και ν.4516/2018 (Α' 19)
ΠΟΛ. 1094/2018 (Β' 1891/24.05.2018)	Καθορισμός των αρμόδιων υπηρεσιών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δυνάμει της περίπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου τρίτου του ν. 4493/2017 (Α' 164) σε συνδυασμό με τις παρ. 1, 2 και 5 του άρθρου 5 του ν. 4170/2013 (Α' 163), και εξειδίκευση των υποχρεώσεων των Δηλούντων Ελληνικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων ως προς τον χρόνο και τον τρόπο υποβολής των στοιχείων σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών δυνάμει του άρθρου έκτου παρ. 2 του ν. 4493/2017
ΠΟΛ. 1137/2017 (Β' 3293/19.09.2017), όπως ισχύει ⁹³	Καθορισμός των καταλόγων σχετικά με τις Δηλωτέες Δικαιοδοσίες, δυνάμει του άρθρου πέμπτου παρ. 4 τρίτο εδάφιο του ν. 4428/2016 (Α' 190) και με τις Συμμετέχουσες Δικαιοδοσίες, δυνάμει του ίδιου άρθρου και του άρθρου 9 παρ. 5 περίπτ. Β' τρίτο εδάφιο του ν. 4170/2013 (Α' 163), έναντι της Ελλάδας
ΠΟΛ. 1133/2017 (Β' 3035/04.09.2017), όπως ισχύει ⁹⁴	Κατάλογος Οντοτήτων και λογαριασμών που πρέπει να αντιμετωπιστούν ως Μη Δηλώντα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα και Εξαιρούμενοι Λογαριασμοί, και ειδικότερα θέματα σχετικά με την τήρηση των κανόνων υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας του Κοινού Προτύπου Αναφοράς (ΚΠΑ)
ΠΟΛ. 1130/2017 (Β' 3087/07.09.2017), όπως ισχύει ⁹⁵	Καθορισμός των αρμόδιων υπηρεσιών της ΑΑΔΕ και εξειδίκευση των υποχρεώσεων

⁹³ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1084/2018 (Β' 1690/15.05.2018) και Α. 1208/2019 (Β' 1995/31.05.2019).

⁹⁴ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με την Α. 1276/2019 (Β' 3212/22.08.2019).

⁹⁵ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1140/2017 (Β' 3254/15.09.2017), ΠΟΛ. 1102/2018 (Β' 1986/01.06.2018) και Α. 1204/2019 (Β' 1869/27.05.2019).

	των Δηλούντων Ελληνικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, ως προς τον χρόνο και τον τρόπο υποβολής των στοιχείων σχετικά με την εφαρμογή του Κοινού Προτύπου Αναφοράς (ΚΠΑ) για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

Σχετικά με το άρθρο 54Γ δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 54Δ

Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

Επί του άρθρου 54Δ δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 54Ε

Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι ΦΗΜ

Επί του άρθρου 54Ε δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 54ΣΤ

Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (ΦΗΜ), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από ΦΗΜ, ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

Επί του άρθρου 54ΣΤ δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2180/17.09.2021	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 54 ΣΤ του ν.4174/2013

ΑΡΘΡΟ 54Z

Κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 του ν. 2328/1995

Επί του άρθρου 54Z δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2033/04.02.2021	Παροχή οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22Γ του ν. 4172/2013 (Α'167), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4728/2020 (Α'186), καθώς επίσης του άρθρου 22Δ και της περ. ιστ' του άρθρου 23 του ν. 4172/2013, τα οποία προστέθηκαν με την παρ. 2 του άρθρου 189 του ν.4764/2020 (Α'256), σχετικά με την έκπτωση διαφημιστικών δαπανών

ΑΡΘΡΟ 55

Παραβάσεις φοροδιαφυγής

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1226.2013 (Β' 2554/10.10.2013)	Διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής των ποσών που προκύπτουν μετά τον επανυπολογισμό των προστίμων με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 55 και των μεταβατικών διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 66 του Ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α).

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΔΕΛ Γ 1080615 ΕΞ 25.05.2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 79 του ν. 4472/2017 (ΦΕΚ 74 Α'/19.5.2017) αναφορικά με πρόστιμο ΦΠΑ για πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία
ΔΕΛ Β 1168052 ΕΞ 30.12.2015	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 22 της από 24.12.2015 Πράξης

	Νομοθετικού Περιεχομένου σχετικά με την επιβολή προληπτικών ή διασφαλιστικών του δημοσίου συμφέροντος μέτρων άμεσα και επείγοντος χαρακτήρα και του άρθρου 65 του ν. 4356/2015
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁹⁶	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΠΟΛ. 1249/21.11.2013	Λήψη εικονικών ως προς το πρόσωπο του εκδότη στοιχείων. Παροχή διευκρινίσεων ως προς την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 55 και 66 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1226/04.10.2013	Διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής των ποσών που προκύπτουν μετά τον επανυπολογισμό των προστίμων με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 55 και των μεταβατικών διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 66 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α')
ΠΟΛ. 1210/06.09.2013	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 55 και 66 του ν. 4174/26.7.2013 (ΦΕΚ 170 Α') «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» σχετικά με την επιβολή προστίμων για τη μη έκδοση, την έκδοση ανακριβών, πλαστών, εικονικών και τη λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων

ΑΡΘΡΟ 55Α

Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη

Επί του άρθρου 55Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου

⁹⁶ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	«ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ-ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας), όπως αυτό προστέθηκε στον ΚΦΔ, με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (ΦΕΚ Α' 129/17.10.2015)
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁹⁷	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΠΟΛ. 1209/20.12.2017	Παροχή συμπληρωματικών οδηγιών σχετικά με την υποβολή μηνυτήριων αναφορών για τα εγκλήματα φοροδιαφυγής στη φορολογία εισοδήματος
Ε. 2045/19.3.2019	Διευκρινίσεις αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 66 του ν. 4174/2013 στα τέλη χαρτοσήμου

ΑΡΘΡΟ 56

Πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών

Επί του άρθρου 56 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ⁹⁸	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΔΕΛ Δ 1168423 ΕΞ 19.12.2014	Παροχή διευκρινίσεων σε θέματα ελέγχου ενδοομιλικών συναλλαγών και εκπρόθεσμης υποβολής της κατάστασης ενδοομιλικών συναλλαγών και του συνοπτικού πίνακα πληροφοριών

⁹⁷ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

⁹⁸ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

ΑΡΘΡΟ 56Α

Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής Έκθεσης ανά χώρα και Δηλωτέας Διασυνοριακής Ρύθμισης

Επί του άρθρου 56Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 57

Πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής

Επί του άρθρου 57 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, <i>όπως ισχύει</i> ⁹⁹	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΠΟΛ. 1117/10.06.2015	Ρύθμιση οφειλών των διατάξεων των άρθρων 1-17 του Ν. 4321/2015 (ΦΕΚ 32 Α/21.3.2015), <i>όπως ισχύει</i> και τροποποίηση διατάξεων των άρθρων 57 του ΚΦΔ και 6 του ΚΕΔΕ περί προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής.

ΑΡΘΡΟ 58

Πρόστιμο ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

Επί του άρθρου 58 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1160/03.08.2018	Διευκρινίσεις σχετικά με την υποβολή των δηλώσεων του Περιβαλλοντικού Τέλους του Ν. 2939/2001 <i>όπως ισχύει</i>
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, <i>όπως ισχύει</i> ¹⁰⁰	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου

⁹⁹ Η ως άνω εγκύκλιος συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

¹⁰⁰ Η ως άνω εγκύκλιος συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 58Α

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με τον φόρο προστιθέμενης αξίας

Επί του άρθρου 58Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1155/10.10.2016	Διευκρινίσεις αναφορικά με την επιβολή προστίμων για παραβάσεις ΦΠΑ του άρθρου 58Α του ν. 4174/2013 (Α'170), όπως έχει τροποποιηθεί με το ν. 4410/2016 (Α'141) και ισχύει
ΠΟΛ. 1112/25.07.2016	Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου «Τροποποιήσεις του άρθρου 58 Α του ν. 4174/2013» του κατατεθέντος στην Βουλή των Ελλήνων προς ψήφιση σχεδίου νόμου «Τροποποιήσεις του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα προς ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης εμπορίας καπνού και βιομηχανοποιημένων καπνών και Ίδρυση Συντονιστικού Κέντρου για την Καταπολέμηση του Λαθρεμπορίου, εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς την Απόφαση 2009/917/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 2009 για τη χρήση της πληροφορικής για τελωνειακούς σκοπούς και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία των άρθρων 15, 16 και 18 της Οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών-μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της Οδηγίας 2001/37/ΕΚ», αναφορικά με τα

	πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με τον φόρο προστιθέμενης αξίας
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹⁰¹	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 59

Πρόστιμο μη καταβολής παρακρατούμενων φόρων

Επί του άρθρου 59 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹⁰²	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 60

Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Επί του άρθρου 60 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2176/08.09.2021	Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 60 του ν.4174/2013 (Α' 170) ως προς τη συνέργεια
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹⁰³	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 61

¹⁰¹ Η ως άνω συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

¹⁰² Η ως άνω συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

¹⁰³ Η ως άνω συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

Επί του άρθρου 61 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1106/14.07.2016	Κοινοποίηση της με αριθμό 89/2015 γνωμοδότησης Ν.Σ.Κ, αναφορικά με απαλλαγή οφειλών από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής για λόγους ανωτέρας βίας, κατ' άρθ. 6 του ΚΕΔΕ
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹⁰⁴	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)

ΑΡΘΡΟ 62

Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή τόκων και προστίμων

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1197/2017 (Β' 4385/13.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης προστίμου για φυσικά πρόσωπα, που αφορούν φορολογικά έτη 2014 και επόμενα
ΠΟΛ. 1198/2017 (Β' 4385/13.12.2017 και 4726/29.12.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξης επιβολής προστίμου (για νομικά πρόσωπα νομικές οντότητες) που αφορούν φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/1/2014 και μετά
ΔΕΛ Β 1062442/2017 (Β' 1606/10.05.2017)	Τύπος Οριστικής Πράξης προσδιορισμού Φ.Π.Α. και Πράξης Επιβολής Προστίμου
ΠΟΛ. 1227/2014 (Β' 2853/22.10.2014)	Τύπος της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κληρονομιάς, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας και μεταβίβασης ακινήτων
ΠΟΛ. 1215/2014 (Β' 2739/14.10.2014)	Τύπος και περιεχόμενο της πράξης διοικητικού προσδιορισμού φόρου

¹⁰⁴ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	κληρονομιάς, δωρεάς, γονικής παροχής και προίκας
ΔΕΛ Α 1009902/2014 (Β' 152/29.01.2014)	Τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2136/11.08.2020	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων τεσσαρακοστού έκτου και τεσσαρακοστού ενάτου του ν. 4712/2020 (Α' 146)
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹⁰⁵	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΔΕΛ Α 1069048/2.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΠΟΛ. 1030/15.02.2018	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με την έκδοση καταλογιστικών πράξεων φόρων ή προστίμων σε βάρος πτωχών για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας

ΑΡΘΡΟ 63

Ειδική Διοικητική Διαδικασία-Ενδικοφανής Προσφυγή

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Α. 1049/2021 (Β' 984/12.03.2021)	Παράταση των προθεσμιών της παρ. 4 του άρθρου έκτου της από 30.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75) ως προς την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και αιτήματος αναστολής καθώς και την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 ν. 4174/2013

¹⁰⁵ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

A. 1273/2020 (B' 5597/21.12.2020)	Αναστολή και παράταση των προθεσμιών της παρ. 4 του άρθρου έκτου της από 30.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 75) ως προς την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και αιτήματος αναστολής καθώς και την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 του ν. 4174/2013
A. 1241/2020 (B' 4804/30.10.2020)	Παράταση της προθεσμίας του β' εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου έκτου της από 30.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'75) ως προς την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 ν.4174/2013
A. 1122/2020 (B' 2088/31.05.2020)	Παράταση της προθεσμίας του δεύτερου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου έκτου της από 30.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'75) ως προς την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1076/2018 (B' 1456/26.04.2018)	Ηλεκτρονική υποβολή ενδικοφανών προσφυγών και αιτημάτων αναστολής του άρθρου 63 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013)
ΠΟΛ. 1064/2017 (B' 1440/27.04.2017)	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Ειδική Διοικητική Διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή), καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής και ρύθμιση ζητημάτων καταβολής και αναστολής καταβολής του οφειλόμενου ποσού σε περίπτωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής
Δ.Ε.Δ. 1126366 ΕΞ 2016 (B' 2759/01.09.2016)	Παροχή εξουσιοδότησης υπογραφής
ΠΟΛ. 1002/2013 (B' 55/16.01.2014) ¹⁰⁶	Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Ειδική Διοικητική

¹⁰⁶ Η ως άνω απόφαση καταργήθηκε με την ΠΟΛ. 1064/2017 (B' 1440/27.04.2017).

	Διαδικασία – Ενδικοφανής προσφυγή), όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει από 1/1/2014 και καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών (πρώην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής»

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

E. 2062/23.03.2021	Παράταση των προθεσμιών ως προς την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής και αιτήματος αναστολής, καθώς και την εξέταση της ενδικοφανούς προσφυγής του άρθρου 63 ν.4174/2013
E. 2021/27.01.2021	Παράταση των προθεσμιών άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής και αιτήματος αναστολής του άρθρου 63 ν.4174/2013
E. 2173/30.10.2020	Αλληλέγγυα ευθύνη διοικούντων του άρθρου 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
E. 2128/04.08.2020	Άσκηση ενδικοφανούς και δικαστικής προσφυγής ατομικώς από τα αλληλεγγύως ευθυνόμενα πρόσωπα του άρθρου 50 ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)
E. 2010/11.01.2019	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 68 του ν. 4587/2018 (ΦΕΚ Α' 218/24.12.2018), αναφορικά με την προθεσμία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ) και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή τους
ΠΟΛ. 1234/14.12.2018	Άσκηση ενδίκου βοηθήματος σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος μεταφοράς φορολογικής κατοικίας
ΠΟΛ. 1192/12.10.2018	Πρόστιμο επιβαλλόμενο σε περίπτωση εγκατάστασης ειδικά διασκευασμένων τραπεζιών για τη διενέργεια ψυχαγωγικών τεχνικών παιγνίων με παιγνιόχαρτα, χωρίς την καταβολή του νομίμου τέλους

ΠΟΛ. 1180/27.09.2018	Εμπρόθεσμη άσκηση προσφυγής κατά πράξεων Φορολογικής Διοίκησης
ΠΟΛ. 1144/24.07.2018	Παροχή οδηγιών σχετικά με την υποβολή και εξέταση των ενδικοφανών προσφυγών που υποβάλλονται ενώπιον της Υποδιεύθυνσης Επανεξέτασης και Νομικής Υποστήριξης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, με έδρα την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, λόγω ανακαθορισμού της αρμοδιότητάς της
ΠΟΛ. 1003/03.01.2018	Παροχή οδηγιών αναφορικά με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3 και 6 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (ΦΕΚ Α' 201/22.12.2017) ως προς την επιβολή της επιεικέστερης κύρωσης κατά την έκδοση πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1014/26.01.2017	Εφαρμογή ή μη των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.), «περί της άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής», σε περιπτώσεις αμφισβήτησης πράξεων της Φορολογικής Διοίκησης που αφορούν τέλη κυκλοφορίας
ΠΟΛ. 1157/26.10.2016	Προθεσμία κατάθεσης ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης για τους κατοίκους εξωτερικού
ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου «ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν.4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας - Κ.Φ.Δ.), όπως αυτό προστέθηκε στον Κ.Φ.Δ., με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (Φ.Ε.Κ. Α' 129/17.10.2015)
ΠΟΛ. 1144/03.07.2015	Επιμήκυνση των προθεσμιών για την έκδοση αποφάσεων επί ενδικοφανών προσφυγών ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης
Δ.Ε.Δ. Β1 1093475 ΕΞ 3.7.2015	Διευκρινίσεις και οδηγίες σχετικά με την

	άσκηση και το χειρισμό των ένδικων μέσων που ασκούνται κατά αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων επί προσφυγών κατά ρητών ή σιωπηρών αποφάσεων της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών
ΠΟΛ. 1081/06.04.2015	Διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τα Αυτοτελή Τμήματα της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών που εδρεύουν στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης
Δ.Ε.Δ. Β1 1018278/05.02.2015	Διευκρινίσεις σχετικά με τις επιδόσεις και τον χειρισμό δικαστικών προσφυγών κατά αποφάσεων της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών
ΠΟΛ. 1005/30.12.2014	Επιμήκυνση των προθεσμιών για την έκδοση αποφάσεων επί αιτήσεων αναστολών και επί ενδικοφανών προσφυγών ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης
ΠΟΛ. 1254/11.12.2014	Παύση της ισχύος της με αριθ. ΠΟΛ. 1218/2014 εγκυκλίου ΓΓΔΕ σχετικά με την υποβολή και διαβίβαση ενδικοφανών προσφυγών κατά πράξεων διοικητικού προσδιορισμού ΕΝΦΙΑ (ν. 4223/2013) στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών
ΠΟΛ. 1218/03.10.2014 ¹⁰⁷	Υποβολή και διαβίβαση ενδικοφανών προσφυγών κατά πράξεων διοικητικού προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α. (ν. 4223/2013) έτους 2014 στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών
ΠΟΛ. 1192/12.08.2014	Αναστολή της προθεσμίας για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης (Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών), καθώς και για την έκδοση αποφάσεων επί ενδικοφανών προσφυγών, κατά το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου
ΠΟΛ. 1142/15.05.2014	Κοινοποίηση των διατάξεων της περ. γ' του άρθρου 50 του ν.4238/2014 όπως αυτές προστέθηκαν με τις διατάξεις της

¹⁰⁷ Η ως άνω απόφαση καταργήθηκε με την ΠΟΛ. 1254/11.12.2014.

	παρ. 3 του άρθρου 184 του ν. 4261/2014 αναφορικά με την εξέταση από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης υποθέσεων που είχαν εισαχθεί ενώπιον της Επιτροπής Διοικητικής Επίλυσης Διαφορών (Ε.Δ.Ε.Φ.Δ.) του άρθρου 70Α του ν. 2238/1994 με αίτημα διοικητικού συμβιβασμού και δεν εξετάστηκαν
ΠΟΛ. 1069/04.03.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ Α' 170/26.07.2013) "Ειδική Διοικητική Διαδικασία-Ενδικοφανής προσφυγή", όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 του ν. 4223/2013 (ΦΕΚ Α' 287/31.12.2013) για την διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών
ΠΟΛ. 1066/27.02.2014	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 50 του ν. 4238/2014 αναφορικά με την εξέταση από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης (Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών) υποθέσεων που είχαν εισαχθεί ενώπιον της Επιτροπής Διοικητικής Επίλυσης Διαφορών (ΕΔΕΦΔ) του άρθρου 70Α του ν. 2238/1994 και οδηγίες για την εφαρμογή τους

ΑΡΘΡΟ 63Α

Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1226/2020 (B' 4504/13.10.2020)	Ρύθμιση ζητημάτων σχετικά με τη Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού, σύμφωνα με τις διμερείς Συμβάσεις για την Αποφυγή της Διπλής Φορολογίας του Εισοδήματος.
ΠΟΛ. 1129/2017 (B' 2967/30.08.2017)	Ρύθμιση ζητημάτων σχετικά με τη Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού, σύμφωνα με τη "Σύμβαση μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεων

	των κερδών συνδεόμενων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ)” (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Διαιτησίας), που κυρώθηκε με το ν. 2216/1994 (Α΄ 83)
ΠΟΛ. 1049/2017 (Β΄ 1235/07.04.2017) ¹⁰⁸	Ρύθμιση ζητημάτων σχετικά με τη Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού σύμφωνα με τις διμερείς Συμβάσεις για την Αποφυγή της Διπλής Φορολογίας του Εισοδήματος

Σχετικά με το άρθρο 63Α δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 63Β

Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

Επί του άρθρου 63Β δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2154/23.06.2021	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της περ. στ΄ της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 27/1975 (Α΄77) όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 147 του ν.4808/2021(Α΄101) περί υπολογισμού φόρου των ιδιωτικών πλοίων αναψυχής

ΑΡΘΡΟ 64

Επαρκής Αιτιολογία

Επί του άρθρου 64 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 65

Βάρος απόδειξης

¹⁰⁸ Η ως άνω απόφαση καταργήθηκε με την Α. 1226/2020 (Β΄ 4504/13.10.2020).

Επί του άρθρου 65 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 65Α

Φορολογικό Πιστοποιητικό

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΟΛ. 1124/2015 (Β' 1196/22.06.2015), <i>όπως ισχύει</i> ¹⁰⁹	Καθορισμός της διαδικασίας εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 65Α του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, ΦΕΚ Α' 170), σχετικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που εκδίδεται από Νόμιμους Ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του ν. 3693/2008 (ΦΕΚ Α' 174)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2097/03.06.2019	Παροχή διευκρινίσεων αναφορικά με διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 65Α του ν. 4174/2013 για τους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές και τις ελεγκτικές εταιρείες
ΠΟΛ. 1165/17.11.2016	Κοινοποίηση διατάξεων των άρθρων 40 και 56 του ν.4410/2016 (ΦΕΚ 141 Α'/3.8.2016) με τις οποίες τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις του ν.4174

ΑΡΘΡΟ 66

Εγκλήματα φοροδιαφυγής

Επί του άρθρου 66 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

¹⁰⁹ Η ως άνω απόφαση τροποποιήθηκε με τις ΠΟΛ. 1100/2016 (Β' 2293/25.07.2016), ΠΟΛ. 1108/2017 (Β' 2561/25.07.2017), ΠΟΛ. 1067/2018 (Β' 1320/17.04.2018), Α. 1240/2020 (Β' 4753/27.10.2020) και Α. 1234/2021 (Β' 5026/29.10.2021) ενώ δόθηκαν σχετικές παρατάσεις με τις ΠΟΛ. 1243/2015 (Β' 2402/09.11.2015), ΠΟΛ. 1214/2015 (Β' 2224/15.10.2015), ΠΟΛ. 1256/2015 (Β' 2601/02.12.2015) και Α. 1234/2021 (Β' 5026/29.10.2021).

E. 2038/05.022193/19.10.2021	Αποστολή αναφορών στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες του άρθρου 47 του ν.4557/2018 (Α'139) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρων τεσσαρακοστού τέταρτου, πενηκοστού τέταρτου, πενηκοστού έκτου, πενηκοστού έβδομου, πενηκοστού όγδοου, πενηκοστού ένατου, εξηκοστού έκτου, εξηκοστού έβδομου και εξηκοστού ένατου του ν. 4839/2021 (Α'181)
E. 2161/10.08.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 5, 9, 13, 14, 15, 20, 29 και 32 του ν. 4816/2021 (Α' 118) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας - Τροποποίηση του ν. 4557/2018 - Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου, επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης και άλλες επείγουσες διατάξεις
E. 2125/03.07.2019	Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 469 του νέου Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019) περί του αδικήματος της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο
E. 2045/19.03.2019	Διευκρινίσεις αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 66 του ν. 4174/2013 στα τέλη χαρτοσήμου
ΠΟΛ. 1209/20.12.2017	Παροχή συμπληρωματικών οδηγιών σχετικά με την υποβολή μηνυτήριων αναφορών για τα εγκλήματα φοροδιαφυγής στη φορολογία εισοδήματος

ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1189961/20.12.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 158908 ΕΞ 2017 ΕΜΠ /5-12-2017 (Φ.Ε.Κ. Β' 4383/2017) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε. 1752/18.10.2017	Παροχή οδηγιών για την ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΙΠΑΕΕ 1466/19.9.2017 (ΦΕΚ Β' 3326) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου «ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ-ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας), όπως αυτό προστέθηκε στον ΚΦΔ, με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (ΦΕΚ Α' 129/17.10.2015)
ΠΟΛ. 1252/20.11.2015, όπως ισχύει ¹¹⁰	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, άρθρα 53-62)
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»

ΑΡΘΡΟ 67

Αυτουργοί και συνεργοί

Επί του άρθρου 67 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2048/08.02.2021	Κοινοποίηση διατάξεων του ν.4758/2020 «Περιστολή του λαθρεμπορίου - Κύρωση του Πρωτοκόλλου για την

¹¹⁰ Η ως άνω απόφαση συμπληρώθηκε με την ΠΟΛ. 1215/26.11.2018.

	εξάλειψη του παράνομου εμπορίου καπνού, διατάξεις περί κοινωφελών περιουσιών και σχολαζουσών κληρονομιών, διατάξεις για τα τέλη κυκλοφορίας και τα τέλη ταξινόμησης, κίνητρα για την προσέλκυση φορολογικών κατοίκων
ΠΟΛ. 1209/20.12.2017	Παροχή συμπληρωματικών οδηγιών σχετικά με την υποβολή μηνυτήριων αναφορών για τα εγκλήματα φοροδιαφυγής στη φορολογία εισοδήματος
ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου «ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ-ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-ΚΦΔ), όπως αυτό προστέθηκε στον ΚΦΔ, με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (ΦΕΚ Α'129/17.10.2015)»

ΑΡΘΡΟ 68

Επί του άρθρου 68 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1190/01.12.2017	Κοινοποίηση της αριθμ. 254/2017 Γνωμοδότησης του ΝΣΚ αναφορικά με την υποβολή μηνυτήριας αναφοράς χωρίς να έχει προηγηθεί η έκδοση οριστικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου «ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ-ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-ΚΦΔ), όπως αυτό προστέθηκε στον ΚΦΔ, με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (ΦΕΚ Α'129/17.10.2015)»

ΑΡΘΡΟ 69

Επί του άρθρου 69 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 70

Επί του άρθρου 70 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.

ΑΡΘΡΟ 71

Επί του άρθρου 71 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

ΠΟΛ. 1142/15.09.2016	Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου «ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ-ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ» (άρθρα 66-71) του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-ΚΦΔ), όπως αυτό προστέθηκε στον ΚΦΔ, με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 (ΦΕΚ Α'129/17.10.2015)

ΑΡΘΡΟ 72

Μεταβατικές διατάξεις

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

A. 1215/2020 (B' 4254/30.09.2020)	Παράταση των προθεσμιών που προβλέπονται στις διατάξεις των παρ. 51 και 53α του άρθρου 72 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.)
A. 1182/2020 (B' 3164/31.07.2020)	Παράταση των προθεσμιών που προβλέπονται με τις διατάξεις των παρ. 51 και 53α του άρθρου 72 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.)
A. 1169/2020 (B' 3008/20.07.2020)	Ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή

	της παρ. 53α του άρθρου 72 του ν. 4174/2013 σχετικά με την ακύρωση/τροποποίηση πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος και πράξεων επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019 βάσει της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν.4174/2013
ΠΟΛ. 1148/2018 (Β' 3381/10.8.2018)	Τροποποίηση των διατάξεων της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1159/2011 (Φ.Ε.Κ. 1657/Β'), περί του καθορισμού της διαδικασίας εφαρμογής της παρ.5 του άρθρου 82 του Κ.Φ.Ε. (ν. 2238/1994) αναφορικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που θα εκδίδεται από Νόμιμους Ελεγκτές ή και ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του ν. 3693/2008 (Φ.Ε.Κ. 174/Α')
ΠΟΛ. 1012/2018 (Β' 126/24.01.2018)	Καθορισμός ζητημάτων προθεσμιών, καταβολής αρμοδιοτήτων και κάθε αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 (Α' 5), ως προς την μείωση των προστίμων ή των πρόσθετων φόρων
ΠΟΛ. 1034/2016 (Β' 730/18.03.2016)	Τροποποίηση των διατάξεων της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1159/2011 (ΦΕΚ 1657/Β'), σχετικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που εκδίδεται από Νόμιμους Ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του Ν.3693/2008 (ΦΕΚ 174/Α')

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ-ΟΔΗΓΙΕΣ

Ε. 2104/18.05.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 23 (παρ. 1), 25, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39 και 44 του ν. 4797/2021 (Α' 66)
Ε. 2028/02.02.2021	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 56 του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Α' 170), όπως ισχύει, μετά την ψήφιση του άρθρου 78 του ν.

	4764/2020 (Α' 256), αναφορικά με ακύρωση προστίμων εκπρόθεσμης υποβολής καταστάσεων φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση πληροφοριών για το ημερολογιακό έτος 2014, που υπεβλήθησαν από 21.1.2016 έως και 25.1.2016
E. 2010/15.01.2021	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 77 και 78 του ν.4764/2020 (Α' 256)
Ο ΔΕΛ Η 1130255 ΕΞ 2020/05.11.2020	Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το ζήτημα της έκδοσης και κοινοποίησης καταλογιστικών πράξεων εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών παραγραφής
E. 2150/28.09.2020	Κοινοποίηση και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης α' της παραγράφου 54 του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Α' 170), όπως ισχύουν μετά την ψήφιση του ν.4701/2020 (Α'128), οι οποίες αφορούν σε πράξεις διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που εκδίδονται από 1.1.2020 για αναδρομικά ποσά πρώτων συντάξεων
E. 2147/11.09.2020	Χρόνος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για την επιβολή τελών χαρτοσήμου και της ειδικής εισφοράς υπέρ ΟΓΑ
E. 2115/24.07.2020	Κοινοποίηση και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των παρ.53 και 54β του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Α'170), όπως ισχύουν μετά την ψήφιση του ν. 4701/2020 (Α'128), οι οποίες αφορούν ποσά αναδρομικών εισοδημάτων που εισπράχθηκαν το 2013, για τα οποία εκδόθηκαν πράξεις προσδιορισμού φόρου εντός του 2019, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση
Ο ΔΕΑΦ 1178832 ΕΞ 2019/24.12.2019	Διευκρινίσεις σχετικά με τη διαγραφή/επιστροφή του τέλους επιτηδεύματος οικ. ετών 2012 και εφεξής σε φυσικά πρόσωπα/οντότητες που έχουν κάνει εκπρόθεσμη διακοπή εργασιών.

ΠΟΛ. 1119/22.06.2018	Εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν. 4512/2018 (Α' 5) και του άρθρου 49 παρ. 4, 5 και 6 του ν. 4509/2017 (Α' 201) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-ΚΦΔ, Α' 170)
ΠΟΛ. 1073/17.04.2018	Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν. 4512/2018 (Α' 5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-Κ.Φ.Δ., Α' 170)
ΠΟΛ. 1019/02.02.2018	Κοινοποίηση των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018 (Α' 5), με τις οποίες προστέθηκε παράγραφος 50 στο άρθρο 72 του ν. 4174/2013 (Α'170)
ΠΟΛ. 1003/03.01.2018	Παροχή οδηγιών αναφορικά με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3 και 6 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (ΦΕΚ Α' 201/22.12.2017) ως προς την επιβολή της επιεικέστερης κύρωσης κατά την έκδοση πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου
ΠΟΛ. 1214/22.12.2017	Καθορισμός της διαδικασίας και κάθε αναγκαίου θέματος, για την εφαρμογή των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (ΦΕΚ Α' 201) ως προς την επιβολή της επιεικέστερης κύρωσης για φορολογικές παραβάσεις
ΠΟΛ. 1208/20.12.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1181829 ΕΞ 2017/5.12.2017 (Β'4314) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1194/05.12.2017	Παροχή διευκρινίσεων για την αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχου μέσω επεξεργασίας τραπεζικών λογαριασμών κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περ. α' της παρ. 2 του άρθ.

	68 του ν. 2238/1994 περί συμπληρωματικών στοιχείων
ΠΟΛ. 1154/04.10.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοίμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017/15.9.2017 (Β' 3278) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΠΟΛ. 1068/26.04.2017	Διαγραφή τέλους επιτηδεύματος οικ. ετών 2012 και 2013 σε νομικά πρόσωπα που έχουν κάνει εκπρόθεσμη διακοπή εργασιών
ΠΟΛ. 1009/19.01.2017	Παροχή οδηγιών για την ομοίμορφη εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Πέμπτου Μέρους «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)
ΠΟΛ. 1154/12.10.2016	Συστηματική παρουσίαση των διατάξεων περί παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου των Ν. 4270/2014, Ν. 4174/2013, Ν. 2362/1995, Ν.Δ. 321/1969 και άλλων νομοθετημάτων
ΠΟΛ. 1080/23.06.2016	Επιβολή προστίμου σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου αλλά μόνο του τέλους επιτηδεύματος, καθώς και στην περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής μηδενικής δήλωσης απόδοσης παρακρατούμενων φόρων
ΔΕΛ Β 1077652/17.05.2016	Παροχή διευκρινήσεων σχετικά με την έκδοση και περαίωση πράξεων επιβολής προστίμων βάσει ν. 3888/2010 ύστερα από τη δημοσίευση του ν. 4337/2015
ΠΟΛ. 1140/13.05.2014	Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων παραγράφου 48 του άρθρου 66 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1132/08.05.2014	Βεβαίωση και καταβολή κατόπιν αιτήσεως διοικητικής επίλυσης της διαφοράς ενώπιον της Επιτροπής Διοικητικής Επίλυσης Φορολογικών

	Διαφορών (ΕΔΕΦΔ) του άρθρου 70Α του ν. 2238/1994
ΔΕΛ Α 1069048/02.05.2014	Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23, 25, 27, 28, 34, 62 και 66 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»
ΠΟΛ. 1103/09.04.2014	Κοινοποίηση διατάξεων του ν. 4254/2014(ΦΕΚ 85Α'/7.4.2014) «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο εφαρμογής του ν. 4046/2012 και άλλες διατάξεις»
ΠΟΛ. 1249/21.11.2013	Λήψη εικονικών ως προς το πρόσωπο του εκδότη στοιχείων. Παροχή διευκρινίσεων ως προς την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 55 και 66 του ν. 4174/2013
ΠΟΛ. 1226/04.10.2013	Διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής των ποσών που προκύπτουν μετά τον επανυπολογισμό των προστίμων με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 55 και των μεταβατικών διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 66 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α')
ΠΟΛ. 1210/06.09.2013	Κοινοποίηση των διατάξεων των άρθρων 55 και 66 του ν. 4174/26.7.2013 (ΦΕΚ 170 Α') «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» σχετικά με την επιβολή προστίμων για τη μη έκδοση, την έκδοση ανακριβών, πλαστών, εικονικών και τη λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων
ΠΟΛ. 1208/03.09.2013	Διαδικασία βεβαίωσης και καταβολής των ποσών που προκύπτουν μετά τον επανυπολογισμό των προστίμων με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 55 και των μεταβατικών διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 66 του ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170 Α')
ΔΕΛ Β 1144776 ΕΞ 2015/03.11.2015	Παροχή οδηγιών σχετικά με την ορθή κοινοποίηση των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών εγγράφων και πράξεων που άπτονται των

	διαδικασιών ελέγχου, ώστε να διασφαλίζονται τα συμφέροντα του Δημοσίου
ΠΟΛ. 1195/06.12.2017	Παροχή οδηγιών αναφορικά με την καταχώριση της φορολογικής οφειλής ή της απαίτησης του φορολογουμένου (της συζύγου) όπως προκύπτει κατόπιν έκδοσης πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού φόρου
Γ.Δ.Φ.Δ. 1192248 ΕΞ 2017/27-12-2017	Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 49 του ν.4509/2017 (Φ.Ε.Κ. Α'/201) αναφορικά με την τροποποίηση των παραγράφων 17 και 18 του άρθρου 72 του ν.4174/2013 (Φ.Ε.Κ. Α'/170) (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας-Κ.Φ.Δ.)
ΔΕΛ Δ 1168423/19.12.2014	Παροχή διευκρινίσεων σε θέματα ελέγχου ενδοομιλικών συναλλαγών και εκπρόθεσμης υποβολής της κατάστασης ενδοομιλικών συναλλαγών και του συνοπτικού πίνακα πληροφοριών

ΑΡΘΡΟ 73

Έναρξη ισχύος

Επί του άρθρου 73 δεν έχουν εκδοθεί ειδικώς κανονιστικές αποφάσεις ή ερμηνευτικές εγκύκλιοι-οδηγίες.